DE LEER DER WET EN DER GANADE VERKLAARD

OF

Eene verhandeling van de Wet en de Genade

DOOR JOHANNES BUNJAN

LEERAAR TE BEDFORD

Waarin de natuur van beide wordt aangegeven, als ook hoe deze in twee verbonden zijn, wie de personen zijn, en wat de staat is zoowel van degenen die onder het eene als die onder het andere verbond zijn

VERTAALD UIT HET ENGELS DOOR JAN ROSS

1862

VOORREDE AAN DEN LEZER.

Waarde lezer, wanneer een leeraar de volheid en vrijheid van het Evangelie voorstelt, te gelijk met de bereidwilligheid van den Heere des vredes, om dezulken te ontvangen die eenige begeerte hebben tot hetzelve; zoo roept de geest der wereld aanstonds uit, dat zulk een de wet veracht en te niet doet; en dat alleen omdat de leer des Evangelies niet met de leer der wet onder een gemengd wordt; hetwelk geen verkondiging van het Woord is naar waarheid en kennis; en aan de andere zijde, wanneer door de dienaren Jezu Christi den vloek, de schrikkelijkheid en de gestrengheid van de wet verkondigd wordt, (schoon zij er niet van spreken ten einde het volk daarop vertrouwen zoude als op een verbond der werken, maar opdat zij daarvan afgedreven mogten worden, om de aanbiedingen en voorregten van het tweede verbond te omhelzen) zoo roepen die arme zielen uit, omdat zij van de natuur van die twee verbonden onkundig zijn : daar wordt niet anders dan de vloeken en donderslagen van de wet verkondigd.

Maar helaas! indien deze twee, te weten, het verbond der werken en het verbond der genade, te gelijk met de natuur van beide, niet worden voorgesteld en verklaard, zoo zullen de menschen niet weten wat zij van nature zijn noch waar zij onder leggen; alsook niet wat de genade is, noch hoe zij van onder de wet zullen komen om God te ontmoeten in en door dat andere heerlijke verbond; waardoor God alleen zich zelven, Zijne genade en heerlijkheid, met al de goede dingen van eene andere wereld mededeelen kan.

Deze dingen en verscheidene andere bij mij overwogen zijnde, beminde lezer! heb ik mij nogmaals verstout om

u iets van den wille Gods onder het oog te brengen, opdat, indien het aan u gezegend mogt worden, gij daardoor bevoordeeld mogt worden. Want deze dingen zijn waarlijk geen gemeene dingen en van kleine aangelegenheid, maar zulke die gij volstrekt noodig hebt te weten, en wel bij eigen ondervinding, indien gij ooit de heerlijkheid Gods door Christus Jezus deelachtig zult worden, en dus bevrijd wezen van dien schrikkelijken en ondragelijken toorn, die u anders door Zijne regtvaardigheid overkomen zal wegens uw leven en sterven in uwe overtredingen tegen de wet van God. En daarom, zoolang gij hier op de wereld zijt, zoo is het uw pligt (indien gij voor het toekomende gelukkig wenscht te zijn) om deze twee verbonden, waarvan in de volgende verhandeling gesproken wordt, te overdenken, en omdat zoolang te doen totdat gij door genade niet alleen van het eene en van het andere een gemeen begrip bekomt in uw hoofd, maar totdat gij de kracht, het leven en de heerlijkheid bekomt van het eene en van het andere. Want dit moet men voor vast stellen, dat degenen die ten aanzien van het oogmerk en de natuur van de wet duister zijn, ook duister zijn ten aanzien van het oogmerk, de natuur en heerlijkheid des Evangelies, en dat zij die maar een gemeen begrip hebben van de eerste, ook maar een gemeen begrip zullen hebben van het laatste.

De reden hiervan is deze, omdat zoolang de menschen onkundig zijn van de natuur der wet, en dat zij er onder zijn, dat is : dat zij onder den vloek en de veroordeelende magt zijn van dezelve van wege hunne zonden, zij ook zoolang zorgeloos zullen zijn omtrent het onderzoek naar de ware kennis des Evangelies. *Voor dat het gebod kwam*, te weten, in zijne geestelijkheid, was Paulus *levendig*, dat is : hij meende dat hij veilig en wel genoeg was; als blijkt, Rom. 7 : 9, 10, vergeleken met Filip. 3 : 5—11. Maar *als het gebod gekomen is*, en aan hem door den Geest Gods waarlijk ontdekt werd, *toen is hij gestorven* aan al zijn voorgaande leven, Filip. 3, en hij die te voren vergenoegd was om in onkunde van het Evangelie te leven, roept nu uit : *Ja gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennisse Christi Jezu mijns Heeren*, vers

8. Daarom zeg ik, zoolang zullen zij onkundig zijn van de natuur des Evangelies, en welk eene heerlijke zaak het is om binnen de palen van hetzelve gevonden te worden; want gelijk wij gewoon zijn te zeggen, die niet weten dat zij ziek zijn, zullen niet naar den medicijnmeester uit zien; en dit wist Christus ook zeer wel, wanneer Hij zeide: *Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van noode, maar die ziek zijn,* Matth. 9 : 12; dat is: niemand zal in waarheid den medicijnmeester begeeren, tenzij zij kennis hebben dat zij ziek zijn. Ook zal die mensch die maar een gemeen begrip heeft van de wet, dat is: eene letterlijke kennis daarvan in zijn hoofd, zoodat hij er van spreken en redeneren kan, maar deszelfs kracht nooit in zijn hart gevoeld heeft, ook nooit meer dan een gemeen begrip hebben van het Evangelie, zonder eene bevindelijke kennis daarvan in zijne ziel; ja hij zal er ook niet naar zoeken, noch dezelve hartelijk begeeren, en dat, omdat hij (gelijk ik te voren zeide) geen bevinding heeft van de verwondende en doodende natuur van de wet.

Indien gij dan de kracht en de autoriteit van het Evangelie wilt kennen, zoo arbeidt eerst om de kracht en de autoriteit van de wet te kennen; want ik ben waarlijk verzekerd dat het gebrek van deze eene zaak, namelijk de kennis der wet, eene oorzaak is, waarom zoo velen onkundig zijn van het Evangelie. De mensch die de wet niet kent, weet ook waarlijk niet dat hij een zondaar is, die weet ook niet zaligmakend dat er een Zaligmaker is. Nog eens, de mensch die de natuur van de wet niet weet, die weet ook de natuur van de zonde niet, en die de natuur van de zonde niet weet, die zal ook niet bekommerd zijn om de natuur van een Zaligmaker te weten; dit wordt bewezen Joh. 8 : 31—36. Deze menschen waren belijders, en nogtans kenden zij de waarheid of het Evangelie niet, en de reden was omdat zij zich zelven, en dus ook de wet niet kenden. — Ik wil niet, Christelijke lezer, dat gij mij hier misduidt: ik zeg niet dat de wet uit zich zelven eene ziel tot Christus Jezus leiden zal; maar wanneer de ziel door de wet gedood wordt, door de werking van hare gestrengheid die op haar aanvalt, dan zal zij, door den Geest Christi verlicht zijnde om te zien waar de remedie ligt, door genade niet zoeken

te rusten zonder eene ware zaligmakende kennis van Hem, door het geloof.

Indien gij dan uw aangezigt schoon wilt afwasschen, zoo moet gij eerst een spiegel nemen om te zien waar het vuil is, dat is, indien gij waarlijk uwe zonden afgewasschen wilt hebben in het bloed van Christus, zoo zoekt om dezelve eerst te zien in den spiegel van de wet, (Jak. 1) en weest niet bevreesd om uwen vuilen en bemorsten staat te beschouwen, maar ziet op alle vlekken die gij hebt; want die de onreinheid van zijn aangezigt maar ten halve beschouwt, die zal ook maar ten halve wasschen; zoo zal ook iemand die zijne zonden maar ten halve beschouwt, ook Christus maar ten halve zoeken. Acht u zelven dan den grootsten zondaar te zijn in de wereld, en wees verzekerd dat er niemand erger is dan gij; laat dan de schuld daarvan op uwe conscientie hechten, en ga zoo in dat geval en in dien staat tot Christus Jezus, en werp u zelven in Zijn bloed en verdiensten, en dan zult gij eerst van de dingen van de wet en van het Evangelie bevindelijk kunnen spreken, dan zal de taal van Gods kinderen uit uwen mond bevindelijk voortkomen, en eerder niet.

Laat u dit dan leeren, dat degenen die hunnen verloren staat niet gezien hebben, ook nooit een behouden staat hebben gezien; die zich zelven nooit in de strikken van den satan hebben gezien, die hebben zich zelven ook nooit gezien in den schoot van Christus. *Deze mijn zoon was dood, en is weder levend geworden, en hij was verloren, en is gevonden*, Luk. 15 : 24. *Onder dewelke wij eertijds ook verkeerd hebben, in de begeerlijkheden onzes vleesches, maar nu* (zoovelen als wij gelooven) *zijn wij bekeerd tot den Herder en Opziener onzer zielen*, Ef. 2 : 3 en 1 Petr. 2 : 25.

Indien gij dan in het eerste gedeelte van deze redevoering iets vindt van de natuur, het einde en de uitgebreidheid der wet, roept dan niet terstond uit, zeggende : daar is niets dan den schrik, de vreesselijkheid en de donderende uitspraken van de wet. En indien gij in het tweede deel iets vindt van de vrijheid en volheid van het Evangelie, zegt dan ook niet, hier is niets dan genade, en daarom ook eene kleinachting van de wet. Neen, maar leest het geheel door en oordeelt dan; en dan hoop ik dat gij

de twee verbonden (onder welke alle menschen zijn, te weten, onder het een of onder het ander) ontdekt en voorgesteld zult vinden in hunne natuur, einden en bepalingen, te gelijk met den staat en toestand zoowel van degenen die onder het eene verbond als die onder het andere zijn.

Daar zijn sommigen die uit onkunde zeggen, dat zij die schrik en vreeze prediken aan zondaren, den weg mis zijn, en bedienaren zijn der letter of der wet, en niet des Geestes of des Evangelies; maar dezen zoude ik antwoorden met Luk. 16 : van vers 19 tot het einde des kapittels; alsook naar 1 Cor. 6 : 9, 10, Gal. 3 : 10, Rom. 3 : 9—19. Alleen met deze waarschuwing, dat zij die den schrik der wet prediken om de ziel te drijven tot het zoeken van de zaligheid uit de werken der wet, het Evangelie niet regt verkondigen. Maar wanneer de leeraren den ellendigen staat waar alle menschen van nature in zijn, prediken, om de ziel hare behoefte aan het Evangelie te ontdekken, dat is getrouw prediken, ziet Rom. 3 : 9—25, en hij die zulks doet, die doet het werk van een getrouw evangelisch leeraar.

Daar zijn ook anderen die zeggen, omdat wij de vrije, de volle en uitnemende genade Gods verkondigen die in het Evangelie geopenbaard wordt, dat wij daarom de wet te niet doen; 't is waar, wij kunnen, indien het Evangelie niet in deszelfs luister en heerlijkheid voorgesteld wordt, zonder het verbond der werken, de wet niet bevestigen. *Doen wij dan de wet te niet door het geloof*, of door het prediken van het Evangelie? *Dat zij verre*, zegt Paulus, *maar wij bevestigen de wet*, Rom. 3 : 31.

En waarlijk, die de wet bevestigen wil, of dezelve op haar regte plaats wil zetten, want zoo versta ik de woorden, die moet het Evangelie voorzeker in zijne regte kleuren en natuur voorstellen; want zoo iemand onkundig is van de natuur des Evangelies en van het verbond der genade, die zal zekerlijk gereed zijn om de wet uit haar regte plaats te stellen, en dat omdat *zij niet verstaan wat zij zeggen, of wat zij bevestigen*, 1 Tim. 1 : 7.

Ook moet ik u zeggen : indien iemand onkundig is van het verbond der genade en van de uitnemendheid des Evangelies, en schoon hij melding maakt van den naam

des Vaders en des Zoons, en ook van het verbond der genade en het bloed Christi, dat hij nogtans terzelver tijd en in die eigene woorden niets anders doet dan de wet prediken als een verbond der werken.

Lezer, ik moet bekennen dat het eene wonderlijke verborgene zaak is, en waar iemand een wijzer geest toe noodig heeft dan zijn eigen geest om deze twee verbonden in hun regte plaats te stellen, zoodat wanneer hij van het eene spreekt, hij dan het andere niet uit zijne plaats stoot.

O, mogten wij nog eens zoo verlicht zijn om van de wet te kunnen spreken om het Evangelie te verhoogen; en van het Evangelie, dat wij de wet bevestigen, en niet tot een afgod maakten in eenige bijzonderheid; dit is eene zeer zeldzame zaak, en wordt maar in het hart van zeer weinigen gevonden.

Indien gij zeggen mogt: wat is het, om van elk van die twee verbonden te spreken, zoodat zij gezet worden op hunne regte plaats, alsook den schrik van het eene te gebruiken om de heerlijkheid en luister van het andere te bevorderen?

Hierop zal ik antwoorden: leest de volgende redevoering, maar met een verstandig hart; en dan konde het wel gebeuren dat gij daarin een antwoord bekwaamt tot uwer voldoening.

Lezer, indien gij deze verhandeling bevindt ledig te zijn van eigenzinnige uitdrukkingen, alsook van ligte, ijdele en eenzinnige bewoordingen, zoo moet gij weten dat zulks geschiedt omdat ik nooit bij Aristoteles of Plato ter school gelegen heb, maar in mijns vaders huis ben opgebragt in een zeer geringen toestand, onder een hoop arme landlieden.

Doch indien gij hier eenige duidelijke, maar nogtans regtzinnige, waarachtige en platte bewoordingen vindt, schrijft dat aan de gaven en bekwaamheden van den Heere Jezus toe, welke Hij aan zulk een arm schepsel als ik geweest ben, en nog ben, besteed heeft. En indien gij een christen van veel doorzigt zijnde, mij bevindt in vele dingen die nogtans goed en regt zijn, te kort te schieten, schrijft dat aan mijne beknoptheid toe, of zoo gij wilt, ook aan mijne zwakheden, want daarvan ben ik vol. Nog

maar een woord of twee, en dan zal ik hiervan afstappen.

Vooreerst. Indien gij (lezer) er een zijt die de zaligheid van uwe ziel niet begeert, zoo bid ik u nogtans om dit boek met ernstigen aandacht te doorlezen; wie weet of het mogelijk niet eenige begeerten verwekt om daarnaar uit te zien, waar gij voor tegenwoordig van ontbloot mogt zijn.

Indien gij dan door het lezen van de schriften van zulk een onwaardig mensch als ik ben, eenige opwekkingen in uw hart bevinden mogt, zoo draag zorg dat gij in de eerste plaats aan God de eere geeft en dat gij uwe overtuiging toch opvolgt, en weest niet te haastig om ze van uwe conscientiën af te krijgen; maar laten zij zoo doorwerken, totdat gij u zelven van nature bevindt van alle genade ontbloot te wezen, en dat gij geen geloof, geen hoop, geen kennisse Gods noch Christi, noch van het verbond der genade hebt.

En wanneer gij dan van uwen verloren staat buiten Christus overtuigd zijt, o, vliedt dan in aller haast tot Christus Jezus, uwe ziel heimelijk verzekerende, dat Hij met uitgebreide armen staat om u te ontvangen, om uwe zonden af te wasschen en om u te bekleeden met Zijne geregtigheid; ook is Hij gewillig om u te stellen in de tegenwoordigheid van Gods heerlijkheid, en onder het gezelschap van eene ontelbare menigte engelen en heiligen, met onuitsprekelijke blijdschap. Doch dit gedaan zijnde, zoo vergenoegt u niet met deze heimelijke en eerste overredingen welke u tot aanmoediging zijn om tot Christus Jezus te komen, maar weest rusteloos, totdat gij door eene gezegende ondervinding bevindt dat de heerlijkheid van dit tweede verbond aan u geopenbaard, en door den Geest van Christus Jezus aan uwe ziel verzegeld wordt. En opdat gij mijnen raad niet moogt verwerpen, zoo verzoek ik in de tweede plaats dat gij deze volgende dingen in overweging neemt:

1. Indien gij uwe overtuiging niet op de regte wijze kwijt wordt, door te zien dat uwe zonden in het bloed van Christus afgewasschen zijn, zoo is het te weten of God wel ooit aan uwe harten wederom zal kloppen, maar of Hij niet veeleer zal zeggen: zulk een *is vergezeld met de afgoden, laat hem varen*, Hoz. 4 : 17. Schoon hij in den staat der natuur is, *laat hem varen*. Schoon hij onder den

vloek der wet is, *laat hem varen.* Schoon hij in de hand van den satan is, *laat hem varen.* Schoon hij te post naar de hel loopt, *laat hem varen.* Schoon zijne verdoemenis niet alleen eene verdoemenis zal zijn om de zonde tegen de wet, maar ook om het verwerpen van het Evangelie, *laat hem* nogtans *varen.* Mijn Geest, mijne leeraren, mijn Woord, mijne genade en ontferming, mijne liefde en gemeene Voorzienigheden, zullen niet meer met hem twisten, *laat hem varen.* O naar, o jammerlijk woord! Wie zoude dan de overtuigingen verachten, die tot zooveel goeds strekken voor de ziel?

2. Indien gij geen acht geeft, hoe gij de overtuigingen kwijt raakt, maar dezelve afwerpt zonder dat het kostelijk bloed van Christus zaligmakend aan uwe ziel toegepast wordt, dan moogt gij verzekerd zijn dat de verwaarloozing van die overtuigingen strekken zal tot verharding uws harten, als gij het Woord wederom zult lezen of hooren prediken. Dit wordt gewoonlijk gezien, dat zulke zielen die de overtuigingen welke zij eerst ontvangen niet in acht nemen, doorgaans door Gods regtvaardig oordeel meer verhard, ongevoelig en onverstandiger van geest worden; want sommigen die te voren beven, weenen en wegsmelten konden onder het hooren van het Woord, zitten nu en voor tegenwoordig zoo ongevoelig, zoo verhard en zoo toegeschroeid in hunne conscientiën, dat, indien het vuur der hel in hunne aangezigten geworpen konde worden, gelijk dat somtijds voor hunne oogen is uitgeroepen, zij naauwelijks bewogen zouden kunnen worden, en dit komt hun over als een regtvaardig oordeel Gods, 2 Thess. 2 : 11, 12.

3. Indien gij die overtuigingen welke op uwe conscientiën gebragt worden door het lezen van deze verhandeling, of door het hooren van het getrouw prediken van eenig ander godzalig leeraar, veracht, zoo zult gij wegens het verstikken van die overtuiging, aan God moeten rekenschap geven in den dag des oordeels. Gij zult niet alleen ter rekenschap gevorderd worden om uwe zonden die gij bedreven hebt in uw beroep en ordinaire gesprekken, maar om uw verachten van de overtuigingen, welke God als een bijzonder middel gebruikt om arme zondaren hunne ellende te doen zien, alsook dat zij een Zaligmaker van noode

hebben. Ik zoude hier vele andere bedenkingen kunnen bijbrengen om u te bewegen op de overtuigingen goed acht te geven, en om gewillig naar dezelve te luisteren, gelijk als (1) overweegt dat gij eene kostelijke ziel hebt die meer waardig is dan de geheele wereld; deze wordt nu, indien zij zalig zal worden, gewoonlijk door overtuigingen bewrocht en aangedaan; (2) deze ziel zal voorzeker naar de hel gaan, indien gij de overtuigingen blijft verachten; (3) indien gij naar de hel gaat, zoo moet uw ligchaam ook derwaarts heengaan, zonder ooit wederom daaruit te komen. *Verstaat dit toch gij God (en Zijne overtuigingen) vergetenden, opdat ik niet verscheure en niemand redde.*

Doch indien gij er een zijt die niettegenstaande het lezen van uwe ellende, en van Gods barmhartigheid, nog in uwe zonden wilt blijven voortgaan, zoo moet gij weten, dat gij door de dingen die gij gelezen hebt, hier in deze wereld onverschoonlijk gelaten zult worden; en in de andere wereld zal uwe verdoemenis door uw niet in achtnemen van dezelve, en uw niet bekeeren van uwe zonden, uitnemend verzwaard worden; gij wordt hier niet alleen bestraft over uwe zonden, maar gij verwerpt ook het woord der genade hetwelk u onderwijst, hoe en op welke wijze gij van dezelve verlost en zalig gemaakt kunt worden. Hiermede zeg ik u vaarwel! latende u en deze verhandeling aan God, die ik weet dat een regtvaardig oordeel vellen zal over dezelve en ook over u. Ik blijf de uwe, schoon niet om uwe begeerlijkheden te dienen, nogtans om u te bestraffen, te onderwijzen, en naar die mate van geloof en kennis die de Heere mij gegeven heeft u den weg des levens en der zaligheid bekend te maken en te verklaren. Uwe veroordeeling, lastering, kwaad vermoeden en verachting van mij zal ik laten voor den dag van Gods vurig oordeel, in welken de beleediger of overtreder niet ongestraft gelaten zal worden, hetzij dan gij of ik, of wie hij wezen mag; nogtans zal ik voor u bidden, uw welzijn wenschen, en u al het goede doen dat ik kan. En opdat ik niet te vergeefs mogt schrijven of spreken, Christenen, zoo bidt toch ernstig en vurig voor mij bij onzen God, en gedenkt toch mijner in al uwe kloppingen aan uws Vaders deur, omdat ik zulks grootelijks van doen heb;

want mijn werk is groot, mijn hart boos, de duivel op zijne wacht; de wereld zoude gaarne zeggen: Ha, ha! zoo wilde ik het hebben; mij zelven kan ik niet bewaren en mij zelven durf ik niet vertrouwen; indien God mij niet helpt, zoo ben ik verzekerd dat het niet lang zal zijn of mijn hart zal mij bedriegen, de wereld haar zin en voordeel over mij hebben, God door mij onteerd worden, en gij beschaamd zijn om mij te erkennen. O weest dan veel in den gebede voor mij, uw medgezel. Nogtans vertrouw ik op die heerlijke genade die van den hemel aan zondaren wordt medegedeeld, door welke zij niet alleen geheiligd worden in deze wereld, maar ook verheerlijkt zullen worden in de toekomende. Daartoe brenge ons de Heere door Zijne vrije barmhartigheid!

JOHANNES BUNJAN.

De leer der Wet en der Genade verklaard en geopend.

Rom. 6 : 14. *Want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade.*

In de drie voorgaande kapittelen van dezen brief is de apostel bezig geweest om de zaligheid der zondaren uit genade, zonder de werken der wet, te beweren; ten einde hij aan de eene zijde de geloovigen versterken, en aan de andere zijde degenen die deze leer tegenstonden overtuigen mogt, of hun anders meer onverantwoordelijk laten. Opdat hij zulks nu mogt doen, zoo onderneemt hij om den staat van alle menschen van nature, of gelijk zij in de wereld komen, aan te toonen, zeggende kap. 3 : 10—19. *Daar is niemand regtvaardig, ook niet een; daar is niemand die verstandig is, daar is niemand die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, te zamen zijn zij onnut geworden, daar is niemand die goed doet, daar is ook niet tot een toe*, enz. Alsof hij had willen zeggen: het schijnt dat er een geslacht van menschen is, dat door de werken der wet meent geregtvaardigd te worden, doch ik zeg hen, dat zij in deze grootelijks bedrogen zijn, overmits zij alreede tegen de wet gezondigd hebben, want *door eene misdaad is de schuld gekomen over alle menschen tot verdoemenis*, enz. Zie kap. 5 : 12—20. In het zesde kapittel nu keert hij zich als om tot de geloovigen, om met hen te spreken en te zeggen: Mijne broeders, gij ziet dat het openbaar is dat het

door de vrije genade Christi is, dat wij het eeuwige leven beërven; en tot uwen troost zoo zeg ik u, dat nu gij onder de genade zijt, uw staat wonderlijk vast en veilig is; want de zonde zal over u niet heerschen, noch in de verdoemende, noch in de besmettende kracht daarvan, zoodat zij uwe zielen niet bederven zal: want gij zijt niet onder de wet, dat is, gij zijt niet onder datgene hetwelk uwe ziele om de zonde verdoemen zal, maar onder de genade; of gij staat nu in zulk eene betrekking tot God, dat ofschoon gij gezondigd hebt, gij evenwel vergeving zult ontvangen, want gij zijt niet onder de wet, enz.

Vraagt iemand, wat de meening van het woord ONDER is? Ik antwoord: het beteekent, gij zijt niet bewaard of opgesloten door dezelve, zoodat gij voor God onder die bediening verschijnen moet; of dus: gij zijt nu door het gezag van de wet niet gebonden, om dezelve zoo te vervullen en te gehoorzamen, dat gij zonder zulks te doen niet zoudt kunnen zalig worden; of dus: gij zijt er niet zoo onder, dat gij om de minste overtreding daarvan door haar magt verdoemd moet worden, neen, gij zijt niet zoo onder de wet. Verder: gij zijt niet onder de wet; wat wordt hier door de WET verstaan? Het woord wet wordt op meer dan ééne wijze verstaan, gelijk dat in 't breede betoogd zoude kunnen worden. Daar is de wet des geloofs, de wet der zonde, de wet der menschen, de wet der werken, anders genaamd het verbond der werken, of het eerste en oud verbond, Hebr. 8: 13. *Als hij zegt, een nieuw verbond,* (welk is de genade Gods, gewoonlijk het verbond der genade genaamd) *zoo heeft hij het eerste oud gemaakt,* dat is, het verbond der werken of der wet. Ik zeg dan, dat het woord WET en het woord GENADE in dit zesde kapittel aan de Romeinen de twee verbonden voorstellen, onder welke alle menschen zijn, hetzij onder het een

of onder het ander. Want gij zijt niet onder de wet, dat is: gij, aan welken ik nu deze woorden schrijve, gij, die krachtdadig tot het geloove Jezu Christi zijt gebragt, gij zijt niet onder de wet of het verbond der werken. Derhalve past hij deze woorden niet aan allen toe, maar alleen aan sommigen; want gij, let GIJ, gij geloovigen, gij bekeerden, gij heiligen en wedergeborenen, gij zijt niet onder de wet; te kennen gevende dat anderen, die in den staat der natuur en die niet door het geloof in Jezus in het verbond der genade zijn gebragt, daar immers onder zijn. De woorden dan dus verstaan zijnde, geven zij ons twee groote leeringen op.

De eerste leering is: dat er sommigen onder de dagen des Evangeliums onder het verbond der werken zijn.

De andere of tweede leering is: dat er nooit een geloovige onder de wet of een verbond der werken is, maar dat zij allen onder de genade door Christus zijn. WANT GIJ (geloovigen en wedergeborenen) ZIJT NIET ONDER DE WET, MAAR ONDER DE GENADE. Want gij zijt verlost, en gebragt tot of onder het verbond der genade.

Belangende de EERSTE LEERING: dat er sommigen onder de wet of onder het verbond der werken zijn, kan duidelijk gezien worden Rom. 3, alwaar de apostel, gesproken hebbende van de zonden tegen de wet en van derzelver vloek over degenen die in dien staat zijn, zegt: *Wij weten nu dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen die onder de wet zijn.* Let, zij spreekt dat tot degenen die onder de wet zijn: *opdat alle mond gestopt worde en de geheele wereld voor God verdoemelijk zij,* vers 19; dat is, al degenen die onder de wet als een verbond der werken zijn, die nog in hunne zonden en onbekeerd zijn; gelijk ik gezegd heb. Nog eens Gal. 5: 18, daar zegt de

apostel: *Maar indien gij door den Geest geleid wordt, zoo zijt gij niet onder de wet;* te kennen gevende, dat degenen die tegen de wet of de werken der wet, gelijk die het oude verbond is, zondigen willen, dat die onder de wet zijn en niet onder het verbond der genade. En Gal. 3 : 10 zegt hij: *Want zoo velen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder den vloek;* dat is: zoo velen als er onder de wet zijn, die zijn onder den vloek; want die onder de genade zijn, die zijn niet onder den vloek. Nu zijn er maar twee verbonden, en daarom moet het noodzakelijk zijn dat zij die onder den vloek zijn, onder de wet moeten wezen, dewijl zij, die onder het andere verbond zijn overgegaan, niet onder den vloek, maar onder den zegen zijn. *Zoo dan, die uit den geloove zijn, worden gezegend met den geloovigen Abraham,* Gal. 3 : 9. Maar alle anderen zijn onder de wet. Nu zal ik voortgaan tot hetgeen ik bijzonder bedoel te verhandelen.

I. Zal ik toonen wat het verbond der werken of de wet is, wanneer die gegeven, en wat de natuur van dezelve is.

II. Wat het is, onder de wet of het verbond der werken te zijn, als ook den ellendigen staat van allen die daaronder liggen.

III. Zal ik aanwijzen wie zij zijn die onder deze wet of dit verbond zijn. En eindelijk,

IV. Zal ik aantoonen hoe ver iemand komen kan, en nogtans blijven onder dit verbond der werken.

Belangende het eerste hoofdstuk, te weten, wat het verbond is en wanneer hetzelve gegeven is, daarvan zeggen wij: eerst, dat het verbond der werken of de wet, waarvan hier gesproken wordt, die wet is welke op den berg Sinai in twee steenen tafelen en in tien bijzondere geboden aan Mozes gegeven is. Zie tot dit einde Gal. 4, alwaar de apostel spreekt

van de wet, en ook van sommigen die door valsche leeringen wederom als onder dezelve gebragt waren of ten minste tot diën weg overhelden. *Zegt mij*, zegt hij vers 21, *gij die onder de wet wilt zijn, hoort gij de wet niet?* Komt, ik zal u de verborgenheid verklaren van Abrahams twee zonen, welke hem uit Hagar en uit Sara geboren zijn; deze twee beteekenen de twee verbonden; de eene, Hagar, beteekent den berg Sinaï, waar de wet in twee steenen tafelen aan Mozes gegeven is geworden, Exod. 24 : 12, kap. 34 : 1. Deut. 10 : 1. Een iegelijk die daaronder is, is tevens geheel ontbloot van de genade Christi in zijn hart, Gal. 5 : 3, 4. *Want ik betuig wederom* (zegt de apostel, sprekende tot hetzelfde volk) *eenen iegelijken mensch : Christus is u ijdel geworden, die door de wet geregtvaardigd wilt worden*, namelijk, die wet welke op Sinai gegeven is, *gij zijt van de genade vervallen*. Dat is niet, dat iemand door de wet geregtvaardigd kan worden, maar zijne meening is, dat allen die door de werken der wet geregtvaardigd zoeken te worden, dezulken niet zijn die onder het tweede verbond of het verbond der genade zoeken te wezen. De apostel wederom, 2 Cor. 3 : 7, 8, van de twee verbonden sprekende, zegt : *Indien de bediening des doods* (of de wet, hetwelk hetzelfde is) *in letteren bestaande en in steenen ingedrukt, in heerlijkheid is geweest, hoe zal niet veel meer de bediening des Geestes* (of het verbond der genade) *in heerlijkheid zijn?* Alsof hij gezegd had : 't is waar, daar was eene heerlijkheid in het verbond der werken, ja daar straalde eene groote uitnemendheid in hetzelve door, overmits het op Sinai in steenen tafelen gegeven is; maar daar is een ander verbond, te weten, het verbond der genade, dat het voorgaande in troost en in heerlijkheid zeer verre overtreft.

Maar ten andere : ofschoon deze wet door de han-

den der engelen in twee steenen tafelen aan Mozes op den berg Sinaï gegeven is, zoo was dit nogtans niet de eerste openbaring van dezelve aan den mensch; maar deze zelfde wet, wat het wezen aangaat, (schoon mogelijk niet zoo openlijk) is al aan den eersten mensch Adam gegeven in het paradijs, in deze woorden: *En de Heere God gebood den mensch, zeggende: van allen boom dezes hofs zult gij vrijelijk eten, maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven,* Gen. 2: 16, 17, welk gebod in zich begreep een verbod om iets te doen dat kwaad is. Ofschoon het toen niet zoo klaar in zoo vele bijzondere hoofddeelen bleek als naderhand, toen het van den berg Sinai werd afgekondigd; nogtans is het dezelfde wet geweest, hetwelk ik aldus bewijs.

God had aan Adam in het paradijs geboden, zich te onthouden van alle kwaad tegen het eerste verbond, en niet alleen van eenige zonden; maar indien God Adam niet geboden had om zich te onthouden van de zonden die in de tien geboden verboden zijn, dan zoude Hij hem niet geboden hebben, om zich van alle zonden te onthouden, maar alleen slechts van sommige; derhalve heeft Hij hem alle zonden verboden die in de wet op Sinai gegeven verboden zijn. Dat God nu van alle kwaad of zonde tegen eenige van de tien geboden bevolen heeft zich te onthouden, toen Hij aan Adam in het paradijs het gebod gegeven heeft, blijkt, omdat Hij de zonden welke tegen de tien geboden begaan werden, gestraft heeft, eer zij op Sinai zijn afgekondigd, als uit dit volgende blijken kan.

Het eerste, tweede en derde gebod werden door Farao en zijne knechten overtreden, want zij hadden valsche goden over welke de Heere Zijne gerig-

ten oefende, Exod. 12 : 12. Ook lasterden zij den waren God, Exod. 7 : 17, want hunne goden konden zich zelven noch hun volk niet redden uit de hand van God; *maar in de zaak waarin zij trotschelijk gehandeld hebben, was Hij boven hen*, Exod. 18 : 11. Sommigen meenen ook dat God de zonde tegen het tweede gebod, daar Jakob eenigermate aan schuldig was, omdat hij zijn huis niet gereinigd had van de valsche goden, gestraft heeft met de verkrachting van zijne dochter Dina. Gen. 34 : 2. Ook vinden wij dat Abimelech de zonde tegen het derde gebod zoo groot geacht heeft, dat hij van Abraham geene andere zekerheid begeerde tegen de vrees van het kwaad dat hem van Abraham of aan zijnen zoon of neef gedaan mogt worden, dan Abrahams eed, zeggende: *Zoo zweer mij nu hier bij God, zoo gij mij, of mijnen zoon, of mijnen neef liegen zult*, enz. Gen. 21 : 23. Hetzelfde zien wij ook tusschen Abimelech en Izaäk, Gen. 31 : 53. Ook tusschen Mozes en de Israeliten, die Jozefs beenderen niet in Egypte durfden laten van wege den eed des Heeren, Wiens Naam door zoo te doen schrikkelijk onteerd zoude geworden zijn, Exod. 13 : 19.

Nog eens : wij vinden dat de Heere Zijn volk bestraft wegens de overtreding van het vierde gebod, Exod. 16 : 27—29.

Verder zien wij dat om de overtreding van het vijfde gebod de vloek gekomen is over Cham, Gen. 9 : 25—27. En Ismael werd om zijn onteeren van zijn vader, in het bespotten van Izaäk, uitgeworpen, gelijk wij lezen Gen. 21 : 9, 10. Zoo kwamen ook de schoonzonen van Loth om in de omkeering van Sodom, omdat zij hunnen vader verachtten. Gen. 19 : 14, enz.

Het zesde gebod werd van Kaïn overtreden, waarom hem ook zulk een schrikkelijke vloek en straf

overkwam, dat hij uit moest roepen: *Mijne misdaad is grooter dan dat zij vergeven worde*, Gen. 4 : 13. Nog eens, toen Ezau zijn broeder Jakob dreigde te dooden, zoo zond Rebekka Jakob heen naar haren broeder Laban, zeggende: *Waarom zoude ik ook uwer beider beroofd worden op éénen dag?* Gen. 27 : 45; te kennen gevende dat het haar niet onbekend was dat de doodslag met den dood gestraft moest worden, gelijk de Heere zelf zulks ook aan Noach verklaard had, Gen. 9 : 6. Verder vinden wij een aanmerkelijk exempel van Gods regtvaardigheid in het straffen van den doodslag in Farao en in de Egyptenaren, die de kinderen der Israeliten verdronken in de rivier, Exod. 1 : 22, hoe zij zelven ook verdronken zijn in de Roode zee. Exod. 14 : 27.

De zonde tegen het zevende gebod is in de Sodomiten gestraft met het geheele verderf van de stad en van hen zelven, Gen. 19 : 24, 25; ja, zij *dragen de straffe des eeuwigen vuurs*, Jud. vs. 7. Zoo werden ook de mannen van Sichem om de zonde van Hemors zoon allen door het zwaard gedood, Gen. 34 : 25, 26.

Onze eerste voorouders, tegen het achtste gebod gezondigd hebbende in het nemen van de verboden vrucht, hebben over zich en over al hunne nakomelingen den vloek gebragt. Gen. 3 : 16. Ook werd de zonde tegen dit gebod van Jakob geoordeeld met den dood gestraft te moeten worden, Gen. 31 : 30, 32, als ook van Jakobs zonen, Gen. 44 : 9, 10.

Kaïn tegen het negende gebod zondigende, Gen. 4 : 9, werd daarom vervloekt van den aardbodem, vers 11. En Abraham, ofschoon hij een vriend Gods was, werd nogtans van Farao van valsch getuigenis beschuldigd en moest zoo uit Egypte heengaan, Gen. 12 : 18—20. Ook werd hij en Sara beide deswegen van Abimelech bestraft, Gen. 20 : 9, 10, 16.

Farao zondigde tegen het tiende gebod, Gen. 12 :

15, waarover hij met groote plagen geplaagd werd, vers 17. Abimelech had Abrahams huisvrouw begeerd en daarom dreigde de Heere hem en al het zijne te dooden indien hij ze niet weder wilde geven, Gen. 20 : 7, ja, ofschoon hij niet tot haar genaderd was, omdat hij ze nogtàns begeerd en genomen had, sloot de Heere al de baarmoeders van 't huis Abimelechs ganschelijk toe, vers 18.

Ik zoude mij omtrent dit stuk meer ten volle kunnen uitgebreid hebben, doch ik heb niet te lang willen zijn; maar hetgeen ik te zeggen had met de uiterste kortheid die ik konde willen voorstellen. Eer ik hier nogtans afstap, zal ik behalve het reeds genoemde nog eenige redenen voordragen om te bewijzen dat het wezen van de wet die op Sinai verkondigd is, al te voren van God aan Adam in het paradijs gegeven is.

1. De dood heeft geheerscht over degenen die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtredinge Adams, Rom. 5 : 14, dat is, die de verboden vrucht niet genomen hebben gelijk Adam; maar indien de zonde en overtreding niemand ten laste gelegd was geworden, dan aan degenen die van de verboden vrucht gegeten hadden, dan zouden degenen die uit Adam geboren werden, nadat hij uit den hof gedreven is geworden, geen zonden hebben gehad, omdat zij niet dadelijk van die vrucht gegeten hebben, en dus zouden zij ook geen slaven geweest zijn van den dood. Maar dat nu de dood geheerscht heeft van Adam tot Mozes toe, of van zijne overtreding af tegen het eerste geven van de wet, tot der tijd toe dat dezelve op den berg Sinaï gegeven is, zoo is het openbaar dat de wet der tien geboden, wat het wezen aangaat, aan Adam en aan zijne nakomelingen gegeven is in die woorden : *maar van den boom der kennisse des goeds en des kwaads, daarvan zult gij*

niet eten, Gen. 3 : 17. Zoo iemand hier zeggen mogt, dat het om de zonde van hunnen vader was dat de dood over hen geheerscht heeft, daarop zal ik antwoorden, dat, ofschoon de erfzonde aan zijne nakomelingen ten laste gelegd is, het nogtans ook om hunne dadelijke zonde is dat zij gestraft zijn. En Rom. 4 : 15, zegt die zelfde apostel, *waar geen wet is, daar is ook geen overtreding; want de zonde wordt niet toegerekend, als er geen wet is, nogtans heeft de dood geheerscht van Adam tot Mozes toe*, Rom. 5 : 13, 14. Indien er hu geen wet geweest was, dan zoude er geen overtreding zijn geweest, en dus geen dood die als de bezolding daarvan, gevolgd is; *want de bezolding der zonde is de dood*, Rom. 6 : 23. En de zonde nu is de overtreding van de wet; zij is eene dadelijke overtreding zoo wel voor ons zelven als voor anderen, 1 Joh. 3 : 4.

2. Het zijn geene andere zonden dan die tegen de wet op Sinai bedreven worden, om welke de zonden te voren gemeld gestraft zijn geworden; derhalve is de wet die te voren aan Adam en aan zijne nakomelingen gegeven is, dezelfde die naderhand gegeven is op den berg Sinai.

3. De voorwaarden van de wet op Sinai, en van die in het paradijs zijn dezelfde; de eene zegt: doet dat, en gij zult leven, en de andere zegt hetzelfde. Ook zijn de straffen die ze beide tegen den mensch uitspreken dezelfde; en daarom blijkt het dat deze wet dezelfde is met die welke gegeven is op Sinai.

4. De apostel spreekt maar van twee verbonden, te weten, het verbond der werken en het verbond der genade, onder welke alle menschen zijn, sommigen onder het eene en sommigen onder het andere. Dit verbond nu aan Adam is een, en daarom moet dat op Sinai hetzelfde zijn met dit aan Adam. Dat dit nu eene waarheid is, blijkt, omdat de zon-

den tegen dat op Sinaï gegeven van God gestraft zijn geworden, eer dat het op Sinai gegeven was; en het blijkt ook eene waarheid te zijn; omdat het bij God onregtvaardig zoude zijn om over de zonden van eene wet straf te oefenen die niet verbroken was; derhalve was het hetzelfde, met dat op Sinai. Nu is de wet op Sinai gegeven tot eene klaardere ontdekking van die zonden welke te voren daartegen begaan waren; want, ofschoon het wezen van de tien geboden gegeven is in het paradijs, eer zij van den berg Sinai gegeven zijn, zoo lagen zij nogtans in het harte des menschen zoo duister verborgen, dat zijne zonden niet zoo klaar geopenbaard werden als wel daarna, en daarom zegt de apostel Gal. 3 : 19, dat de wet om der overtredinge wille daarbij gesteld is, dat is meer duidelijk en klaar in twee steenen tafelen op Sinai gegeven, opdat de zonde te meer openbaar zoude worden, Rom. 5 : 20.

5. Wij vinden ook eene aanmerkelijke vertooning hiervan op Sinai zelve in het geven van de wet; want vooreerst werd zij tweemaal op Sinai gegeven, om daardoor te beteekenen dat het wezen daarvan te voren al gegeven was; en ten tweede werden de eerste tafelen die op Sinai gegeven werden, aan den voet des bergs in stukken gebroken, en de andere werden ongebroken bewaard, om te kennen te geven, dat, ofschoon het de ware wet was die te voren gegeven was, dezelve nogtans niet zoo gemakkelijk te lezen en te verstaan was, omdat de steenen niet heel maar gebroken waren, en dus was ook de wet die daarop geschreven was eenigzins uitgewischt en geschonden.

Doch zoo iemand hier mogt tegenwerpen, en zeggen: ofschoon de zonden tegen de eene begaan, de zonden zijn tegen de andere, en zij dus met elkander overeenkomen; zoo blijkt het nogtans daar niet

uit, dat de een hetzelfde verbond der werken is met de andere. Ik antwoord :

Gij zult immers toestaan dat het verbond of de wet die aan Adam gegeven is, het verbond der werken is geweest; want hetzelve luidt aldus : Doet dat, en gij zult leven, maar indien gij het niet doet, dan zult gij sterven. Nu is er maar één verbond der werken; indien ik dan bewijzen kan, dat het verbond op Sinai het verbond der werken is; dan zal alles buiten dispuut gesteld zijn. Dat dit nu zoo is, blijkt

1. Omdat de twee verbonden in de schriftuur aldus worden genoemd. Het eene heet de bediening des doods, en het andere de bediening des levens; het eene het verbond der werken, en het andere het verbond der genade; maar dat, hetwelk op Sinai gegeven is, wordt genaamd de bediening des doods, derhalve is dat het verbond der werken, 2 Cor. 3 : 7. *En indien de bediening des doods in letteren bestaande, en in steenen ingedrukt in heerlijkheid is geweest*, enz.

2. De apostel aan de Galaten schrijvende, arbeidt om hen af te brengen van het vertrouwen op het verbond der werken; maar wanneer hij komt om hen eene ontdekking te geven van die wet of van dit verbond, waar hij hen tracht af te brengen, zoo zegt hij uitdrukkelijk dat het die was, welke op Sinai gegeven is, Gal. 4 : 24, 25. Derhalve is dat verbond hetwelk op Sinai gegeven is in twee steenen tafelen, hetzelfde dat te voren aan Adam gegeven was in het paradijs, omdat zij beiden op eene en dezelfde voorwaarde voorgesteld worden. Dat in het paradijs had deze conditie : doet dat, en gij zult leven; of *ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven*, Gen. 2 : 17. Zoo ook dat op Sinai, als blijkt Rom. 10 : 5. *Want Mozes beschrijft de regtvaardigheid*

die uit de wet is, zeggende : de mensch die deze dingen doet, zal door dezelve leven; en in geval zij een van hare geboden overtreden, zoo zegt zij : *Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.* Gal. 3 : 10.

Het tweede hoofdstuk van mij voorgesteld, is om aan te toonen, wat het is, onder de wet als een verbond der werken te zijn. Daarvan zal ik op deze wijze spreken :

Onder de wet als een verbond der werken te zijn, is op straffe van de eeuwige verdoemenis verbonden te wezen om elk bijzonder deel van de wet der tien geboden volmaakt en volstandig te gehoorzamen; doet dat en gij zult leven; of anders : Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen. Gal. 3 : 10. Zoo staat het met elk mensch die onder het eerste verbond is, en anders niet. De arme zielen denken uit onkunde van de natuur van het verbond der werken waar zij onder zijn, dat hun staat niet zoo ellendig is als die waarlijk is; maar helaas! daar is niemand in de wereld zoo ellendig als zij. Doch zij verstaan deze dingen niet.

Die onder de wet als een verbond der werken is, is gelijk iemand die door de wet van zijn vorst verbonden is om op straffe van bannissement of van gehangen of gevierendeeld te worden, niet één van de geboden des konings te overtreden. Zoo zijn ook degenen die onder het verbond der werken zijn, op straffe van eene eeuwige verbanning en verdoemenis verbonden om in alles de wet van den God des hemels te onderhouden. Het verbond der werken mag in dit opzigt bij de wetten der Meden en der Perzen vergeleken worden, die niet veranderd noch wederroepen konden worden. Daniël 6 : 8 vinden

wij dat er eene wet gemaakt en uitgegeven werd, dat niemand van eenig god of mensch in dertig dagen een verzoek mogt doen, behalve van den koning alleen. Deze wet door den koning bevestigd zijnde, (vers 9,) en Daniël die overtredende, moest, niet tegenstaande alles wat er gedaan mogt worden, in den kuil der leeuwen, vers 16. Zoo is het ook hier, zeg ik; daar is eene wet gegeven, en met het woord en de waarheid Gods verzegeld : *De ziel die zondigt, die zal sterven,* Ezech. 18 : 4; en al wie onder dit verbond leeft en sterft, die moet en zal geworpen worden in den kuil der leeuwen; ja nog erger, hij zal geworpen worden in de hel, voor de duivelen zelven. — Maar ik zal tot uw beter verstand van deze zaak, in eenige bijzonderheden daarvan spreken.

Weet dan 1. Dat de wet van God of het verbond der werken niet bepaald is tot een bijzonder stuk van dezelve; maar zij strekt zich uit in al de tien geboden, en deze wederom in vele bijzonderheden, gelijk dat getoond zoude kunnen worden; — zoodat het gevaar niet alleen ligt in het overtreden van een of twee van die tien geboden, maar in de minste overtreding tegen eenige daarvan. Gij weet, indien een koning tien bijzondere geboden uitgaf, om van zijne onderdanen gehoorzaamd te worden, op straffe des doods, dat indien iemand een van dezelve overtreedt, hij dan schuldig is, alsof hij die allen overtreden had, en dus ook onderworpen om zoo zeker het vonnis der wet over hem uitgesproken te krijgen, alsof hij elk bijzonder gebod gebroken had.

2. Gij weet ook, dat de wetten van den koning gegeven zijnde, en iemand dezelve een langen tijd gehouden en gehoorzaamd hebbende, nogtans eindelijk dezelve verbrekende en overtredende, hij dan terstond gegrepen en veroordeeld wordt volgens die wetten. Maar deze dingen zijn ook klaar met betrek-

king op de wet van God, als een verbond der werken. Indien iemand negen geboden van de wet onderhield, en maar één van dezelve overtrad — dat ééne gebod verbroken hebbende zal hem zoo zeker verdoemen en buiten den hemel sluiten, alsof hij die allen dadelijk had overtreden; gelijk hij ook in kracht zulks waarlijk doet. Tot dit einde vindt men eene aanmerkelijke plaats Jak. 2 : 10. *Want wie de geheele wet zal houden, en in één zal struikelen, die is schuldig geworden aan allen;* dat is: hij heeft die in kracht allen verbroken, en de vloek van die allen zal hem overkomen. En dat moet ook noodzakelijk zoo zijn, zegt Jakobus. *Want die gezegd heeft, gij zult geen overspel doen, die heeft ook gezegd, gij zult niet dooden. Indien gij nu geen overspel zult doen, maar zult dooden, zoo zijt gij een overtreder der wet geworden,* vers 11. Gelijk ook gij; mogelijk hebt gij u nooit een god van hout of steen gemaakt, ten minste niet om dien zoo waarlijk en openlijk aan te bidden als de heidenen dat doen; indien gij nogtans gestolen hebt, valsch getuigenis gegeven, of eene vrouw aangezien om die te begeeren in uw hart, Matth. 5 : 28, zoo hebt gij de wet overtreden, en zoo moet gij voorzeker, onder dat verbond levende en stervende, voor eeuwig verloren gaan; want de wet heeft dit al te voren besloten, zeggende: *vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is,* (let, in AL hetgeen geschreven is) *om dat te doen.* Dit is het woord dat deze leer bevestigt.

3. Ofschoon iemand niet doodslaat, niet steelt, niet begeert, geen goden aanbidt van hout of steen, enz. indien hij nogtans den naam des Heeren ijdelijk gebruikt, zoo is hij, onder dit verbond levende en stervende, voor eeuwig verloren. Gij zult den naam des Heeren uwes Gods niet ijdel gebruiken, daar is het gebod; maar als wij nu zulks komen te doen, dan

zegt de Heere: Ik zal hem niet onschuldig houden die mijnen naam ijdel gebruikt; neen, al leefdet gij zoo heilig als 't u maar doenlijk is, en al wandeldet gij zoo omzigtig als iemand ooit gewandeld heeft, indien gij nogtans maar ééns des Heeren naam ijdelijk gebruikt, zoo zijt gij door dat verbond verloren. Want *Ik zal hem*, let: IK ZAL HEM (laat hem in zooveel gevaar zijn als hij zoude mogen) *niet onschuldig houden, die mijnen naam ijdelijk gebruikt.* Exod. 20 : 7. Zoo is het ook met al de andere geboden: wanneer gij die maar ééns overtreedt, zoo is uw staat, onder dat verbond levende en stervende, onherstelbaar.

4. Ofschoon gij dit verbond of deze wet, zelfs gansch volkomen, voor een langen tijd, voor tien, twintig, veertig, vijftig, of zestig jaren vervullen mogt, indien gij nogtans maar eens voor uw dood komt te feilen, en tegen een van de geboden zondigt, zoo moet gij door dat verbond verloren gaan, want vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen. Maar indien nu een mensch al zijn leven de geheele wet onderhield, en hij zondigde maar ééns voor zijn dood, zoo is die eene zonde eene overtreding van de wet, en dus is hij niet gebleven in alles wat daarin geschreven is, (want te blijven is volgens den zin van dezen tekst te volharden zonder in 't minste ooit te feilen in gedachten, woorden, of werken) en daarom, zeg ik, ofschoon iemand al zijn leven aan de wet gelijkvormig is geweest, en op het einde van zijn leven maar ééns zondigt, zoo moet hij, onder dat verbond stervende, zeker verloren gaan; want weet, mijne vrienden, dat de wet van God JA is, zoowel als het evangelie; en gelijk degenen die onder het verbond der genade zijn, zeker behouden zullen worden, even zoo zullen ook degenen die onder de wet of het verbond der

werken zijn, zeker verloren gaan, indien zij er onder blijven. Dit is de natuur van het verbond der werken, dat het den mensch die daaronder blijft, niet een penning ontslag geeft. *Ik zeg u,* zeide Christus, *gij zult van daar geenszins uitgaan,* (dat is, van onder den vloek) *totdat gij ook het laatste penningsken betaald zult hebben.* Luk. 12 : 59.

5. Gij moet ook aanmerken, dat de wet niet alleen woorden en werken veroordeelt, maar zij heeft ook (gelijk ik te voren zeide) een gezag om de allerheimelijkste gedachten des harten te veroordeelen wanneer zij kwaad zijn; zoodat indien gij geen een woord spreken niogt dat kwaad is, gelijk als niet zweren, niet liegen, niet spotten, niet veinzen, of eenige andere woorden die zondig zijn of tot zonde aanleiding geven; indien het nogtans maar geschiedt dat er eene enkele ijdele gedachte in uw geheele leven in uw hart opkomt, die grijpt de wet aan, die veroordeelt zij, en zal ook u om dezelve veroordeelen. Neem hiervan maar een voorbeeld en bewijs voor allen, Matth. 5 : 27, 28, waar de Heere Jezus zegt, dat, ofschoon iemand geen vleeschelijk overspel bedreven heeft met eene vrouwe, indien hij ze nogtans maar aanziet om ze in zijn hart te begeeren, hij dan volgens de wet, geestelijk verklaard zijnde, gehouden wordt voor zulk een die de zonde bedreven, en zich daardoor onder de veroordeeling van de wet gebragt heeft. En zoo is het ook in alle andere geboden; indien er maar eene gedachte die kwaad is in uw hart opkomt, hetzij tegen God of tegen menschen, al was het ook in den allerminsten trap, en, ofschoon gij dezelve niet onderscheiden mogt, zoo grijpt de wet u nogtans daarover aan, en zal u door haar gezag deswege veroordeelen en verdoemen. *De gedachte der dwaasheid is zonde.* Spr. 24 : 9.

6. De wet is ook van zulk eene natuur en gestrengheid, dat zij niet alleen onderzoek doet op uw leven en wandel in 't gemeen, rakende vele dingen, of gij daar opregt in zijt of niet; maar zij volgt u zelfs na in al uwe heilige pligten, acht gevende of gij daarin ook alles regt doet; dat is te zeggen: zij geeft acht op uw hart, wanneer gij bidt, of gij geen omzwervende gedachten hebt, of gij elke heilige pligt volmaakt verrigt zonder de minste inmenging van zonde, en wanneer zij u dan bevindt in eenige heilige pligt in het allerminste te feilen, dan grijpt zij u aan, zij beschuldigt u daarover, zoodat al uwe heilige pligten die gij ooit gedaan hebt, u even daarom niet baten zullen. Wanneer gij in het hooren of in het bidden maar ééne ijdele gedachte hebt, of in eenige andere dingen, welke dat zij ook zijn mogen, hetzij in geestelijke of in burgerlijke dingen, als gij maar ééne ijdele gedachte hebt in al uw leven, daar zal de wet zoo op aanvallen, dat zij om die eene gedachte alle sluizen van Gods toorn tegen u zal openzetten, en u volgens dat verbond onherstelbaar brengen onder de eeuwige wrake Gods. Zie dan welken weg gij wilt, feil waarin gij wilt, en doe dat zoo zelden als gij maar immers kunt, hetzij in geestelijke of burgerlijke dingen, gelijk ik te voren zeide; dat is: in de dienst van God, of in uwe bezigheden in de wereld, gelijk als in uwen handel of beroep, in het koopen of verkoopen, of waar het ook in zoude mogen wezen; indien de wet u maar in ééne bijzonderheid schuldig vindt, zoo noemt zij u een overtreder, zij beschuldigt u voor God, zij doet aanstonds alle beloften ophouden die zij gedaan heeft, en zij laat u als een vervloekte overtreder tegen God, en als een bederver van uw eigen ziel, daar leggen zonder de minste hulp.

In het voorbij gaan moet ik u zeggen, dat het

mijn oogmerk niet is mij over de bijzondere geboden uit te breiden; want dat zoude voor mij zeer moeijelijk vallen om te schrijven, en voor u om te lezen; alleen wilde ik dat gij in het lezen hiervan een weinig stil stond, en bij u zelven aldus overleiddet: heb ik ooit de wet overtreden, of niet? is er ooit in al mijn leven eene zondige gedachte in mijn hart opgekomen, of niet? En wanneer gij u schuldig bevindt, gelijk gij zeker zult moeten doen, tenzij gij uwe oogen sluiten wilt voor uw dagelijksche praktijk, besluit u zelven dan schuldig aan de overtreding van het eerste verbond. En wanneer gij dit gedaan hebt, draag dan zorg dat gij het niet terstond vergeet dat gij door dat verbond veroordeeld zijt; maar wil niet rusten voor dat gij bevindt dat God u van den hemel een pardon schenkt door de verdiensten van den Heere Jezus, de Middelaar van het tweede verbond. En indien God u een hart geeft om dezen mijnen raad te doen, dan twijfel ik geenszins of deze mijne woorden zullen een middel bevonden worden om uwe ziel te bestieren tot de regte remedie tot zaligheid uwer ziel.

Zoo ver, rakende de wet en hare gestrengheid over den mensch die er onder is, en dezelve in ééne bijzonderheid niet gedachten, woorden of werken overtreden heeft. Nu zal ik, eer ik verder ga, vier tegenwerpingen oplossen die ons hier in den weg voorkomen, en daar de meeste menschen in de wereld over vallen.

Eerste tegenwerping. Mogelijk zal iemand zeggen: gij spreekt zoo hard, gij zoudt iemand wel verschrikken; veronderstel dat iemand gezondigd en de wet verbroken hebbende, berouw heeft van zijne zonde en goddeloosheid, en belofte doet om zulks niet meer te doen, zoude God zich dan niet ontfermen, en een arm zondaar zalig maken? Ik antwoord:

1. Ik heb u te voren gezegd, dat de wet, eenmaal verbroken zijnde, over den overtreder brengen zal alles wat zij over hem bedreigd heeft; en wat uwe onderstelde bekeering en berouw, met uwe beloften om zulks niet meer te doen, aangaat, dat dit u in een staat zoude stellen om genade bij God te vinden volgens de wet — deze gedachten vloeijen voort uit eene grove onkunde van de natuur der zonde en van Gods regtvaardigheid. En zoo ik eene beschrijving zoude geven van iemand die voor het tegenwoordige in een verloren toestand is, dan zoude ik hem onder zulk eene onkunde als deze is, uitbeelden.

2. De wet, als een verbond der werken, laat geen bekeering ten leven toe aan degenen die daaronder zijn en blijven; want de wet eenmaal door u overtreden zijnde, spreekt nooit eenig goed tot u, ook geeft God geen acht op u, niettegenstaande al uw berouw en bekeering en uwe beloften om zulks niet meer te doen, indien gij onder dat verbond blijft. Neen, zegt de wet, gij hebt gezondigd, en daarom moet ik u vervloeken; want het is mijne natuur om te vervloeken, ja om anders niet te doen dan den vloek uit te spreken over een iegelijk die mij in de minste bijzonderheid overtreedt. Gal. 3 : 10. Hierom zegt de Heere: *Zij zijn in mijn verbond niet gebleven, en Ik heb op hen niet geacht.* Hebr. 8 : 9. Laten zij roepen, laten zij zich bekeeren, ik zal hen toch niet achten; zij hebben mijn verbond verbroken en gedaan dat kwaad is in mijne oogen, en daarom moet ik hen volgens dat verbond vervloeken en niet zegenen, hen verdoemen en niet behouden, op hen toornen en niet genadig zijn, hen verwerpen en niet aannemen, hunne zonden bezoeken en niet vergeven. Zij zijn in mijn verbond niet gebleven, en ik heb op hen niet geacht, spreekt de Heere, en daarom zeg ik, indien gij de wet, het eerste verbond overtreedt.

en gij daar onder bevonden wordt, en God u door hetzelve beschouwende, zoo slaat Hij op u geen acht, Hij heeft geen medelijden met u, noch behagen in u.

Tweede tegenwerping. Maar heeft de wet geene beloften, zoowel als bedreigingen, zeggende: de mensch die deze dingen doet zal door dezelve leven? Ik antwoord:

1. De wet te overtreden is niet dezelve te doen of te onderhouden, maar gij hebt de wet verbroken, en daarom behooren hare beloften niet tot u door dat verbond.

2. De beloften der wet zijn conditioneel, en dus worden zij niet volbragt tenzij er eene volmaakte en eene volstandige gehoorzaamheid wordt opgebragt aan elk bijzonder deel van dezelve, en dat zonder de allerminste zonde. Doe dat; merk, doe dat, en dan zult gij leven; maar indien gij van al uw leven maar een deel van de wet overtreedt, zoo hebt gij dezelve niet onderhouden, en daarom behooren de beloften van de wet niet tot u indien gij maar ééne zonde gedaan hebt. Om dit eens met een voorbeeld op te helderen: Onderstel dat de koning eene wet laat uitgaan, dat zoo iemand een woord tegen zijne majesteit spreekt, hij ter dood gebragt zal worden, en dat deze wet onherroepelijk en zeker uitgevoerd zal worden over den overtreder; ofschoon er nu beloften zijn aan hun die niet tegen hem zullen spreken, gelijk als dat zij grootelijks van hem bemind en bevoorregt zullen worden, zoo is deze belofte nogtans van geen voordeel voor den overtreder, die zal daar nooit eenig deel aan hebben, maar in tegendeel moet de wet die hij overtreden heeft over hem worden uitgevoerd, want zijne zonden sluiten hem uit van alle deel te hebben in de beloften. Even zoo is het ook hier; daar is waarlijk eene belofte gedaan, maar aan wie? Aan niemand dan aan degenen, die nooit tegen de wet

overtreden, maar indien gij maar eens van al uw leven tegen dezelve zondigt, zoo zijt gij verloren, en daar is niet ééne belofte die u toekomt indien gij onder dat verbond blijft leven. Mij dunkt dat de misdadigers voor het gerigt de wet overtredende, en met een regtvaardig regter te doen hebbende, ons de wet als een verbond veelzins voorstellen, en hoe zij handelt met degenen die daaronder zijn. De misdadige overtreden hebbende, roept om genade. Heere, zegt hij, ontferm u mijner; maar de regter zegt: wat hebt gij voor u zelven in te brengen, opdat het vonnis des doods niet over u uitgesproken worde? niets, zegt de overtreder, dan dat ik bidde om genade; maar de regter antwoordt wederom: vriend, de wet moet voldoening hebben en het regt moet niet geschonden worden; de overtreder roept al wederom uit: ach mijnheer! heb toch medelijden met mij, ik zal niet meer zoo overtreden; de regter moet evenwel niettegenstaande al het roepen en schreeuwen van den misdadiger en zijn jammerlijken staat, volgens den inhoud van de wet het oordeel over hem uitspreken, en het vonnis van veroordeeling voorlezen, al zoude ook de misdadiger onder het hooren daarvan dood blijven. Even zoo is het ook met de wet van God.

Derde tegenwerping. Ja maar het geheurt somtijds evenwel dat de regter aan sommigen pardon schenkt niettegenstaande hunne overtredingen, en niettegenstaande hij een regter is. Ik antwoord:

Dat geschiedt niet omdat de wet barmhartig is, maar uit de liefde van den regter; ik bid u, merk toch op dit onderscheid; want indien iemand die volgens de wet den dood verdiend heeft, desniettegenstaande vergeving zijner misdaad ontvangt, zoo geschiedt dat niet omdat de wet zegt: spaar hem, maar het is de liefde van den regter die den mensch vrijspreekt van de veroordeeling der wet. Maar wij

hebben hier op te merken dat de wet der menschen en de wet van God van elkander verschillen. De wet des menschen is niet zoo onherroepelijk, of eene overheid kan, wanneer het haar behaagt, de misdaad somtijds vergeven, zonder voldoening voor dezelve; maar de wet van God is van die natuur, dat, zoo iemand daartegen overtreedt, daar eene volle en volmaakte voldoening gegeven moet worden door hem zelven of door een ander in zijne plaats, eer hij vergeving bekomen kan, *want zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving*, Hebr. 9 : 22, dat is, daar is geene verlossing van onder den vloek van Gods wet; en daarom, hoezeer ook de wet van een mensch krachteloos gemaakt mag worden, door somtijds barmhartigheid te bewijzen zonder eene volle voldoening, zoo kan de wet van God nogtans niet op zulk eene wijze bevredigd worden, noch in het minste niet toelaten, dat iemand dezelve overtredende, den vloek ontkomen, en niet veroordeeld worden zoude, ten ware iemand voor hem eene volmaakte voldoening daaraan geve, en den zondaar overbrenge in een ander verbond, te weten het verbond der genade, hetwelk gemakkelijker, zielverkwikkend en zondevergevende is. Dus zeg ik, indien er eene wet gemaakt is die het leven raakt, om datzelve weg te nemen van dengenen die daar tegen overtreedt, dat het dan openbaar is, indien hij vergeven en behouden wordt dat het niet de wet is die hem dit voorregt geeft, maar de vrije barmhartigheid des konings, hetzij omdat hij elders eene voldoening ontvangen heeft, of omdat hij daartoe uit zijne eigene liefde tot den persoon dien hij vergeeft, bewogen wordt; maar indien gij nu ook de wet van God overtreden hebbende, het vonnis daarvan niet over u uitgevoerd wordt, zoo geschiedt dat niet omdat de wet barmhartig is, of de minste overtreding voorbij kan gaan,

maar uwe verlossing moet ergens anders van daan komen. Hoe het dan ook met der menschen wetten gelegen mag zijn, en hoe bedorven zij ook zouden mogen zijn en verkeerd geoefend worden, zoo is de wet van God nogtans van zulk eene natuur, dat indien zij uw bloed, of het bloed van iemand anders niet ontvangt (want met minder is zij niet tevreden) om u te verlossen van den vloek welken gij door uwe overtredingen verdiend hebt, en om haren eisch te voldoen, en om u voor eeuwig (niettegenstaande deze vurige wet) rein en onbevlekt voor God te stellen, zoo zijt gij voor eeuwig verloren, al hadt gij duizend zielen, *want zonder bloedstorting is geene vergeving der zonde,* Hebr. 9 : 22, daar is geene vergeving van de minste zonde tegen de wet.

Vierde tegenwerping. Gij zult mogelijk zeggen : Ik bekeer mij niet alleen van mijn voorgaand leven, en ik beloof ook niet alleen om zulks niet meer te doen, maar ik arbeid nu om regtvaardig te zijn, en om een heilig leven te leiden, en nu ben ik in plaats van een overtreder van de wet, een gehoorzamer van dezelve; wat hebt gij hiertegen te zeggen? Ik antwoord : Onderstel dat gij zoo heilig leven kondt als een engel Gods, of dat gij van nu af aan tot het einde van uw leven, zonder zonde met gedachten, woorden of werken leven kondet, hetwelk onmogelijk is, maar ik zeg : stel het eens zoo, dan is uw staat, indien gij onder het eerste verbond zijt, nog zoo erg als ooit te voren. Want ik weet dat gij niet durft zeggen of gij hebt op den een of anderen tijd gezondigd, en indien dat zoo is, dan kunt gij met al uwe daden en werken van geregtigheid, dien schrikkelijken en onvermijdelijken vloek niet wegnemen die alreede door die wet waar gij onder zijt, op u gelegd is, en al leefdet gij schoon het heiligste leven dat iemand op deze wereld leven kan, indien gij nog-

tans onder het verbond der werken zijt, en dus niet onder het verbond der genade, zoo moet gij onherstelbaar verloren gaan, want gij hebt gezondigd, ofschoon gij naderhand nog zoo wel mogt leven.

De redenen voor hetgene wij nu gezegd hebben, zijn deze :

1. De natuur van Gods regtvaardigheid vordert dit, dat is : die vordert een onherstelbaar verderf van degenen die Zijne wet overtreden; Gods regtvaardigheid heeft dezelve gegeven, en die ziet ook toe dat dezelve volmaakt en volstandig gehoorzaamd worde, of anders is de regtvaardigheid gereed om haar werk te verrigten, namelijk, den zondaar, die tegen de wet gezondigd heeft, te straffen; want gij moet weten, dat Gods regtvaardigheid zoo onveranderlijk is als Zijne liefde; Zijne regtvaardigheid kan haar natuur niet veranderen, zij blijft regtvaardigheid wanneer zij genoegen heeft, en ook regtvaardigheid wanneer zij getergd wordt. De regtvaardigheid Gods mag in deze bij vuur vergeleken worden; wanneer er een groot vuur gemaakt wordt, zoo blijft het vuur als men zich wacht om er uit te blijven, en als men er in valt dan bevinden wij dat het vuur is; en hierom gebruikt de apostel dit als een argument om de Hebreën op te wekken, om zich vast aan Christus Jezus te maken, opdat zij niet vallen mogten onder de regtvaardigheid Gods, zeggende : Hebr. 12 : 29, *Want onze God is een verterend vuur;* indien gij daar invalt, zal het onmogelijk zijn om er uit te komen, gelijk het somtijds nog wel gebeuren kan met dezulken die in een stoffelijk vuur vallen; o! neen, die hier invalt moet voor eeuwig daarin blijven, als blijkt, Jes. 33 : 14, *Wie is er onder ons die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons die bij een eeuwigen gloed wonen kan?* Want Gods regtvaardigheid eenmaal

getergd zijnde weet van geen medelijden of barmhartigheid te bewijzen aan den overtreder, maar zij valt hem aan als een leeuw, zij grijpt hem bij de keel, en werpt hem in de gevangenis, alwaar hij voorzeker eeuwig zal moeten blijven, tenzij er eene oneindige voldoening aan dezelve gegeven wordt, hetwelk voor alle kinderen Adams onmogelijk is te doen.

2. De getrouwheid van God vordert dat er een onherstelbaar verderf gebragt zal worden over allen die onder dit verbond geleefd hebben en gestorven zullen zijn. Indien gij maar eens tegen dit verbond gezondigd hebt, dan zoude God aan zich zelven en aan Zijn Woord ontrouw moeten zijn, indien gij niet verdoemd werd. Hij zoude ontrouw zijn aan zich zelven, dat is : aan Zijne regtvaardigheid, heiligheid, geregtigheid, wijsheid en magt, indien Hij den loop Zijner regtvaardigheid verhinderde in het verdoemen van degenen die dezelve geschonden hebben. Hij zoude ook ontrouw zijn aan Zijn Woord, (te weten, Zijn beschreven Woord) en datgene moeten loochenen en verbreken, waarvan Hij gezegd heeft, dat *het ligter is dat hemel en aarde vallen of voorbijgaan, dan dat een tittel der wet valle,* Luc. 16 : 17. Indien Hij nu volgens Zijne zekere verklaringen daarin, geen wrake deed over allen die onder den gedreigden vloek lagen, zoo konde dat Zijn Woord niet vervuld worden.

3. Anders zoude Hij de uitspraken Zijner profeten ontkennen, en die van Zijne vijanden begunstigen; Zijne profeten zeggen dat Hij wrake zal doen, en Zijne vijanden zeggen dat Hij het niet zal doen, Zijne profeten zeggen dat hij hunne ongeregtigheden zal gedenken en dat Hij dezelve vergelden zal in hunnen schoot; maar Zijne vijanden zeggen: dat *zij vrede zullen hebben, wanneer zij schoon naar huns harten goeddunken zullen wandelen,* Deut.

29 : 19, en ofschoon zij niet zoo stipt zijn als het Woord gebiedt, noch niet doen gelijk het spreekt; maar ik zegge u, al hadt gij duizend zielen die elk zooveel waardig waren als duizend werelden, dat God die allen in den lichten brand zal stellen, indien zij onder de veroordeeling vallen van Zijn Woord, en indien gij buiten den Heere Jezus sterft; want *de schrift kan niet verbroken worden,* Joh. 10 : 35. Wat meent gij dat God, Christus, de profeten, en de schriftuur om uwent wil liegen zullen, of hunne woorden veranderen? Het zoude u zeer gevaarlijk zijn om het daarop te wagen.

En de redenen hiervoor zijn deze: 1. Omdat God, God is; en 2. Omdat de mensch een mensch is.

a. Omdat God volmaakt en oneindig regtvaardig, volmaakt en oneindig heilig, volmaakt en oneindig getrouw is, dat is: zonder verandering of schaduw van omkeering, eeuwig dezelfde blijvende, die zoowel zoude kunnen ophouden God te zijn, als dat Hij de natuur van Zijne Godheid zoude kunnen veranderen. En gelijk Hij dus de volmaaktheid aller volmaaktheden is, heeft Hij Zijne wet gegeven om gehoorzaamd te worden; maar zoo iemand die overtreedt die valt in de handen van deze Zijne eeuwige regtvaardigheid, en moet zoo van Zijnen onveranderlijken toorn drinken, welke de uitvoering is van diezelfde regtvaardigheid. De zaak dus gelegen zijnde, zoo moet, wanneer de wet gebroken wordt, de regtvaardigheid stand grijpen, en dus volgt de getrouwigheid om toe te zien dat de straf uitgevoerd worde, en ook om getuigenis te geven dat God waarachtig is, en dat Hij Zijnen onuitsprekelijken, ondragelijken en onveranderlijken toorn brengen zal over degenen die Zijne wet overtreden.

b. Omdat gij niet zoo oneindig zijt als God, maar een arme geschapen worm zijt, die heden leeft en

morgen weg zijt, en niet magtig zijt om God in Zijn wezen en eigenschappen te beantwoorden, zoo zijt gij verbonden om onder Hem te vallen; hiertoe kan uwe ziel of ligchaam niets doen hetwelk zoo oneindig zoude zijn, dat het zulk een oneindig God in al Zijne deugden voldoen zoude.

Maar om u de ellende van een mensch door deze wet ten volle te verklaren, zoo verzoek ik dat gij behalve het reeds gezegde acht geeft op deze bijzonderheden. Eerst zal ik zijne ellende toonen door de wet, voor zooveel hij van Adam voortkomt; en ten andere voor zooveel hij in zijn eigen persoon in het bijzonder daaronder is.

I. Gelijk alle menschen van Adam voortkomen zoo zijn zij in een zeer ellendigen staat.

1. Omdat hij hen een verbroken verbond heeft nagelaten; of dus, omdat zij in hem het verbond verbroken hebben. Helaas! dit is de schat die Adam aan zijne nakomelingen nagelaten heeft, te weten een verbroken verbond in zoo verre dat de dood over al zijne kinderen heeft geheerscht, en nog heerscht tot op dezen dag, gelijk zij natuurlijk van hem voortkomen, zoowel de tijdelijke als de eeuwige dood. Rom. 5 : 12. *Door éénen mensch is de zonde in de wereld ingekomen, en door de zonde de dood, en alzoo is de dood tot alle menschen doorgegaan, in welken allen gezondigd hebben.* O! dronkaard, zweerder, leugenaar, dief, hier denkt gij mogelijk niet aan.

2. Hij heeft hun niet alleen een verbroken verbond nagelaten, maar hij heeft ze zelf tot zondaars gesteld tegen hetzelve. Rom. 5 : 19. *Door de ongehoorzaamheid van dien eenen mensch, zijn velen tot zondaars gesteld geworden.* En dit is nog erger dan het voorgaande.

3. Dit is het nog niet al, maar hij heeft hen van hunne kracht beroofd, door welke zij in het eerst be-

kwaam waren om staande te kunnen blijven; dus heeft hij ze gansch dood gelaten in de zonde. O! hulpelooze staat! ach wat zijn de kinderen Adams niet arm en ellendig!

4. Ook heeft hij, eer hij ze verlaten heeft, zich zelven tot een kanaal gesteld waardoor de satan zijn vergiftig zaad en venijnige natuur heeft geleid tot in de harten van Adams nakomelingen, en hierdoor worden al zijne kinderen heden zoo geweldig gedreven dat zij zoo driftig en snel naar de hel en den satan vlugten, uit kracht van hunne zonden, als het kaf voor een sterken wind.

5. Kortom, Adam heeft hen uit het Paradijs doen gaan, hunne oogen verblind, en ze onder de leiding gebragt van den satan, den vorst der duisternis. O! jammer, kunt gij dit hooren zonder ontzet te worden? of dit hooren zonder dat uwe conscientie u slaat of pijnigt? zoo ja, dan is het zekerlijk omdat de satan u geheel beheerscht en ingenomen heeft, of omdat gij van uwe zinnen beroofd geworden zijt. Doch ik zal hier niet verder van spreken, maar,

II. Tot de oorzaak hunner droevige ellenden overgaan, voor zooveel zij in hunne eigene bijzondere personen onder de wet zijn.

1. Die onder de wet zijn, zijn in een ellendigen staat, omdat zij onder datgene zijn, hetwelk door toeval van hunne verdorvenheid, meer gereed is om hen te vervloeken, dan om hen te zegenen; zij zijn onder hetgene, dat de bediening der verdoemenis wordt genaamd 2 Cor. 3 : 9, dat is, zij zijn onder die bediening welker eigen werk het is om te vervloeken en te verdoemen, en anders niet.

2. Die onder de wet zijn, zijn in een ellendigen staat, omdat zij niet alleen onder eene bediening zijn die hen verdoemt, maar die ook op eene gelegenheid wacht om hen te verdoemen; de wet wacht

niet opdat zij genadig mogt zijn, maar zij is eigenlijk ingekomen om de zonde te ontdekken, Rom. 5 : 20. *Maar de wet is bovendien ingekomen, opdat de misdaad te meerder worde!* of opdat die waarlijk blijke datgene te zijn hetwelk van God gehaat wordt, alsook dat Hij vervloekt heeft, want *vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.* Gal. 3 : 10.

3. Zij zijn in eenen ellendigen staat, omdat die bediening, waar zij onder zijn, altijd schuld vindt in hunne gehoorzaamheid zoowel als in hunne ongehoorzaamheid; want de gehoorzaamheid moet voortkomen uit een regten geest, hetwelk van degenen die onder de wet zijn niet kan geschieden, omdat zij van het geloof ontbloot en verstoken zijn; en daarom zeg ik, berispt de wet hen altijd, zeggende : dit is niet wel gedaan, dit is maar half gedaan, dit is niet vrijwillig, dit is niet volmaakt en uit liefde tot God gedaan, enz. Hiervan komt het dat vele menschen, niettegenstaande zij volgens de wet zoo heilig zoeken te leven als zij kunnen, nogtans geen vreedzaam leven hebben, maar vol veroordeeling, schuld, kwelling en benaauwing der conscientie zijn; omdat zij bevinden dat zij hier feilen, daar te kort komen, dat goede hetwelk de wet gebiedt nalaten en dat kwaad hetwelk zij verbiedt doen, en dus hebben zij nooit eenigen troost voor alles wat zij doen.

4. Zij zijn in eenen ellendigen staat, omdat zij onder die bediening zijn die nooit tevreden zal wezen met alles wat een zondaar doen kan. Indien gij onder dit verbond zijt, arbeidt vrij zooveel gij kunt, zij zal nooit zeggen : wel gij getrouwe dienstknecht. O! neen, maar zij zal u altijd nog harder aandrijven, en u nieuwe geboden geven om te doen, en welke gij op straffe van de verdoemenis niet ongedaan zult mogen laten; ja, zij is zulk een heer die u niet

alleen zal vloeken om uwe zonden, maar ook om uwe werken, omdat die niet gedaan worden gelijk zij behoorden te geschieden.

5. Die onder deze wet zijn, zijn in eenen ellendigen staat, omdat zij onmogelijke dingen vordert van degenen die daar onder zijn; dit doet zij nogtans met het hoogste regt, omdat de mensch in Adam het vermogen gehad heeft om staande te kunnen blijven indien hij hetzelve had willen gebruiken; ook is de wet gegeven toen de mensch in zijne volle kracht was; en daarom is het niet onregtvaardig dat zij steeds datzelfde blijft vorderen, dewijl God die u kracht gegeven heeft, dezelve niet heeft weggenomen. Bij voorbeeld om dit wat op te helderen : stel dat ik mijn knecht tien ponden sterling gaf met dit bevel : ziet dat gij die uitlegt en besteedt tot mijn beste voordeel, opdat ik dezelve met winst wederom ontvange; indien dan mijn knecht tegen mijn bevel in mijn geld gaat verspillen in een weg van ongehoorzaamheid, is het dan wel onregtvaardigheid in mij, dat ik van mijn knecht datgene vordere hetwelk ik hem in het eerst gegeven heb? immers neen, ofschoon hij niets heeft om te betalen zoo heb ik regt om hem in de gevangenis te werpen, en hem daar te houden totdat ik voldoening bekom. Evenzoo is het ook hier, de wet is in het eerst aan den mensch gegeven toen hij magtig was haar te vervullen; maar, ofschoon nu de mensch zijne kracht verloren heeft, zoo blijft God nogtans regtvaardig eischen dat hetzelfde werk gedaan worde; indien de menschen nu diezelfde dingen niet doen, ofschoon zij voor hen onmogelijk zijn, zoo is het regt bij God dat Hij ze verdoemt, dewijl het uit hen zelven is dat zij in dezen toestand gekomen zijn. Hierom zegt de apostel : *wij weten nu dat al wat de wet*

zegt, zij dat spreekt tot degenen die onder de wet zijn, opdat alle mond gestopt worde en de geheele wereld voor God verdoemelijk zij. Rom. 3 : 19. Dit is dan uw jammerlijke staat, die onder de wet zijt. Zie ook Gal. 3 : 10.

Doch zoo iemand hier mogt tegenwerpen en zeggen, dat de wet geene onmogelijke dingen vordert van den natuurlijken mensch, zoo antwoord ik in dit geval, gelijk de apostel deed in een ander geval, dat dit niet ongelijk is, zeggende : dat zij *niet verstaan wat zij zeggen, noch wat zij bevestigen,* 1 Tim. 1 : 7. Want gebiedt de wet u niet den Heere uwen God lief te hebben met geheel uw hart, met geheel uwe ziel, met geheel uw verstand en met geheel uwe kracht? En kan een natuurlijk mensch dit nu wel doen? *Zal ook een moorman zijne huid veranderen, of een luipaard zijne vlekken? zoo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen.* Jer. 13 : 23. Gebiedt de wet niet dat gij goed zult doen, ja, dat gij anders niet zult doen dan het goede met uw geheele hart en ziel, en met het allergrootste vermaak, hetwelk de wet als een verbond der werken van u vordert? En kunt gij, vleeschelijk zijnde, dat wel doen? ja, daar is niemand die verstand heeft, of hij zoude, wanneer hij u zulks hoorde zeggen, moeten denken dat gij gansch zinneloos waart.

6. Die onder de wet zijn, zijn in eenen ellendigen staat, omdat, ofschoon zij de wet of het verbond der werken zoeken te gehoorzamen, hetzelve hen nogtans niet in den hemel brengen zal. O! neen, maar het brengt hen integendeel onder den vloek. *Uit de werken der wet zal niemand geregtvaardigd worden* (zegt Paulus), *want door de wet is de kennis der zonde.* Rom. 3 : 20. En door dezelve worden wij veroordeeld om de zonde; hetwelk dan

zeer verre daarvan af is, dat zij ons in den hemel zoude brengen; zij is *de bediening des doods en der verdoemenis,* 2 Cor. 3 : 9. Ook is *Israel, die de wet der regtvaardigheid zocht, tot de wet der regtvaardigheid niet gekomen. Waarom? omdat zij die zochten niet uit den geloove, maar als uit de werken der wet.* Rom. 9 : 31, 32.

7. Die onder de wet zijn, zijn in eenen ellendigen staat, omdat zij niet weten of zij ooit eenige belooning voor hun werk zullen hebben of niet; zij hebben geene verzekering van de vergeving hunner zonden, noch hoop van het eeuwige leven; maar, arme zielen! zij arbeiden zonder te weten waarom zij zulks doen; even gelijk een paard dat den ganschen dag zwaar gearbeid heeft en dan des avonds een vuile stal verkrijgt voor zijne moeite, zoo moogt gij ook al de dagen uws levens zwaar arbeiden, en op den dag des doods moogt, ja zult gij, in plaats van eene heerlijke rust te ontvangen in het koningrijk der hemelen, de eeuwige verdoemenis van ziel en ligchaam ontvangen voor uwe zonden, in de hel, omdat, gelijk ik te voren zeide, de wet geen acht neemt op eenige goede werken die gij gedaan hebt, maar haar voordeel neemt om uwe ziel te verderven, wegens de zonden die gij bedreven hebt.

8. Die onder de wet zijn, zijn in een' ellendigen staat, omdat zij onder eene bediening zijn, waarin God nooit in gunst op hunne ziele nederziet; want de bediening waarin God op Zijne kinderen nederziet, is het verbond der genade, dewijl zij in Christus Jezus zijn die de Heere des levens en der vertroosting is. Maar voor degenen die onder de wet zijn is het geheel anders, want deze ontvangen Zijnen toorn, Zijne bestraffing en bedreiging, en worden met groote gestrengheid behandeld, want *zij zijn in mijn verbond niet gebleven, en Ik heb op hen*

niet geacht, zegt de Heere. Hebr. 8 : 9.

9. Zij zijn in eenen ellendigen staat, omdat zij zonder het geloof in Christus zijn. Zij die onder de wet zijn, hebben het geloof in Christus niet, want de bediening waar zij onder zijn is niet de bediening des geloofs. *De wet is niet uit den geloove,* zegt de apostel, Gal. 3 : 12.

10. Zij zijn in eenen ellendigen staat, omdat zij den Geest niet ontvangen hebben; want die wordt ontvangen door de prediking des geloofs, en niet uit de werken der wet. Gal. 3 : 2.

11. Kortom, zij zijn in eenen ellendigen staat, omdat, indien zij onder dat verbond leven en sterven, de Heere Jezus nooit voor hen zal bidden, noch een druppel van Zijn bloed geven om hunne zonden af te wasschen; ook zullen zij nooit zooveel als de minste in het koningrijk der hemelen zijn, want al deze voorregten komen door een ander verbond tot de ziele, gelijk de apostel toont in onzen tekst, want dezulken zijn niet onder de wet, maar onder de genade; dat is, zij zijn dezulken die deel hebben aan de weldaden van Christus Jezus, of die gebragt zijn van het eerste verbond tot het tweede, of van onder de wet tot de genade des Evangelies, zonder welk verbond der genade, en daarin gebragt te zijn, geen ziele de minste hope des eeuwigen levens, geen blijdschap in den Heiligen Geest, noch eenig aandeel in de voorregten der heiligen hebben kan, omdat zij daarvan is uitgesloten door de banden van het verbond der werken. Want gij moet weten, dat deze twee verbonden hunne bijzondere bepalingen hebben tot regering en in onderdanigheid te houden, of tot het geven van vrijheid aan de partijen die onder de gemelde verbonden zijn. Die nu onder de wet zijn, die zijn onder den omtrek en het regtsgebied van dezelve, zijn verbonden om in onderwer-

ping daaraan te zijn, en daarin levende en stervende, moeten zij daarin staan en vallen, gelijk Paulus spreekt: *zij staan of vallen hun eigen heer.* Evenzoo vergunt het verbond der genade vrijheid aan degegenen die er onder zijn, benevens alle dingen die daarin begrepen zijn; waarvan ik in het vervolg verder spreken zal.

Doch opdat de voorgemelde dingen, te weten, wat de ellendige staat is van degenen die onder de wet zijn, nader blijken mogten, zoo zal ik verder, gelijk ik u iets van de natuur der wet getoond heb, ook aanwijzen dat de wet tot dat einde daar bijgedaan is, opdat het zoo zoude zijn met degenen die buiten het verbond der genade zijn.

Het eerste einde waarom God de wet gegeven heeft, is geweest *opdat de misdaad te meerder zoude worden,* Rom. 5 : 20; niet om de zonden weg te nemen van iemand, maar om de zonden te ontdekken, welke er reeds zijn, of die daarna mogen voortgebragt worden door den satan en de begeerlijkheden, dit zeg ik, is het eigenlijke einde of werk van de wet, om de zonde openbaar te maken; zij is gezonden om den zondaar te beschuldigen, ook laat zij niet na zulks te doen, alle gelegenheden waarnemende om haar werk te verrigten omtrent degenen die naar haar hooren, of niet hooren willen, indien zij anders de heerschappij heeft over hen. Zij is gelijk iemand die van zijnen heer uitgezonden is om de werken van anderen te onderzoeken, en die alle gelegenheden waarneemt om hunne feilen en gebreken te ontdekken en om hen te bekijven, ja om hen uit de gunst huns heeren te werpen om dezelve.

Een tweede einde waarom de Heere de wet gegeven heeft, is geweest, opdat niemand iets tegen Hem in te brengen zoude hebben wanneer Hij de overtreders van dezelve verdoemt. Gij weet, zoo iemand

voor een regter werd gebragt, en daar zonder eenige wet door hem veroordeeld werd, zoo zou zulk een regter die dat vonnis uitsprak, met regt beschuldigd mogen worden; ja de partij zou veel beter grond hebben om voor zijne bevrijding te pleiten, dan de andere heeft om te pleiten voor zijne veroordeeling; doch dit zal op den dag des oordeels zoo niet zijn, maar in tegendeel, dan zal een iegelijk gedrongen worden om de hand op den mond te leggen, en om voor het gerigte Gods te zwijgen, wanneer het over hem wordt uitgesproken; hierom zegt de Apostel: *Wij weten dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen die onder de wet zijn,* (dat is: alle geboden, alle vloeken en alle bedreigingen die zij spreekt, die zijn gesproken) *opdat alle mond gestopt worde, en de geheele wereld voor God verdoemelijk zij,* Rom. 3: 19. Invoege iemand op den dag des oordeels niet zal mogen tegenwerpen tegen het oordeel Gods, gelijk degenen waar men van leest Matth. 25: Heere, wanneer hebben wij u zoo of zoo gezien? en waarom spreekt gij zulk een zwaar vonnis over ons uit? dit is zeker onregtvaardig en niet regt. Om deze tegenwerping voor te komen is de wet gegeven; ja, opdat zij dit met kracht mogt voorkomen, zoo heeft God die al bij tijds gegeven, voor dat uw eerste vader gezondigd had of gij geboren waart. Indien gij verder tegen des Heeren gerigts-handelingen mogt tegenwerpen en zeggen: Heere, waarom word ik dus veroordeeld, of ik heb niet geweten dat het zonde was?

Om die twee zaken voor te komen of te beantwoorden, is de wet bij tijds gegeven. Indien het eerste gevraagd wordt, waarom word ik geoordeeld? waarom word ik verdoemd? dan zal de wet inkomen, ja, al de tien geboden zullen tegen uwe ziele uitroepen. Het eerste zal zeggen: hij heeft tegen

mij overtreden, en daarom moet hij verdoemd worden; het tweede zal zeggen : hij heeft tegen mij gezondigd, en daarom moet hij verdoemd worden; het derde zal hetzelfde zeggen, en zoo zullen ook alle andere zich tegen uwe ziele ontlasten, indien gij sterft onder het eerste verbond, zeggende : hij of zij hebben tegen ons overtreden, verdoemt, verdoemt hen. Ja ik zegge u dat deze tien stukken grof geschut, te weten de tien geboden, zoo regtvaardig tegen uwe ziele losbrandende, zulk een geraas in uwe conscientie veroorzaken zullen, dat gij gedwongen zult zijn om terstond te zwijgen en te verstommen; en dan moet ik u ook verder zeggen, indien gij voor God zult moeten verschijnen om de tien geboden tegen u afgelost te krijgen, het u beter ware dat gij aan een paal gebonden werd, en dat er tien duizend stukken van het grofste geschut in de wereld op u werden afgeschoten; want deze kunnen niet verder gaan dan om het ligchaam te dooden, maar de andere dooden en pijnigen het ligchaam en de ziele beide voor eeuwig in het helsche vuur bij den duivel en zijne engelen. Nog eens, indien het tweede zal tegengeworpen worden, zeggende: Heere, ik wist niet dat dit of dat zonde was, want niemand heeft het mij gezegd,— ook deze tegenwerping zal het geven van de wet wegnemen, en tot u zeggen : ja, maar ik ben aan uwen vader Adam gegeven voor dat hij gezondigd had, en voor dat gij geboren waart, en ik ben ook sedert altijd in uwe ziele geweest om u van zonde te overtuigen en om u te beschuldigen wegens uwe overtredingen en het doen dat niet regt was. Heb ik u niet heimelijk op zulk een tijd en op zulk eene plaats, toen gij dit of dat kwaad met dezen of met dien bedreeft, of ook toen gij alleen waart, gezegd dat het zonde was, en dat God het verboden had,

alsook dat indien gij het deed, God op u vertoornd zoude zijn? Heb ik ook toen gij op zulk een tijd en plaats dit of dat kwaad dacht te doen en uit te werken, u niet gewaarschuwd en gezegd: doe dat niet, God zal u daarover slaan en straffen zoo gij het doet? En daarenboven heeft God het zoo bestuurd, dat gij mij in uwe huizen, in uwe bijbels hebt gehad, waar gij mij hebt kunnen lezen, en van mij hebt kunnen spreken. De wet aldus de waarheid sprekende, zult gij gedwongen worden om te moeten belijden dat het zoo is; ja, het zal zelfs met de Heidenen in een zeker opzigt zoo zijn, die op verre na dat licht niet hebben gehad dat ons verschenen is; want wanneer de Heidenen (zegt de apostel) die de wet niet hebben, van nature de dingen doen die der wet zijn, deze de wet niet hebbende, (dat is, de geschreven wet gelijk wij die hebben) zijn zich zelven eene wet; als die betoonen het werk der wet geschreven in hunne harten; dat is: zij hebben van nature de wet der werken in zich, en daarom zullen zij niet te verontschuldigen zijn; want hun eigen conscientie zal de waarheid hiervan getuigen, gelijk de apostel verder toont als hij zegt: *Hunne conscientie mede getuigende, en de gedachten onder elkander hen beschuldigende, of ook ontschuldigende,* ja, maar wanneer zal dat zoo zijn? *In den dag wanneer God de verborgene dingen der menschen zal oordeelen door Jezus Christus naar mijn Evangelie,* Rom. 2 : 14, 15, 16. Dit is dan een ander einde, zeg ik, waarom de Heere de wet gegeven heeft, namelijk, opdat Hij in Zijne regtvaardigheid een vonnis mogt kunnen uitspreken, zonder van eenige onregtvaardigheid beschuldigd te worden van degenen die daar onder zullen vallen in den dag des oordeels.

Een derde einde waarom de Heere de wet ge-

geven heeft, is geweest, opdat degenen die buiten Christus komen te sterven, niet alleen hunnen mond gestopt mogten hebben, maar opdat ook hunne personen verdoemelijk mogten zijn voor God, Rom. 3 : 19, en dit zal waarlijk den grond van verstomming zijn, gelijk ik te voren zeide, want zij zich zelven schuldig bevindende, zullen hunne conscientien de regtvaardigheid van het oordeel Gods dat over hen wordt uitgesproken getuigen, en dus zullen zij voor God verdoemelijk worden; dat is : zij zullen, vervuld zijnde met schuld wegens hunne overtredingen tegen de geboden, bekwame vaten zijn daar de toorn Gods in uitgestort zal worden; dus zullen dan de partijen onder het eerste verbond vaten zijn tot het verderf toebereid, Rom. 9 : 22, even als hout of stroo wel gedroogd zijnde, bekwaam is voor het vuur; dus is dan de wet gegeven en zij spreekt tot dit zelfde einde opdat de zonde ontdekt, de mond gestopt, en de geheele wereld voor God verdoemelijk zoude zijn, en voor eeuwig verdorven zoude worden van wege hare zonden. Dit zal nu zoo zijn om deze redenen :

1. Omdat God een tijd heeft om Zijne regtvaardigheid en heiligheid te verheerlijken, zoowel als Zijne lankmoedigheid en genade.

Men leest in de schriftuur dat *Hij te rein van oogen is dan dat Hij het kwade zoude zien*, Hab. 1 : 13, maar dan zullen wij het waar bevinden. Wij lezen ook dat Hij de wet verhoogt en verheerlijkt, maar dan zal Hij het waarlijk doen. Omdat God nu niet terstond om de misdaad straft, daarom geven de arme zielen op Gods regtvaardigheid geen acht, ook overwegen zij den tijd niet in welken zij verhoogd moet worden, welke zijn zal, wanneer de menschen zoo digt onder den toorn Gods zullen wegdruipen als de hagel in een grooten storm,

2 Petr. 3 : 9, Psalm 50 : 21, 22. Ziet derhalve toe, gij allen die de lankmoedigheid en verdraagzaamheid Gods traagheid noemt; en dien gij omdat Hij voor tegenwoordig zwijgt meent dat Hij u gelijk is; o! weet, dat God Zijn bestemden tijd heeft voor elk een Zijner voornemens, en dat die te Zijner tijd wonderlijk zal verhoogd worden tot eeuwige verbazing en verderf van die ziele welke volgens Gods regtvaardigheid en Zijne wet behandeld zal worden. O! hoe zal God Zijne regtvaardigheid en heiligheid niet verheerlijken! Eerst door den mensch te toonen dat Hij in Zijne regtvaardigheid op hem niet kan en ook niet wil acht geven omdat hij tegen Hem gezondigd heeft; en ten andere, omdat Zijne heiligheid niet toe wil laten dat zulke onreine zondaren voor Hem bestaan zullen, omdat Zijne oogen zoo rein zijn.

2. Omdat God het openbaar wil maken dat Hij getrouw is aan Zijn Woord omtrent de zondaren. De zondaren moeten niet meenen dat zij altijd vrij zullen gaan, want schoon zij voor een tijd gespaard mogen worden, zoo zullen zij nogtans niet ongestraft blijven; o! neen, maar zij zullen vergolden worden tot een penning toe, wanneer elke bedreiging en vloek vervuld zal worden over den overtreder. O, mijne vrienden! daar is niet één ijdel woord hetwelk gij gesproken hebt, of niet ééne leugen die gij gedaan hebt, of gij zult aan God daar rekenschap voor moeten geven, ja, daar zal niets gebeurd zijn in uw geheele leven, of de regtvaardige God zal het volgens Zijne wet beproeven (indien gij daaronder sterft) op den dag des oordeels.

Nu komen wij tot

Het derde hoofdstuk dat van ons is voorgesteld, namelijk om aan te wijzen wie zij zijn, die dus onder de wet of het verbond der werken zijn.

Deze mogen gebragt worden tot driederlei soort van menschen: 1. tot dezulken die profaan en goddeloos zijn; 2. of tot dezulken die meer gelouterd en gezuiverd zijn, en deze zijn van twee soorten: òf in een minder trap, òf in meerdere uitnemendheid. Eerst zijn onder de wet, als een verbond der werken, alle openbare goddelooze en profane menschen; zulken die niet alleen een vermaak hebben in de zonde, maar die in dezelve roemen en zich verhoovaardigen in het bedrijven daarvan. Wat nu deze menschen aanbelangt, daarvan zegt Paulus zeer opmerkelijk, 1 Tim. 1 : 9, 10: *De wet,* zegt hij, *is den regtvaardigen niet gezet,* (te weten als een verbond der werken) *maar den onregtvaardigen en den halstarrigen, den goddeloozen en den zondaren, den onheiligen en den ongoddelijken, den vadermoorders en den moedermoorders, den doodslagers, den hoereerders, dien die bij mannen liggen, den menschendieven, den leugenaars, den meineedigen, en zoo daar iets anders de gezonde leer tegen is.* Dit is eene soort van volk dat onder de wet is, en dus ook onder den vloek van dezelve, wier lot het is om den vollen beker van Gods eeuwige gramschap uit te drinken; en daarom bid ik u, bedrieg u zelven niet. *Of weet gij niet, dat de onregtvaardigen het koningrijk Gods niet zullen beërven? Dwaalt niet; noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen roovers zullen het koningrijk Gods beërven,* 1 Cor. 6 : 9, 10. Ach, arme zielen! gij meent dat gij uwe zonden, uwe begeerlijkheden en uwe vermakelijkheden aan de hand kunt houden en evenwel nog vrede hebben, en dat gij op den dag des oordeels vrij zult gaan; maar ziet wat God van dezulken zegt, Deut. 29 : 19, 20: *Als hij de woorden dezes vloeks hoort, dat hij zich zel-*

ven zegene in zijn hart, zeggende: ik zal vrede hebben wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen; om de dronkenen te doen tot de dorstigen; wij zullen evenwel behouden worden zoowel als anderen, wanneer God de wereld zal oordeelen door Jezus Christus; maar *de Heere zal hem niet willen vergeven, maar alsdan zal des Heeren toorn en ijver rooken over denzelven man, en al de vloek die in dit boek geschreven is zal op hem liggen, en de Heere zal zijnen naam van onder den hemel uitdelgen.* En het moet noodzakelijk zoo zijn, omdat zulke zielen, ongeloovigen, in hunne zonden en onder de wet zijn, die zich over hen niet kan noch wil ontfermen, want zij is niet de bediening der barmhartigheid of des levens, maar des doods en der verdoemenis, gelijk wij zien kunnen 2 Cor. 3: 7, 9, en allen die openbaar profaan en goddeloos zijn, zijn onder dezelve, en zijn er ook onder geweest zoo lang zij in de wereld geweest zijn, en zij zullen voorzeker onder deze bediening leven en sterven, en dan voor eeuwig verloren gaan, indien zij niet bekeerd en gebragt worden van het verbond der werken tot of onder het verbond der genade (waarvan ik op zijne plaats spreken zal). Hoe trotsch en lustig zijn desniettegenstaande onze arme wellustigen en goddeloozen, in dezen dag van Gods verdraagzaamheid! Alsof de Heere hen nooit ter rekenschap zoude vorderen, en alsof er geene wet was om hen te verdoemen, of geen hel om hen daarin te werpen! Maar o! wat zullen zij niet bedrogen uitkomen, wanneer zij Christus zullen zien zitten op Zijnen Regterstoel, Zijne profetische en priesterlijke bediening afgelegd hebbende, en zich alleen vertoonende als een Regter voor de goddeloozen! Wanneer zij al de getuigschriften des hemels ontvouwd en geopend zullen zien; wanneer zij eens iegelijks naam

uit het boek des levens en uit het boek der wet zullen zien; wanneer zij God in Zijne hoogheid, Christus in Zijne majesteit, de heiligen in hunne waardigheid, en zich zelven in hunne onreinheid zullen zien, wat zullen zij dan zeggen? *Tot wien zullen zij vlieden, en waar zullen zij hunne heerlijkheid laten?* Jez. 10 : 3.

Ten tweede. Zij zijn ook onder de wet, die niet alleen de wet zoo overtreden en verbreken, maar die dezelve uit al haar magt gehoorzamen, zoekende daar door geregtvaardigd te worden. Wànt ofschoon iemand zich onthoudt van de zonden tegen de wet, en met alle magt arbeidt om haar te gehoorzamen, en zich daaraan overgeeft, indien hij nogtans niet verder gaat dan de wet, zoo blijft hij steeds onder dezelve, en hij zal niettegenstaande zijne gehoorzaamheid aan de regtvaardige wet van God, door diezelfde wet verdoemd worden. O! mijne vrienden, gij moet niet meenen dat niemand onder de wet is dan de profane en openbare goddeloozen — neen, maar gij moet ook weten dat iemand van een lossen, ijdelen en openbaar goddeloozen wandel en zondigen tegen de wet, kan afgebragt worden tot eene heilige en regtvaardige levenswijze, en nogtans in denzelfden staat zijn onder dezelfde wet, en ook zoo zeker verloren gaan als anderen die meer profaan en los zijn. En ofschoon gij zeggen mogt dat dit u wonderlijk en vreemd voorkomt, zoo zeg ik het nogtans, en zal het ook bewijzen. Leest met aandacht tot dit einde Rom. 9 : 31, 32, alwaar de apostel, van deze zelfde zaak sprekende, zegt: *Maar Israel, die de wet der regtvaardigheid zocht,* LET : die de wet der regtvaardigheid zocht, die dezelve als vervolgde, *is,* niettegenstaande zijn ernstig najagen daarvan, *tot de wet der regtvaardigheid niet gekomen,* enz. Dit geeft ons zooveel te kennen, dat, laat iemand

nog zoo ijverig, nog zoo rusteloos, nog zoo ernstig, zoo gewillig en genegen zijn, om de wet en hare regtvaardigheid te zoeken en na te jagen, indien hij onder dat verbond is, zoo moet hij nogtans verloren gaan en van het eeuwige leven verstoken blijven, indien hij daaronder sterft, omdat hij niet onder de bediening des levens is. Leest ook Gal. 3 : 10 : *Want zoo velen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder den vloek;* LET : die uit de werken der wet zijn; nu, uit de werken der wet te zijn, is te zijn uit de werken der regtvaardigheid die zij voorschrijft, dat is, om zich te onthouden van de zonden die zij verbiedt, en om hare geboden te doen zoo na als men kan, en met al de kracht die wij hebben; en daarom bid ik u, overweegt dit toch eens, want der menschen onkunde in deze is de oorzaak waarom zoo velen heengaan, meenende dat zij deel aan Christus hebben omdat zij uitwendig gereformeerd zijn, en zich onthouden van de zonden tegen de wet, die desniettegenstaande evenwel verdoemd zullen worden, omdat zij niet van onder het verbond der werken zijn gebragt onder het verbond der genade.

Tegenwerping. Maar kunt gij deze dingen klaar bewijzen uit het woord van God? Mij dunkt, het is volgens alle reden eene zeer wonderlijke zaak, dat iemand arbeiden zoude om met al zijne magt de wet van God te gehoorzamen, en dat hij desniettegenstaande onder den vloek zoude blijven; — ik bid u, verklaar dit toch eens.

Ik beken dat dit den natuurlijken mensch zeer wonderlijk voorkomt, en aan allen die nog onder het ongeloof zijn, omdat zij met de bedorven rede raadplegen; maar wat mij aangaat, ik weet dat het zoo is, en ik zal ook trachten om u van de waarheid dezer zaak te overtuigen.

1. De wet is zoo stipt en gestreng, dat indien

iemand maar eens daartegen zondigt, hij dan voor eeuwig door die wet verloren moet gaan, indien hij onder dat verbond komt te leven en te sterven. — Indien gij omtrent de waarheid van dit gezegde wilt voldaan zijn, zoo lees maar tot dat einde Gal. 3 : 10, waar gezegd wordt: *Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.* Merkt hier, bidde ik u, daar is een vloek in de eerste plaats, indien al wat in het boek der wet geschreven is niet gedaan wordt, en dat wel volstandig, zonder in 't minste ooit te feilen, gelijk ik alreede gezegd heb. Nu is er niemand in de wereld of hij heeft, eer hij gehoorzaamheid geoefend heeft aan een gebod, in zijn eigen persoon daartegen gezondigd en overtreden. Mij dunkt dat de apostel in deze zeer klaar is in het te bewijzen, Rom. 3, als ook kap. 5. In het eerste tracht hij te bewijzen dat beide Joden en Grieken onder de zonde zijn, en in het andere bewijst hij dat zij allen gezondigd hebben in den eersten Adam, gelijk hij een gemeen persoon was, ons en zich zelven in zijn staan of vallen verbeeldende, waarom hij zegt: » Daarom gelijk » door éénen mensch de zonde in de wereld ingekomen » is, en door de zonde de dood, en alzoo de dood » tot alle menschen doorgegaan is, in welken allen » gezondigd hebben;" dat is : in welken wij allen van nature schuldig zijn aan de oorspronkelijke zonde, de zonde die wij in Adam bedreven hebben; dit is dan eene reden waarom niemand door zijne gehoorzaamheid aan de wet geregtvaardigd kan worden, omdat zij die reeds in hunne voorouders gebroken hebben. Maar indien in dit geval dit van twistgierige menschen mogt tegengestaan en verworpen worden, ofschoon er niet de minste grond voor is, zoo heeft Paulus nog een argument om zijne leer te bewijzen, zeggende: *Want wij hebben te vo-*

ren beschuldigd beide Joden en Grieken, dat zij onder de zonde zijn. Eerst: *Gelijk geschreven is: daar is niemand regtvaardig, ook niet een.* Ten tweede: *allen zijn zij afgeweken, te zamen zijn zij onnut geworden, daar is niemand die goed doet, ook niet tot één toe.* Ten derde: *hunne keel is een geopend graf, met hunne tongen plegen zij bedrog, slangen venijn is onder hunne lippen.* Ten vierde: *welker mond is vol van vervloeking en bitterheid.* Ten vijfde: *hunne voeten zijn snel om bloed te vergieten.* Kortom: *vernieling en ellendigheid is in hunne wegen, en den weg des vredes hebben zij niet gekend. Daar is geen vreeze Gods voor hunne oogen.* Deze dingen dan zoo klaar bewezen hebbende, zoo is het besluit van alles, zegt de apostel: dat *wij weten dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen die onder de wet zijn, opdat alle mond gestopt worde, en de geheele wereld voor God verdoemelijk zij,* Rom. 3: 9—20.

Hier ligt dan de grond van onze veroordeeling door de wet, namelijk, dat wij in de eerste plaats daartegen gezondigd hebben; want weet voorzeker, indien de wet maar het minste voordeel over u bekomt door uwe overtreding tegen dezelve, dat gij dan daarna nooit anders van haar hooren zult dan: » vervloekt, vervloekt hem, omdat hij niet gebleven » is in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, » om dat te doen."

2. Gij kunt door Gods regtvaardige wet, of het eerste verbond, niet behouden worden, omdat gij (te gelijk met dezen uwen ellendigen staat door de oorspronkelijke en dadelijke zonden, eer gij de wet hebt beginnen te gehoorzamen) sedert uwe toekeering tot de wet, verscheidene zonden tegen haar bedreven hebt. [Want *wij struikelen dagelijks in vele.*] Zoodat nu uwe regtvaardigheid naar de wet somtijds gemengd zijnde met de begeerlijkheid van on-

reinheid, gierigheid, hoogmoed, hartsmurmurering tegen God, koele genegenheid tot Hem, traagheid in de pligten, ijdele woorden, twistgierigheid en dergelijke, zoo is de regtvaardigheid der wet door dit ons vleesch krachteloos geworden [Rom. 8 : 3], en dus zijn wij, niettegenstaande al onze gehoorzaamheid, door onze krachteloosheid onder den vloek der wet; want, gelijk ik te voren zeide, de wet is zoo heilig, zoo regtvaardig en goed, dat zij niet ééne feil kan toelaten in degenen die het leven uit dezelve verwachten. *Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is*, enz. Gal. 3 : 10, en dit wist Paulus ook zeer wel. Waarom hij al zijne geregtigheid verwierp. Maar gij zult mogelijk zeggen: die geregtigheid was zijn eigen. Ja maar het was zulk eene regtvaardigheid die dewijl hij ze zijne eigene noemt, ook de » regtvaardigheid uit de wet" was, [zie Fil. 3 : 7, 10], en die hij maar als drek achtte om in Christus gevonden te worden, en om dus door Hem » geregtvaardigd te worden, zonder de werken der wet." Rom. 3 : 28.

3. Maar stelt dat de regtvaardigheid der wet die gij bekomen hebt volmaakt heilig was, zonder het minste gebrek, of het minste inmengsel van eenige zondige gedachte; zoo zoude dit alles er nog ver af zijn om u onberispelijk voor God te stellen. Hetwelk ik met deze redenen bewijs :

a. Omdat hetgeen hetwelk Christus niet is, de ziele niet verlossen kan van den vloek, noch haar volmaakt stellen voor God; maar nu is de wet Christus niet, en daarom kan de zedelijke wet door al onze gehoorzaamheid daaraan, ons niet verlossen van den vloek dien wij verdiend hebben, Hand. 4 : 12. *En de zaligheid is in geen anderen. Want daar is ook onder den hemel geen andere naam gegeven, door welken wij moeten zalig worden.*

b. Die regtvaardigheid welke niet is de regtvaardigheid des geloofs (dat is, door in Christus Jezus te gelooven) kan voor God niet aangenaam zijn; maar de regtvaardigheid der wet als een verbond der werken, is niet de regtvaardigheid des geloofs, en daarom kan de regtvaardigheid der wet, van ons uitgewrocht zijnde onder dat verbond, Gode niet aangenaam wezen. Het eerste wordt bewezen Hebr. 11 : 6. *Maar zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen;* het andere blijkt uit Gal. 3 : 12. *Doch de wet is niet uit den geloove,* ziet ook Rom. 10 : 5, 6, vergeleken met Gal. 3 : 11. *En dat niemand door de wet geregtvaardigd wordt, is openbaar, want de regtvaardige zal uit den geloove leven.* Doch tot beter verstand van degenen die klein zijn van begrip, zal ik het verder aldus bewijzen : 1. Die ziele die het eeuwige leven heeft, die moet het hebben door regt van kooping of van verlossing, Hebr. 9 : 22. Eph. 1 : 7. 2. Deze kooping of verlossing moet zijn door het bloed van Christus. Wij hebben de verlossing door Zijn bloed. Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving. Maar nu is de wet niet in een vermogen om te kunnen sterven, en om zondaren zoo door bloed te verlossen, welke voldoening van de regtvaardigheid Gods gevorderd wordt, ziet de gemelde teksten, Hebr. 9 : 22. Eph. 1 : 7. De regtvaardigheid Gods vordert eene voldoening, omdat gij daar tegen gezondigd hebt; en daarom kan alles wat gij ooit kunt doen, geen verlossing te weeg brengen, al zocht gij de wet tot het uiterste toe te gehoorzamen, omdat dit alles geen bloedstorting is. Want weet en gelooft het voorzeker, dat, indien gij maar ééne zonde gedaan hebt eer gij u tot het gehoorzamen van de wet begeven hebt, die ééne zonde zal uwe ziele verdoemen, indien die niet door het dierbaar bloed van Christus, hetwelk op Golgotha aan het

kruis is uitgestort, wordt afgewasschen.

Tegenwerping. Mij dunkt, zult gij mogelijk zeggen, dat het overgeven van mij zelven om een regtvaardig leven te leiden, den Heere bewegen moest om mij te meer lief te hebben, en om mij dus door Christus zalig te maken, omdat ik zoo gewillig ben Hem te gehoorzamen.

Ik antwoord. De reden die God beweegt om zondaren genadig te zijn, is niet omdat zij gewillig zijn de wet te gehoorzamen, maar omdat Hij gewillig is hen te behouden, Deut. 9 : 5. *Niet om uwe geregtigheid, noch om de opregtigheid uwer harten komt gij henen in, om hun land te erven.* Indien dan uw wil om geregtigheid te doen, de eerste bewegende oorzaak was waarom God u genade bewees in Christus, dan zoude het geen vrije genade zijn. Maar de Heere heeft iemand vrijwillig lief, en wil hem ook om niet zalig maken, wanneer hij niet heeft om zich Gode aangenaam te maken, dan alleen het bloed van Christus. Derhalve is zulk een beginsel te erkennen, ook te erkennen dat de genade verkregen wordt door de werken der wet; hetwelk al zulk eene dikke duisternis is, als er in den duistersten kerker van het Pausdom gevonden wordt; en ook lijnregt strijdig met de schriftuur, want *wij worden om niet geregtvaardigd, uit Zijne genade, door de verlossing die in Christus Jezus is,* Rom. 3 : 24, niet door het goede dat in ons is, of door ons gedaan wordt; neen, maar *door het geloof zonder de werken der wet,* vers 28, *niet uit de werken, opdat niemand roeme.* Eph. 2 : 9. O! neen, *Niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade,* ET WEL, naar Zijn eigen voornemen en genade, die *ons gegeven is in Christus Jezus voor de tijden der eeuwen,* 2 Tim. 1 : 9.

Tegenwerping. Waarom heeft God dan de wet

gegeven, indien wij door haar te gehoorzamen niet kunnen zalig worden?

Ik heb u te voren al gezegd, dat de wet om deze navolgende redenen gegeven is geworden :

1. Opdat gij daardoor van uwe zonden overtuigd mogt worden, en opdat uwe zonden als bovenmate zondig aan u ontdekt mogten worden, hetwelk door de wet op deze wijze geschiedt: 1. Door u te toonen welk een heilig God de Heere is die de wet gegeven heeft. En 2. Door uwe snoodheid en goddeloosheid te toonen in tegen dezen heiligen God te zondigen, door Zijne heilige wet te overtreden en te verbreken; hierom zegt Paulus: *De wet is bovendien ingekomen opdat de misdaad te meerder worde,* [Rom. 5 : 20.] Dat is: door aan het schepsel de heiligheid van God en zijne eigene snoodheid te ontdekken.

2. Opdat gij weten zoudt dat het niet om niet is dat God u in den dag des oordeels verdoemen zal.

3. Opdat Hij u beletten mogt tegen Zijne regtvaardige veroordeeling op dien dag te twisten, alsook om u te doen weten dat Hij een heilig God is.

Nu komen wij tot het vierde hoofdstuk dat van ons is voorgesteld, namelijk om aan te toonen, hoe ver iemand komen kan, en nogtans blijven onder dit verbond der werken.

Vraagt iemand dan of wij in eenige bijzonderheden kunnen aantoonen, wat men hebben kan, hoe ver men komen kan, en wat men al kan ontvangen onder dit verbond, welke wij de bediening der verdoemenis noemen? Zoo antwoord ik dat deze vraag al wat zwaar en moeijelijk is, en dat het noodig is om die niet alleen voorzigtig, maar ook bondig en gezond te beantwoorden. De vraag bestaat uit drie bijzonderheden. 1. Wat iemand hebben kan; 2. hoe ver hij komen kan, en 3. wat hij al kan ontvangen en genieten, en nogtans onder de wet of het

verbond der werken zijn, en dus ook in een staat van verdoemenis.

Wat het eerste betreft, daar heb ik reeds in het algemeen wat van gezegd, doch tot uw beter onderrigt zal ik wat meer bijzonder daarvan spreken.

1. Iemand kan van wege zijne zonden overtuigd en beroerd worden, en dat wel op eene zeer zware en verschrikkelijke wijze, in zoo verre dat hij derzelver gewigt onverdragelijk zwaar bevindt te zijn, en nogtans onder dit verbond wezen; gelijk het met Kaïn was, Gen. 4 : 13. *Mijne misdaad,* zegt hij, *is grooter dan dat zij vergeven worde.*

2. Iemand kan dus, zijnde onder een gevoel van zijne zonden, berouw en leedwezen hebben over dezelve, en nogtans onder dit verbond, en in een staat van verdoemenis zijn, gelijk Judas, Matth. 27 : 3. *Toen heeft Judas, die Hem verraden had, ziende dat Hij veroordeeld was, berouw gehad.*

3. Iemand kan niet alleen overtuigd worden van, en berouw hebben over zijne zonden, maar ook de gebeden van Gods volk en kinderen voor zich begeeren, en nogtans onder dit verbond en onder den vloek zijn; gelijk Pharao, Exod. 10 : 16, 17. *Toen haastte Pharao, om Mozes en Aaron te roepen, en zeide : ik heb gezondigd tegen den Heere uwen God en tegen ulieden. En nu vergeef mij toch mijne zonden alleen ditmaal en bid vuriglijk tot den Heere uwen God, dat Hij slechts dezen dood van mij wegneme.*

4. Iemand kan zich ook over zijne misdaden en ongehoorzaamheid tegen God vernederen en nogtans onder dit verbond zijn, gelijk Achab; ziet 1 Kon. 21 : 24, 29.

5. Iemand kan eene vergelding doen voor zijne misdaad die hij tegen de menschen bedreven heeft, en nogtans onder dit verbond zijn.

6. Hij kan veel werk voor God doen in zijn ge-

slacht en nogtans onder dit verbond zijn, gelijk Jehu, die datgene deed dat God hem geboden had 2 Kon. 9 : 25, 26, en nogtans bedreigde God zelf dezen Jehu, omdat, ofschoon hij deed wat hem de Heere gebood, hij echter zulks niet deed uit een regt beginsel; want indien hij zulks had gedaan zoo zoude de Heere niet gezegd hebben : *Nog een weinig tijds, zoo zal ik de bloedschulden Jizreëls bezoeken over het huis van Jehu,* Hoz. 1 : 4.

7. Hij kan gebragt worden om des Heeren dienstknechten te hooren, te vreezen, en om hen in groote waarde te houden; ja ook wanneer zij hen hooren, om ze dan niet bloot te hooren, maar om ze gaarne te hooren en om vele dingen, niet alleen om een of twee dingen, maar om vele dingen te doen, gelijk Herodes, ziet Marc. 6 : 20. *Want Herodes vreesde Johannes* (waarom? niet omdat hij eenige burgerlijke magt had over hem, maar) *wetende dat hij een regtvaardig en heilig man was en hield hem in waarde, en als hij hem hoorde, deed hij vele dingen en hoorde hem gaarne.* Gij denkt ook mogelijk omdat gij dien en dien leeraar hoort en hoogschat, dat gij beter zijt dan anderen, maar weet dat gij niet alleen kunt hooren maar zelfs hooren en doen, en dat niet met een afkeerig hart, maar gaarne, en nogtans maar een Herodes zijn, dat is, een vijand van den Heere Jezus; ik bid u, overweegt toch deze dingen.

Belangende het tweede, te weten : hoe ver kan iemand komen, tot welke hoogte kan hij geraken, en nogtans een verloren schepsel zijn onder dit verbond? Ik antwoord :

1. Zulk een kan aangenomen worden in de gemeenschap der heiligen, gelijk zij op eene zigtbare wijze met elkander wandelen en omgaan, zij kunnen hand aan hand te zamen gaan, ziet Matth. 25 : 1. enz. alwaar het koningrijk der hemelen (dat is,

eene zigtbare vergadering van belijders van den Heere Jezus) wordt vergeleken bij »tien maagden, »welke hare lampen namen en gingen uit den brui»degom te gemoet. En vijf van haar waren wijze, en »vijf waren dwaze". Deze worden eerst maagden genaamd; dat zijn dezulken, die vrij waren van de besmetting der wereld. Ten tweede, zij worden gezegd uit te gaan; dat is, van de eerste beginselen en overleveringen der menschen. Ten derde, zij komen overeen om hare lampen mede te nemen; dat is, om zich te belijden dienstknechten van Christus te zijn, die Hem dienden en die op Hem wachtten, en die nogtans wanneer Hij kwam, zoo waren de helft van deze (zelfs van deze maagden) die lampen hadden, en die uitgegaan waren van de besmetting der wereld en de overleveringen der menschen, dezulken die hare kostelijke zielen verloren, vers 10, hetwelk niet zijn kon indien zij onder het verbond der genade waren geweest, en dus niet onder de wet.

2. Zij kunnen tot eene groote hoogte van eer en achting geraken onder de gemelde belijders, in zoo verre dat zij in kerkelijke bediening gesteld en de zaken der kerk aan hen kunnen toevertrouwd worden, gelijk Judas die de beurs droeg. Ik zeg dit niet tot beschaming der heiligen, maar tot hunner waarschuwing, omdat ik hen lief heb; nogtans zeg ik het met opzet, opdat het door Gods genade tot ontdekking mogt zijn voor de zielen der belijders. Gedenkt aan Demas.

3. Zij kunnen komen om van het Woord te spreken alsof zij leeraren waren, ja ook om leeraren te zijn en om het Evangelie van Christus aan anderen te verkondigen, in zooverre dat het volk in welker midden zij wonen, eene spreuk van hen mag opnemen zeggende: is hij ook onder de profeten? Hunne gaven kunnen zoo zeldzaam, hunne tong zoo glad en

welsprekend en hunne stof zoo geschikt zijn, dat zij als een Engel kunnen spreken van al de verborgenheden, [1 Cor. 13 : 1, 2.] en nogtans niets zijn, of geen van des Heeren gezalfden zijn met den Geest der zaligmakende genade; maar leven en sterven onder den vloek der wet.

4. Zij kunnen nog verder komen; zij kunnen de gaven van Gods Geest hebben door welke zij bekwaam kunnen zijn om duivelen uit te werpen en om de zwaarste bergen in de wereld te verzetten; ja gij zoudt zoo begaafd kunnen zijn dat gij toekomende dingen voorzeggen kondt, zelfs de allerheerlijkste dingen rakende de toekomst van den Heere Jezus om te heerschen over al Zijne vijanden, en nogtans maar een Bileam, een goddeloos profeet zijn; ziet 2 Pet. 2 : 16, en Num. 24 : 16—25.

5. Zij kunnen niet alleen dus voor een kleinen tijd staan, maar zelfs tot de toekomst van den Heere Jezus met Zijne heilige engelen, zonder dat zij van de heiligen ontdekt worden tot op dien dag toe. »Toen stonden al de maagden op" (de wijze en de dwaze). Toen — wanneer? Toen dit geroep geschiedde: »Ziet de bruidegom komt, gaat uit Hem te gemoet!" En evenwel waren de dwaze maagden buiten den Heere Jezus, en dus ook nog onder de wet.

6. Ja nog verder; zij kunnen niet alleen tot dien tijd toe in eene belijdenis blijven staan (zich verbeeldende onder de genade des evangeliums te zijn, daar zij in waarheid onder den vloek van de wet zijn) maar zij kunnen, wanneer de bruidegom gekomen is, zich zoo stout verbeelden dat hun staat goed is, dat zij hun geval zelfs met Christus bepleiten, waarom zij niet ingelaten worden in het koningrijk der hemelen, zeggende: »Heere, Heere, hebben wij niet in uwen naam geprofeteerd, en in uwen naam duivelen uitgeworpen?" verder, »hebben wij

»ook niet in uwen naam vele krachten gedaan? heb»ben wij niet in uwe tegenwoordigheid gegeten en ge»dronken?" ja zij waren verder zoo stout dat zij op eene gebiedende wijze zeide: »Heere, doe ons open." Ziet hier eens, bid ik u, hoe ver deze gekomen zijn; zij meenden dat zij naauwe kennis en gemeenschap gehad hadden met den Heere Jezus, en dat Hij hen daarom niet anders dan zoude kunnen behouden; zij hadden met Hem gegeten en gedronken aan Zijne tafel, zij hadden van Hem kracht ontvangen, en dezelve ook geoefend; wij hebben in uwen naam zoo en zoo gedaan, ja vele krachten gedaan? Ziet Matth. 7 : 22. Luc. 13 : 25, 26, en nogtans werden deze arme schepselen buiten het koningrijk der hemelen gesloten. O! wil dat toch overwegen eer het te laat is, en gij ook bevonden wordt te zeggen: Heere, doe ons open, wanneer Christus in tegendeel zal zeggen: werp ze buiten, ik heb u nooit gekend, wijkt van mij, gij werkers der ongeregtigheid; en opdat gij eeuwige vreugde meenende te genieten, geen weening en knersing der tanden ontvangt. Luc. 13 : 28.

Wat nu de derde zaak belangt, namelijk, wat iemand al van God ontvangen kan, en nogtans onder den vloek van de wet zijn? Ik antwoord:

1. Dezulken die onder de wet zijn, kunnen somtijds, in sommige dingen die zij noodig hebben, een antwoord op hunne gebeden ontvangen. Wij vinden in de schriftuur dat God dezulken verhoord heeft, welke de apostel zegt dat verworpen waren, ziet Gen. 21 : 17, *en God hoorde de stem des jongens* (te weten Ismaels) *en de engel des Heeren riep Hagar toe uit den hemel* (die de dienstmaagd was onder de wet, Gal. 4 : 30) *en zeide tot haar : wat is u, Hagar? en vrees niet, want God heeft naar des jongens stemme gehoord, ter plaatse waar hij is.* O! mijne vrienden, gij denkt mogelijk, omdat uwe gebeden in

eenige bijzondere dingen beantwoord zijn geworden, dat daarom uw eeuwige staat zeer goed is; maar gij moet weten dat God het geroep wel hoort van eene menigte Ismaelieten welke kinderen zijn van de dienstmaagd, en die onder de wet zijn als een verbond der werken.

Ik zeg niet dat Hij ze verhoort ten aanzien van hun eeuwigen staat, maar Hij verhoort ze ten aanzien van bijzondere engten en nooden in dit tegenwoordige leven, hun rust en vrijheid gevende in hunne verdrukking. Hier zien wij dat dit arm schepsel bijna versmachtte om een weinig water, maar dat hij roepende van God verhoord werd uit den hemel. Lees ook Psalm 107 : 23—30 en Psalm 106 : 15. *Toen gaf Hij hen hunne begeerte, maar Hij zond aan hunne zielen eene magerheid.*

Maar sommigen zullen mogelijk zeggen : mij dunkt dat dit nog wonderlijker is, dat God de gebeden verhooren zoude van degenen die onder wet zijn, en dezelve beantwoorden. Doch ik antwoord :

Dat ik te voren gezegd heb dat Hij ze niet verhoort ten aanzien van hunnen eeuwigen staat, maar ten aanzien van hunnen tijdelijken staat; want God heeft als hun Schepper eene zorg over hen, en doet Zijne zonne over hen opgaan, en Hij doet Zijnen regen op hunne inkomsten druipen, Matth. 5 : 45; ja de dieren des velds, en het vee geeft Hij hun voeder, den jongen raven als zij roepen; welke ver beneden den mensch zijn, Psalm 147 : 9. Ik zeg dan dat God het geroep Zijner schepselen hoort, en hen ook beantwoordt, ofschoon niet ten aanzien van hunnen eeuwigen staat; en dat Hij ze desniettegenstaande, wanneer zij sterven, verdoemen kan.

2. Zij kunnen ook beloften ontvangen van den Heere. Daar zijn velen die van den Heere uitnemende beloften hebben ontvangen, en die nogtans gelijk ik

gezegd heb, verworpen en kinderen der dienstmaagd worden genaamd. *En de engel des Heeren riep Hagar toe uit den hemel* (dat was de dienstmaagd) *en zeide tot haar : wat is u, Hagar? en vrees niet, want God heeft naar des jongens stemme gehoord ter plaatse waar hij is; sta op, hef den jongen op, en houd hem vast met uwe hand;* LET, hier is de belofte: *want Ik zal hem tot een groot volk stellen.* Gen. 21 : 17, 18.

3. Ja zij kunnen nog verder komen, zij kunnen een ander hart ontvangen dan hetgeen zij te voren hebben gehad, en nogtans onder de wet zijn. Daar is niemand, dan degenen die niet weten wat zij zeggen, die denken of zeggen zal dat Saul onder het verbond der genade geweest is, en nogtans, nadat hij met Samuel gesproken had, en toen hij zijnen schouder keerde om van Samuel te gaan, veranderde God hem het harte in een ander, [1 Sam. 10 : 9] hij ontving een ander hart, en nogtans was hij een verworpen persoon, ziet 1 Sam. 15 : 26. *Omdat gij het woord des Heeren verworpen hebt, zoo heeft u de Heere verworpen.* O! mijne vrienden, laten u deze dingen niet ergeren, maar laten die veeleer in uwe harten een onderzoek veroorzaken naar de waarheid van uwen staat en toestand, en weest ook gewillig om tot den bodem van uw hart toe onderzocht te worden, als ook dat alles wat door de regterhand des Heeren niet geplant is, verworpen mag worden, en dat er bij u een reikhalzen mag zijn naar betere dingen, naar zulke dingen die niet alleen u zullen doen denken dat uw staat voor tegenwoordig goed is, maar die u bekwaam zullen maken om de zonde, den dood, de helle, den vloek van de wet en den Regter met troost in het aangezigt te zien; zulk een wezenlijk en krachtdadig werk van Gods genade in uwe ziele gewrocht hebbende dat wanneer gij de ba-

zuine Gods zult hooren en de graven zult zien openen en de dooden uit dezelve te voorschijn zult zien komen; wanneer gij het gerigt zult zien zitten, de boeken openen, en de geheele wereld voor dat gerigt zult zien staan; dat gij dan, zeg ik, staan moogt om dat gezegende vonnis te hooren uitspreken tot uwe ziel: *Komt gij gezegenden mijns vaders, beërft dat koningrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.* Matth. 25 : 34.

Gij zult mogelijk evenwel nog tegenwerpen en zeggen: wij gelooven, niettegenstaande alles wat gij gezegd hebt, niet dat wij onder de wet zijn; en wel om deze redenen: 1. omdat wij eene verandering van onze harten hebben gevoeld; 2. omdat wij ontkennen dat het verbond der werken iemand kan behouden; 3. omdat wij ons zelven vrij oordeelen van alle wettische beginsels, dewijl wij tot zulk eene volkomene evangelische orde, ten aanzien van de practijk, van de tucht en kerkelijke zaken, als iemand in het gansche koningrijk gekomen zijn.

Ik antwoord in het algemeen: het geloof 't welk alleen gegrond is op iets dat in ons gewrocht is, of door ons gedaan wordt, dat geloof is niet gegrond op den dood, op de begrafenis, de opstanding, hemelvaart en voorbidding van Christus Jezus; want de ziele die waarlijk een goeden grond heeft van eeuwige zaligheid, heeft haar geloof gevestigd op dat voorwerp in welken God een welbehagen heeft en in voldaan is, namelijk op Christus Jezus die geboren is uit de maagd Maria; dat is, zij past door het geloof de verdiensten en kracht van Zijn dood, bloed en geregtigheid op zich zelven toe, nergens eene voldoening van verwachtende dan van daar alleen; ook zoekt de ziel aan God geene andere voldoening te geven in het stuk van de regtvaardigmaking dan die alleen; maar zij omhelst gewillig en blijmoedig de

verdiensten van Christus dood, te gelijk met alle andere dingen die Hij door Zijn kruis en offerande te weeg gebragt heeft en nu nog als een Priester, Voorspraak en Middelaar te weeg brengt; en zij ontvangt ook waarlijk en krachtdadig de heerlijkheden van dezelve. *Want wij met ongedekten aangezigte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als door des Heeren Geest*, 2 Cor. 3 : 18. Dit in het algemeen, maar meer bijzonder

Op het eerste lid van de tegenwerping, zeg ik :

1. Te denken dat uw staat goed is, omdat gij eenige verandering ondergaan hebt van een los, profaan leven tot een levenskoers, die meer stipt eerlijk en burgerlijk is, en dit als een bewijs te nemen om het gewigt van uwe zaligheid op te gronden, is zeer gevaarlijk. (1) Omdat zulk een ziel het gewigt van hare zaligheid niet legt op Christus Jezus die aan het hout des kruises gestorven is. (2) Omdat ook haar vertrouwen niet gegrond is op den Zaligmaker der zondaren, maar op hare bekeering van grove zonden tot eene meer naauwkeurige levenswijze en tot de volbrenging van eenige goede pligten, welke niet den Heere Jezus zijn; en daarom zeg ik, is het heel gevaarlijk. Overweegt dit dan, en de Heere geve u verstand om het te kunnen verstaan; want tenzij gij het geheele gewigt uwer zaligheid legt op de verdiensten van den Heere Jezus, op hetgeen Hij gedaan heeft en nog doet buiten u, zoo zult gij, zoo zeker als God in den hemel is, verloren gaan. Ook moet dit niet alleen in de bevatting, of alleen met toestemming des verstands zijn, maar door de wonderlijke, onzigtbare en alles overwinnende kracht des almagtigen Gods, die door Zijnen Geest zulk een waar zaligmakend en heiligend geloof in uwe ziel

werkt, hetwelk door de werking van dienzelfden Geest die het gewrocht heeft, die hemelsche, die uitnemende en te weeg gebragte weldaden van den Heere Jezus aannemen en toepassen kan, niet alleen op uwe begrippen en verstand, maar op uwe ziel en conscientie; en dat zoo krachtdadig, dat gij door datzelfde geloof bekwaam gemaakt wordt, om de magt, het geweld, de boosheid en de verdervende natuur van de zonde, van de wet, van den dood, van den satan en de hel, mitsgaders alle andere kwaden, af te keeren, door u te werpen op den dood, op de begrafenis, opstanding, hemelvaart en voorbidding van den Heere Jezus, Rom. 8 : 32—39.

2. Maar meent gij dat er ook geene verandering was bij de vijf dwaze maagden, waarvan gesproken wordt Matth. 25 : 1, 2, 3? Ja, daar was zulk eene verandering in haar gewrocht, dat de wijze maagden haar toelieten om met haar te wandelen in de allerzuiverste wegen en instellingen van het Evangelie van Christus, en nogtans waren zij maar dwaas; ja zij wandelden met haar, of zij zullen met haar wandelen totdat de Heere Jezus uit den hemel komen zal, en evenwel maar dwaze maagden zijn, liggende onder de wet, en dus ook onder den vloek, gelijk ik te voren zeide.

Op het tweede lid van de tegenwerping, te weten : dat gij het verbond der werken verloochend hebt en daarvan uitgegaan zijt, antwoord ik :

Dat dit gemakkelijker gezegd dan gedaan kan worden. Helaas! de arme zielen meenen, omdat zij zeggen kunnen dat het genade, vrije genade is, dat zij daarom onder het verbond der genade zijn, hetwelk eene zeer groote misvatting is. Gij moet dan weten, dat ofschoon gij van de genade des Evangelies spreken kunt, indien gij nogtans zelf niet gebragt zijt onder het verbond der genade, gij niet-

tegenstaande al uw spreken en uwe belijdenis, zeer verre af zijt van eenig deel in, of bevinding te hebben van het verbond der genade Gods, geopenbaard in het Evangelie.

De Joden hadden te veel verstand, ten minste velen uit hen, dan dat zij geloofd zouden hebben dat de wet alleen de weg tot zaligheid was; want zij die zelfs den Heere Jezus Christus verwierpen, verwachtten evenwel dat er een Christus of een Zaligmaker komen zoude, Joh. 7 : 27, 41, 42, 43. Maar het waren menschen die den Geest des Evangelies niet hadden, die hen alleen moest brengen tot het leven en de kracht des Evangelies op eene regte wijze; maar zij in hun verstand verduisterd zijnde, en in hunne gedachten hangen blijvende tusschen een Zaligmaker en tusschen de werken der wet, denkende dat die volbragt moesten worden tot verkrijging van een Zaligmaker en Zijne genade, zoo bleven zij van Hem verstoken. Gelijk vele arme zielen ook heden ten dage doen, welke, schoon wetende dat zij alleen door den Heere Jezus moeten behouden worden, nogtans denken dat er iets van hunne zijde gedaan moet worden om Zijnen goeden wil jegens hen te verwerven; gelijk hunne vernedering over de zonden, hunne bekeering van dezelve, hunne beloften en voornemens om andere menschen te worden, hun komen in de gemeenschap der kerk, en wat dies meer is; en dus deze dingen als middelen medebrengende om hen te helpen, moeten zij het eeuwige leven missen, indien zij niet bekeerd worden. Ziet tot dit einde Rom. 9 : 30, 31, 32, waar de apostel toont dat degenen die niet zochten, het verkregen, en die immers zochten het niet verkregen hebben. *Wat zullen wij dan zeggen?* (zegt hij). *Dat de heidenen die de regtvaardigheid niet zochten, de regtvaardigheid verkregen hebben, doch de regtvaar-*

digheid die uit den geloove is. Maar wat nu? *Maar Israel, die de wet der regtvaardigheid zocht, is tot de wet der regtvaardigheid niet gekomen. Waarom? omdat zij die zochten niet uit den geloove, maar als uit de werken der wet;* let wel, hij zegt niet dat zij die zochten geheel uit de werken der wet, maar *als uit de werken der wet;* dat is, omdat zij in die te zoeken intusschen leunden en vertrouwden op de werken der wet. Ik zeg u dat het zulk een zwaar en moeijelijk werk is om de menschen af te brengen van de wet, dat schoon Paulus zelf het werk ondernam, hij genoeg te doen vond. Hoe arbeidde hij niet in de tien eerste kapittels van zijnen brief aan de Romeinen tot bevestiging van degenen die zoo ruim en uitgebreid belijdenis deden van de leer der genade; gelijk ook in zijnen brief aan de Galaten, en nogtans verloor hij er velen, niettegenstaande alles wat hij deed of doen konde. De reden nu waarom de leer der genade zoo moeijelijk krachtdadig en in waarheid bij den mensch ingaat, is omdat er in den mensch een beginsel is dat tegen haar disputeert, en wel op deze wijze: ik ben een zondaar, zegt de ziel, en God is heilig en regtvaardig; Zijne heilige wet dan door mij gebroken zijnde, moet ik, indien ik zalig zal worden, eerst bedroefd zijn over mijne zonden; ten andere moet ik mij daarvan bekeeren, en ten derde moet ik de goede pligten van de wet en de ordinantiën van het evangelie betrachten en dan hopen dat God mij om Christus wil mijne zonden zal vergeven, 't welk immers niet de weg is van te komen tot God als een Vader in Christus, maar het is een eigenlijk komen tot God door het verbond der werken of door de wet, welke dingen ik meer ten volle verklaren zal wanneer ik van de tweede leering kom te spreken.

En daarom zeg ik verder, dat de meesten die he-

den het Evangelie belijden, dezulken zijn die, niettegenstaande hunne belijdenis, nogtans zeer onkundig zijn van den invloed en luister van hetzelve; zij zijn onkundig van de krachtdadigheid der heerlijkheden Christi, die in en door het Evangelie worden voorgesteld, 2 Cor. 4 : 3, hetwelk bewijst dat zij niet zijn onder het verbond der genade, maar veeleer dat zij zijn onder de wet of het oude verbond der werken. Bij voorbeeld : komt bij de meeste belijders van het Evangelie, gij zult hen wakker bezig vinden in de werken der wet; of anders zullen zij zeer bekwaam zijn om breedvoerig te kunnen spreken van verscheidene stukken van het heerlijk Evangelie; maar vraagt diezelfde menschen naar een hartveranderend werk, of wat het Evangelie op hen gewrocht heeft, en welke bevinding zij ooit gehad hebben van deszelfs dierbare kracht en invloeden op hunne zielen en conscientiën, dan zullen zij mogelijk dit of iets dergelijks ten antwoord geven : wij hebben door de prediking van hetzelve zulk eene verandering ondergaan, dat wij in eene goede mate van onze zonden bekeerd zijn, en wij hebben ook geleerd onderscheid te maken tusschen de wet en tusschen het Evangelie; zoodat wij voor het eene, te weten het Evangelie, pleiten kunnen, en de zwakheid en onprofijtelijkheid van de andere, te weten de wet, die kunnen wij ook aantoonen. Ziet, dusverre kunnen zij komen, hetwelk nogtans niet ver genoeg is om te bewijzen dat zij onder het verbond der genade zijn, schoon zij zoo wel en zoo uitgebreid daarvan spreken kunnen; — ziet tot dit einde 2 Petr. 2 : 20, alwaar de apostel zegt : *Indien zij, nadat zij door de kennisse des Heeren en Zaligmakers Jezus Christus* (hetwelk geen zaligmakende kennis van Hem was) *de besmetting der wereld ontvloden zijn, en in dezelve wederom ingewikkeld*

zijnde, van dezelve overwonnen worden, zoo is hun het laatste erger geworden dan het eerste. Ziet verder Matth. 25 : 1, 2, 3, enz. als ook Matth. 7 : 22.

Maar gij zult mogelijk zeggen : is dat niet een bewijs van het werk der genade of ontdekt dat niet op eene ontegenzeggelijke wijze dat wij onder het verbond der genade zijn, wanneer wij niet alleen kunnen spreken van het heerlijk evangelie van Jezus Christus, maar ook bij bevinding zeggen, dat wij veranderd zijn van een erger tot een beter, van de zonde tot een heilig leven door het verlaten van dezelve, en dat alles door het hooren van de verkondiging des evangelies. Ik antwoord :

1. Iemand zoude kunnen spreken van al de verborgenheden des evangelies, en dat wel als een engel Gods, en nogtans in Gods achting niet meer dan een klinkend metaal of luidende schel zijn; welke dingen zijn, die niettegenstaande hunnen klank en groot geraas, nogtans volstrekt zonder leven of beweging zijn, en dus bij God als niet geacht; dat is, als geen Christenen of geloovigen geacht, die onder het verbond der genade zijn, 1 Cor. 13 : 1—4.

2. Iemand zoude niet alleen zoo kunnen spreken, maar ook in waarheid voor een tijd kunnen veranderd zijn bij hetgeen hij voormaals is geweest, en nogtans voor God niets wezen ten aanzien van Zijn eeuwigen zegen in genade. — Leest dit in bovengemelden tekst, 2 Petr. 2 : 20; want die eene plaats is waarlijk genoeg om alles te bewijzen wat ik tot dit einde begeeren zoude te spreken, want wanneer wij daarop acht geven, zoo geeft die te kennen : 1. dat de verworpenen kunnen komen tot eene kennis van Christus; 2. dat deze kennis van zulk een gewigt en kracht kan zijn dat die hen voor het tegenwoordige de besmetting der wereld kan doen ontvlieden, en dat wel door het Evangelie te hooren

verkondigen. *Want indien zij, nadat zij door de kennis des Heeren en Zaligmakers Jezus Christus, de besmetting der wereld ontvloden zijn, en in dezelve wederom ingewikkeld zijnde, van dezelve overwonnen worden, zoo is hun het laatste erger geworden dan het eerste.*

Dat deze nu verworpenen, honden en zwijnen zijn, leest dat vervolgens vers 21, 22. *Want hun is overgekomen hetgeen met een waar spreekwoord gezegd wordt : de hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel, en de gewasschen zeug tot de wenteling in het slijk.*

Wat nu het derde lid van de tegenwerping belangt, gij zegt : »onze praktijk in den dienst van God zal voor ons getuigen, dat wij niet zijn onder de wet, want wij zijn door Gods goedheid tot zulk eene stipte handelwijze in de ordinantiën Gods gekomen, en ook zoo na aan de exempelen der apostelen, als ooit eenige kerken sedert hen gekomen zijn." — Ik antwoord :

Wat wilt gij daarmede zeggen? Meent gij dat het wandelen in de orde van de kerk ten aanzien van den uitwendigen godsdienst, genoegzaam is om u vrij te spreken van uwe zonden in den dag des oordeels? Of denkt gij dat God tevreden zal zijn met een weinig uitwendige gehoorzaamheid en onderwerping aan datgene hetwelk verdwijnen en verwelken zal als eene bloem des velds? Wanneer de *Heere Jezus geopenbaard zal worden van den hemel met de engelen Zijner kracht,* 2 Thess. 1 : 7, 8, o, hoe zullen dan zulke belijders niet moeten nedervallen voor den Regterstoel van Christus! dan zal zulk eene vraag als deze : *Vriend, hoe zijt gij hier ingekomen, geen bruiloftskleed aan hebbende?* hen verstommen en bij duizenden sprakeloos doen nedervallen in de eeuwige vlammen. Want gij moet

weten dat het niet uw roepen Heere, Heere, zijn zal dat u te stade zal komen, noch uw zeggen: wij hebben in Uwe tegenwoordigheid gegeten en gedronken, hetwelk u bewaren zal van niet te staan aan Christus linkerhand. Daar zal alsdan zoowel onderzoek gedaan worden naar het beginsel als naar de praktijk.

Vraagt gij wat ik door het beginsel meen? Ik antwoord:

Mijne meening is dat de Heere Jezus alsdan zal onderzoeken en beproeven, of de geest, door welken gij werkzaam zijt geweest, wettisch of evangelisch is geweest, dat is, of het de Geest der aanneming tot kinderen geweest is, die u bewogen heeft tot de dingen die gij verrigt hebt, dan of het een bloot beginsel van zedelijkheid met eenige gemeene verlichtingen in de uitwendige manier van den godsdienst naar den regel van het evangelie is geweest.

Vraagt gij verder: Hoe zal men zulks weten, of waaruit wordt het openbaar?

Ik zal kortelijk op deze vraag antwoorden als volgt. Die eenige van de instellingen Gods, gelijk als het gebed, den doop, het avondmaal, het lezen, het hooren, het geven van aalmoezen of dergelijke komt te oefenen, meenende daardoor de liefde van Christus voor zijne ziel te verwerven, die volbrengt hetgeen hij verrigt uit eenen wettischen en niet uit eenen evangelischen geest. Wanneer iemand meent dat God hem verhooren zal om zijne gebeden, om zijne vernedering, om zijn aalmoezen geven, of omdat hij beloofd heeft Gode in 't vervolg te gehoorzamen, dan werkt hij uit eenen wettischen geest; want God kan niet door onze gebeden of door iets dat van ons gedaan wordt, voldaan worden; daar is zulk een weg van verzoening met God niet. Zoo ook wanneer de menschen denken, omdat zij zulke of zulke instellingen hebben, en

zich tot zulk of zulk eene maatschappij hebben begeven, dat zij nu beveiligd zijn voor den toorn des Almagtigen; maar helaas! daar is zulk eene beveiliging niet! O neen, maar God zal Zijn aangezigt tegen zulke belijders stellen, dat zij door het gezigt Zijner gramschap als verslonden zullen worden, en ook wenschen dat de grootste molensteen om hunnen hals gehangen en zij in de zee geworpen werden. O! mijne vrienden, schoon gij u nu vergenoegen kunt zonder of buiten de eenige, volmaakte, heilige en onbevlekte geregtigheid van Christus, zoo zal er nogtans een dag komen, wanneer niemand behouden of zalig zal worden dan degenen die met deze geregtigheid bekleed zullen zijn; tot alle anderen zal God zeggen : *Bindt ze handen en voeten, en werpt ze uit in de buitenste duisternis, daar zal zijn weening en knersing der tanden,* Matth. 22 : 13. Want Christus zal op dien dag niet zeggen : komt gij, die mij beleden, en in ééne kerkgemeenschap met mijne heiligen gewandeld hebt; o neen, maar alsdan zal er onderzoek gedaan worden wie het werk van Gods genade in waarheid in hunne harten gewrocht hebben; en die dat zullen missen, die zullen zekerlijk in den poel des vuurs geworpen worden bij den duivel en verdoemde menschen, om allen daar den toorn Gods te dragen niet voor één dag, voor ééne maand of voor één jaar, maar voor eene lange eeuwigheid. Ziet dan toe, en overweegt toch wat gij doet en waar gij uwe ziele aan hangt, want het is niet elke nagel die op den dag des oordeels vast zal blijven, noch niet elk fondament dat bekwaam zal zijn om het huis te kunnen doen staande blijven voor die sterke, vreesselijke en zielverdrinkende waterstroomen en verdervende tempeesten, welke alsdan tegen de ziel en het ligchaam van een zondaar bruischen

zullen, Luc. 6 : 47, 48, 49; want indien het beginsel verrot is, zoo zal alles vallen en te niet moeten worden. Het beginsel nu dat bestand zal blijven is dit: niet om de pligten te doen om er zalig door te worden, maar om ze te doen omdat wij waarlijk gelooven dat wij reeds zalig zijn en zalig zullen worden. Doch ik bid u dat gij mij toch niet misduidt: ik zeg niet dat gij de heilige pligten verachten zoudt, dat zij verre; maar dit zeg ik, dat degenen die het leven verwachten, omdat zij de pligten doen, onder het verbond der werken zijn, laten dan hunne pligten nog zoo uitnemend, zoo volstandig en ijverig zijn als zij zouden mogen; ja ik zeg, gelijk ik te voren zeide, laten zij nog zulke hooge, zulke uitnemende en klare evangelische kerkorde en tucht ontvangen hebben, indien dezelve tot dit einde en uit dit beginsel daar ik van gesproken heb, gebruikt worden, zoo zullen en moeten zij die vreesselijke dingen tot hun deel hebben, daar ik van gemeld heb.

Vraagt gij: kan iemand de ordinantiën des Evangelies gebruiken met eenen wettischen geest? Ik antwoord:

Ja, alzoo gemakkelijk als de Joden de besnijdenis gebruiken konden, schoon dezelve niet de zedelijke wet of de tien geboden was. Dit durf ik staande houden, dat het niet de geboden van de bedeeling des Nieuwen Testaments zijn welke iemand verhinderen kunnen met een' wettischen geest dezelve te gebruiken; want weet voorzeker dat het niet het gebod, (hetzij dat een wettisch of een evangelisch gebod is) maar het beginsel is, hetwelk iemand onderworpen maakt aan hetzelve, en dus is zijne gehoorzaamheid aan dat gebod òf uit wettische overtuiging, òf uit evangelische beginselen.

Nu, hierin is de satan op eene wonderlijke wijze

listig, in het toelaten dat de menschen de ordinantiën en de geboden van het Evangelie gebruiken, indien zij ze maar doen uit een wettischen geest, uit een geest der werken; want hij weet zeer wel, dat indien hij maar de ziel kan doen voortgaan in zulk een weg, schoon zij nog zooveel pligten doet, dat hij haar dan vast genoeg heeft; omdat hij ten volle bewust is, dat zij daardoor iets in de plaats stelt van Christus Jezus, of om ten minste eenig deel met Hem te hebben in hare zaligheid; en indien hij u maar hier kan brengen en houden, dan weet hij dat gij door uw vertrouwen te stellen op het een, (al was het nog zoo weinig) en uw geheel vertrouwen niet te stellen op den anderen (te weten op Christus, Hem aannemende op Zijne eigene voorwaarden) van het leven door Christus verstoken zult blijven, schoon gij u nog zoo zeer mogt bezig houden in een welvoegelijken wandel in eene uitwendige gelijkvormigheid met de verschillende geboden van den Heere Jezus. (*) Ook moet ik u zeggen, dat ik waarlijk geloof, dat gelijk de satan door zijne dienaren de Galatiërs door de besnijdenis (schoon die geen van de geboden van de zedelijke wet was) bragt om op straffe van den eeuwigen dood, schuldenaars te zijn om de geheele wet te doen, hij ook nog de geboden die in het Evangelie voorgesteld zijn, gebruikt om de ziel te verbinden om dezelfde wet te doen; wijl de zaken in en met denzelfden geest gedaan worden; want het is niet gelijk ik te voren zeide, de gehoorzaamheid aan het gebod, die den gehoorzamer aan hetzelve evangelisch maakt, of van eenen

(*) Niemand denke omdat ik aldus spreek dat ik tegen de ordinantiën des Evangelies ben; neen, ik heb in tegendeel veel hoogachting voor dezelve, als zij goed gebruikt worden. Maar ik wil niet dat zulks met een verkeerden geest geschieden zal.

evangelischen geest doet zijn; maar het is in tegendeel het beginsel dat de ziele beweegt tot het gehoorzamen van het gebod, hetwelk hem die dus het gebod doet te gelijk met het gebod dat gedaan wordt, of wettisch, of evangelisch doet zijn.

Bij voorbeeld : het gebed is een gebod van het Evangelie; maar indien de bidder het met eenen wettischen geest doet, zoo maakt hij hetgeen dat in zich zelven een evangelisch gebod is, tot eene gelegenheid om hem te leiden tot een verbond der werken, voor zooveel hij het met eenen wettischen geest verrigt.

Nog eens: het geven van aalmoezen is een gebod van het Evangelie; maar indien ik nogtans uit een wettisch beginsel de aalmoezen geef, zoo is het gebod voor mij niet evangelisch maar wettisch, en het verbindt mij, gelijk ik te voren zeide, om de geheele wet te doen; want die is niet een Jood (of een Christen) die het in het openbaar, of uitwendig is, dat is : die het alleen is door eene uitwendige onderwerping aan de ordinantiën van het gebod, van het hooren, lezen, van den doop, van het avondmaal, enz. Maar die is een Jood (of een Christen) die het in het verborgen, of inwendig is, die uit een regt beginsel de ordinantiën des Heeren waarneemt, door de leiding van des Heeren Geest, uit een waar zaligmakend geloof in den Heere Jezus, Rom. 2 : 28, 29.

Die menschen waarvan gesproken wordt Matth. 7 : 21, 22, 23, deden hetgeen waar zij zoo groot van opgeven niet uit een regt evangelisch beginsel; want dan zoude de Heere Jezus zekerlijk tot hen gezegd hebben : »wel, gij goede en getrouwe dienstknechten;" maar nu de Heere Jezus hen, niettegenstaande hunne groote belijdenis van Hem, en al hun doen in Zijnen naam, naar de helle verwijst,

zoo is het openbaar dat zij, niettegenstaande alles wat zij gedaan hadden, onder de wet, en niet onder het verbond der genade waren, gelijk alle ware geloovigen daaronder zijn; indien dit dan zoo is, dan waren al hunne pligten van welke zij zoo roemden voor den Heere, niet uit een regt evangelisch beginsel voortgebragt.

Nog eens: de Apostel zegt: Rom. 14: 23: *Al wat uit het geloof niet is, dat is zonde;* maar daar zijn sommigen die den doop en het avondmaal, te gelijk met al de andere ordinantiën gebruiken, en nogtans ongeloovigen zijn; en daarom worden deze dingen, van ongeloovigen gedaan zijnde, niet uit den geloove gedaan, maar zij zijn zonde; de dingen nu te doen in de zonde, of zonder het geloof, is niet om dezelve te doen met eenen evangelischen geest; ook zijn dezulken die deze dingen doen met eenen wettischen geest niet onder de wet van Christus als het Hoofd Zijner Kerke, maar hunne werken zijn zoo strijdig met het Evangelie Gods, of het verbond der genade, dat zij die dezelve aldus verrigten, zich stellen tegen het verbond der genade; en de bloote volbrenging van dezelve is van zulk eene kracht, dat zij degenen die daaraan onderworpen zijn genoegzaam als begraven onder het verbond der werken; maar dat worden die arme zielen niet gewaar, en daar ligt hunne ellende.

Vraag. Maar kunt gij op geen andere wijze ontdekken hoe de dingen van het Evangelie met een wettisch beginsel gedaan worden, dan gij alreede gedaan hebt? — Antwoord: Ten einde gij hierin ten volle voldaan mogt worden, zoo zal ik u den eigenlijken weg en wijze aantoonen die een wettisch mensch houdt, in het begin, midden en einde van zijn doen van eenige pligten, of geboden, of wat het ook anders zijn mag dat hij doet. 1. Denkt

hij dat dit of dat zijn pligt is, en hetzelve overwegende, is hij ook terstond in zijne conscientie overreed, dat God in hem geen welgevallen zal hebben, indien hij denzelven nalaat; want terwijl hij bemerkt dat hij aan zijn pligt te kort schiet terwijl hij dien niet doet, en ook oordeelt dat God op hem vertoornd is, totdat de pligt gedaan wordt, zoo begeeft hij zich (2) in de tweede plaats om dien te verrigten, ten einde zijne conscientie daardoor te bevredigen, zich zelven verzekerende dat nu de Heere in hem een welbehagen heeft, omdat hij den pligt gedaan heeft. 3. Dien nu gedaan hebbende, gaat hij vergenoegd nederzitten, totdat hij eenige verdere overtuiging ontvangt om de pligten wederom te doen, dewelke hij gewaar wordende, ook doet op gemelde wijze, uit hetzelfde beginsel als de voorgaande, en zoo gaat hij voort, en neemt toe in zijne belijdenis. Dit is de dingen te doen uit een wettisch beginsel, of met een wettischen geest, want de wet luidt dus : *De mensch die deze dingen doet, zal door dezelve leven,* Lev. 18 : 5. Ezech. 20 : 11. Rom. 10 : 5. Gal. 3 : 12.

Doch hiervan meer in het gebruik van deze leer.

Ja maar, zult gij mogelijk zeggen, hierdoor schijnt gij te ontkennen dat er conditioneele beloften in het Evangelie zijn, overmits gij zulke praktijken afkeurt die conditioneel zijn, en die geboden worden om alzoo gedaan te worden.

De zaak die ik afkeur en ontken is deze, dat iemand in of met een wettischen geest niet moet, ja niet kan eenig conditioneel gebod van het Evangelie verrigten dat Gode aangenaam zoude zijn, ten aanzien van zijnen eeuwigen staat, omdat hij het doet uit een beginsel van het oude verbond. *Men doet geen nieuwe wijn in oude lederen zakken,* maar de nieuwe wijn moet nieuwe lederen zakken

hebben; een evangelisch gebod moet een evangelisch beginsel hebben, of anders zal de wijn de lederen zakken doen bersten, of het beginsel zal het gebod verbreken.

Dan staat gij toe, dat er conditioneele beloften zijn onder het Nieuwe Testament, zoowel als onder de zedelijke wet? — Ik antwoord: schoon dit waar is, dat nogtans de conditioneele beloften in het Nieuwe Testament niet tot hetzelfde volk in denzelfden staat van onwedergeborenheid roepen om dezelve te vervullen op dezelfde voorwaarden. De wet en het evangelie twee onderscheidene verbonden zijnde, worden op onderscheidene wijze gemaakt, ook is de natuur van de conditiën niet een en dezelfde, gelijk de apostel toont Rom. 10: 4, 5, 6; de regtvaardigheid die uit de wet is, spreekt wat anders, en de regtvaardigheid die uit den geloove is, spreekt wat anders; de groote conditie van de wet is: *De mensch die deze dingen doet, zal door dezelve leven;* maar de grootste conditie die voor eene arme ziel voorgesteld is om tot zaligheid te doen, (want daarvan spreken wij nu) is te gelooven dat hare zonden vergeven worden om Christus wil, zonder de werken der wet, om ons daartoe behulpzaam te zijn. Rom. 4: 5. *Doch dengenen die niet werkt,* (te weten om zaligheid) *maar gelooft in Hem, die den goddelooze regtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot regtvaardigheid.* Zoodat wij dan besluiten, *dat de mensch door het geloof geregtvaardigd wordt, zonder de werken der wet.*

Nog eens, daar is geen conditie in het evangelie die door een ongeloovige kan vervuld worden; en of er dan conditiën zijn, of dat er geen conditiën zijn, zoo is dat voor u hetzelfde die zonder het geloof in Christus zijt; want het is u onmogelijk om ze in dien staat te kunnen volbrengen, zoodat gij

er ten aanzien van uwen eeuwigen staat eenig voordeel van hebben zoudt. Opdat dan uwe ziele niet voor eeuwig schipbreuk lijde op de conditiën die in het evangelie voorgesteld zijn, gelijk zij zeker doen zal, indien gij dezelve wilt doen met eenen wettischen geest; — om dit, zeg ik, voor te komen, zoo zie of gij de eerste conditie vervullen kunt, namelijk te gelooven dat uwe zonden vergeven worden, niet om eenige conditie die door u vervuld is, of vervuld kan worden, maar alleen om Christus wil, die voor zeventien honderd jaren aan het kruis gestorven is; zie of gij ook gelooven kunt, dat Hij toen Hij aan het kruis hing, eene volmaakte voldoening gegeven heeft voor al uwe zonden, eer gij in eigen persoon eene eenige zonde bedreven hadt. — Zie of gij dit gelooven kunt, en draag ook zorg dat gij u zelven niet bedriegt met eene historische en ingebeelde kennis en overlevering van dezelve. En zie dan ook of gij deze conditie ook vervullen kunt, dat de kracht daarvan uwe ziel verbindt om uit liefde tot den Heere Jezus (die gij gelooft dat u uit genade al uwe zonden vergeven heeft, zonder eenige conditiën die gij volbragt hebt om Hem daartoe te bewegen) alle andere conditiën te vervullen, volgens 2 Cor. 5 : 14, 15 : *De liefde Christi dringt ons*, enz. en dan zal uwe gehoorzaamheid uit een ander beginsel voortkomen als te voren; dan zult gij niet gehoorzamen om God te bewegen om u genade te geven, maar omdat gij in uw hart eene goede hoop hebt dat Hij u alreeds genade gegeven heeft, en dat niet om uwentwil, maar geheel en alleen om Christus wil; want een evangelische geest des geloofs spreekt aldus : *Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken;* en dus ook, wij hebben geloofd en daarom gehoorzamen wij ook, 2 Cor. 4 : 13. Draag dan zorg, dat gij niet gehoorzaamt opdat gij gelooft, maar geloof

veeleer opdat gij krachtdadig moogt gehoorzamen alles wat de Heere Jezus van u vordert, uit een regt beginsel, namelijk uit liefde tot den Heere Jezus; van welke zaak wij in het vervolg meer ten volle spreken zullen.

Maar wat meent gij met die uitdrukkingen : gehoorzaam niet opdat gij gelooft, maar geloof opdat gij gehoorzamen moogt. — Ik antwoord :

Wanneer ik zeg : gehoorzaam niet opdat gij gelooven moogt, dan wil ik zeggen : meen niet, dat gij door iets dat gij doen kunt het geloof van God tot uwe ziel zult kunnen verwerven; want dit is nog steeds de geest der wet of het verbond der werken, om te denken dat gij het om uwe gehoorzaamheid bekomen zult. Want die zalig worden gemaakt, worden *uit genade zalig gemaakt door het geloof, en dat niet uit hen,* of om iets dat zij doen kunnen, maar *het is Gods gave, niet uit de werken, opdat niemand roeme,* Eph. 2 : 8, 9. Nu zijn vele menschen zoo onkundig, dat zij denken dat God hun Christus en al de weldaden van Zijnen dood zal geven, als zij maar wakker en naarstig zijn om iets te doen om Hem te behagen, opdat Hij hun Christus geve; maar ik zeg hun, dat zij hunne zielen verliezen zullen zoo zij langs dezen weg te werk gaan; want de Heere geeft Zijnen Christus niet aan iemand op zulke voorwaarden, maar Hij geeft Hem om niet, dat is, zonder opzigt op iets dat in ons is, Jez. 55 : 1, 2. Openb. 22 : 17.

Ik zal den dorstigen geven, Hij zegt niet, Ik zal hem verkoopen, maar Ik zal hem geven, *uit de fontein van het water des levens voor niet,* Openb. 21 : 6. Indien Christus het dan geeft voor niet, dan verkoopt Hij het niet voor iets dat in het schepsel is, maar Christus geeft zich zelven, gelijk Hem de Vader ook geeft, voor niet; niet om iets in ons, of dat

van ons gedaan kan worden, om Hem daartoe te bewegen; want indien het uit de werken is, dan is de genade geen genade meer, omdat het dan door de werken verkregen wordt; maar de genade is genade, en daarom wordt het den mensch gegeven zonder zijne werken. *Indien het dan door genade is,* dat is, indien het eene vrije gifte Gods is, zonder eenig voorgezien goed dat in of door het schepsel kan gedaan worden, *zoo is het niet uit de werken,* gelijk dat klaar is; en daarom is het door genade, zonder de werken der wet; maar indien gij zegt: neen, het is om iets dat door den mensch gedaan wordt, hetwelk God daartoe beweegt, dan moet gij besluiten dat *de genade geen genade meer is,* of anders dat de *werken genade zijn, en geen werken meer.* Leest maar met aandacht Rom. 11 : 6.

Eer ik nu verder ga, zal het noodig zijn om een woord te spreken tot eenige arme zielen die gewillig mogten zijn om met Christus te vereenigen en om Hem op Zijne eigene voorwaarden aan te nemen, maar die alleen in hun verstand beneveld zijnde, en het regte verstand niet bekomen hebbende van de voorwaarden der twee verbonden, afgehouden worden van tot Christus te komen, en dat al omdat zij zien dat zij niets kunnen doen.

Bij voorbeeld: kom eens bij sommige zielen, en vraag hun, hoe zij varen, zoo zullen zij aanstonds zeggen, dat zij zoo erg zijn dat zij het niet uit kunnen drukken. Indien gij hun gebiedt, in den Heere Jezus te gelooven, zoo zullen zij zeggen dat zij niet gelooven kunnen; vraagt gij, waarom niet? zoo zullen zij antwoorden, dat hunne harten zoo verhard, zoo dood en afkeerig zijn van alle goede pligten; waren zij meer ernstig, indien zij beter bidden en hunne harten meer bewaren konden, dat die niet uitgingen tot de zonde, — ja dan zouden

zij gelooven; maar zouden zij met zulke snoode harten gelooven of zich vermeten om in Christus te gelooven, daar zij zoo onrein zijn? neen, dat moet zoo niet zijn.— Zie nu, dit alles is, omdat het leven der wet nog in zulk eene ziel heerscht en haar zoo verblindt, dat zij de voorwaarden van het evangelie niet zien kan. Om dit wat nader te verklaren, zoo neem maar eens het zakelijke van de neiging van deze arme ziel, hetwelk dit is: indien ik beter was, dan dunkt mij dat ik gelooven zoude, maar nu ik zoo erg ben, nu kan ik het niet doen. Dit is immers iets te doen opdat ik geloove, te werken opdat ik het evangelie verkrijge, of om regtvaardig te zijn opdat ik tot Christus komen moge. Ach! arme ziele, gij moet geheel terug; gij moet gelooven, omdat gij niet bidden noch gehoorzamen kunt; gij moet gelooven, omdat er van nature niets in u is dat goed is, of dat het goede begeert; of anders zult gij nooit als een zondaar tot Christus komen, of zoo gij anders komen wilt, dan zal Hij u niet aannemen of ontvangen. Hier kunt gij dan uit zien, dat van Christus af te blijven omdat gij niet gehoorzamen kunt, een afblijven van Hem is door de wet, en een weigeren van Hem, omdat gij Hem niet koopen kunt.

Hebbende dus in 't voorbijgaan iets tot besturing gesproken van zulke zielen die gaarne tot Christus komen wilden, zoo zal ik nu tot onze voorgaande redenering wederkeeren, waaruit deze tegenwerping ontstaat:

Vraag. Hebt gij niet zoo even de ziel aangezet tot vervulling van de eerste conditie des evangelies, namelijk, om in Christus te gelooven om zalig te worden? maar nu zegt gij dat het alleen uit genade is, zonder eene conditie; derhalve spreekt gij eerst uw voorgaand zeggen tegen, en dan ook dat nie-

mand zalig worden kan zonder de conditie van het geloof, hetwelk voor mij eene wonderlijke zaak is; ik verzoek derhalve dat gij mij zulks wat nader tot voldoening verklaart.

Ik antwoord : 1. Schoon er eene conditie in het evangelie geboden is, zoo heeft Hij die de conditie geboden heeft, Zijne kinderen niet gelaten aan hunne natuurlijke vermogens, opdat zij die in hunne eigene kracht vervullen zouden, gelijk de wet doet; maar diezelfde God die de conditie gebiedt, maakt Zijne kinderen bekwaam door Zijnen Heiligen Geest om dezelve te vervullen, want *het is God die in u werkt* (let wel : in u, geloovigen) *het willen en het werken, naar Zijn welbehagen,* Fil. 2 : 13. *Heere, Gij zult ons vrede bestellen, want Gij hebt ons ook al onze zaken uitgerigt,* Jez. 26 : 12. Indien dan de conditie vervuld wordt, zoo geschiedt het niet door de kracht van het schepsel.

2. Het geloof gelijk het eene gave Gods, of gelijk het eene daad van ons is, neem het op welke wijze gij ook wilt, is niet, wanneer wij eigenlijk van de zaligheid spreken, de eerste of de tweede oorzaak van de zaligheid, maar de derde; en dat nog maar alleen instrumenteel, dat is : het omhelst en past datgene aan ons toe hetwelk ons zalig maakt, namelijk, de liefde Gods door de verdiensten van Christus, welke de twee voorname oorzaken onzer zaligheid zijn, en zonder welke alle andere dingen niets zijn, hetzij geloof, hoop of liefde, of wat ook van ons gedaan kan worden. Dit wordt van den grooten apostel der Heidenen verklaard; want, zegt hij, *God die rijk is in barmhartigheid, door Zijne groote liefde waarmede hij ons lief gehad heeft, ook toen wij dood waren in de misdaden,* dat is : toen wij zonder het geloof waren; dat is de reden waarom wij gelooven, want daardoor heeft Hij ons levend

gemaakt met Christus, die de verdienende oorzaak is, en dus heeft Hij ons uit genade zalig gemaakt; dat is, uit Zijne eigene vrije liefde en goedwilligheid, van welke dit de vrucht was, dat Hij ons het geloof geschonken heeft om in Christus te gelooven; leest met bedaardheid Eph. 2 : 4—9. Het geloof als eene gave Gods, is de Zaligmaker niet, en als onze daad verdient het ook niets. Het geloof is niet de oorzaak dat God Christus eerst gegeven heeft; ook is het niet de oorzaak waarom God de menschen tot Christus bekeert; maar het geloof is eene gave die de genadige God aan ons besteedt, welker natuur is, dat het Christus aanneemt die God te voren tot een rantsoen gegeven heeft om zondaren te verlossen; dit geloof heeft zijn voedsel en onderhoud van dienzelfden God die het eerst gegeven heeft, en is door den Geest het enige middel dat de ziel in eene troostelijke gestalte bewaart, zoowel in Christus te gehoorzamen, als in voor Hem te lijden; het maakt dat de ziele troost van Christus ontvangt wanneer het niets van zich zelven kan bekomen, en het beurt ook de ziel op in haren weg naar den hemel. Maar dat het de eerste of tweede oorzaak van de zaligheid zoude zijn, dat ontken ik volstrekt; het is alleen het middel of de hand die Christus en Zijne weldaden aanneemt, welke God voor ons bereid heeft eer wij het geloof hadden, zoodat wij van onzen kant niets tot de zaligheid doen. Maar als wij eigenlijk spreken zullen, dan moeten wij zeggen, dat het Gods genade is die Hem bewogen heeft om Christus te geven tot een rantsoen voor zondaren, en dat het dezelfde God met dezelfde genade is, die de ziel het geloof geeft om door hetzelve te vereenigen met Hem die Hij uit Zijne liefde en ontferming in de wereld gezonden heeft om zondaren zalig te maken; zoo-

dat alle werken van het schepsel ten aanzien van de regtvaardigmaking en de zaligheid zijn uitgesloten; en de mensch wordt uit vrije genade zalig gemaakt.

Doch ik zal hier niet meer daarvan spreken; maar in de volgende leering over het tweede verbond zal ik een paar uit de hel voortgeteelde tegenwerpingen beantwoorden, om zondaren te waarschuwen om de genade Gods niet te veranderen in ontuchtigheid.

Dus heb ik u in het kort iets getoond van de wet. Eerst, wat zij is en wanneer zij gegeven is. Ten tweede, hoe ellendig de staat is van degenen die er onder zijn. Ten derde, wie zij zijn die daaronder zijn. En ten vierde, hoe ver zij komen kunnen, wat zij doen en ontvangen kunnen, en er nogtans onder zijn; 't welk wij bij wijze van antwoord op verscheidene vragen hebben vóorgesteld, tot beter voldoening van dezulken die omtrent de waarheid van het verhandelde in twijfel mogten staan.

Nu zoude ik verder tot eenige toepassing van deze waarheid overgaan; maar ik zal eerst de tweede leering verhandelen, en dan zal ik iets bij wijze van gebruik en toepassing van deze eerste leering spreken.

DE TWEEDE LEERING.

De tweede leering waar wij nu van spreken zullen, is om aan te toonen dat de geloovigen niet zijn onder de wet maar onder de genade. *Gij zijt niet onder de wet maar onder de genade.*

Gij weet dat wij in deze woorden twee groote waarheden hebben opgemerkt. Eerst dat er sommigen in de dagen des Evangelies onder de wet zijn. Ten anderen dat er nooit een geloovige onder de wet, of het verbond der werken is, maar dat zij alleen onder de genade zijn.

Doch eer ik daartoe overga, moet ik eerst in het kort aantoonen wat het woord GENADE in deze plaats beteekent; want het woord genade heeft in de schriftuur somtijds betrekking op de gunst en genade van menschen, gelijk als Esth. 2 : 17. Gen. 33 : 10, kap. 39 : 4, alsook kap. 50 : 4. Somtijds op de heilige hoedanigheden der geloovigen, 2 Cor. 8 : 7. Somtijds op de nederbuiging van Christus in het verlaten van die heerlijkheid welke Hij bij Zijnen Vader gehad heeft eer de wereld was, zich zelven vernietigende en de gestalte van eenen dienstknecht aannemende, 2 Cor. 8 : 9. Philip. 2 : 6, 7. *Gij weet de genade onzes Heeren Jezu Christi, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijne armoede rijk zoudt worden.* Ook wordt het somtijds genomen voor de vrije, rijke en onveranderlijke liefde Gods tot den mensch, door Christus Jezus, die om onzentwil arm is geworden; en in dezen zin moet het hier verstaan worden in deze woorden : *want gij zijt niet onder de wet,* (om er door verdoemd en naar de hel gezonden te worden) *maar onder de genade,* om er door behouden, vergeven en bewaard te worden in de kracht Gods, door het geloof (hetwelk alleen eene gave der genade is) tot de zaligheid. Deze eene tekst is genoeg om dit te bewijzen, te weten Eph. 2 : 8. WANT UIT GENADE ZIJT GIJ ZALIG GEWORDEN; uit vrije, rijke en onveranderlijke genade. Gij zijt zalig gemaakt van den vloek der wet; van de magt, schuld en smet der zonde; van de boosheid, woede en het geweld van den satan; van de vervloeking, de verwensching en begeerten der booze en goddelooze menschen; van den heetbrandenden en vlammenden oven van de hel; en van niet als geveinsde en veroordeelde misdadigers gebonden te worden aan de ketenen der zonde en des satans tot in alle

eeuwigheid; en dit alles om niet, uit vrije genade, [Rom. 3:24] uit rijke en onveranderlijke genade, want, zegt God: *Ik de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij kinderen Jakobs niet verteerd.* Mal. 3:6. Dit is waarlijk genade.

Het woord genade moet derhalve in deze plaats verstaan worden van de vrije liefde Gods in Christus tot verloren zondaren, in hen, uit kracht van het nieuwe verbond, te verlossen van de magt der zonde, van den vloek en de verdoemende kracht van het eerste verbond, en van de verdervende natuur van de zonde in hare gedurige werkingen; gelijk dit alles klaar blijkt wanneer men met goed verstand de woorden leest gelijk zij in hun verband liggen; *want* zegt, de apostel, *de zonde zal over u niet heerschen;* of zij zal niet regeren of u bederven, schoon gij tegen de wet als een verbond der werken gezondigd hebt; en de reden daarvan wordt in deze woorden gegeven, *want gij zijt niet onder de wet,* dat is, onder hetgene dat beschuldigt, veroordeelt en de ziele verdoemt van wegen hare zonde; *maar onder de genade,* dat is, onder hetgene hetwelk u bevrijdt, vergeeft, bewaart en regtvaardigt van al uwe zonden, van al uwe vijanden, of ook van alles wat tot uwer beschuldiging of veroordeeling ingebragt kan worden. Want dat wordt in dezen zin met waarheid genade genaamd, hetwelk iemand van al zijne zonden bevrijdt, hem van al de vloeken der wet verlost en van alles wat anders tot zijne beschuldiging ingebragt kan worden, en dat alles om niet, zonder eenig voorgezien goed in het schepsel dat overtreden heeft; als ook hetwelk de ziele door diezelfde kracht bewaart door het geloof (hetwelk ook Gods gave is) tot de zaligheid. Nog eens, deze vergeving is niet conditioneel, maar zij wordt volstrekt en vrij gege-

ven; als blijkt : 1. omdat die gesteld wordt tegen de werken. *Gij zijt niet onder de wet.* 2. Omdat de belofte die aan hen gedaan wordt (te weten, *de zonde zal over u niet heerschen*) niet voorkomt onder eenige conditie aan hunne zijde; maar enkel en alleen, omdat de genade Gods aan hen besteed was; *de zonde zal niet over u heerschen;* waarom niet? *want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade.*

De woorden dus geopend zijnde, en deze waarheid daaruit voorgesteld, dat geen geloovigen onder de wet of het verbond der werken zijn, maar onder de genade, onder de vrije, rijke en onveranderlijke liefde van God, zoo zullen wij nu de leer gaan bevestigen.

In dezelve zijn twee dingen te overwegen en te bewijzen. 1. Dat de geloovigen onder de genade zijn; en 2. niet onder de wet als een verbond der werken (want zoo moet gij mij verstaan). Om die beide nu te bewijzen, behoeven wij niet verder te gaan dan tot de woorden zelven; het eerste deel van dezelve bewijst het eerste deel van de leering: *gij zijt niet onder de wet;* het andere deel van de woorden bewijst het tweede deel van de leering: *maar* (gij zijt) *onder de genade.*

Maar behalve dit, zoo overweegt tot bewijs van deze waarheden :

Eerst, zij zijn niet onder de wet, omdat hunne zonden vergeven zijn; dit zoude niet kunnen zijn, indien zij behandeld werden volgens de wet, en zij daaronder waren; want de wet laat geen bekeering toe, maar zij beschuldigt, veroordeelt en vervloekt een iegelijk die daaronder is. *Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen,* Gal. 3 : 10. Maar de geloovigen, zeg ik, hunne zonden vergeven zijnde,

zoo moet zulks zijn omdat zij onder een ander of nieuw verbond gebragt zijn. Hebr. 8 : 8. *Ziet de dagen komen, spreekt de Heere, en Ik zal over het huis* Israels, *en over het huis* Juda, *een nieuw verbond oprigten; want Ik zal hunne ongeregtigheden genadig zijn, en hunne zonden, en hunne overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken,* vers 12.

Ten tweede. Zij zijn niet onder de wet, omdat hunne zonden en ongeregtigheden niet alleen vergeven, maar omdat zij uit vrije genade vergeven zijn. Hun die onder het eerste verbond staan, en daaronder blijven, wordt nooit eene zonde vergeven, tenzij zij aan God eene volmaakte voldoening kunnen geven; want die vordert de wet van hen, zeggende: BETAALT MIJ WAT GIJ SCHULDIG ZIJT. Maar o! als God met Zijne heiligen handelt door het verbond der genade, dan is het zoo niet; want daar wordt gezegd : *En als zij niet hadden om te betalen, schold hij het hun kwijt.* — IK *zal hunlieder afkeeringen genezen. Ik zal ze vrijwillig liefhebben.* IK, IK *ben het, die uwe overtredingen uitdelg om mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.* Luk. 7 : 42. Hoz. 14 : 4. Jes. 43 : 25.

Ten derde. Zij zijn niet onder de wet, omdat de geregtigheid in welke zij voor God regtvaardig staan, niet is hunne eigene dadelijke geregtigheid die naar de wet is, maar die door toerekening hun geschonken wordt; en die waarlijk de regtvaardigheid is van een ander, namelijk van God in Christus, 2 Cor. 5 : 21. *Want dien die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden regtvaardigheid Gods in Hem.* Namelijk *de regtvaardigheid die uit God is door het geloof,* (Philip. 3 : 9.) en die *tot allen en over allen* is *die gelooven.* Rom. 3 : 22. Maar indien zij onder de wet of het verbond der werken waren, dan moest

hunne geregtigheid hunne eigene zijn; of anders is er voor hen geen vergeving. *Is er niet, indien gij wel doet, verhooging? en zoo gij niet wel doet, de zonde ligt aan de deur,* zegt de wet Gen. 4 : 7.

Ten vierde. Kortom, al wat zij ontvangen, hetzij bekeering tot God, hetzij geloove of hope, hetzij geregtigheid of sterkte, hetzij den Geest of Zijne vruchten, hetzij overwinning over de zonde, den dood, of de helle, hetzij den hemel, het eeuwige leven en de onuitsprekelijke heerlijkheid, of wat het ook zoude mogen zijn, dat alles wordt hun uit genade gegeven; God heeft daarin niet eerst een oog gehad op hetgeen zij gedaan hebben, of doen zouden om het te verkrijgen. Maar om dit nu in bijzonderheden te zien, zoo zal ik het eens kort toonen.

1. Zijn zij bekeerd? Dat hebben zij uit genade; *Ik ben gevonden van degenen die naar mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen die naar mij niet zochten,* Jes. 65 : 1.

2. Hebben zij vergeving der zonden? Dat hebben zij uit genade; Ik *zal hunlieder afkeeringen genezen, Ik zal ze vrijwillig lief hebben.* Hoz. 14 : 5.

3. Hebben zij het geloof? Dat is eene vrije genadegifte Gods door Christus Jezus; ook is Hij niet alleen *de overste Leidsman* (of de beginner van hetzelve) maar zelfs *de voleinder des geloofs,* Hebr. 12 : 2.

4. Hebben zij hope? Het is God die de eerste oorzaak is derzelve. *Gedenk des woords tot uwen knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen,* Ps. 119 : 49.

5. Hebben zij geregtigheid? Het is eene vrije gave Gods; Rom. 5 : 17. *Veel meer zullen degenen, die den overvloed der genade en der gave der regtvaardigheid ontvangen, in het leven heerschen door dien eenen,* namelijk *Jezus Christus.*

6. Hebben zij sterkte om het werk Gods te doen in hun geslachte? of om iets anders te doen dat God hun gebiedt? dat is ook eene vrije gifte Gods, want zonder Hem doen, of kunnen wij niets doen, Joh. 15 : 5.

7. Hebben wij troost? Dat hebben wij niet om iets dat wij gedaan hebben, maar van God door Christus, want Hij is *de God aller vertroosting*, 2 Cor. 1 : 3.

8. Hebben zij den Geest of Zijne vruchten? Het is eene gave van God de Vader, Luk. 11 : 13. *Hoe veel te meer zal de hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden! — Heere, Gij zult ons vrede bestellen, want Gij hebt ons ook al onze zonden uitgerigt.* Jez. 26 : 12.

En zoo is het ook met de overwinning over de zonde, den dood, den satan en de hel — dat alles wordt ons gegeven door de overwinning van Christus. *Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus.* 1 Cor. 15 : 57. Rom. 7 : 24, 25. De hemel en de heerlijkheid is ook eene gave van Hem, *die ons alle dingen rijkelijk verleent om te genieten,* 1 Tim. 6 : 17. — *Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft dat koningrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.* Matth. 25 : 34.

Indien deze dingen behoorlijk en bedaard worden overwogen, dan zullen zij voldoening genoeg geven omtrent deze zaak.

Ook zoude ik veel meer tot verklaring van deze dingen kunnen bijgebragt hebben, gelijk als 1. Toen God tot den mensch kwam om hem te bekeeren, dat Hij hem *dood* vond *in de misdaden en in de zonden,* Eph. 2 : 1, 2. Hij vond hem als een vijand van God, van Christus en van zijne eigene zaligheid; Hij vond hem zich wentelende in alle goddeloosheid, ja Hij vond hem daarin vermaak nemende met alle

genoegen en gierigheid. 2. God is genegen geweest om hem levend te maken door hem Zijnen Geest te geven in zijn binnenste, en om hem door Zijne krachtdadige werking te vernieuwen. 3. Hij was genegen om Christus Jezus aan hem te openbaren, dewijl hij geheel onkundig en afkeerig was van den gezegenden Heere Jezus. Matth. 11 : 25. *Ik dank u Vader, Heere des hemels en der aarde, dat gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard.* Zie ook 1 Cor. 2 : 7—10.

Nu zullen wij verder voortgaan tot de dingen die wij te behandelen hebben, welke deze zijn :

I. Dat de genade vrij en onveranderlijk is.

II. Wie zij zijn die dadelijk gebragt zijn onder dit vrij en onveranderlijk verbond der genade, en hoe zij daaronder gebragt worden.

III. Welke de voorregten zijn van degenen die dadelijk gebragt zijn onder deze vrije en onveranderlijke genade van God den heerlijken Heere des hemels en der aarde.

Belangende het eerste hoofdstuk, te weten, dat de genade vrij en onveranderlijk is, — om dit te verklaren moeten wij overwegen : 1. Hoe en door wien deze genade voor ons vrij is, en dan 2. Hoe dezelve onveranderlijk is.

A. Deze genade is vrij voor ons door conditiën in een ander; dat is, bij wijze van verbond of onderhandeling; want deze genade komt bij wijze van verbond tot ons, hetwelk nogtans met een ander gemaakt is voor ons. Dat dezelve nu bij wijze van verbond enonderhandeling komt (schoon niet personeel met ons), blijkt :

1. Uit aanmerking van deze schriftuurplaatsen, als Ps. 89 : 4. *Ik heb een verbond gemaakt met mijnen uitverkorenen. Ik heb mijnen knecht David*

(dat is Christus) *gezworen.* Zach. 9 : 9—11. *U ook aangaande,* o Zion, *door het bloed uws verbonds* (sprekende van Christus) *heb Ik uwe gebondenen uit den kuil daar geen water in is, uitgelaten.* — *Gijlieden zijt om niet verkocht; gij zult ook zonder geld gelost worden,* Jez. 52 : 3. Ziet ook Ezech. 34 : 23, 24 en kap. 37 : 24, 25. *Geloofd zij de Heere, de God* Israels (zegt daarom Zacharias) *want Hij heeft bezocht, en verlossing te weeg gebragt Zijnen volke. En heeft eenen hoorn der zaligheid ons opgerigt in het huis Davids Zijns knechts. Gelijk Hij gesproken heeft door den mond Zijner heilige profeten, die van den beginne der wereld geweest zijn,* namelijk *eene verlossing van onze vijanden, en van de hand aller dergenen die ons haten, opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaderen, en gedachtig ware Zijns heiligen verbonds,* Luk. 1 : 68—72. En zoo iemand zich aan de eenvoudigheid dezer woorden mogt ergeren, gelijk sommige arme zielen dat mogelijk uit onkunde doen mogen, die leze met aandacht en bedaardheid Jez. 49 van vers 1 tot 12, en daar zal men zien dat het zoo klaar als een verbond voorkomt, alsof twee met elkander een verbond maakten en in zekere conditiën aan wederzijden met elkander overeenkwamen; doch hiervan meer in het vervolg.

2. Omdat dit verbond met één en niet met velen gemaakt is, en ook in de conditiën van hetzelve met één en niet met velen bevestigd is. (1) Dat het met één is gemaakt, ziet dat Gal. 3 : 16. *Nu zoo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijnen zade gesproken.* Hij zegt niet : *en den zaden, als van velen; maar als van één. En uwen zade, hetwelk is Christus.* En vers 17 : *En dit zeg ik : het verbond dat te voren van God bevestigd is op Christus,* enz. Het verbond is met den zade Abrahams gemaakt,

niet den zaden, maar den zade, welke is de Heere Jezus Christus, ons Hoofd en Borg rakende de dingen van het verbond. (2) Ook is de conditie met één gemaakt en door Hem alleen vervuld, en niet door velen, hoewel nogtans in de natuur en tot eeuwige verlossing van velen; namelijk door éénen mensch, Christus Jezus; als blijkt Rom. 5 : 15—17 enz. en Zach. 9 : 11. U OOK AANGAANDE, let wel, u ook aangaande, DOOR HET BLOED UWS VERBONDS, of u aangaande, wiens verbond door bloed is; dat is: de voorwaarde van het verbond was dat gij uw bloed zoudt storten; hetwelk als in Gods achting gedaan zijnde, heb ik DE GEBONDENEN UIT DEN KUIL DAAR GEEN WATER IN IS, UITGELATEN. Ook is de bovengemelde plaats Gal. 3 : 16, 17 uitnemend dienstig tot dit oogmerk; het 16de vers toont dat het verbond met Christus gemaakt is, en het 17de vers toont dat het ook in Hem of in God met Hem bevestigd was; ik bid u, leest het toch met verstand en aandacht: NU, zegt de apostel, ZOO ZIJN DE BELOFTENISSEN TOT ABRAHAM EN ZIJNEN ZADE GESPROKEN. Hij zegt niet: *en den zaden, als van velen maar als van één. En uwen zade, hetwelk is Christus. En dit zeg ik: het verbond dat te voren van God bevestigd is op Christus, wordt door de wet, die na vier honderd en dertig jaren gekomen is, niet krachteloos gemaakt.* Niet dat het verbond gemaakt was met Abraham en Christus te zamen als twee personen die hetzelve ondernamen; neen, de belofte is aan Abraham daarna gegeven, maar het verbond is te voren met Christus gemaakt. Verder, dat het verbond niet personeel met Abraham, of ook niet met eenige van de vaderen gemaakt is, zoodat zij de personen waren welke verbonden waren, om hetzelve te vervullen, of in het geheel of ten deele, blijkt klaar:

a. Omdat dit verbond niet gemaakt is met God

Digitized by Google

en het schepsel, niet met eenen anderen zwakken Adam, die op de kracht van zijne natuurlijke vermogens en krachten stond, maar het is gemaakt met den tweeden persoon van het Goddelijk Wezen, met het eeuwig Woord van God; met Hem die in alles even heilig, even regtvaardig, even oneindig, almagtig en eeuwig is als God, Spr. 8 : 22—31. Zach. 13 : 7. Jer. 9 ; 5. Philip. 2 : 6. Hebr. 1 : 3. Openb. 1 : 11, 17, kap. 22 : 13, 16.

b. Omdat dit verbond al waarlijk gemaakt is eer dat eenig mensch een wezen heeft gehad. God heeft de zaligheid des menschen al bedacht voor dat er eenige overtreding des menschen is geweest. Toen, zeg ik, en niet daarna is het verbond der genade gemaakt met het hoofd van hetzelve, want al het andere zeggen is maar om ons het heerlijk ontwerp en de uitvinding aan te toonen welke al van eeuwigheid is vastgesteld tusschen den Vader en den Zoon; hetwelk wij volgens het woord van God wel als eene waarheid mogen vaststellen; wanneer wij aanmerken dat de schriftuur aantoont dat de prijs van eeuwigheid van den Zoon vastgesteld is; dat de Vader Hem de belofte heeft gedaan van eeuwigheid dat Hem, hetgeen bedongen was, gegeven zoude worden; ook zijn degenen die gezaligd zullen worden al van eeuwigheid verkoren vóór de grondlegging der wereld. 1. Dat de prijs van eeuwigheid bedongen is geweest, ziet dat uit zulke plaatsen welke van den prijs spreken die voor zondaren betaald is, gelijk als 1 Petr. 1 : 18—21. *Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uwe ijdele wandeling, die u van de vaderen overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed van Christus, als eens onbestraffelijken en onbevlekten Lams, welke wel voorgekend is geweest vóor de grondlegging der wereld, maar*

geopenbaard is in deze laatste tijden om uwent wil, die gij door Hem gelooft in God. — Ziet. het was tusschen den Vader en den Zoon al vóór de grondlegging der wereld bestemd en vastgesteld. 2. De belofte van God den Vader aan den Zoon is insgelijks van eeuwigheid gedaan, als blijkt, Tit. 1 : 2, alwaar de apostel tot troost van zijne eigene ziel zegt : *In de hoop des eeuwigen levens, welke God, die niet liegen kan, beloofd heeft vóór de tijden der eeuwen;* welke belofte aan niemand zijn konde dan aan den Middelaar des nieuwen verbonds, omdat er niemand anders was, aan wien het gedaan kon worden, dan aan Hem. 3. Ook is de verkiezing toen geschied, zelfs eer nog eenig mensch een wezen heeft gehad, als openbaar is uit Eph. 1 : 3, 4. *Gezegend zij de God en Vader onzes Heeren Jezu Christi, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christus. Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden zijn heilig en onberispelijk voor Hem in de liefde.* Ja indien het noodig was, zoo zoude ik u zeer klaar en uitgebreid kunnen aantoonen, dat God niet alleen van eeuwigheid het verbond en de conditiën van hetzelve gemaakt heeft, maar ook dat de hoedanigheden of de genaden der heiligen als een deel van het verbond toen besloten en vastgesteld zijn, gelijk uit deze teksten betoogd zoude kunnen worden, Eph. 1 : 3, 4, kap. 2 : 10. *Wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij daarin wandelen zouden;* ziet ook Rom. 8 : 29, waarvan wij mogelijk in het vervolg nog wel iets zullen spreken.

c. Dit verbond is ook niet gemaakt met eenige van de vaderen, noch geheel noch ten deele, als de volbrengers van hetzelve; want dan moet men vast-

stellen dat zij ook met Christus deel hebben in het werk onzer zaligheid, en dus zoude Christus niet alléén de Middelaar zijn; maar dit zoude eene godslastering zijn om zulks maar te vermoeden. Ik zeg dan maar in het voorbijgaan, wanneer gij in de schriftuur van het nieuwe verbond leest alsof het met Adam, Noach, Abraham of David gemaakt was, dan hebt gij dit bij u zelven te denken: (1) Dat God tot hen op zulk eene wijze gesproken heeft, om te toonen of te kennen te geven aan ons hoe Hij het verbond gemaakt heeft met Christus voor de grondlegging der wereld, wijl deze maar voorbeelden of schaduwen waren van Hem. (2) Om hen te leeren dat Hij toen dezelfde was die Hij nu is, en nu dezelfde die Hij toen was; en dat het toen besloten was tusschen Hem en Zijnen Zoon, dat in de volgende eeuwen Zijn Zoon, in hunne natuur en uit hunne lendenen uit eene vrouw geboren, voor hen zoude lijden en aan een kruis opgehangen worden, enz. Want gij vindt overal dat wanneer Hij van het nieuwe verbond spreekt, Hij altijd hun zaad vermeldt, altijd opzigt hebbende op Christus; het zaad der vrouwe moest het serpent den kop vermorselén, Gen. 3 : 15. Ziet ook Gen. 17 : 7. *Nu zoo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijnen zade gesproken. Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn, en zijn troon als de dagen der hemelen;* gedurig op Christus ziende, Gal. 3 : 16. Ps. 89 : 30, 37. 3. Om hun geloof en verwachting op te wekken om standvastig te zijn tot den einde toe, in het wachten op datgene hetwelk Hij en Zijn Zoon besloten hadden van voor de grondlegging der wereld, en op hetgene Hij daarna heeft laten verkondigen aan de wereld door Zijne profeten. 4. Om te toonen dat ook het hart van God daarmede als ingenomen is geweest, dewijl Hij in

elke eeuw dit hun verkondigd heeft, wat Hij te voren al voor hen bereid had. O! wonderlijke goedertierenheid Gods.

Maar nu zult gij mogelijk tegenwerpen en zeggen : De schrift zegt evenwel duidelijk dat het nieuwe verbond gemaakt is met de geloovigen, zeggende : *Ziet, de dagen komen spreekt de Heere, en Ik zal over het huis* Israels *en over huis* Juda *een nieuw verbond oprigten. Niet naar het verbond dat ik met hunne vaderen gemaakt heb, ten dage als ik hen bij de hand nam, om hen uit Egypteland uit te leiden,* enz. Hebr. 8 : 8, 12. Jer. 31 : 31. Zoodat het niet alleen met Christus is, maar ook met de geloovigen : IK ZAL MET HET HUIS VAN ISRAEL EN HET HUIS VAN JUDA EEN NIEUW VERBOND OPRIGTEN, enz. Ik antwoord :

1. Het kan niet gemeend worden dat het nieuwe verbond met Christus en met het huis van Israel en Juda gemaakt is als de uitvoerders van hetzelve; want op deze wijze is het alleen met Christus gemaakt, omdat het lang te voren gemaakt is eer het huis van Israel en Juda aanwezen had, gelijk ik te voren getoond heb.

2. De woorden worden hier gesproken, eerst om veeleer het einde van de schaduwen en ceremoniën aan te toonen dan het begin van het nieuwe verbond; want wij hebben hier acht te geven dat de apostel hier arbeidt om de Joden, aan welken hij dezen brief geschreven heeft, af te brengen van de ceremoniën der wet, van de priesters, altaren, offeranden, tempel, enz. en om ze te brengen tot het regte verstand van de zaak of zaken die zij beteekenden en voorstelden, welke nu gekomen en vervuld waren om een einde aan dezelve te maken. Indien gij slechts den brief aan de Hebreën verstaat, zult gij bevinden dat het eene verhandeling

is om te toonen, dat indien de Zone Gods gekomen is, de ceremoniën een einde hebben; omdat die tot zoolang en niet langer duren moesten. *Bestaande,* zegt de apostel, *alleen in spijzen en dranken en verscheidene wasschingen en regtvaardigmakingen des vleesches tot op den tijd der verbetering opgelegd,* dat is, tot dat de Heere Jezus gekomen is. Maar Christus, de Hoogepriester der toekomende goederen, gekomen zijnde, enz. hebben de dingen en ordinantiën van het Levitische Priesterschap een einde; leest kap. 8 : 9, 10 van den brief, en dan zult gij dit waarheid bevinden. Wanneer Hij dan zegt : *De dagen komen dat Ik een nieuw verbond zal maken;* zoo is het liever te verstaan van eene verandering der bediening, van een wegnemen van voorbeelden, de schaduwen en ceremoniën van het huis Israels en Juda, hen daarvan verlossende door de geboorte en den dood van Christus en de opoffering van Hem die de schaduwen en voorbeelden aanwezen dengenen te zijn, dien God de Vader bij wijze van verbond tot een rantsoen gegeven had voor de zielen Zijns volks, als ook om de waarheid te bevestigen van dat verbond hetwelk van eeuwigheid geweest is tusschen Vader en Zoon; want schoon het nieuwe verbond van eeuwigheid gemaakt is, en ook alle geloovigen in elke eeuw uit kracht van dat verbond gezaligd zijn, zoo is hetzelve nogtans nooit zoo klaar geopenbaard als bij de geboorte, den dood en de opstanding van Christus, en daarom zegt de schrift, dat Hij het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebragt heeft door het evangelie, 2 Tim. 1 : 9, 10. *Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met eene heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is, in Christus Jezus voor de tijden der eeuwen.*

Doch nu geopenbaard is door de verschijning van Jezus Christus, die den dood te niet gedaan en het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebragt heeft door het evangelie. En daarom zeg ik, zijn deze woorden gesproken, om te ontdekken dat de tijd daar was om de bedeeling te veranderen, om de schaduwen weg te nemen en om het ligchaam in te voeren, en om datgene dus veel klaarder te openbaren hetwelk te voren in duistere spreuken en voorbeelden verborgen was. Ook is dit bij God zeer gewoon om op deze wijze te spreken. Ten andere, wanneer men in de schriftuur vindt dat er van het verbond der werken gesproken wordt als het eerste verbond dat geopenbaard is, en dus vóór het verbond der genade, dan moet gij dat zoo verstaan dat zulks maar alleen is ten aanzien van deszelfs openbaring; dat is, het is eerst aan den mensch gegeven, maar niet gemaakt vóór dat verbond hetwelk met Christus gemaakt is; en het was ook waarlijk noodig dat het eerst gegeven of bekend gemaakt zoude worden, opdat daardoor de weg gebaand werd, door de ontdekking der zonde en den verloren staat des menschen door dezelve, voor het tweede verbond, en opdat het voor den mensch te aangenamer en welkomer zijn mogt. In deze heeft Christus ook in de volheid des tijds op eene heerlijke wijze aan Adam beantwoord, die van Christus een voorbeeld was (Rom. 5), zoowel als van andere dingen; want gelijk het eerste verbond met den eersten Adam is gemaakt, zoo is het tweede verbond gemaakt met den tweeden Adam; want deze zijn de twee grootste gemeene personen of plaatsverbeelders van de wereld, ten aanzien van de twee verbonden. En daarom vinden wij dat God in de schriftuur van het nieuwe verbond op deze wijze spreekt : *Mijn verbond zal*

hem vast blijven, Psalm 89 : 29.

Ik zal hem mijne goedertierenheid in eeuwigheid houden, zegt God, *mijn verbond zal hem vast blijven;* (deze *hem* is Christus, als blijkt Luc. 1 : 32.) *Ik zal mijn verbond niet ontheiligen,* te weten, het verbond dat met Hem gemaakt is, *en hetgeen uit mijne lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen, Ik heb éens gezworen bij mijne heiligheid: zoo ik aan David liege;* tot wien het figuurlijker wijze in den persoon van Christus gesproken was; want dit was Gods gewone weg, om onder de wet van de heerlijke dingen des Evangelies alzoo te spreken, gelijk ik gezegd heb.

Ook zijn de conditiën besloten en bedongen om door Hem vervuld te worden, als blijkt uit dit Zijn eigen zeggen, Joh. 12 : 27. *Nu is mijne ziele ontroerd, en wat zal ik zeggen? Vader, verlos mij uit deze ure? maar hierom ben ik in deze ure gekomen.* Alsof Hij zeide, het is nu mijn werk niet om onder mijn lijden hetwelk mij overkomt in te krimpen; want dit is het, dat een groot deel van de conditie uitmaakt welke in het verbond dat tusschen mij en mijnen Vader staat, bedongen is; en daarom wil Ik niet bidden dat dit volstrekt van mij worde weggenomen; want hierom ben Ik in de wereld, en in deze ure gekomen. Ditzelfde nu was de eigenlijke conditie van het verbond. Hieruit kunt gij dan ook zien dat wij *onder de genade* zijn.

In een verbond nu moeten deze drie dingen overwogen en aangemerkt worden. 1. De zaak of zaken die bedongen worden. 2. De conditiën op welke de partijen die daar belang in hebben overeenkomen. 3. Indien de conditiën niet aan wederzijden volgens het verdrag volbragt worden, dan blijft het verbond niet staan, maar het wordt vernietigd.

Dit nieuw verbond is nu in alle bijzonderheden naauwkeurig in Christus vervuld. Want

I. De zaak of zaken die bedongen zijn, is de zaligheid van den armen mensch, 't welk door Christus is volbragt. Want *de Zoon des menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was,* Luk. 19 : 10. Hij is niet gekomen *opdat hij de wereld veroordeelen zou, maar opdat de wereld door hem behouden zou worden,* Joh. 3 : 17. *Hij is gekomen om zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen,* Matth. 20 : 28. En, zegt Hij, *dit is de wille* (of het verbond) *Desgenen die mij gezonden heeft, dat al wat Hij mij gegeven heeft, ik daaruit niet verlieze, maar hetzelve opwekke ten uitersten dage,* Joh. 6 : 39.

II. De conditiën die bedongen en waar de partijen in overeengekomen zijn, liggen zoo :

1. Aan des Middelaars zijde, dat Hij in de wereld zoude komen, en aan de zijde des Vaders, dat Hij Hem een ligchaam geven zoude. Dit was eene van de heerlijke voorwaarden tusschen Christus en den Vader. *Daarom, komende in de wereld, zegt hij : Slagtoffer en offerande hebt Gij niet gewild;* dat is, het oude verbond moet niet staande blijven, maar plaats maken voor eene andere offerande, welke Gij hebt toebereid, zijnde het overgeven van mijne menschelijke natuur aan de slagen Uwer regtvaardigheid; want *Gij hebt mij het ligchaam toebereid.* Hebr. 10 : 5. Dit bewijst dat wij onder de genade zijn.

2. Aan des Middelaars zijde dat Hij ter dood gebragt zoude worden; en aan de zijde des Vaders dat Hij Hem wederom zoude opwekken; dit was tusschen den Vader en den Zoon ook bedongen. Aan Christus zijde dat Hij sterven zoude om aan de regtvaardigheid Zijns Vaders te voldoen, en om

dus den vloek, die wij ellendige zondaren door onze overtredingen verdiend hebben, weg te nemen, en opdat God de Vader in alle opzigten volkomen voldaan zijnde, Hem door Zijne almagtige kracht wederom zoude opwekken. Hij heeft *onzen Heere Jezus Christus uit de dooden wedergebragt,* (tot het leven) door de krachtige voldoening die Hij ontvangen heeft, *door het bloed des eeuwigen Testaments,* hetwelk volgens de voorwaarden van hetzelve gestort was, Hebr. 13 : 20.

3. Aan des Middelaars zijde, dat Hij een vloek zoude worden en aan de zijde des Vaders, dat door Hem de zondaren erfgenamen zouden worden van den zegen. O! welk eene wonderlijke liefde straalt hier niet door in het harte van den Heere Jezus, in het lijden van zulke dingen, voor zulke arme schepselen als wij zijn! Gal. 3 : 13, 14. Dit is genade.

4. Aan de zijde des Middelaars, dat er door Hem eene overwinning zoude zijn over de helle, den dood, den satan en den vloek van de wet; en aan de zijde des Vaders, dat deze overwinning zoude medegedeeld worden aan zondaren ter hunner bevrijding van die allen, Zach. 9 : 12. *Keert gijlieden weder tot de sterkte,* zegt God, *gij gebondenen die daar hoopt; ook heden verkondig Ik, dat Ik u dubbel zal wedergeven;* en waarom? om het bloed van mijns Zoons verbond, vers 11. Dit deed Paulus (schoon hij gevoelig was van een ligchaam des doods, en van den prikkel die de dood sloeg in de zielen van allen die gevonden worden in hunne zonden) met vrijmoedigheid uitroepen: *Dood, waar is uw prikkel? hel, waar is uwe overwinning? de prikkel nu des doods is de zonde;* dat is zoo, en de vreesselijke wet van God verzwaart en brengt die met eene onverdragelijke pijn en smart op de

conscientie thuis; maar zal ik nu om deze dingen verslagen zijn? O neen. *Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus.* Zoodat, schoon ik in mij zelven een zondaar ben, zoo kan ik nogtans door het geloof in Christus Jezus, de Middelaar van dit nieuwe verbond, triomferen over den satan, de zonde, den dood en de hel, en zeggen: vrees niet, mijne ziel! dewijl de overwinning behaald is over al uwe vijanden, door Jezus Christus onzen Heere. 1 Cor. 15 : 55, 56, 57.

Zoo betoonen wij onder de genade te zijn.

5. Dat de Middelaar langs dezen weg eene eeuwige geregtigheid voor de geloovigen zoude aanbrengen, Dan. 9 : 24. En dat de Vader hun daarvoor een eeuwig koningrijk zoude geven, 1 Pet. 1 : 3, 4, 5. Eph. 1 : 4. Luc. 22 : 28, 29. 2 Tim. 4 : 18.

III. Dit is het nog niet al, dat is, het verbond der genade met de conditiën daarvan is niet alleen bij beide de partijen besloten om volbragt te worden; maar Christus Jezus is bij wege van ambt geautoriseerd en aangesteld om datgene te doen wat volgens dit verbond besloten en bedongen was. Ik zal derhalve een woord spreken van de ambten (ten minste van eenige derzelve) welke de Heere Jezus bediend heeft en nu nog bedient als de Middelaar van het nieuwe verbond, welke ook onder de Levitische wet waren afgebeeld; want dit is de weg om te bewijzen dat wij niet onder de wet, maar onder de genade zijn.

Zijn eerste ambt nadat het verbond gemaakt en gesloten was, is dat hij zich als Borg verbinden en onder een eed komen zou om zorg te dragen dat al de conditiën van het verbond, dat tusschen Hem en Zijn Vader gesloten was, vervuld werden; en dan ook dat Hij de gezant van God aan de

wereld zoude zijn om den wille Gods rakende den inhoud en de natuur van beide de verbonden, maar inzonderheid van het nieuwe, te verklaren; de Schriftuur zegt niet alleen dat de Heere Jezus met eedzwering Priester is geworden, maar ook een Borg, Hebr. 7 : 21, 22. Vers 21 wordt van het Priesterschap van Christus gesproken, dat het met eedzwering is geschied : *de Heere heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen, Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening Melchizedeks;* en vers 22 zegt de apostel : *van een zooveel beter verbond is Jezus Borg geworden.*

Het verbond nu is niet alleen gemaakt met een eed aan de zijde van den Heere Jezus, maar ook aan de zijde van God den Vader, opdat de grond van bevestiging te sterker zoude zijn voor allen, die kinderen der belofte zijn, of zulks worden zullen. Mij dunkt dat het een aanbiddelijk wonder is, dat de God en Vader onzer zielen door Christus Jezus, zoo gezet zoude zijn op de zaligheid der zondaren, dat Hij met Zijnen Zoon Christus een verbond wilde aangaan tot hunne beveiliging, en ook dat er aan wederzijden een eed zoude geschieden tot bevestiging van hun voornemen, om hun het goede toe te brengen; alsof de Heere gezegd had : mijn Zoon! wij hebben te zamen hier een verbond gemaakt, dat Ik aan mijne zijde zoo en zoo zal doen, en dat Gij aan uwe zijde dit en dat zult doen; opdat wij nu deze arme zielen den besten en sterksten grond van vertroosting mogen geven die er zijn kan, zoo zullen wij beide eenen eed doen, opdat onze kinderen mogen zien dat wij hen waarlijk liefhebben. *Waarin God willende den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid Zijns raads* (in het maken van het verbond) *is met eenen eed daartusschen geko-*

men. Opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege, eene sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlugt genomen hebben om de voorgestelde hope vast te houden, Hebr. 6 : 17, 18. Hebr. 7 : 21. Merkt, het zesde kapittel toont dat God van Zijn kant het met een eed bevestigd heeft, en het zevende toont dat Christus ook tot Zijn ambt met een eed is aangesteld; ziet ook Ps. 89 : 35, 36. *Ik zal mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen uit mijne lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen. Ik heb eens gezworen bij mijne heiligheid, zoo Ik aan David liege.*

Hieruit zien wij dat God en Christus in goeden ernst zijn geweest omtrent de zaligheid der zondaren; want zoo ras het verbond gemaakt was, was het terstond de andere zaak, wie verbonden zoude zijn om alles te vervullen wat er bedongen was tusschen Vader en Zoon. Hierin konden de engelen geen hand hebben, de wereld kon het niet doen, de duivelen zagen liever dat zij verloren gingen dan dat zij hun eenig goed zouden toewenschen; dus zag Christus toe, maar daar was niemand die hielp, en daarom, al zoude de last nog zoo zwaar op Zijne schouders leggen, zoo moest Hij dien zelf dragen, want daar was niemand om Hem te ondersteunen, of om zelfs toe te zien dat de conditiën, te voren gemeld, vervuld werden, noch geheel, noch ten deele, Jez. 63 : 1—7. Zoodat Hij niet alleen het moest zijn met wien het verbond gemaakt werd, maar Hij moest ook de Borg worden van hetzelve, en dus ook verbonden staan om zorg te dragen dat alles tot de allerminste bijzonderheid toe vervuld werd ten aanzien van de wijze en zaken, van den tijd en de plaats zooals het bedongen was. Is dit geen genade? Belangende nu de natuur van eenen borg en zijn werk, dat is

in veel dingen bij de meeste menschen bekend, en daarom zal ik hier maar kort in zijn.

1. Een borg, weet gij, is bij het maken van een verbond tegenwoordig; maar zoo was Christus ook bij dit verbond tegenwoordig, Spr. 8 : 30. *Toen was ik een voedsterling bij Hem.*

2. Een borg moet zijne toestemming geven aan de voorwaarden van het verdrag of het verbond; maar zoo heeft Christus Jezus ook gedaan. Hetgeen waar Hij zich nu toe verbond dat voor zondaren gedaan zoude worden volgens de voorwaarden van het verbond, is : (1) dat er eene volmaakte voldoening aan God zoude gegeven worden voor de zonden der wereld; want dit was eene groote zaak die bedongen was toen het verbond gemaakt werd, Hebr. 10 : 5. (2) Dat Christus Jezus, gelijk te voren gezegd is, eene eeuwige geregtigheid zoude aanbrengen, om Zijn ligchaam, de geloovigen, mede te bedekken, Dan. 9 : 24, 25. Dit is genade. (3) Dat Hij op zich neme om toe te zien dat die allen op den dag Zijner heerlijke verschijning uit den hemel zonder vlek of rimpel worden voorgesteld, en hen vrijspreken voor Zijn gerigt.

3. In het werk van eenen borg wordt ook vereischt door den schuldheer, dat de borg insta voor alles waar hij zich toe verbindt, en aan de zijde van den borg, dat hij zulks bewilligt.

De schuldheer ziet toe, dat in geval de schuldenaar bankroet gaat, dat dan de borg betale; is dit geen genade?

De schuldheer ziet toe, dat de borg bekwaam zij; maar onze Borg was en is in dit geval zeer gepast en bekwaam, want Hij is de erfgenaam van alles.

De schuldheer bestemt den dag en ziet ook toe dat het verbond gehouden en de schuld betaald worde ter bestemder tijd; nu wordt ook van de-

genen die borg zijn vereischt dat zij getrouw bevonden worden, om namelijk de schuld te betalen volgens het verdrag; hierom wordt er gezegd : dat *wanneer de volheid des tijds gekomen was, God Zijnen Zoon gezonden heeft, geworden uit eene vrouw, geworden onder de wet; opdat hij degenen die onder de wet waren verlossen zoude*, volgens Zijn borg worden, Gal. 4 : 4, 5. Zoo komt de genade tot de geloovigen. Verder, de schuldheer verwacht dat hem zijn geld zal worden thuis gebragt tot zijne eigene woning; ook hierin is de Heere Jezus getrouw, want Hij is met Zijn eigen bloed, hetwelk de betaling was, ingegaan in het heiligdom, namelijk, in den hemel zelve welke Gods woning is, om den prijs en de waarde te geven die bedongen was voor de zaligheid der zondaren; doch hiervan zal ik meer spreken in een ander hoofdstuk.

4. Indien de borg verbonden staat, zoo wordt de schuldenaar in vrijheid gesteld, en indien de wet eenig proces laat uitgaan om iemand aan te vatten, zoo zal het de borg zijn; o, hoe wonderlijk is dit ook niet in Christus onze Borg vervuld! want toen Hij uit den hemel kwam, heeft de wet van God Hem zoo aangegrepen, Hem zoo streng en stipt behandeld, dat zij niet afliet totdat zij Hem beschuldigd, veroordeeld, en Zijn dierbaar hartebloed afgeperst had, ja zij ging nog verder dan dit alles, gelijk ik nog toonen zal.

Maar zijn tweede ambt, nadat Hij zich verbonden had, en onze Borg geworden was in de dingen die dit verbond betreffen, was, dat Hij Gods gezant zoude zijn, om Zijnen wil en den inhoud van het verbond aan de arme wereld bekend te maken. Dit heeft de profeet lang te voren voorzien, wanneer hij zeide : *ziet, ik zend mijnen engel, die voor mijn aangezigt den weg bereiden zal*, (spre-

kende van Johannes den dooper) en dan spreekt hij verder van Christus, zeggende: *die snellijk zal tot Zijnen tempel komen, dien Heere dien gijlieden zoekt, te weten de engel des verbonds, aan denwelken gij lust hebt, ziet Hij komt, zegt de Heere der heirscharen.* Het verbond nu te voren tusschen den Vader en den Zoon gemaakt zijnde en de Heere Jezus zich verbonden hebbende om zorg te dragen dat al de conditiën vervuld worden, zoo komt Hij uit den hemel om aan de wereld te verklaren wat er tusschen God den Vader en Hem al van eeuwigheid besloten was, en wat de wil des Vaders was omtrent de zaligheid der zielen. En waarlijk, wie kon beter met zulk eene boodschap komen dan Hij, die tegenwoordig was toen het verbond gemaakt werd? dan Hij, met wien de Vader overeengekomen is in het maken van hetzelve? dan Hij, die Borg is geworden voor arme zondaren volgens de voorwaarden van dit verbond?

Gij weet, wanneer een gezant komt, dat hij gewoonlijk eenige tijding brengt aan degenen tot welken hij gezonden wordt, hetzij van hetgeen voor hen gedaan is, of van hetgeen zij zullen doen omtrent hem die gezonden wordt, of dergelijke. O! welk eene heerlijke boodschap is niet die, met welke de Heere uit den hemel gekomen is om aan arme zondaren te verklaren, en dat van God Zijnen Vader! Ik zeg, hoe heerlijk is die niet en hoe dierbaar voor u die u zelven gezien hebt van nature verloren te leggen? En het zal ook eene heerlijke boodschap zijn voor ulieden die naar Christus Jezus zoekt en begeerig zijt, wanneer gij deze volgende dingen waartoe Hij gezonden is, aanmerkt:

Eerst. De Heere Jezus is uit den hemel gezonden, om van Gods wege te verklaren, dat Hij op

eene wonderlijke wijze vervuld is met liefde jegens zondaren. (1) In dat Hij hunne zonden vergeven wil. (2) In dat Hij hunne zielen wil zalig maken. En (3) dat Hij hen erfgenamen wil maken van Zijne heerlijkheid; *want alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft,* enz. *Want God heeft zijnen Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordeelen zoude, maar opdat de wereld door Hem behouden zoude worden,* Joh. 3 : 16, 17.

Ten tweede. God heeft Christus Jezus in de wereld gezonden, om te verklaren dat Hij dit voor arme zondaren wilde doen zonder Zijne regtvaardigheid in het minste eenig ongelijk te doen; dit moest nu geschieden door Christus sterven van eenen bitteren en vervloekten dood in de plaats van zondaren, om Gods regtvaardigheid te voldoen, en om den weg voor Zijne barmhartigheid te banen, om de hinderpalen uit den weg te ruimen, en om de poorten des hemels te openen, om den satan te overwinnen, en des zondaars banden te verbreken, (Luc. 4 : 18) om de gevangenis te openen en de gevangenen te laten uitgaan, Jez. 61 : 1, 2, 3. Dit was de boodschap welke Christus uit bevel van Zijnen Vader aan de wereld brengen moest, en dit heeft Hij ons geboodschapt, wanneer Hij zeide : *Ik stel mijn leven voor mijne schapen. Daarom heeft mij de Vader lief, overmits ik mijn leven afleg, opdat ik hetzelve wederom neme. Niemand neemt hetzelve van mij, maar ik leg het van mij zelven af; ik heb magt hetzelve af te leggen, en heb magt hetzelve wederom te nemen. Dit gebod heb ik van mijnen Vader ontvangen,* Joh. 10 : 15—18. Dit gebod heb ik van mijnen Vader ontvangen, dat ik dit zoude doen, en het u ook bekend maken.

Ten derde: Hij is niet alleen gezonden om als

een gezant deze liefde Zijns Vaders bekend te maken, maar ook om te verklaren hoe teeder Hij zelf hen lief heeft, en welk een hart van toegenegenheid Hij de zondaren toedraagt; want wanneer Hij gezegd had : *Al wat mij de Vader geeft zal tot mij komen*, zoo zegt Hij er bij : ik zal u ook mijne hartelijke liefde en toegenegenheid bekend maken; *en die tot mij komt zal ik geenszins uitwerpen*, Joh. 6 : 37. Gelijk mijn Vader gewillig is om u aan mij te geven, evenzoo ben ik ook gewillig om u te ontvangen. Gelijk mijn Vader gewillig is om u den hemel te geven, zoo ben ik ook gewillig om u daarvoor bekwaam te maken, door u te wasschen in mijn eigen bloed; ik leg mijn leven af, opdat gij het leven hebben moogt, en om u dit te verkondigen ben ik van mijnen Vader gezonden.

Ten vierde. Zijne boodschap ging nog verder. Hij is gekomen om ons te verkondigen, hoe en op welke wijze wij tot deze heerlijke weldaden komen en die genieten zullen; alsook om beweegredenen voor te stellen en ons op te wekken om die weldaden aan te nemen. De weg en wijze hoe wij dezelve genieten, wordt voorgehouden Joh. 3 : 14, 15, alwaar Christus zegt : *En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzoo moet de Zoon des menschen verhoogd worden. Opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.* De weg dan langs welken gij de vrucht en troost van hetgeen ik en mijn Vader voor u bedongen hebben zult genieten, is deze : en ik ben met opzet uit den hemel op de aarde gekomen om u daarvan kennis te geven. Weet dan dat gelijk ik van eene vrouw geboren ben en een ligchaam aangenomen heb, het ook geweest is om het aan het kruis op te offeren tot voldoening

voor uwe zonden, opdat Zijne barmhartigheid tot uwe ziele gebragt moge worden, zonder Zijne regtvaardigheid te krenken, en dit hebt gij te gelooven niet alleen met uw verstand, maar met uwe geheele ziel : de beweegredenen zijn verscheiden. (1) Indien gij uwe zonden niet verlaat, en tot Christus Jezus komt om die af te wasschen in Zijn bloed, zoo zult gij zeker verloren gaan; want de wet heeft u alreede veroordeeld. Joh. 3 : 18. Maar (2) indien gij komt, dan zult gij den schoot van Christus hebben om in te liggen, het koningrijk der hemelen om in te wonen, en de engelen en heiligen tot uw gezelschap; daar zult gij voor eeuwig met hen blinken gelijk de zon, en zitten op de troonen des gerigts, enz. Is dit dan geen genade?

Mij dunkt, indien ik maar tijd had om ten volle van alles te spreken wat ik van deze twee hemelsche waarheden zeggen kon, en om er dan eene toepassing van te maken, het door den Goddelijken zegen zoude kunnen dienen om het een of ander goddeloos schepsel te overreden zijne wapenen neder te leggen, welke hij tegen God heeft opgenomen, en nu als te post naar de hel en den duivel rent en loopt; om hem te doen stilstaan en gewillig te maken om om te zien en om de zaligheid die hem wordt aangeboden te omhelzen voor zijne arme veroordeelde ziel, eer God Zijnen eeuwigen toorn over hem uitstort. En daarom, o gij allen die op dezen weg des verderfs voortloopt! staat eens stil en overweegt eens : zal Christus voor u een slaaf worden, en zult gij slaven des duivels zijn? zal Christus een verbond met God maken tot zaligheid der zondaren, en zullen de zondaren een verbond met den dood, met den satan en de hel maken, tot verdoemenis hunner zielen? zal Christus uit den hemel komen op de aarde om dit aan zondaren

te verkondigen, en zullen de zondaren hnnne ooren toestoppen voor die blijde boodschap?

Wilt gij de boodschap van Christus niet hooren? het is eene boodschap van vrede en van zaligheid. Wat zoude het geweest zijn, indien Hij gekomen was met bevel van Zijnen Vader om u te verdoemen en u te zenden bij de duivelen in de hel? O, zondaren, hoort toch naar Zijne boodschap! Hij spreekt geen kwaad, Zijne woorden zijn woorden des eeuwigen levens; allen die er acht op geven, zullen daar een eeuwig voordeel en eene eeuwige zaligheid uit trekken.

Merkt daarenboven nog op deze twee dingen: mogelijk zullen zij eenige aandoening hebben op uwe zielen.

1. Toen Hij deze boodschap kwam brengen, zoo is Hij met tranen in Zijne oogen gekomen, en heeft zelf al weenende de voorwaarden van zaligheid en verzoening aan zondaren aangeboden. En als Hij nabij de stad kwam, met de boodschap van vrede, en als Hij de hardigheid van haar harte zag, zoo weende Hij over haar en nam eene weeklage over dezelve op, omdat Hij zag dat Zijne barmhartigheid, welke eene boodschap van vrede was, verworpen werd. Zult gij dan eenen weenenden Jezus verwerpen en verachten? Eenen Jezus die uwe ziel zóó bemint en liefheeft? die eer Hij u missen wil u met tranen in Zijne oogen smeeken wil om u te overreden?

2. Hij is niet alleen met tranen in Zijne oogen en al weenende gekomen, maar Hij is als drijvende in Zijn bloed gekomen, om u de genade aan te bieden, om u steeds te toonen hoe teeder Hij u bemint; alsof Hij zeide: o zondaar, hier is mijne genade; o, zie toch op mijn bloedig zweet, op mijne bloedige wonden, op mijnen vervloekten dood; zie

door welk gevaar ik heb moeten gaan om tot uwe ziel te komen; ik ben waarlijk tot u gekomen, en ik breng de blijde boodschap van zaligheid; maar het heeft mijns harten bloed gekost, eer ik tot u komen konde om u de vruchten van mijne eeuwige liefde te schenken.

Aldus heb ik iets gesproken van Christus als de gezant van het nieuwe verbond; maar omdat ik niet genegen ben om de dingen die nog volgen moeten al te kort af te breken, zoo zal ik deze zaken, niet half genoeg verhandeld zijnde, voorbij gaan, en tot het andere dat ik nog te zeggen heb overgaan; welk is om u te toonen dat, gelijk er levitische ceremoniën waren welke behoorden tot het eerste verbond, die voorbeelden of levitische ceremoniën ook zoo de heerlijke dingen van het nieuwe verbond hebben afgebeeld. In die ceremoniën lezen wij van eene offerande, van eenen hoogepriester om de offerande op te offeren, van de plaats waar, en de manier hoe hij die moest opofferen; van welke dingen wij een woord spreken zullen.

Belangende de offerande, wij vinden dat die niet opgeofferd moest worden van allerlei soort van beesten; als van leeuwen, beeren, wolven, tijgers, draken, slangen of dergelijken, om te beteekenen dat het niet alle soorten van schepselen waren die gezondigd hebben, gelijk de duivelen of gevallen engelen, welke zalig zouden worden; maar de offerande moest genomen worden uit eenige soorten van dieren en vogelen; om te kennen te geven dat het God wederom behagen zoude eenige van Zijne schepselen die gezondigd hebben met zich zelven te verzoenen, gelijk de arme afgevallene menschen, mannen en vrouwen; over deze ellendige schepselen heeft de God des hemels zich willen ontfermen en naar hen heeft Hij willen omzien na hunnen

val, maar niet naar de vervloekte duivelen, schoon zij door hunne schepping veel heerlijker schepselen waren dan wij. Dit is genade.

Schoon nu deze offeranden geofferd werden, zoo werden zij nogtans niet tot dat einde geofferd, dat zij degenen die daartoe gingen, of die dezelve opofferden, heiligen zouden; maar die dingen waren om aan de wereld te vertoonen wat God in volgende eeuwen en geslachten voor had te doen, namelijk om door het opofferen van het ligchaam Zijns Zoons Jezus Christus, van welke die offeranden schaduwen en voorbeelden waren, tot vervulling van het tweede verbond, zondaren zalig te maken. Want Christus moest volgens het verbond eene krachtige offerande opofferen, indien Hij de zaligheid der zondaren beoogde uit te werken; *Gij hebt mij het ligchaam toebereid; zie, ik kom om uwen wil te doen*, Hebr. 10 : 5, 7. Ik zal u derhalve eerst toonen wat het was dat God verwachtte in de offeranden en het voorbeeld, en dan hoe het vervuld geworden is in het tegenbeeld. Ten andere zal ik u de wijze aantoonen hoe het voorbeeld opgeofferd werd, en in overeenkomst daarmede ook de gepastheid van de offeranden van het ligchaam Jezu Christi, bij wege van antwoord op eenige vragen.

Rakende het eerste :

1. God verwachtte die offerande welke Hij zelf had ingesteld en niet een ander; om te beteekenen, dat geene offerande Hem behagen kon dan het ligchaam en de ziel van Zijn eigen aangestelden Christus, den Middelaar van het nieuwe verbond, Joh. 1 : 29.

2. Deze offerande moest niet verminkt, kreupel zijn, of eenig gebrek hebben; daar moest geen gebrek noch eenige vlek aan zijn, om te beteekenen

dat Christus Jezus eene volmaakte offerande moest zijn volgens het verbond. 1 Pet. 1 : 19.

3. Deze offerande moest genomen worden uit de kudde, om te beteekenen dat Christus Jezus komen moest uit het menschelijke geslacht volgens het verbond, Hebr. 10 : 5. Maar

Ten tweede, rakende de manier of wijze van deszelfs opoffering :

1. Eer de offerande opgeofferd werd, moesten de zonden der kinderen Israels over dezelve beleden worden; om te beteekenen dat Christus Jezus de zonden van al Zijn volk dragen moest volgens het verbond, Jez. 53 : 4—7, 1 Pet. 2 : 24. Ziet ook Zach. 9 : 11. *U ook aangaande, o Zion! door het bloed uws verbonds, heb ik uwe gebondenen uit den kuil daar geen water in is uitgelaten*, enz.

2. De offerande moest gebragt worden op de bestelde plaats buiten het leger Israels, om te beteekenen, dat Christus Jezus geleid moest worden tot den berg Calvaria, Luc. 23 : 33.

3. De offerande moest aldaar gedood worden, om te beteekenen dat de Heere Jezus lijden moest, gelijk Hij ook geleden heeft buiten de stad Jeruzalem, tot onze zaligheid.

4. De offerande moest niet alleen gedood worden, maar daar moest ook iets van het vleesch van de offerdieren op den altaar verbrand worden, om te beteekenen dat de Heere Jezus niet alleen eenen natuurlijken dood moest sterven, maar ook dat Hij de pijnen en tormenten van de verdoemden in de hel moest ondergaan.

5. Somtijds moest er eene levende en eene gedoode offerande zijn; gelijk de bok die gedood werd en de bok die in de woestijn weggeleid werd; de gedoode vogel, en de levende die wederom in het open veld werd losgelaten, Lev. 14 : 3—6, om te

beteekenen dat Christus Jezus sterven en weder levend worden moest.

6. De bok die geslagt moest worden, moest een zondoffer zijn, dat moest geofferd worden gelijk de andere zond-offeranden, om als een voorbeeld verzoening te doen, en over den weggaanden bok moesten al de zonden der kinderen Israels beleden worden; als wij zien kunnen Lev. 16 : 17—22, en dan moest hij in de woestijn worden uitgelaten, om nooit wederom gevangen te worden; om te beteekenen, dat de dood van Christus geweest is om de voldoening te doen voor de zonden, en dat zijn weder levend worden geweest is om eene eeuwige regtvaardiging van de magt, van den vloek en van de verdervende natuur der zonde aan te brengen.

7. De weggaande bok moest door de hand eens mans die bekwaam en voorhanden was, in de woestijn uitgelaten worden, om te beteekenen dat Christus Jezus gepast en bekwaam zoude zijn om onze zonden geheel van ons weg te nemen, zoodat zij ons nooit wederom zullen toegerekend worden. O, wat is dit niet eene vrije genade!

8. Van de offerande onder de wet moest gewoonlijk iets gegeten worden, Exod. 12 : 5—11, om te beteekenen dat degenen die gezaligd worden, geestelijk gevoed moeten worden met het vleesch en het bloed van den Heere Jezus, of dat zij anders geen leven hebben in zich zelven, Joh. 6 : 51—53.

9. Deze offerande moest gegeten worden met ongezuurde brooden, om te beteekenen dat degenen die hunne zonden, dat vervloekte zuurdeeg der goddeloosheid, liefhebben, niet met Christus Jezus gespijsd worden.

Van alles wat er nu gezegd is, is dit de somma: dat er onder het nieuwe verbond eene offerande is,

gelijk er offeranden waren onder het oude verbond, en dat deze offerande in alles overeenkomt met de offeranden van het Oude Testament. Zij werden maar als eene schaduw voor de zonden geslagt, maar Hij in waarheid; zij als het voorbeeld, maar Hij als het tegenbeeld. O! toen de Heere Jezus kwam om zich zelven als eene offerande op te offeren voor de zonden, toen werden onze zonden waarlijk op Hem gelegd. O, hoe verschrikten zij Zijne ziele en verbraken zij Zijn ligchaam niet, in zooverre dat het bloed van Zijn gezegend aangezigt en uit Zijne dierbare zijde liep! en daarom moet gij deze dingen aanmerken : eerst, dat de Heere Jezus volgens het verbond voor onze zonden gestorven is. Ten andere, dat Zijn dood geen blooten natuurlijken dood geweest is, maar een vervloekten dood, zelfs zulk een dood als die de menschen van God ondergaan om hunne zonden, (schoon Hij er geen gehad heeft) namelijk, de pijnen en tormenten van de hel. O, benaauwde pijnen! O, onuitsprekelijke tormenten, waar deze onze offerande voor de zonden onder gekomen is! De ligchamelijke pijnen waren het niet alleen, maar de smart Zijner ziele; want Zijne ziele heeft zich gesteld of is gesteld tot een schuldoffer, zoowel als Zijn ligchaam, doch dit alles was maar ééne offerande, Jez. 53 : 10; om te beteekenen dat Zijn lijden niet alleen een ligchamelijk, maar een zielslijden geweest is; niet alleen een lijden van hetgeen dat de menschen over Hem brengen konden, maar ook een lijden van zielsangsten die niemand dan God over Hem brengen kon. O! die angsten Zijner ziele mogen met regt angsten worden genaamd; Zijne ziele was het die den toorn Gods gevoelde. *Mijne ziele,* zegt Hij, *is geheel bedroefd tot den dood toe,* Matth. 26 : 38. *Nu is mijne ziele*

ontroerd, en wat zal ik zeggen? Joh. 12 : 27. De steenrots was niet zoo gescheurd als Zijne kostelijke ziele; daar was toen niet zulk eene akelige duisternis over den aardbodem, als er over Zijne dierbare ziele is geweest. O! de helsche angsten en de verberging van het liefelijk aangezigt Gods waren beide te gelijk op Hem; de duivel en de gansche magt der duisternis en de verlating van God overvielen Hem op eenmaal, zoodat Hij uit moest roepen : *Mijn God! Mijn God! waarom hebt gij mij verlaten?* Matth. 27 : 46. Nu ik in mijnen grootsten nood en benaauwdheid ben, nu de zonden op mij gelegd zijn, nu de vloek mij aangrijpt, de angsten der hel mij omringen, o, waarom hebt gij mij verlaten? O zondaren, dit geschiedde niet onder een schijn, maar inderdaad; niet maar door zulks voor te geven, maar in waarheid; of anders zoude de Heere Jezus geveinsd en de waarheid niet gesproken hebben; maar de waarheid daarvan wordt uit Zijn bloedig zweet openbaar en Zijne sterke roepingen verklaren wat en waarom Hij geleden heeft. Ja, ik moet zeggen dat al de verdoemde zielen in de hel met alles wat zij lijden, nog nooit die pijn, die angst en smarte hebben gevoeld, welke de gezegende Heere Jezus in zulk eenen korten tijd gevoeld en geleden heeft. O zondaar! kunt gij lezen dat de Heere Jezus eene offerande gemaakt is voor de zonden, en evenwel nog voortgaan in de zonden? kunt gij aanhooren dat de last uwer zonden het harte van Christus gebroken en Zijn dierbaar bloed uitgestort hebben, kunt gij het van uw harte verkrijgen om Hem nog meerdere zonden op te leggen? kunt gij hooren dat Hij de pijnen, de vurige vlammen van de hel gedragen heeft, en gij tot Zijne smarte toedoen door Zijn lijden te verwerpen? O verharde

ziele, hoe kunt gij zoo liefdeloos met zulk een dierbaren Heere Jezus handelen!

Vraag. Waarom heeft de Heere Jezus zich zelven tot eene offerande opgeofferd?

Antw. Omdat gij niet voor eeuwig verdoemd en in de hel geworpen zoudt worden.

Vraag. Maar waarom heeft Hij Zijn dierbaar bloed gestort?

Antw. Opdat gij de eeuwige vreugde van den hemel genieten zoudt.

Vraag. Waarom heeft Hij de helsche pijnen moeten lijden?

Antw. Opdat gij niet voor eeuwig met de duivelen en de verdoemde geesten in de hel zoudt leggen branden.

Vraag. Maar zouden wij niet zalig kunnen worden indien Christus niet gestorven ware?

Antw. Neen, want zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving; behalve dat er geen dood is, die Gods regtvaardigheid kan voldoen dan de Zijne alleen, omdat niemand bekwaam was om door zijn dood of lijden een oneindig God te kunnen beantwoorden, of Zijnen eeuwigen toorn te kunnen doordragen.

Vraag. Waarom heeft God Hem laten sterven?

Antw. Omdat Hij in de plaats en in de natuur der zondaren staat, zoo valt Gods regtvaardigheid op Hem aan; want de Goddelijke regtvaardigheid wreekt zich aan de zonde overal waar zij die maar vindt, al was het ook aan Zijn eigen beminden Zoon; ja, God heeft Zijn eigen Zoon zoo weinig verschoond, toen Hij onze zonden op Hem vond leggen, dan Hij ons verschoond zoude hebben; want zouden wij gestorven hebben; Hij heeft ook moeten sterven. Zouden wij een vloek geworden zijn; Christus is ook een vloek geworden. Zouden

wij de helsche pijnen hebben moeten lijden; ook die heeft Hij ondergaan.

Vraag. Maar heeft Hij werkelijk de helsche pijnen geleden?

Antw. Ja, en dat wel op zulk eene vreesselijke wijze, dat het onuitsprekelijk is.

Vraag. Kon Hij niet wel geleden hebben, al had Hij juist niet zoo geleden? zoude niet het sterven van eenen natuurlijken dood genoeg zijn geweest?

Antw. Geenszins, want de zonden om welke Hij gestorven is, verdienden de pijnen der hel; de toestand in welken Hij gestorven is, vorderde de pijnen der hel; want Christus is niet den dood van een heilige gestorven, maar den dood van een zondaar, en wel van een vervloekt zondaar, omdat Hij in de plaats van denzelven stond, Gal. 3 : 13. De wet aan welke Hij onderworpen was, vorderde de pijnen der hel; want de natuur van Gods regtvaardigheid konde Hem in niets verschoonen, en de dood die Hij sterven moest had zijn prikkel niet verloren; al deze dingen te zamen genomen, verklaren ontegenzeggelijk, dat Hij als eene offerande de tormenten van de hel geleden heeft; maar verder, indien Hij niet geleden had en een vervloekten dood gestorven was, zoo zoude het verbond vernietigd en Zijne borgwording verbeurd geworden zijn; en daarenboven zoude ook de geheele wereld verdoemd moeten geworden zijn in de vlammen des helschen vuurs; dat Hij derhalve eene offerande geworden is, is een gedeelte van het verbond; want de voorwaarde van hetzelve was dat Hij Zijn bloed zoude storten, Zach. 9 : 11. O, gezegende Heere Jezus! o, gezegende genade!

Vraag. Maar waarom wordt Zijn dood dan van sommigen zoo veracht?

Antw. Omdat zij Zijne vijanden zijn, hetzij uit

onkunde of verwaandheid, uit gebrek van verstand of uit boosheid; want dit is zeker, indien zij Hem lief hadden, of in Hem geloofden, zoo kon het niet anders zijn, of hunne harten zouden als moeten bloeden, om te gedenken dat zij Hem doorstoken hebben met hunne zonden, Zach. 12 : 10.

Doch dit voorbijgaande, zal ik vervolgens iets van Zijne priesterlijke bediening spreken. Niemand denke hier dat ik mijn draad te lang spin, omdat ik Zijn priester-ambt onderscheid van Zijn worden van eene offerande, dewijl men onderstelt dat een priester en eene offerande te zijn, in Christus eene en dezelfde zaak is; maar mogelijk hebben zij niet behoorlijk overwogen dat Hij eene offerande geweest is gelijk Hij lijdelijk was, dat is gelijk Hij als een lam ter slagting heengeleid is, maar als een priester is Hij dadelijk geweest; dat is, Hij heeft vrijwillig zijn ligchaam overgegeven om eene offerande te zijn. Hij heeft Zijne ziel gegeven tot een rantsoen voor velen. Deze aanmerking met eenig gewigt en klaarheid op mijnen geest zijnde, ben ik genoodzaakt dezelve als twee onderscheidene hoofdzaken aan te merken.

De tweede zaak waar wij dan iets van spreken zullen is deze: dat, gelijk er onder het eerste verbond priesters waren, er ook onder dit verbond een priester, een hoogepriester, een groote hoogepriester is; als klaar blijkt uit Hebr. 10 : 21, waar gezegd wordt: *Dewijl wij hebben eenen grooten priester over het huis Gods;* ziet ook kap. 3 : 1, kap. 5 : 5, 10, kap. 7 : 24, 26 en kap. 8 : 1, 4.

De dingen die ik hieromtrent verhandelen zal, zijn deze : 1. zal ik de hoedanigheden aantoonen welke vereischt werden van een priester onder de wet; 2. zijn ambt, en 3. hoe de Heere Jezus dat alles gedaan heeft, wat door degenen die onder

de wet waren beteekend werd; of hoe Hij de voorbeelden vervuld en die overtroffen heeft.

Zijne hoedanigheden waren :

1. Hij moest van God daartoe geroepen zijn. Hebr. 5 : 4. *En niemand neemt zich zelven die eer aan, maar die van God geroepen wordt, gelijkerwijs als Aaron.* Dat nu Aaron van God tot het priesterambt geroepen werd, gaf te kennen dat de Heere Jezus een priester zoude zijn van Gods eigene instelling, zulk een die van God verkoren is, die van Hem bemind en aan het werk gesteld is. *Hij is van God genaamd een hoogepriester*, enz. Hebr. 5 : 10.

2. De priesters onder de wet moesten volmaakt zijn, zonder eenig gebrek des ligchaams, Lev. 21 : 17—22. *Spreek tot Aaron*, zeide God tot Mozes, *zeggende, niemand uit uwen zade, naar hunne geslachten, in wien een gebrek zal zijn, zal naderen om de spijze zijns Gods te offeren. Want geen man in wien een gebrek zal zijn, zal naderen; hij zij een blind man, of kreupel, of te kort, of te lang in leden; of een man in wien eene breuk des voets, of eene breuk der hand zal zijn; of bultachtig, of dwergachtig zal zijn, of een vel op zijn oog zal hebben, of drooge schurftheid, of etterige schurftheid, of die gebroken zal zijn aan zijn gemacht. Geen man uit den zade Aarons des priesters, in wien een gebrek is, zal toetreden om de vuur-offeren des Heeren te offeren; een gebrek is aan hem, hij zal niet toetreden om de spijze zijns Gods te offeren. De spijze zijns Gods van de allerheiligste dingen, en van de heilige dingen zal hij mogen eten.* Wat beteekende dit alles nu anders dan : (1) hij moest niet lam of kreupel zijn, om te kennen te geven dat hij niet stootende moest gaan in het werk onzer zaligheid; (2) hij moest niet blind zijn,

om te kennen te geven dat hij niet onwetende moest te werk gaan, maar verstandig zijn in het werk des Heeren; (3) hij moest niet schurftig zijn, om te kennen te geven dat een priester niet bedorven noch onrein moet zijn in zijne bediening; (4) kortom, hij moest in alles volkomen zijn, zonder gebrek, om te kennen te geven dat Christus Jezus een allervolmaaktste en in alles een Gode behagelijk hoogepriester zoude zijn, gelijk Hij zulks ook is in de dingen die bij God te doen zijn, met betrekking op het verbond der genade.

3. De priesters onder de wet moesten niet hardhartig maar medelijdend zijn; gewillig en bereid om met ingewanden van ontferming voor het volk te offeren en verzoening te doen, Hebr. 5 : 1, 2. Om te beteekenen, dat Christus Jezus een teederhartig hoogepriester wezen zoude, die bekwaam en gewillig zoude zijn om medelijden te hebben met de zwakheden van anderen, om voor hen te bidden en om Zijn dierbaar bloed voor hen op te offeren; Hij moet zulk een zijn die behoorlijk kan medelijden hebben met onze zwakheid, met de onwetenden en dwalenden, om hen te regt te brengen, en om ze in veiligheid te stellen, Hebr. 4 : 15. Opdat Hij dit nu zoude kunnen doen, zoo moest Hij een mensch zijn die ondervinding had van de dingen waar deze arme schepselen door de zonde in gebragt zijn, Hebr. 2 : 17. *Waarom Hij in alles den broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en getrouw hoogepriester zoude zijn, in de dingen die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen. Want in hetgeen Hij zelf verzocht zijnde, geleden heeft, kan Hij dengenen die verzocht worden, te hulp komen.*

4. De hoogepriesters onder de wet moesten niet schuw of vies zijn wanneer iemand de plage der

melaatschheid, een gezwel of een gezweer had, maar zij moesten daar naar zien, daar heen gaan, en voor dezulken offeren, (ziet Lev. 13 geheel door) te kennen gevende dat Christus Jezus niet weigeren zoude om acht te geven op de verscheidene zwakheden van de armste Zijner kinderen, maar dat Hij ze onderwijzen en toezien zoude dat niemand van hen verloren zal gaan van wege hunne zwakheid, of uit gebrek van naar hen te zien en op te passen. Dit voorregt hebben wij ook onder het nieuwe verbond, en dit is het wat de genade heerlijk doet schijnen.

5. De priesters onder de wet moesten met kostelijke olie gezalfd worden, die kunstig was toegemaakt met apothekerswerk, Exod. 29 : 7 en kap. 30 : 30, om te beteekenen dat de Heere Jezus, de hoogepriester van het nieuwe verbond, op eene uitnemende wijze tot Zijne priesterlijke bediening zou gezalfd worden door den Heiligen Geest.

6. De priesters onder de wet moesten die dingen eten, waarmede de verzoening gedaan werd, Exod. 29 : 33. Om te kennen te geven dat het de spijs en drank zoude zijn van Christus Jezus, dat Hij Zijne priesterlijke bediening uitvoerde, en dat Hij Zijne arme, ledige en bedrukte heiligen bewaarde en zalig maakte. O! wat hebben wij niet een dierbaar hoogepriester van het nieuwe verbond.

7. De hoogepriesters onder de wet moesten met water gewasschen worden, Exod. 29 : 4. Om te kennen te geven dat Christus Jezus het werk van Zijne priesterlijke bediening niet zoude uitvoeren met eenige smet der zonde, maar dat Hij zonder zonde als onze hoogepriester voor het aangezigt Gods verschijnen zoude, om aldaar Zijn ambt uit te voeren tot ons voordeel. *Want zoodanig een hoogepriester betaamde ons, heilig, onnoozel, onbe-*

smet, afgescheiden van de zondaren, en hooger dan de hemelen geworden, Hebr. 7 : 26.

8. De hoogepriesters onder de wet moesten, eer zij in het heilige der heiligen ingingen, met een kostelijk kleed bekleed zijn. Een borstlap, een ephod, een mantel en een rok vol oogjes, een hoed en gordel; deze dingen moesten gemaakt worden van goud, hemelsblaauw, purper, scharlaken en fijn linnen, en op hunne kleederen en heerlijke versierselen moest kostelijk gesteente zijn, en op die steenen moesten de namen der kinderen Israels gegraveerd zijn; ziet Exod. 28. Dit alles was om te beteekenen welk een heerlijk hoogepriester de Heere Jezus zijn zoude, en hoe Hij in de geregtigheid Gods als onze hoogepriester verschijnen zoude voor God, om de offerandé op te offeren voor Zijnen Vader, die geofferd moest worden tot onze zaligheid.

Nu zal ik spreken van zijn ambt.

Het ambt van den hoogepriester was in het algemeen tweevoudig: (1) moest hij de offerande opofferen buiten het leger, en dan moest hij (2) dezelve brengen binnen het voorhangsel, dat is in het heilige der heiligen, hetwelk een afbeeldsel was van den hemel.

Eerst was zijn ambt om de offerande te offeren; maar zoo heeft ook de Heere Jezus Zijne ziel en ligchaam opgeofferd tot eene offerande. Ik zeg, Hij heeft die opgeofferd en niet een ander, gelijk er geschreven staat : *Niemand neemt mijn leven van mij, maar Ik leg het van mij zelven af; Ik heb magt hetzelve af te leggen, en heb magt hetzelve wederom te nemen,* Joh. 10 : 17, 18. En Hebr. 10 : 12 lezen wij : *Maar deze* (te weten Jezus) *een slagtoffer voor de zonden geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de regterhand Gods.* Ook moest de hoogepriester die offerandé opofferen die God had

ingesteld en geen andere; eene die volmaakt en zonder eenig gebrek was. Maar zoo heeft onze hoogepriester gedaan, wanneer Hij zeide : *slagtoffer en offerande voor de zonde hebt gij niet gewild, maar gij hebt mij het ligchaam toebereid,* (Hebr. 10 : 5) dat zal ik opofferen.

Verder, de hoogepriester moest ook de asch opnemen van de offerande, en die tot buiten het leger uitdragen aan eene reine plaats, Lev. 6 : 11. Dit beteekende dat het ligchaam van Christus, nadat het geofferd was, gelegd zoude worden in het nieuwe graf van Jozef van Arimathea, als in eene reine plaats, waar nooit iemand te voren in gelegen had, ziet Joh. 19 : 41, 42.

Dit nu een gedeelte van zijn ambt zijnde, zoo moest hij in de tweede plaats, (1) zijn heerlijk gewaad aandoen, wanneer hij inging in het heilige der heiligen, en hij moest ook van het bloed nemen om het daarin te brengen, enz. Hij moest de heilige kleederen aandoen, welke de geregtigheid van Christus Jezus afbeeldden; (2) hij moest in deze kleederen, in welke de kostelijke gesteenten waren en op welke gesteenten de namen der kinderen Israels gegraveerd waren, verschijnen voor het aangezigt des Heeren in het heilige der heiligen, Exod. 28 : 9, 10. *En gij zult twee sardonixsteenen nemen, en de namen der zonen Israels daarop graveren. Zes van hunne namen op eenen steen, en de zes overige namen op den anderen steen.* En dit was om te beteekenen dat wanneer de Heere Jezus in het heiligdom zoude ingaan, Hij dan de namen Zijner uitverkorenen op de tafelen Zijns harten daarin zoude brengen voor Gods genadetroon, Hebr. 12 : 23; (3) hiermede moest hij van het bloed der offerande nemen en brengen dat in het heilige der heiligen, hetwelke

was een voorbeeld van den hemel, en besprengen het verzoendeksel, en dit moest gedaan worden van den hoogepriester alleen, om te beteekenen dat niemand dan Christus Jezus alleen dat ambt en voorregt hebben moest om des volks hoogepriester te zijn, en om voor hen te offeren, Hebr. 9 : 7 : *Maar in den tweeden tabernakel ging alleen de hoogepriester eenmaal des jaars, niet zonder bloed, hetwelk hij offerde voor zich zelven en voor des volks misdaden*; (4) aldaar moest hij door het besprengen van het verzoendeksel met het bloed verzoening doen voor het volk, maar hij moest het ook doen met veel reukwerk, Lev. 16 : 11—15. *Aaron dan zal den varre des zondoffers, die voor hem zelven zal zijn, toebrengen, en voor zich zelven en voor zijn huis verzoening doen, en zal den varre des zondoffers, die voor hem zelven zal zijn, slagten. Hij zal ook een wierookvat vol vûrige kolen nemen van den altaar, van voor het aangezigt des Heeren, en zijne handen vol reukwerk van welriekende specerijen, klein gestooten, en hij zal het binnen den voorhang dragen. En hij zal dat reukwerk op het vuur leggen voor het aangezigt des Heeren; opdat de nevel des reukwerks het verzoendeksel, hetwelk is op het getuigenis, bedekke, en dat hij niet sterve. En hij zal nemen van het bloed des varren, en zal met zijnen vinger op het verzoendeksel oostwaarts sprengen; en voor het verzoendeksel zal hij zevenmaal met zijnen vinger van dat bloed sprengen. Daarna zal hij den bok des zondoffers, die voor het volk zal zijn, slagten, en zal zijn bloed tot binnen in den voorhang dragen, en zal met zijn bloed doen, gelijk als hij met het bloed des varren heeft gedaan, en zal dat sprengen op het verzoendeksel en voor het verzoendeksel.* Dit alles beteekende, dat Christus Jezus na Zijnen

dood ingaan zoude in den hemel zelve, van welke de heilige plaats een voorbeeld was, Hebr. 9, en aldaar de offerande welke Hij aan het kruis heeft opgeofferd, brengen voor het aangezigt Gods, om barmhartigheid en genade voor het volk te verwerven, in eenen weg van regtvaardigheid. En dat er gezegd wordt dat de priester zijne handen vol reukwerk nemen moest, gaf te kennen dat de Heere Jezus Zijne offerande voor het aangezigt Zijns Vaders zoude opofferen bij wege van voorbidding in den gebede.

Ik zoude deze dingen in verscheidene bijzonderheden kunnen uitgebreid hebben, maar mijn oogmerk is om maar kort te zijn.

Ik zeg dan dat het ambt van den hoogepriester was om het bloed te brengen in de heilige plaats, en om het aldaar voor te stellen met hartelijke gebeden voor het volk, waar hij een priester voor was, Luc. 1 : 8—11. Dit is ook het werk van Christus Jezus in het koningrijk der heerlijkheid, om op de kracht van Zijn eigen bloed te pleiten, met eene gedurige voorbidding tot den God der genade ten voordeele van ons arme, ellendige zondaren, Hebr. 7 : 24, 25. In deze voorbidding nu van den Heere Jezus, welke een gedeelte is van Zijne priesterlijke bediening, hebben wij deze dingen tot onzen troost aan te merken :

1. Daar is een pleiten op de kracht van Zijn bloed voor degenen die reeds bekeerd en toegebragt zijn, opdat zij bewaard mogen worden van de verleidingen, dwalingen, verzoekingen, vermaken, voordeelen en alle andere dingen van de wereld, welke hen te sterk zouden zijn. *Ik bid niet,* zegt Christus, *dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den booze,* Joh. 17 : 15.

2. Ingeval de satan voor het aangezigt Gods

mogt komen om de arme heiligen te beschuldigen, en hunne overtredingen tegen hen aan te voeren, gelijk hij zekerlijk doen zal indien hij maar kan, dan is onze Heere Jezus in den hemel aan de regterhand Gods gereed om op de kracht van Zijn bloed te pleiten; niet alleen op die groote en algemeene voldoening die Hij gegeven heeft aan het kruis, maar op de kracht die er nog inligt tot nieuwe reiniging van Zijn arm volk onder hunne bijzondere verzoekingen en zwakheden, gelijk ons de apostel leert, Rom. 5 : 10. *Want indien wij, vijanden zijnde, met God verzoend zijn door den dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven.*

3. Ook is de onderhouding der genade door de voorbidding van Christus. O! hadden wij niet een Jezus aan de regterhand Gods die voor ons bad, en om nieuwe invloeden van genade aan ons mede te deelen door de kracht van Zijn bloed te bepleiten aan Gods regterhand, hoe ras zoude het met ons zijn gelijk als met degenen waar Hij niet voor bidt, Joh. 17 : 9. Maar de reden waarom wij staan wanneer anderen vallen, alsook dat wij door vele verzoekingen van de wereld doorgaan en dezelve van ons afschudden, terwijl anderen daardoor verlokt en verstrikt worden, is omdat wij een biddende Jezus hebben. *Ik heb voor u gebeden* (zegt Hij) *dat uw geloof niet ophoude,* Luc. 22 : 32.

4. Het is ook ten deele door de voorbidding van Christus dat de onbekeerde uitverkorenen worden ingezameld; daar zijn er velen aan Christus gegeven die nog niet tot Hem gebragt zijn, en het is een deel van Zijn werk dat Hij ook om hunne zaligheid bidt. Ik bid *niet alleen voor deze, maar ook voor degenen, die door hun woord in mij gelooven zullen;* schoon zij nu nog niet gelooven,

maar opdat zij in mij gelooven mogen, Joh. 17 : 20. Laat ik dan tot troost van u zeggen : o ziele, die tot Christus komt, die naar Hem met uw gansche hart verlangt en begeerig zijt; gij zoudt nooit tot Hem gekomen zijn, indien Hij niet eerst door de kracht van Zijn bloed en van Zijne voorbidding eene ernstige begeerte naar Hem gewerkt had; en laat mij dit daarbij zeggen, dat het Zijn werk is om voor u te bidden, niet alleen dat gij tot Hem moogt komen, maar dat gij ook bewaard moogt worden wanneer gij tot Hem gekomen zijt. Vergelijkt Hebr. 7 : 25 met Rom. 8 : 33, 34, 35, enz.

5. Het is door de voorbidding van Christus dat de zwakheden der heiligen in hunne heilige pligten vergeven worden; helaas! indien het niet om het priesterambt van den Heere Jezus was, zoo zouden de gebeden, de aalmoezen en andere pligten der heiligen verworpen moeten worden om de zonden die er in zijn; maar de Heere Jezus onze hoogepriester zijnde, is gereed om de ongeregtigheden van onze heilige dingen weg te nemen, onze gebeden welriekend makende met de heerlijkheid van Zijne eigene volmaaktheid; en hierom is het dat de gebeden der heiligen verhoord en hunne pligten aangenaam gemaakt worden; ziet Openb. 8 : 3, 4. *En daar kwam een andere engel, en stond aan den altaar, hebbende een gouden wierookvat, en hem werd veel reukwerk gegeven, opdat hij het met de gebeden aller heiligen zoude leggen op den gouden altaar die voor den troon is. En de rook des reukwerks met de gebeden der heiligen, ging op van de hand des Engels voor God;* ziet ook Hebr. 9 : 11—15. *Maar Christus, de hoogepriester der toekomende goederen, gekomen zijnde, is door den meerderen en volmaakteren tabernakel, niet met handen gemaakt, dat is, niet van dit maaksel; noch door het bloed*

der bokken en der kalveren, maar door Zijn eigen bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, eene eeuwige verlossing te weeg gebragt hebbende. Want indien het bloed der stieren en der bokken en de asch der jonge koe, besprengende de onreinen, hen heiligt tot de reinigheid des vleesches, hoe veel te meer zal het bloed Christi, die door den eeuwigen Geest zich zelven Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uwe conscientie reinigen van doode werken, om den levenden God te dienen! En daarom is Hij de Middelaar des Nieuwen Testaments, opdat de dood daartusschen gekomen zijnde tot verzoening der overtredingen die onder het eerste testament waren, degenen die geroepen zijn de beloftenis der eeuwige erve ontvangen zouden.

Nu zullen wij aantoonen hoe de Heere Jezus die hoogepriesters in al hunne hoedanigheden en ambten overtroffen heeft, tot troost der arme geloovigen.

1. Zij die onder de wet tot het priesterambt geroepen werden waren maar menschen, maar de Heere Jezus is beide God en mensch in één persoon, Hebr. 7 : 28. *Want de wet stelt tot hoogepriesters, menschen die zwakheid hebben; maar het woord der eedzwering die na de wet is gevolgd, stelt den Zoon die in der eeuwigheid geheiligd is.*

2. Hunne hoedanigheden waren op eene zeer bekrompen wijze in hen, maar de Heere Jezus was allezins op eene oneindige en volmaakte wijze bekwaam gemaakt.

3. Zij waren maar voor een korten tijd geheiligd, Hebr. 7 : 23, maar de Heere Jezus had een onvergankelijk priesterschap, Hebr. 7 : 24.

4. Zij werden aangesteld zonder eedzwering, maar de Heere Jezus met eedzwering, door dien die tot hem gezegd heeft : *De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen, Gij zijt pries-*

ter in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek, Hebr 7 : 20, 21.

5. Zij werden aangesteld als dienstknechten; maar Hij als de Zoon over zijn eigen huis, Hebr. 3 : 6.

6. Hunne kleederen waren maar zulke die met handen gemaakt konden worden, Exod. 28; maar de Zijne is de regtvaardigheid Gods, Rom. 3 : 22.

7. Hunne offeranden waren maar het ligchaam en het bloed van beesten of dergelijke; maar Zijne offerande was zijn eigen ligchaam en ziel, Hebr. 9 : 12, 13, kap. 10 : 4, 5. Jez. 53 : 10.

8. Zij waren op zijn hoogst maar eene schaduw en voorbeeld, Hebr. 10 : 1; maar Hij was het beeld der zaken zelf, en het einde van al de ceremoniën. Hebr. 9 : 10, 11.

9. Hun heilige der heiligen was maar door menschen gemaakt, Hebr. 9 : 24; maar de zijne, of dat waar Jezus is ingegaan, is de hemel zelve.

10. Toen zij hunne offeranden offerden, moesten zij voor zich zelven, als zijnde menschen die met zonden en zwakheden bezet waren, eerst offeren, Hebr. 7 : 27; maar Hij was *heilig, onnoozel, onbesmet en afgescheiden van de zondaren,* die nooit de minste overtreding begaan heeft, Hebr. 7 : 26.

11. Zij moesten alle dagen staande dienen of offeren, Hebr. 10 : 11, om te beteekenen dat God geen voldoening daarin hebben kon, maar Jezus *één slagtoffer voor de zonden geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de regterhand Gods,* vers 12.

12. Zij offerden dikwijls dezelfde slagtofferen, die de zonden nimmermeer konden wegnemen, Hebr. 10 : 11; maar Jezus *heeft met éene offerande in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden,* Hebr. 10 : 14.

13. Hunne offeranden dienden op zijn hoogst maar tot reiniging van het vleesch, Hebr. 9 : 13;

maar de offerande van Christus reinigt beide ziel en ligchaam; *het bloed van Christus reinigt de conscientie van doode werken, om den levenden God te dienen,* vers 14.

14. De hoogepriesters onder de wet konden maar eenmaal des jaars in het heilige der heiligen offeren, Hebr. 9 : 7, maar onze hoogepriester *leeft altijd om voor ons te bidden,* kap. 7 : 25.

15. Die priesters mogten, schoon zij priesters waren, niet altijd hunne heilige kleederen dragen, maar de Heere Jezus legt die nooit af, maar is altijd met dezelve versierd.

16. De hoogepriesters onder de wet konden den dood niet overwinnen, maar werden door denzelven verhinderd altijd te blijven, Hebr. 7 : 23; maar onze hoogepriester heeft dien wreeden vijand voor ons overwonnen, Hebr. 2 : 15, en *het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebragt door het Evangelie.* 2 Tim. 1 : 10.

17. De hoogepriesters onder de wet waren niet bekwaam om zich zelven te behouden. Maar onze hoogepriester kan zich zelven en ook al degenen die door Hem tot God gaan, volkomenlijk zalig maken, Hebr. 7 : 25.

18. Die hoogepriesters konden de zonden niet wegnemen, maar *het bloed van Jezus Christus des Zoons Gods,* die onze hoogepriester is, *reinigt van alle zonden.*

19. Die hoogepriesters veroorzaakten somtijds door hunne zonden, dat God hunne offeranden verwierp; maar deze onze hoogepriester doet altijd alles wat Gode behagelijk is.

20. Die hoogepriesters konden uit kracht van hun ambt of hunne offeranden den Geest niet mededeelen, maar de Heere Jezus, onze hoogepriester, geeft al de gaven en genaden welke aan de kinde-

ren der menschen gegeven worden.

21. Die hoogepriesters konden nooit door hunne offeranden, op zich zelven aangemerkt, de ziel van een eenig zondaar tot heerlijkheid brengen; maar de Heere Jezus *heeft met ééne offerande,* gelijk ik te voren gezegd heb, *in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden,* Hebr. 10 : 14. Dus heb ik kortelijk in eenige bijzonderheden voorgesteld, hoe en waarin Jezus onze hoogepriester, de hoogepriesters onder de wet overtreft; ook zouden er buiten twijfel veel meer genoemd kunnen worden, doch ik ga dezelve met opzet voorbij.

Een ander of vijfde ambt van Christus, met betrekking op het nieuwe verbond, is dat Hij de voorlooper der geloovigen is, zijnde hen voorgegaan naar den hemel, waar zij hem zekerlijk volgen zullen.

Eerst sluit Hij het verbond; dan verbindt Hij zich als borg om zorg te dragen dat alles in het verbond vervuld wordt wat Hij aan Zijne zijde ondernomen heeft; vervolgens brengt Hij de boodschap van den hemel aan de wereld, en eer Hij wederom derwaarts henen gaat, zoo offert Hij zich zelven op voor de zonden Zijns volks, voor welke Hij zich verbonden had te lijden; en zoo haast als Hij dit gedaan heeft, gaat Hij wederom terstond naar den hemel, niet alleen om het tweede deel van Zijn priester-ambt te bedienen, maar om als onze voorlooper voor ons bezitting te gaan nemen in den hemel zelf, gelijk wij zien kunnen Hebr. 6 : 20, alwaar gezegd wordt : *Daar de voorlooper voor ons is ingegaan, namelijk Jezus.*

Hij is ons voorgegaan : 1. om den hemel voor ons te openen. *Heft uwe hoofden op gij poorten, en verheft u gij eeuwige deuren, opdat de Koning der eere inga.* 2. Hij is ons voorgegaan om in onze natuur bezitting te nemen van de heerlijkheid voor

ons. 3. Hij is ons voorgegaan om ons plaats te bereiden tegen dat wij daar bij Hem komen, Joh. 14 : 2, 3. *In het huis mijns Vaders zijn vele woningen; Ik ga henen om u plaats te bereiden, en zoo wanneer Ik henen zal gegaan zijn, en u plaats zal bereid hebben, zoo kom Ik weder, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben.* 4. Hij is ons voorgegaan om den weg gemakkelijk te maken, naardien Hij het pad zelf eerst betreden heeft. 5. Hij is ons voorgegaan om gaven voor ons te nemen. Alle geestelijke en hemelsche gaven waren voor eeuwig voor ons onbekomelijk geweest, indien de Heere Jezus niet, zoo ras als de bestemde tijd gekomen was, wederom ten hemel was gevaren, om dezelve voor ons te nemen. Maar ik kan mij niet inlaten, om deze heerlijke dingen uit te breiden. De Heere breide dezelve op uwe harten uit door eene heilige meditatie.

Hier zoude ik nu ook kunnen gaan spreken van Zijn profetisch en koninklijk ambt, alsook van de voorregten die daaruit voortkomen en verder voortkomen zullen; maar ik vreeze dat het te lang zal zijn, en daarom zal ik dezelve nu voorbijgaan. Dus ziet gij dan hoe het verbond der genade loopt en met wien hetzelve gemaakt is, alsook welke de conditiën van hetzelve zijn.

Dus is dan deze genade, deze eeuwige genade, vrij voor ons, door de voldoening die door een ander (volgens de voorwaarden van het verbond) voor ons betaald is; want schoon de genade vrij en ons om niet gegeven is, zoo heeft nogtans het verkrijgen van dezelve ons Hoofd een zeer duren prijs gekost. 1 Cor. 6 : 20. *Gij zijt duur gekocht,* zelfs met *het dierbaar bloed van Christus,* 1 Petr. 1 : 19. Dus is het door een ander, zeg ik, en niet door ons zelven; nogtans is dezelve zoo zeker aan

ons, namelijk aan ons allen die gelooven of nog gelooven zullen, overgemaakt, alsof wij het gedaan, of de genade Gods zelve verdiend en verworven hadden. Ja nog zekerder, want dezelve komt voor den arbeid en de verdiensten van den Heere Jezus in onze plaats; wat nu door een ander verkregen wordt voor ons, dat verkrijgen wij niet door ons zelven; maar nu heeft de Heere Jezus, *niet door het bloed der bokken en kalveren* (hetwelk dingen waren die door de menschen geofferd werden onder de wet) *maar door Zijn eigen bloed, eenmaal in het heiligdom ingegaan zijnde, eene eeuwige verlossing te weeg gebragt,* Hebr. 9 : 12.

8. Deze genade is ook onveranderlijk door de volmaaktheid van de voldoening welke aan God gegeven is door Zijnen Zoon Christus Jezus; want al wat de oneindige, de eeuwige en Goddelijke regtvaardigheid van den mensch vorderde, indien Hij ooit een deelgenoot van Zijne genade wilde zijn, dat heeft deze Jezus, deze openbare Persoon, aan dezelve volkomenlijk gegeven, en wel zoo krachtdadig, dat God heeft moeten zeggen dat Hij in Hem een welbehagen heeft, Matth. 3 : 17, dat is, dat Hij volkomen voldoening en genoegen heeft in Christus voor ons, want zoo moeten wij dit verstaan; ook is het *des Vaders welbehagen geweest, dat in Christus al de volheid wonen zou. En dat Hij door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, door Hem, zeg ik, alle dingen verzoenen zoude tot zich zelven, hetzij de dingen die op aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn. En Hij heeft u, die eertijds vervreemd waart, en vijanden door het verstand in de booze werken, nu ook verzoend in het ligchaam Zijns vleesches, door den dood, opdat Hij u zoude heilig en onberispelijk en onbeschuldiglijk voor zich stellen,* Col. 1 : 19—22. En

dus is het onveranderlijke genade voor ons, omdat dezelve volkomenlijk voor ons verdiend en verworven is door Jezus Christus, God en mensch in één persoon.

Tegenwerping. Sommigen zullen mogelijk zeggen: hoe is het mogelijk dat een mensch, Christus Jezus, door ééne offerande, zoo volkomenlijk eene onveranderlijke genade verdienen en aanbrengen zoude voor zulk een ontelbaar getal van zondaren als er zalig worden?

Ik antwoord: (1) omdat Hij allezins bekwaam was voor zulk een werk, en (2) omdat Hij, gelijk ik te voren zeide, allezins volkomenlijk genoeg gedaan heeft voor hetgeen dat wij door onze ongehoorzaamheid tegen het eerste verbond verdiend hebben. Om dit nu wat nader te verklaren, zoo merkt omtrent het eerste:

1. Was het de mensch die gezondigd had? Hij is ook een mensch die de voldoening gegeven heeft. *Want dewijl de dood door eenen mensch is, zoo is ook de opstanding der dooden door eenen mensch,* 1 Cor. 15 : 21.

2. Was het God die door onze overtredingen getergd was? Het is God die de voldoening daarvoor gegeven heeft, Jez. 9 : 5. *Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven, men noemt Zijnen naam sterke God. — Hij die het geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn, heeft zich zelven vernietigd,* enz. Filip. 2 : 6, 7.

3. Dat Hij allezins bekwaam was voor zulk een werk, blijkt ook uit hetgeen God van Hem getuigt. Hij noemt Hem in de eerste plaats een man, en ten anderen Zijn medgezel, zeggende: *zwaard, ontwaak tegen mijnen Herder, en tegen den Man die mijn medgezel is, spreekt de Heere der heirscharen.* Zach. 13 : 7.

Laat derhalve Gods regtvaardigheid zich keeren waar zij wil, overal vindt zij er een die daaraan beantwoorden kan. Zegt zij: ik wil voldoening hebben van een mensch, hier is een mensch om haar te voldoen; maar zegt zij: ik ben een oneindig God, en daarom wil en moet ik eene oneindige voldoening hebben — hier is er een om haar te voldoen, namelijk Hij die Gods medgezel is; Zijn medgezel in Zijn *Wezen* en *natuur*, Spr. 8 : 23; Zijn medgezel in Zijne *kracht* en *sterkte*, 1 Cor. 1 : 24; Zijn medgezel in Zijne wijsheid, ziet hetzelfde vers; Zijn medgezel in Zijne *genade* en *barmhartigheid*, Tit. 2 : 10 vergeleken met vers 11; Zijn medgezel in al Zijne volmaaktheden; zoodat ik zeg: laat de regtvaardigheid zich keeren waar zij wil, hier is een volmaakt persoon om eene volmaakte voldoening te geven. Dus verre van Zijne bekwaamheid.

Wat nu ten tweede de volmaaktheid van Zijne voldoening betreft die Hij voor ons gegeven heeft, deze wordt uit deze bijzonderheden openbaar:

1. Roept Gods regtvaardigheid om het bloed van de natuur die gezondigd heeft? Hier is het hartebloed van Christus Jezus. *Wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden, naar den rijkdom Zijner genade*, Eph. 1 : 7, 14. 1 Petr. 1 : 18, 19. Zach. 9 : 11.

2. Zegt Gods regtvaardigheid dat dit bloed aan de oneindige regtvaardigheid geen voldoening kan geven, tenzij het het bloed zij van eenen die waarlijk en van nature God is? zoo is het *God die Zijne gemeente verkrijgt door Zijn eigen bloed*, Hand. 20 : 28.

3. Zegt de regtvaardigheid dat zij niet alleen voldoening moet hebben voor zondaren, maar dat degenen die zalig zullen worden ook in Zijn bloed gewasschen en geheiligd moeten zijn? Dan is er

hier een die ons zoo lief heeft, dat *Hij ons van al onze zonden wasschen wil in Zijnen bloede,* Openb. 1 : 5.

4. Moet er eene regtvaardigheid zijn om degenen te bekleeden die aan de Goddelijke regtvaardigheid worden voorgesteld? Dan hebben wij hier de regtvaardigheid van Christus, welke is de *regtvaardigheid die uit God is door het geloof,* Rom. 3 : 22, Filip. 3 : 8—10.

5. Zijn er nu eenige zonden die dezen Zaligmaker als leeuwen of als woedende duivelen zullen aanvallen; indien Hij maar onderneemt om den mensch te verlossen; zoo is Hij gewillig om die allen alleen te dragen, 1 Petr. 2 : 24. *Die zelf onze zonden in zijn ligchaam gedragen heeft aan het hout.*

6. Is er nu eenige wet die dezen Zaligmaker vervloeken en veroordeelen zal, omdat Hij in onze plaats staat om aan God voldoening te geven voor onze overtredingen? zoo is Hij gewillig om liever een vloek voor zondaren te worden, dan dat zij vervloekt en veroordeeld zouden worden, Gal. 3 : 13.

7. Maar de groote en heerlijke God, wiens oogen te rein zijn dan dat zij het kwade zouden zien, ik zeg, moet Hij niet alleen het bloed, maar zelfs het leven hebben van Hem die ondernemen zal om de Verlosser en Zaligmaker te zijn van ons arme ellendige zondaren? zoo is Hij gewillig om Zijn leven af te leggen voor Zijne schapen, Joh. 10 : 11.

8. Moest Hij niet alleen een natuurlijken dood sterven, maar ook nederdalen ter hel (schoon Zijne ziel daarin niet verlaten zoude worden), ook dat is Hij gewillig om te lijden, Ps. 16 : 10, Hand. 2 : 31.

9. Moet Hij niet alleen begraven worden, maar ook wederom van den dooden opstaan en den dood overwinnen, opdat Hij zoude worden de eersteling

dergenen die ontslapen zijn, en zalig zullen worden? zoo zal Hij hem laten begraven, en zal ook door de kracht Zijner Godheid zich zelven uit het graf opwekken, al hield de dood Hem nog zoo vast en al leggen de Joden nog zulk een zwaren steen tegen de deur van het graf en verzegelden dien nog zoo sterk, dat alles zal Zijne opstanding niet verhinderen, 1 Cor. 15 : 20, Luk. 24 : 34.

10. Moet Hij dat ligchaam brengen in de tegenwoordigheid van Zijnen Vader, om bezitting te nemen van den hemel, Hebr. 9 : 24, Joh. 14 : 2, 3, moet Hij daar verschijnen als een priester en als een voorlooper, Hebr. 6 : 20, als eene voorspraak, 1 Joh. 2 : 1, 2, als een profeet en als een voorbidder voor Zijn volk; dat wil Hij alles worden, en nog veel meer; ten einde de genade Gods door het geloof, vast zoude zijn aan alle den zade. *Wie zal dan beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het die regtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het die gestorven is, ja dat meer is, die ook opgewekt is.* Dewijl dit alles nu zoo krachtdadig gedaan is, wie zal nu in het minste iets tegen hen inbrengen? Wie kan de minste vlek of het minst gebrek of de minste onvolmaaktheid vinden in deze heerlijke voldoening?

Tegenwerping. Maar is het mogelijk dat Hij in zulk een korten tijd aan de oneindige regtvaardigheid eene volkomene genoegdoening kon geven? Want de eeuwige God vordert een eeuwig leggen onder den vloek, ten einde Hij eene eeuwige voldoening hebbe.

Ik antwoord, dat een eindig schepsel eene eeuwigheid moet hebben om God te voldoen; dat is, dat zij die om hunne zonden verloren gaan en in de hel komen, daar voor eeuwig moeten blijven, ten einde Gods regtvaardigheid over hen ten volle

uitgestort mag worden; deze Jezus waar wij nu van spreken is echter de waarachtige God, (Jez. 9 : 5, Filip. 2 : 5—7, Hebr. 1 : 8, 9) en dus ook oneindig. Die nu de waarachtige God is, is magtig om in zulk een korten tijd eene oneindige voldoening te geven, als Adam was om een oneindig ongenoegen te geven. Indien Adam de waarachtige God geweest was, gelijk onze Heere Jezus die is, zoo zoude hij voor zich zelven voldoening kunnen gegeven hebben; maar de reden waarom de nakomelingen Adams, namelijk zoo vele van dezelve als er het eeuwige leven missen, voor eeuwig in de hel moeten leggen onder den toorn Gods, is omdat zij aan Gods regtvaardigheid geene voldoening kunnen geven, omdat zij niet oneindig zijn, gelijk ik te voren zeide. *Maar Christus* (die God en mensch is) *de hoogepriester der toekomende goederen, gekomen zijnde,* (om eene offerande van voldoening te offeren) *is door den meerderen en volmaakteren tabernakel, niet met handen gemaakt, dat is, niet van dit maaksel; noch door het bloed der bokken en kalveren, maar door Zijn eigen bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, eene eeuwige verlossing te weeg gebragt hebbende;* maar hoe of op welke wijze? *Want indien het bloed der stieren en bokken en de asch der jonge koe, besprengende de onreinen, hen heiligt tot de reinigheid des vleesches, hoe veel te meer zal het bloed van Christus, die door den eeuwigen Geest zich zelven Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uwe conscientie reinigen van doode werken, om den levenden God te dienen! En daarom* (dat is, omdat Hij zoowel God als mensch is, en dus ook magtig om Gods regtvaardigheid eene oneindige voldoening te geven) *is Hij de Middelaar des Nieuwen Testaments, opdat de dood daartusschen gekomen zijnde tot verzoening der over-*

tredingen die onder het eerste testament waren, degenen die geroepen zijn de beloftenis der eeuwige erve ontvangen zouden, Hebr. 9 : 11—15, welke plaats wij te voren nog eens aangehaald hebben.

Tegenwerping. Dit is wel veel; maar is God hiermede voldaan, en nu met zondaren bevredigd door het lijden van den Heere Jezus? Indien ja, waaruit wordt het dan openbaar?

Ik antwoord : het is openbaar, ja wonderlijk openbaar, dat dit lijden Hem ten volle heeft voldaan, gelijk uit deze bijzonderheden blijken kan.

Het blijkt : omdat God Hem in Zijne tegenwoordigheid heeft toegelaten, ja met blijdschap en met gejuich ontvangen in Zijne hemelvaart. Ps. 47 : 6. Ook stelt Christus dit als een bewijs voor aan Zijne kinderen, dat Zijne geregtigheid genoegzaam was, omdat Hij henenging tot Zijnen Vader, en zij Hem niet meer zouden zien, Joh. 16 : 10. *Als de Geest gekomen zoude zijn, zou Hij de wereld overtuigen van geregtigheid, omdat Ik heenga tot mijnen Vader, en gij zult mij niet meer zien.* Alsof Hij zeide : mijn Geest zal aan de wereld toonen dat ik eene volkomene geregtigheid heb aangebragt om zondaren te regtvaardigen, omdat wanneer ik in de tegenwoordigheid mijns Vaders zal komen ten hunnen behoeve, Hij mij ontvangen en niet uit den hemel werpen zal, omdat ik geene volmaakte genoegdoening zoude aangebragt hebben. Merken wij verder die hoogachting welke God voor den dood zijns Zoons heeft, dan zullen wij bevinden dat Hij daardoor eene volkomene voldoening ontvangen heeft. Toen de Heere Jezus bij wege van geklag tot Zijnen Vader eens zeide, dat Hij en Zijne verdiensten niet genoeg gewaardeerd werden, zoo zeide de Vader tot Hem : *het is te gering dat gij mij een knecht zoudt zijn, om op te rigten de stammen Ja-*

kobs, en om weder te brengen de bewaarden in Israel; Ik heb u ook gegeven tot een licht der Heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde. Jez. 49: 1—6. Alsof de Heere gezegd had: mijn Zoon, Ik waardeer uwen dood te veel dan dat gij de geslachten Israels alleen behouden zoudt; maar ziet! de Heidenen, die barbaarsche en woeste volken, zullen ook als de prijs van uw bloed worden ingezameld. Het is veel te gering dat gij mij alleen een knecht zoudt zijn om de stammen Jakobs te verlossen en op te rigten, of om weder te brengen de bewaarden in Israel; Ik zal u ook geven tot een licht der Heidenen, om mijn heil te zijn tot aan de einden der aarde. Nog eens: wij kunnen het ook zien uit het gedrag van God den Vader omtrent alle groote zondaren, aan welke de genade wordt aangeboden. Wij vinden niet dat God eenige zwarigheid inbrengt tegen degenen die komen om de vergeving hunner zonden, omdat Hem eene voldoening ontbrak die gepast was en overeenkwam met de grootheid hunner zonden. Daar was Manasse, die er een was die zijne zonen door het vuur deed doorgaan, hen opofferende aan den duivel; die guichelarij pleegde, die tooverde, die eens gesneden beelds gelijkenis stelde in het huis des Heeren, die zijnen nek keerde tot het woord des Heeren, hetwelk tot hem gezonden werd, ja die erger deed dan de Heidenen, die de Heere voor het aangezigt der kinderen Israels verdelgd had. 2 Kron. 33: 1—12. Daar waren ook degenen waarvan gesproken wordt Hand. 19: 19, welke zooveel tijd in bezweringen en dergelijke zaken doorbragten, dat wanneer zij kwamen om hunne boeken te verbranden, *berekenden zij de waarde derzelve en bevonden vijftig duizend zilveren penningen.* Daar was ook Simon de toovenaar, die de zinnen des volks van

Samaria verrukte en betooverde, Hand. 8; nogtans werd hem een en andermaal de genade aangeboden. Dus was het niet, zeg ik, de grootheid der zonden van deze zondaren, noch ook niet van een onnoemelijk getal andere zondaren, dat God iets deed inbrengen tegen de zaligheid hunner zielen, waartoe Hem Zijne regtvaardigheid nogtans gedrongen zoude hebben, indien Hij door het bloed des Heeren Jezus geene volkomene genoegdoening ontvangen had. Ja, verder vinden wij dat God de Vader, omdat Hij de verdiensten van Zijnen Zoon niet klein geacht wil hebben, door Zijne eigene bewilliging de genade laat aanbieden aan de grootste zondaren; gelijk als aan de Joden, die toen de slimste soort van menschen waren, wegens hunne lastering van het Evangelie. Nogtans biedt de apostel hun de genade aan in de eerste plaats, zeggende: *Het was noodig dat eerst tot u het woord Gods gesproken zoude worden.* Hand. 13 : 46, ziet ook Hand. 3 : 26. Ja Christus had hun den last gegeven, zulks te doen, zeggende dat zij *de bekeering en de vergeving der zonden in zijnen naam prediken zouden onder alle volken, beginnende van Jeruzalem,* Luk. 24 : 47 : biedt hun, die voor weinige dagen hunne handen in mijn hartebloed hebben gehad, mijne genade aan. En Paulus zegt: *Daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij die de voornaamste ben, al zijne langmoedigheid betoonen zoude, tot een voorbeeld dergenen die in Hem gelooven zullen ten eeuwigen leven.* 1 Tim. 1 : 16. En van de Heidenen, die dood waren door de misdaden en de zonden, die van den satan beheerscht werden en kinderen des toorns waren, zegt hij, dat zij waren levend gemaakt, opdat Hij zoude betoonen in de toekomende eeuwen den uitnemenden rijkdom Zijner genade, door de goedertierenheid over ons in

Christus Jezus. Ef. 2 : 1—7.

2. Dat de Heere Jezus alles wat Hij als een gemeen persoon gedaan heeft, volkomen en voldoenende heeft gedaan, blijkt uit de gulhartigheid (indien ik zoo spreken mag) welke God aan Hem bewees bij Zijne opstanding en hemelvaart; Ps. 2 : 8. *Eisch van mij*, zeide God, *en Ik zal geven de Heidenen tot uw erfdeel, en de einden der aarde tot uwe bezitting;* dit was bij Zijne opstanding, Hand. 13 : 33. Doch schoon Hij nu al geëischt mogt hebben, indien Hij geene volkomene voldoening gegeven had, zoo zoude de regtvaardigheid Gods hem niets hebben gegeven; want Gods regtvaardigheid is zoo zuiver, dat indien aan haar niet in alles volkomen voldaan wordt, zij niets dan vloeken uitspreekt, Gal. 3 : 10.

3. Het blijkt verder dat God waarlijk door Christus voldaan is voor zondaren; omdat Hij hem gaven gegeven heeft om aan de zondaren, ja aan de grootste van dezelve uit te deelen, en dat bij Zijne hemelvaart als eene vrucht van Zijne voldoening, Psal. 68 : 19. Christus heeft God zoo voldaan, dat Hij hem al de schatten des hemels en der aarde gegeven heeft om uit te deelen naar Zijn welgevallen; hij heeft Hem zoo voldaan, dat Hij Hem eenen Naam gegeven heeft boven allen naam, eenen scepter boven alle scepters, een koningrijk boven alle koningrijken, en eene kroon boven alle kroonen, Fil. 2 : 9. Openb. 19 : 16. Hij heeft Hem de hoogste plaats in den hemel gegeven, namelijk, aan Zijne eigene regterhand; Hij heeft Hem gegeven alle magt in hemel en op aarde en onder de aarde, om te binden dien het Hem behaagt en om vrij te maken dien het Hem behaagt; kortom, de Vader heeft zulk eene hoogachting voor Hem, dat Hij alle dingen in Zijne hand gegeven heeft welke tot heil

van Zijn volk zijn in deze en in de toekomende wereld, en dit alles als eene vrucht van Zijne getrouwheid in het verrigten van Zijn werk als de Middelaar van het nieuwe verbond. *Gij zijt opgevaren in de hoogte, gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, gij hebt gaven genomen om uit te deelen onder de menschen,* ja onder de ergste soort van menschen, zelfs *ook de wederhoorigen om bij u te wonen,* Ps. 68 : 19. Ook heeft Hij er sommigen gegeven die met deze gaven begaafd zijn, tot het werk der bediening, tot opbouwing dergenen die alreede geroepen zijn, en tot roeping van al de anderen welke Hem van Zijnen Vader in het verbond gegeven zijn; totdat wij allen zullen komen tot de eenigheid des geloofs, en der kennis des Zoons Gods, enz. Ef. 4 : 8, 13.

4. Het blijkt verder, wanneer wij aanmerken wat de Vader zelf zegt om Zijne voldoening te toonen in deze twee bijzonderheden, (Hij gebiedt aan de arme zondaren dat zij Hem zullen hooren en doen wat Hij hun gebiedt,) Matth. 17 : 5. Luc. 9 : 35. (2) Hij betuigt dat Hij degenen die Hem den nek toekeeren en Hem onteeren (hetwelk voornamelijk geschiedt wanneer men Zijne verdiensten tot regtvaardigmaking weigert aan te nemen) stellen zal tot den voetbank Zijner voeten, waar Hij zegt : *zit tot mijne regterhand, totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot eene voetbank uwer voeten,* Psal. 110 : 1. Zijn zij uwe vijanden? zegt God, ik zal er mij over wreken. Verachten zij uwe verdiensten, uwe gebeden en tranen, uw bloed, uw dood, uwe opstanding, uwe voorbidding en uwe wederkomst in uwe hemelsche heerlijkheid? ziet, ik zal hen verscheuren, ik zal hen vertreden als het slijk der straten; ik zal uwe vijanden stellen tot een voetbank uwer voeten, Matth. 22 : 44, Hebr.

1 : 13, kap. 10 : 13; ja, zegt de Heere, *Gij zult ze verpletteren met eenen ijzeren scepter, gij zult ze in stukken slaan als een pottebakkers vat,* Ps. 2 : 9. Ziet dan toe, gij allen die de verdiensten van het bloed van Christus versmaadt.

5. Nog eens : God zal de geheele wereld te verstaan geven, dat Hij door zijnen Zoon ten volle voldaan is, omdat Hij alle menschen zal doen weten dat Hij hem de toekomende wereld onderworpen heeft, Hebr. 2 : 5. Hij zal de dooden opwekken, en dezelve voor Zijn gerigt doen komen, Hij zal het vonnis van verdoemenis uitspreken over zoo velen als het Hem behagen zal, en Hij zal er zoo velen ten eeuwigen leven aannemen als Hij er genade bewijzen zal, namelijk die allen, welke bevonden zullen worden in Zijnen Naam geloofd te hebben. *Want gelijk de Vader het leven heeft in zich zelven, alzoo heeft Hij ook den Zoon gegeven het leven te hebben in zich zelven. En heeft Hem magt gegeven ook gerigt te houden, omdat Hij des menschen Zoon is. En verwondert u daar niet over; want de ure komt, in welke allen die in de graven zijn, Zijne stem zullen hooren. En zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben tot de opstanding der verdoemenis,* Joh. 5 : 26—28; ja, de bitterste vijand die Christus nu heeft, zal alsdan met een bleek aangezigt, met een bevend hart, en gebogen kniën al sidderende voor Hem moeten komen, om de heerlijkheid Zijner verdiensten en de kracht die daar in is om zalig te maken, te belijden, tot heerlijkheid Gods des Vaders, Rom. 14 : 11. Filip. 2 : 9, 10, 11.

Daar zoude veel meer kunnen bijgebragt worden om de heerlijkheid van Christus voldoening te ontdekken; doch die verdere voldoening hieromtrent

begeert te hebben, onderzoeke de Schriftuur, en die bidde God dat Hij hem het geloof en het regt verstand van deze dingen geve. En wat u belangt die deze dingen blijft versmaden, God zal met u eenen anderen weg inslaan, namelijk u als pottebakkersvaten vermorselen, want dit heeft Christus ook ontvangen van Zijnen Vader, om aan u te doen, Openb. 2 : 27.

Dus heb ik u in het bijzonder getoond dat het verbond der genade Gods vrij en onveranderlijk is voor de menschen; wijl alles voor den mensch verworven is, en dat de regtvaardigheid Gods ten volle voldaan is door den Heere Jezus, gelijk Hij ook alles uit den weg genomen heeft, dat maar eenigzins aan onze zaligheid hinderlijk was.

Om nu de vrijheid en onveranderlijkheid van dit verbond verder aan te toonen, hebben wij op deze dingen acht te geven :

Eerst : het is vrij, omdat alles wat de mensch van de genade Gods heeft, hij dat ontvangen heeft als eene vrije gift Gods door Christus Jezus, den Middelaar van dit verbond, zelfs dan wanneer hij in den staat van vijandschap is tegen Hem, ziet dat Rom. 5 : 8, 9, Col. 1 : 21, 22, hetzij Christus zelf het fondament is, of het geloof om Hem aan te nemen, Eph. 2 : 8. *Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u* (noch om iets dat in u is, of dat van u gedaan wordt om dezelve te verwerven) *maar het is Gods gave;* en dat is aan u besteed *toen gij dood waart door de misdaden en de zonden,* Eph. 2 : 1—9. Ja indien gij zelfs maar eene goede gedachte hebt, zoo is dat eene gave Gods. *Niet dat wij van ons zelven bekwaam zijn iets te denken als uit ons zelven : maar onze bekwaamheid is uit God.* 2 Cor. 3 : 15. Was het geen vrije genade dat God aan Adam

beloften deed na zijne overtreding? Gen. 3 : 15. Was het geen vrije genade dat God zulk een zondaar zalig maakte als Manasse was? die guichelarij bedreef, die een toovenaar was, die zijne kinderen door het vuur deed gaan, en veel ander kwaad bedreef, 2 Kron. 33. Was het geen vrije genade om dezulken zalig te maken als waarvan gesproken wordt Ezech. 16, waar geen oog medelijden mede had? Was het geen vrije genade dat Christus in liefde op Petrus zag, nadat hij Hem verloochend en zich zelven vervloekt had? Was het geen vrije genade die Paulus ontmoette toen hij op den weg van Damascus was, om de gemeente Gods te vervolgen, die hem bekeerde en tot een vat der barmhartigheid stelde? En wat zal ik zeggen van dezulken waarvan gesoroken wordt 1 Cor. 6 : 9, 10: *hoereerders, afgodendienaars, overspelers, ontuchtigen, die bij mannen liggen, dieven, gierigaards, dronkaards, lasteraars, roovers?* zijnde dit de snoodste menschen van de wereld, en nogtans waren zij afgewasschen, geheiligd en geregtvaardigd. Was dit dan geen vrije genade? O, de heiligen die in den hemel zijn moeten uitroepen : wij zijn door vrije genade hier gekomen; en de heiligen die op de aarde zijn die moeten zeggen : indien wij ooit daar komen zullen, het zal vrije genade zijn.

Maar ten tweede; het blijkt ook dat dezelve onveranderlijk is, hieruit :

1. Omdat Gods regtvaardigheid eenmaal voldaan zijnde, dezelfde schuld niet wederom komt vorderen. O neen, laat de allergrootste zondaren tot Christus komen, en dus ook tot God door Hem, zoo zal de regtvaardigheid in plaats van tegen de zaligheid des zondaars te spreken, integendeel zeggen : ik ben zoowel *regtvaardig als getrouw om hem de zonden te vergeven,* 1 Joh. 1 : 9. Wanneer

nu de Goddelijke regtvaardigheid met iemand voldaan is en aan zijne zijde staat in plaats van tegen hem te zijn, dan mogen wij met regt uitroepen: wie zal beschuldiging tegen hem inbrengen?

2. Omdat er geen wet is die tegen een zondaar die in Christus gelooft iets in te brengen heeft, want hij is niet onder de wet; de wet valt nu met regt op niemand aan dan op degenen die er onder zijn; maar de geloovigen zijn niet onder de wet, zij is hun heer en man niet meer, en daarom heeft zij niets met hen te doen; daarenboven heeft het bloed van Christus niet alleen den vloek daarvan weggenomen, maar Hij heeft haar in Zijn eigen persoon volmaakt in onze plaats vervuld. Rom. 8 : 1—4.

3. Omdat de duivel, die hen beschuldigt en aanklaagt, overwonnen en vernietigd is, Hebr. 2 : 14, 15.

4. Omdat de dood, het graf en de hel overwonnen zijn, 1 Cor. 15 : 55. Hoz. 13 : 14.

5. Omdat de zonde, die groote vijand van des menschen zaligheid, afgewasschen is, Openb. 1 : 5.

6. Omdat degenen die gelooven, met de geregtigheid Gods omhangen zijn, dezelve aan hun geschonken is, en zij daarin gevonden worden. Fil. 3 : 8—10. Rom. 3 : 22.

7. Omdat Christus altijd in den hemel is om voor hen te pleiten, en om eene plaats voor hen te bereiden, Hebr. 7 : 24. Joh. 14 : 2—4.

8. Omdat Hij niet alleen beloofd heeft dat Hij ons niet begeven noch verlaten zal, maar Hij heeft ook gezworen dat Hij al Zijne beloften vervullen zal. O rijke genade! O vrije genade! Heere, wie heeft ooit begeerd dat Gij belooven zoudt? wie heeft u gedrongen dat Gij zweren zoudt? wij zijn gewoon om geloofwaardige menschen op hun bloote woord te gelooven; *maar God, willende den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de*

onveranderlijkheid Zijns raads, is met eenen eed daartusschen gekomen, opdat wij door twee onveranderlijke dingen, (te weten, Zijne belofte en Zijn eed) *in welke het onmogelijk is dat God liege,* (of een van die beide breken zoude) *eene sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlugt genomen hebben, om de voorgestelde hope vast te houden,* Hebr. 6 : 13, 17, 18. God zal nooit Zijn eed breken, en daarom hebben wij op zulk een goed fondament als dit is, een goeden grond van hope dat God ons waarlijk nooit verlaten zal.

Maar het blijkt ook verder hieruit :

1. God heeft de geloovigen wedergeboren om Zijne geliefde kinderen te zijn in en door den Heere Jezus Christus. 1 Petr. 1 : 3.

2. God heeft voor hen door Christus Jezus een koningrijk bereid vóór de grondlegging der wereld. Matth. 25 : 34.

3. Hij heeft hun een onderpand van hunne gelukzaligheid gegeven, terwijl zij in deze wereld zijn. Ef. 1 : 13, 14. *In welken gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte, die het onderpand is van onze erfenis, tot de verkregene verlossing, tot prijs Zijner heerlijkheid,* en dat door Christus Jezus.

4. Indien Zijne kinderen door zwakheid of door schielijke verzoeking komen te zondigen, en zij dezelve belijden, zoo wil Hij hun dezelve vergeven, al hunne wonden genezen, Zijne liefde tot hen vernieuwen, wachten om hen genadig te zijn, en hunne zonden werpen in de diepte van de zee, en dat alles uit vrije genade, zonder iets dat wij van ons zelven daartoe kunnen doen. *Ik doe het niet om uwent wil, gij huis Israels; maar om Mijnen heiligen naams wil,* (Ezech. 36 : 32, 33) in en door Christus Jezus mijnen Zoon.

5. Kortom, wanneer men het alles bijeen neemt, Gods liefde is de oorzaak waarom Christus Jezus gezonden is om voor zondaren te lijden, en Zijn lijden stilt het geroep van de Goddelijke regtvaardigheid. God ziet op hen als volmaakt in Hem; Hij geeft hen aan Hem als Zijn eigendom door het regt van kooping; en de Heere Jezus leeft altijd om voor hen die Hem dus gegeven zijn, te bidden; hiertoe zendt God Zijnen Geest, om hun dit te openbaren, Hij geeft Zijne heilige engelen om hen te dienen; en dit alles uit kracht van het eeuwig verbond tusschen den Vader en den Zoon. O, welgelukzalig is het volk dat in zulk een staat is! Ja, wat meer is, Hij heeft ze tot broederen van den Heere Jezus gemaakt, tot leden van Zijn ligchaam, ja tot Zijne bruid; en dat alles om te toonen hoe teeder, hoe waarlijk en hoe onveranderlijk Hij hen lief heeft die Hem door het geloof van Zijne eigene werking hebben aangenomen.

Nu zal ik ten overvloede nog eenige bewijzen voordragen om dit te verklaren, dan eene tegenwerping of drie beantwoorden, en zoo overgaan tot het tweede hoofdstuk.

1. God heeft de geloovigen lief gelijk Hij den Heere Jezus lief heeft; nu heeft God den Heere Jezus lief met eene eeuwige liefde, derhalve heeft Hij de geloovigen ook op diezelfde wijze lief. Joh. 17: 23. *Ik in hen en Gij in mij, opdat zij volmaakt zijn in één, en opdat de wereld bekenne dat gij mij gezonden hebt, en hen lief gehad hebt, gelijk gij mij lief gehad hebt.*

2. Die liefde, welke God zelf is, moet noodzakelijk eene eeuwige liefde zijn; nu, dat is de liefde waarmede Hij de geloovigen in Christus Jezus lief heeft, en daarom moet Zijne liefde tot Zijne kinderen in den Heere Jezus eene eeuwige onverander-

lijke liefde zijn. Daar is niemand die zeggen durft dat de liefde Gods met een geschapen inmengsel vermengd is, en daarom moet de liefde God zelf zijn. 1 Joh. 4 : 16. *God is liefde.*

3. Die liefde, welke altijd op ons gevestigd is, in een voorwerp dat zoo heilig is als God zelf, moet noodzakelijk eene eeuwige liefde zijn. Maar de liefde Gods is op ons gevestigd door een voorwerp dat zoo heilig is als Hij zelf, namelijk, onze Heere Jezus Christus, en daarom moet zij onveranderlijk zijn.

4. Indien Hij met wien het verbond der genade gemaakt is, alles gedaan en elke conditie vervuld heeft, en den Heere in alles wat Hij van Hem begeeren of eischen konde voldaan heeft, opdat Zijne liefde tot ons voor eeuwig zoude kunnen uitgestrekt worden, dan moet Zijne liefde eene eeuwige liefde zijn, nademaal alles wat van ons vereischt wordt, volmaakt door Christus voor ons vervuld is; dit alles nu door den Heere Jezus op eene allerheerlijkste wijze gedaan zijnde voor ons, zoo moet het eene liefde zijn die eeuwig en onveranderlijk is.

5. Indien God zich zelven verklaard heeft een God te zijn die niet verandert, en ook gezworen heeft onveranderlijk te zijn in Zijne beloften, dan zal Hij ook gewisselijk onveranderlijk zijn; maar dat heeft Hij gedaan en daarom is het onmogelijk dat God liege, en dus ook in Zijne eeuwige liefde veranderen zoude, Hebr. 6 : 13, 14, 17, 18. Dit is een argument dat de Geest van God zelf gemaakt heeft; wie zal het dan tegenspreken? Zoo iemand nogtans zeggen mogt: dit alles is nogtans op voorwaarde van het geloof, dan antwoord ik, dat de conditie ook Zijne eigene vrije gave is, en niet eene hoedanigheid voortkomende van het vermogen der natuur, (Eph. 2 : 8, Filip. 1 : 28, 29)

zoodat hier de liefde onveranderlijk is, en ook wordt de voorwaarde gegeven van Hem die onveranderlijk is, hetwelk dan tevens een ander bewijs is dat God Zijne liefde onveranderlijk wil doen zijn. O zondaar, dit wordt beter gevoeld en genoten dan er van gesproken kan worden.

Tegenwerping. Schoon deze liefde Gods onveranderlijk is in zich zelven, zoo is dezelve nogtans niet onveranderlijk vastgezet op de geloovigen, tenzij zij zich wel gedragen.

Ik antwoord. Gelijk Gods liefde eerst aan de geloovigen besteed is geworden zonder dat de Heere iets in hen voorzag als door hen gedaan zijnde, Deut. 9 : 4—6, zoo blijft Hij voorts dezelve aan hen schenken, zeggende : *Ik zal u niet begeven noch verlaten,* Hebr. 13 : 5.

Tegenwerping. Maar hoe komt het dan dat velen van de genade des Evangelies weder afvallen, nadat zij eenigen tijd dezelve beleden hebben, sommigen tot dwalingen, en sommigen wederom tot openbare zonden?

Ik antwoord. Deze vallen niet af van de eeuwige liefde Gods tot hen, maar van hunne belijdenis van liefde tot Hem; de menschen kunnen wel belijden dat God hen lief heeft, wanneer het ganschelijk zoo niet is, en ook dat zij kinderen Gods zijn, wanneer zij nogtans den duivel tot vader hebben (gelijk er Joh. 8 : 40, 44 staat). Daarom, de reden dat sommigen dan eindelijk afvallen van de belijdenis der genade des evangelies is, eerst, omdat zij bastaarden en geen zonen zijn; ten andere, omdat gelijk zij geen zonen zijn, zoo laat God hen vallen, om het openbaar te maken dat zij geen kinderen zijn, of tot het huisgezin van God behooren. *Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet, want indien zij uit ons geweest waren,*

zoo zouden zij met ons gebleven zijn; maar dit is geschied opdat zij zouden openbaar worden, dat zij niet allen uit ons zijn; 1 Joh. 2 : 19. En schoon Hymeneus en Filetus van de waarheid afgeweken zijn; *evenwel het vaste fondament Gods staat, hebbende dezen zegel : de Heere kent degenen die Zijne zijn.*

Tegenwerping. Maar de Schriftuur zegt immers dat sommigen het geloof gehad hebben en van hetzelve schipbreuk geleden hebben; dus heeft de Heere niet langer lief dan zij gelooven, als openbaar is, want die niet geloofd zal hebben zal verdoemd worden; indien dan sommigen het geloof kunnen hebben en hetzelve verliezen, en dus ook de liefde Gods, omdat zij het geloof verloren hebben, zoo is het immers zeker dat Gods liefde niet zoo onveranderlijk is tot een iegelijk die gelooft, als gij ons zegt.

Ik antwoord : Daar wordt in de schriftuur van meer dan van eenerlei soort van geloof gesproken, gelijk als :

1. Daar is een geloof dat iemand zoude kunnen hebben, waardoor hij groote en wonderlijke dingen zoude kunnen doen, en nogtans geene van Gods heiligen zijn. *Al ware het dat ik al het geloof had, zoodat ik bergen verzettede en de liefde niet had, zoo ware ik niets,* enz. 1 Cor. 13 : 13.

2. Daar is een geloof dat gewrocht geworden is blootelijk door de werking der mirakelen, welke in die dagen door Christus en Zijne apostelen gedaan werden, *en velen uit de scharen geloofden in Hem,* maar hoe kwamen zij aan hun geloof? Zijn doen van mirakelen onder hen had hetzelve te weeg gebragt; hierom zeiden zij : *Wanneer de Christus zal gekomen zijn, zal Hij ook meer teekenen doen, dan die welke deze gedaan heeft?* De groote zaak die hun geloof gewrocht had was hun zien van de mi-

rakelen die Hij deed, (Joh. 7 : 31, Joh. 2 : 23) hetwelk niet dat geloof is hetwelk genaamd wordt het geloof der uitverkorenen Gods, gelijk dat klaar is; want daar moeten niet alleen mirakelen gewrocht worden op uitwendige voorwerpen, om het voort te brengen, welke dingen daartoe veel te zwak zijn, maar het moet diezelfde kracht zijn die gewrocht heeft in Christus, toen Hij uit de dooden opgewekt werd; ja de uitnemende grootheid Zijner kracht. Ef. 1 : 18, 19. Zoodat er dan een geloof is 't welk gewrocht is door eenig wonderwerk, uitwendig zich vertoonende aan het gezigt, en daar is een geloof dat in het hart gewerkt wordt door eene onzigtbare werking des Heiligen Geestes, de genoegzaamheid en de voldoening der verdiensten van Christus op eene meer heerlijke wijze aan de ziel openbarende, zoowel ten aanzien van de zekerheid als van de duurzaamheid, zoowel ten aanzien van de belofte als ten aanzien van de onveranderlijkheid van dezelve. Matth. 16 : 17, 18.

3. Daar is een geloof dat iemands eigen is en dat uit hem zelven voortkomt; maar het geloof der werking Gods wordt in de Schriftuur daartegenover gesteld; hierom zegt Paulus : *uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u,* (of van uw eigen maaksel) *maar het is Gods gave.*

4. Daar is een historisch geloof, dat blootelijk verkregen wordt door de historie van het woord en niet door de medewerking van den Heiligen Geest door het woord.

5. Daar is ook een overgeleverd geloof; dat is om de dingen te gelooven door overlevering, omdat anderen zeggen dat zij die gelooven; dit wordt maar alleen door overlevering ontvangen en niet door openbaring, en zal ook nooit bestand zijn, noch in de ure des doods, noch in den dag des

oordeels; schoon de menschen mogelijk zoo lang zij hier leven zich zelven en hun staat goed achten te zijn, omdat hunne hoofden daar zoo vol van zijn.

6. Daar is een geloof dat in de Schriftuur een dood geloof genaamd wordt, een geloof gelijk de duivel heeft; zij die dit geloof maar alleen hebben, zijn ook den duivel gelijk, en zullen ook, niettegenstaande hun geloof, zoo zeker verdoemd worden als hij, indien zij geen ander en beter geloof in hun hart ontvangen; want dat geloof is er zeer verre af van hen bekwaam te maken om Christus Jezus aan te grijpen, en om Hem tot heiligmaking en het eeuwige leven aan te doen, Jak. 2 : 19, 26, hetwelk zij nogtans moeten doen indien zij zalig willen worden. Doch al deze soorten van geloof zijn zeer verre af van het zaligmakend geloof van Gods uitverkorenen, als klaar blijkt omdat zij niet gewrocht zijn door die kracht welke in de uitverkorenen krachtdadig werkt. Zij zijn gewrocht ten deele door het zintuig van het gezigt, namelijk het zien van de mirakelen, en niet door het gehoor des woords, en ten deele door eenen overgeleverden of historischen invloed van de woorden in hun hoofd, maar niet door eene hemelsche, onzigtbare, almagtige en zaligmakende werking van den Geest Gods in hunne harten.

7. Daar is ook een geloof dat bij sommige menschen gewrocht is door den invloed van zulke gaven en bekwaamheden die God somtijds aan dezulken geeft die Zijne kinderen niet zijn door de verkiezing, hoewel zij het zijn door de schepping. Mijne meening is, dat sommige menschen, bij zich zelven bevindende dat God hun groote gaven en bekwaamheden gegeven heeft, gelijk de gave van te kunnen prediken, bidden, wonderwerken te doen of dergelijke, daaruit besluiten dat God hun Vader

is en zij Zijne kinderen zijn; welker grond van vrijmoedigheid niet geboren wordt door de heerlijke werking van den Geest Gods, maar uit aanmerking van de groote gaven die God aan hun besteed heeft, ten aanzien van de gemelde dingen. Gelijk als: de arme ziel, aanmerkende hoe onkundig zij geweest is, en hoe wijs en verstandig zij nu is, alsook hoe ijdel zij te voren was, en hoe stipt en burgerlijk zij nu is, zoo maakt zij terstond het besluit op: zeker God heeft mij lief, Hij heeft mij voor de Zijne aangenomen, Hij zal mij zalig maken. Dit is nu een valsch geloof, als klaar blijkt, omdat het gevestigd is op een verkeerd voorwerp; want dit geloof is niet gevestigd op de genade Gods alleen, zijnde het bloed en de verdiensten van Christus niet krachtdadig aan de ziel ontdekt, maar het is op God gevestigd door die dingen die God gegeven heeft, te weten, de gaven van te prediken, te bidden, wonderwerken te doen of dergelijke, hetwelk, zoo zeker als God in den hemel is, verdwijnen zal, indien gij geen beter geloof of grond des geloofs ontvangt, waar uwe ziel zaligmakend op berusten kan.

En wat het ander deel van de tegenwerping belangt, hetwelk hierop uitkomt dat God de menschen lief zoude hebben uit hoofde van hun geloof, daarop zeg ik, dat God de menschen lief heeft vóórdat zij gelooven; Hij heeft hen lief, Hij roept hen en Hij geeft hun het geloof om te kunnen gelooven. *Maar God, die rijk is in barmhartigheid, door Zijne groote liefde, waarmede Hij ons lief gehad heeft,* (wanneer? toen wij geloofden, of te voren?) *ook toen wij dood waren door de misdaden,* (en dus verre van geloovigen te zijn) *heeft Hij ons levend gemaakt met Christus: uit genade zijt gij zalig geworden.* Ef. 2: 4, 5. Nu zult gij mogelijk in uw

hart zeggen : ik wenschte dat gij ons dan zeidet wat het zaligmakend geloof is. Doch hiervan zal ik mogelijk hierna spreken in het volgende hoofdstuk. O, zij zijn waarlijk gelukkig, die dat geloof hebben!

Nu komen wij tot het tweede hoofdstuk dat van ons was voorgesteld, namelijk : wie zij zijn, die dus dadelijk gebragt worden onder deze vrije en onveranderlijke genade; alsook, hoe zij daaronder worden gebragt.

Dit is waarlijk het voornaamste van de geheele stof, en indien de Heere God mij bekwaam maakt om dit regt te behandelen, gelijk ik waarlijk geloof dat Hij doen zal, zoo zoude het voor u die dit leest nuttig kunnen zijn, en de Heere zou daardoor verheerlijkt kunnen worden.

Dit hoofdstuk bestaat dan uit twee deelen : (1) wie zij zijn die onder de genade worden gebragt; (2) hoe zij daaronder gebragt worden.

Het eerste wordt gemakkelijk beantwoord : Christus Jezus is in de wereld gekomen om de zondaren zalig te maken; alle soorten van zondaren; zondaren uit de Joden of zondaren uit de Heidenen, oude zondaren of jonge zondaren, groote zondaren, ja de voornaamste der zondaren, 1 Tim. 1 : 14, 15. Rom. 5 : 7, 11. 1 Cor. 6 : 9, 10. Tollenaars en hoeren (Matth. 21 : 31) zullen het koningrijk Gods beerven. *Ik ben niet gekomen,* zegt Christus, *om te roepen regtvaardigen, maar zondaars tot bekeering.* Mark. 2 : 17. Een zondaar wordt in de schriftuur in het algemeen beschreven als een die de wet overtreedt. 1 Joh. 3 : 4. *Een iegelijk die de zonde doet, die doet ook de ongeregtigheid; want de zonde is de ongeregtigheid.*

Maar in het bijzonder worden zij beschreven : 1. Als dezulken in welke de satan woont, Ef. 2 : 2, 3. *In welke gij eertijds gewandeld hebt, naar*

de eeuw dezer wereld, naar den overste der magt des luchts, des geestes die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, enz. 2. Als dezulken die hem dienen en zijnen wil willen doen, Joh. 8 : 44. *Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen.* 3. Als dezulken die vijanden van God zijn, Col. 1 : 21. *En Hij heeft u, die eertijds vervreemd waart, en vijanden door het verstand in de booze werken, nu ook verzoend.* 4. Als dezulken die genaamd worden : *dronkaards, hoereerders, leugenaars, meineedigen, gierigaards, lasteraars, roovers, toovenaars, van den duivel bezetenen, dieven, afgodendienaars, doodslagers, duivelbezweerders,* enz. 1 Cor. 6 : 9, 10. 2 Kron. 33 : 1—13. Hand. 9 : 1—3. 1 Tim. 1 : 14, 16. Hand. 2 : 36, 37. Hand. 19 : 19. Zulke en dergelijke zondaren zijn het wien God den hemel, de gelukzaligheid, de vergeving der zonden en eene erfenis met Hem, met Christus en met de engelen bereid heeft, indien zij maar komen en de genade aannemen; want Gods genade is zoo groot, dat, indien zij maar tot Hem door Christus komen, Hij terstond al hunne zonden vergeven wil. — Wilt dan nooit tegenwerpen, dat uwe zonden te groot zijn om vergeven te worden; maar komt, smaakt en ziet, hoe goedertieren de Heere is aan een iegelijk die tot Hem komt.

Maar de tweede zaak is : hoe worden deze nu onder het eeuwig verbond der genade gebragt?

Wanneer God een zondaar waarlijk overbrengt in dit zalig verbond der genade, dan houdt Hij gewoonlijk dezen weg :

Eerst. Door hem aan alle dingen, buiten Hem zelven en Zijn Zoon Christus Jezus en de vertroostingen Zijns Geestes, te dooden. Om dit nu te verklaren zal ik toonen : (1) waarmede God hem

doodt; (2) hoe God hem doodt; en (3) waaraan God den zondaar doodt als Hij hem levend maken wil in Christus Jezus.

A. Wanneer God zondaren overbrengt in het verbond der genade, dan doodt Hij ze door het verbond der werken, hetwelk de wet of de tien geboden is. Dit is de leer en de bevinding van Paulus. Het is zijne leer, waar hij zegt : *de bediening des doods in letteren bestaande, de bediening der verdoemenis* (welke in deze plaats de wet is, en de letter genaamd) *doodt. De letter,* zegt hij, *doodt,* 2 Cor. 3 : 6—9, dat is de wet, of de bediening des doods, hetwelk op eene andere plaats de stemme der woorden wordt genaamd, Hebr. 12 : 19, omdat zij geen leven in zich hebben, maar veeleer den dood en de verdoemenis in zich vervatten, wegens onze onbekwaamheid om dezelve te vervullen, Rom. 8 : 3. Het is ook zijne bevinding, waar hij zegt : *Zonder de wet leefde ik eertijds,* (te weten aan zijne eigene dingen, Filip. 3 : 7—10) *maar als het gebod gekomen is,* (dat is om zijn eigen werk aan mij te doen, hetwelk was om mij te dooden) *zoo is de zonde weder levend geworden, doch ik ben gestorven. En het gebod dat ten leven was, hetzelve is mij ten dood bevonden. Want de zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft mij verleid, en door hetzelve gedood,* Rom. 7 : 9—11. En waarlijk, zoude ik van mijne eigene bevinding spreken, alsook van die van al de heiligen, die zouden met mij deze waarheid in minder of in meerder trap helpen verzegelen.

B. Maar hoe doodt God den zondaar door deze wet of dit verbond der werken? Ik antwoord :

1. Door aan de ziele te ontdekken dat elke ijdele gedachte eene zonde daartegen is. Ja, zondaar! wanneer de wet waarlijk tot uwe ziele komt

in hare geestelijkheid, dan zal zij zulke dingen als zonden aan u ontdekken, welke gij nu over het hoofd ziet en geen acht op geeft; het is een opmerkelijk zeggen van Paulus, wanneer hij zegt: *toen werd de zonde weder levend, doch ik ben gestorven;* de zonden werden levend, toen zag ik dingen die ik te voren niet achtte, maar als beuzelingen aanzag of dat zij dood en begraven waren; maar toen het gebod kwam, en de wet op mijne ziele hechting kreeg, zoo wekte zij dezelve als uit den dooden op, herinnerde en stelde ze mij als in een register voor mijne oogen, en zij bragt dezelve zulk eene kracht en sterkte toe, dat ik door derzelver schuld ben overmagtigd geworden. De zonde werd door het gebod weder levend, of mijne zonden hadden eene krachtige sterkte, leven en een overvloed van geweld op mij door hetzelve, zoodat het mij gedood heeft, Matth. 5 : 28.

2. God toont door de wet dat elke van die zonden de eeuwige verdoemenis verdient. O mijne vrienden, ik twijfel zeer of wel velen van u de geestelijkheid van de wet der werken gezien hebben; doch hierin ontdekt zij hare geestelijkheid; en dit is het eigen werk van de wet.

3. Hierbij toont God ook aan de ziele Zijne eigene Goddelijke en oneindige regtvaardigheid, (van welke de wet een afschrift is) die hetgeen de wet ontdekt komt te bevestigen; door zich zelven te ontdekken zoo heilig, zoo goddelijk, zoo onbevlekt en zoo verre af te zijn van de minste oogluiking omtrent de minste zonden, dat Hij door de wet zonder de minste verschooning den zondaar daarom verdoemen moet, Gal. 3 : 10. Wanneer nu de ziele in deze engte en benaauwdheid is gebragt, dan toont God

4. Verder aan den zondaar, de natuur en gele-

genheid van de wet, ten aanzien van hare handeling met een zondaar die daartegen overtreden heeft; hetwelk is een eeuwigen vloek uit te spreken over de ziel en het ligchaam van de partij die zoo overtreden heeft, zeggende tot hem : *vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen;* want, zegt zij, dit is mijn eigenlijk werk, om eerst de zonden te ontdekken, en dan, wanneer ik zulks gedaan heb, u wegens dezelve te verdoemen, gelijk ik ook allen verdoem, die onder mijn gebied en heerschappij zijn; want ik ben niet gekomen om iemand te behouden, om iemand te vergeven, of om iemand in het minste te verschoonen die in het allerminste tegen mij gezondigd heeft; want God heeft mij niet gezonden om levend te maken, maar om zonden te ontdekken en om van wege dezelve te verdoemen. Zoo ras dit aan de conscientie wordt vertoond, zoo wordt ook door de wet aan de ziel ontdekt, dat volgens Gods regtvaardigheid, daar niets is hetwelk volgens den inhoud van dat verbond, haar verlossen kan of van onder dien schrik en toorn bevrijden die op haar ligt; omdat zij niet is eene bediening van vergeving (gelijk ik te voren zeide), om de zonden te vergeven, maar eene bediening der verdoemenis, wegens de overtreding. O, de bloote ontdekking hiervan brengt de ziel in doodelijke bezwijming! Maar wanneer God het werk waarlijk doorzet, dan toont Hij den mensch vervolgens, dat hij de man is die van nature eeuwig onder dit verbond is, en dat hij het is die tegen deze wet heeft overtreden, en daarom regtvaardig verdient dat haar vloek over hem wordt uitgesproken; dat ook alles wat hij doen kan, geen voldoening kan geven aan de heilige regtvaardigheid van Hem die deze wet gegeven heeft; dat

heilige daden, tranen van bloed, het verkoopen van alles en dat te geven aan de armen, verre te kort schiet, en van geen nuttigheid is, Filip. 3. Ik ben verzekerd, die dit ziet, dat die aan alles gedood zal worden waar hij te voren aan leefde, al had hij duizend levens. O zondaren, waart gij maar eens van de strengheid en waarheid van deze dingen gevoelig, wat zoudt gij niet met ernst verlegen zijn! O, wat zoudt gij niet met alle magt gestuit worden, om die dingen te laten, die gij nu met zooveel vermaak als indrinkt! Hoe veel eeden zoude het u niet doen inhouden! Ja, hoe zoude het u uwe tongen niet doen kaauwen, wanneer gij denken zoudt dat die instrumenten van den duivel waren, om uwe zielen te brengen in zulk eene onuitsprekelijke ellende; dan zoudt gij ook de zaligheid van uwe zielen niet op zulke losse fondamenten bouwen als gij nu doet. O neen, dan zoudt gij andere gedachten krijgen. Dan zoudt gij uitroepen: o, ik moet Christus hebben! wat zal ik doen om Christus te krijgen? hoe zal ik tot Christus komen? o, dat ik van Christus verzekerd mogt worden! mijne ziel is voor eeuwig verloren en moet voor eeuwig in het helsche vuur bij de duivelen verbranden, indien ik den dierbaren Heere Jezus niet bekom en ontvang!

5. Wanneer God dit heeft gedaan, dan toont Hij de ziel verder, dat het verbond waar zij onder is, onderscheiden is van het verbond der genade, en dat zij die daaronder zijn, van nature al die genaden missen, welke diegenen die onder het verbond der genade zijn, genieten. Gelijk als: (1) dat zij geen geloof heeft, Joh. 16 : 9; (2) dat zij geene hoop heeft, Ef. 2 : 12; (3) dat zij den Geest mist om die dingen in haar te werken; (4) dat het verbond waar zij onder is, haar geen vrede met God

geven kan; (5) dat zij geen belofte van veiligheid heeft van Zijne wraakvorderende wet door dat verbond; (6) dat zij van nature ligt onder al de vloeken en veroordeelingen van Zijn vurig verbond; (7) dat de wet geen droefheid, geen bekeering of voldoening van haar toelaat; (8) dat zij niets minder dan de uitstorting van haar bloed eischt en vordert; (9) dat zij de eeuwige verdoemenis van ziel en ligchaam vordert; (10) en dat, wanneer gij iets doen wilt om haar te voldoen, zij dat als drek wederom in uw aangezigt werpt, alles verwerpende wat gij aan haar toebrengen kunt.

Wanneer nu de ziel in dezen toestand wordt gebragt, dan wordt zij waarlijk gedood aan alles waar zij eertijds aan leefde.

C. Om nu te toonen waaraan de ziel wordt gedood, hebben wij op deze dingen acht te geven :

1. Zij wordt gedood aan de zonde. O, nu durft zij niet zondigen, zij ziet dat het helsche vuur bereid is voor degenen die de zonde doen; dat Gods regtvaardigheid haar niet sparen zal, indien zij in de zonde leeft; dat de wet haar verdoemen, en de satan haar tot eene prooi hebben zal, indien zij zondigt. O, zij beeft voor de gedachten der zonde; ja, indien de zonde maar komt verzoeken om de ziel van God af te trekken, dan schreeuwt, dan zucht en vermijdt de ziel den minsten schijn van de zonde, zoo hatelijk is haar dezelve nu. Indien God ulieden zoo eens bezocht, die nu liefhebbers zijt van uwe pleizieren, dan zoudt gij de zonden niet zoo ligt achten en als beuzelingen aanzien, gelijk gij nu doet.

2. Zij wordt gedood aan de wet van God als een verbond der werken. Och! zegt de ziel, de wet heeft mij aan haar zelve gedood. *Ik ben door de wet der wet gestorven,* Gal. 2 : 19. De wet is

eene geheele andere zaak, dan ik dacht dat zij was. Ik wist niet dat zij zulk eene zielverdervende en veroordeelende wet was. Ik wist niet dat zij zoo gestreng was tegen mijne kleine zonden, tegen mijn spelen, tegen mijn spotten, tegen mijn veinzen, tegen mijn krakeelen en dergelijke. Ik had wel eenige gedachten dat zij groote zondaren veroordeelde, maar dat zij mij zoude sparen. Maar nu, och dat ik vrij was van dit verbond! och dat ik vrij was van deze wet! Ja, ik zegge u, dat eene ziel die dus bewerkt wordt, meer bevreesd is voor een verbond der werken, dan voor den duivel zelf, want zij ziet dat het de wet of het verbond der werken is, dat haar in zijne handen geeft om hare zonden; en dat wanneer zij maar daarvan bevrijd konde worden, zij niet veel voor den duivel te vreezen zou hebben. Maar nu scheurt elk gebod haar hart als in stukken. Nu is elk gebod als een stuk grof geschut dat tegen hare ziel afgelost wordt; nu ziet zij dat zij zoowel naar het vuur mag loopen om haar voor het branden te bewaren, dan naar de wet om niet verdoemd te worden; dit alles ziet zij waarlijk en dadelijk, ja zij gevoelt het ook tot haar eigen droefheid en verslagenheid.

3. Nu wordt zij ook gedood aan haar eigen-geregtigheid, dezelve maar schade en drek achtende, Fil. 3 : 8. O, gij onreine geregtigheid (zegt zij nu) hoe hebt gij mij bedrogen! hoe hebt gij mij verleid! hoe heb ik mij zelven bedrogen met het geven van eenige kleine aalmoezen, met mijn onthouden van eenige grove besmettingen, met het uitwendig waarnemen van eenige ordinantiën, hoe hebben mijne goede woorden (goede gedachten en goede meening gelijk de wereld die noemt) mijne onkundige ziel bedrogen. Ik mis de geregtigheid

des geloofs, de geregtigheid die uit God is, en ik zie dat geen andere mij eenige nuttigheid kan geven of te stade komen.

4. Zij wordt ook gedood aan haar eigen geloof, aan haar eigen begrip van het evangelie, aan haar eigen hoop, aan haar eigen bekeering, beloften, voornemens, kracht en aan alles wat zij te voren had; dat geloof, zegt zij, hetwelk ik had is maar eene inbeelding; de hoop die ik had is maar eene geveinsde, ijdele en ongegronde hoop geweest.

Nu ziet de ziel dat zij van nature geen zaligmakend geloof, geen zaligmakende hoop, of eenige genade heeft door het eerste verbond. Nu roept de ziel uit: hoe vele beloften heb ik gebroken! en hoe menig ijdel voornemen heb ik niet gehad, hetzij op een ziekbed, of in andere engten, op zulk een tijd en op zulk eene plaats. Ik meende waarlijk eertijds dat ik wijs was, maar nu zie ik dat ik dwaas ben. O, hoe onkundig ben ik van het evangelie en van de gezegende bevinding van het werk Gods in de harten der Christenen! Kortom, zij ziet dat zij van nature bezet is met alle kwaad en boosheid, en dat zij ontbloot is van alle goed, hetwelk genoeg is om het hart van den allerverhardsten, stoutsten zondaar op de aarde te dooden. O mijne vrienden, indien gij getrouw behandeld werd volgens deze ontdekking Gods aan een zondaar, wanneer Hij hem een heilige maken wil, en indien gij u zelven daar ernstig aan beproeven wildet, (gelijk God u zekerlijk eens beproeven zal) hoe velen zouden er niet onder u bevonden worden, die zelfs geen kennis hebben van het werk Gods in de gemeene bevatting daarvan, veel minder in de bevindelijke kennis van hetzelve. — En waarlijk, dit is Gods weg om de zondaren te dooden door de wet of het oude verbond, aan alles buiten eenen gekruisten

Christus, om deze zes redenen :

a. Omdat er anders geen mensch in de wereld zoude zijn die naar dezen dierbaren Heere Jezus om zoude zien. Daar zijn er maar weinig (vergelijkenderwijze aangemerkt) die naar den hemel gaan, en met deze weinigen wil God op deze wijze handelen, of anders mogt Zijn hemel, Zijn Christus, Zijne heerlijkheid en eeuwige gelukzaligheid wel op zich zelven blijven, ten aanzien van alle zondaren. Meent gij dat Manasse naar den Heere gevraagd zoude hebben, indien Hij niet toegelaten had dat zijne vijanden hem overwonnen hadden? 2 Cor. 33 : 1—16. Denkt gij dat Efraïm ooit naar de zaligheid zoude hebben omgezien, indien God hem niet schaamrood gemaakt had over de schuld van de smaadheid zijner jeugd? Jer. 31 : 18. Wat meent gij van Paulus? Hand. 9 : 4—6. Wat meent gij van den stokbewaarder? Hand. 16 : 30—32. Wat meent gij van de drie duizend? Hand. 2 : 36 37. Was dit de weg niet die de Heere met hen insloeg, om hen tot Christus te brengen? doodde Hij hen niet aan alles buiten Christus, werden zij niet ten einde van allen raad gebragt? in zo verre dat zij moesten uitroepen : *wat zullen wij doen om zalig te worden?* Ik zeg dan, de Heer mogt den hemel en de zaligheid voor zich zelven houden, indien Hij op deze wijze niet te wer ging met zondaren. O stouthartig rebel! O teeder hartig God!

b. Omdat dan, en niet eerder, de zondaren Christus zullen aannemen op Gods eigene voorwaarden Zoolang een zondaar bij iets buiten Christus leve kan, zoolang wil hij Christus alleen op zijne eigen voorwaarden aannemen; maar wanneer de God d hemels hem aan alles doodt buiten zich zelven Zijn Zoon Christus, dan zal hij Christus aanneme

op welke voorwaarden het ook zijn mag. En waarlijk, dit is de reden waarom de zondaren, wanneer zij van Christus hooren, nogtans niet met Hem vereenigen willen, omdat zij iets hebben waar zij genoegen in kunnen vinden buiten Hem. Zoolang de verloren zoon zich behelpen en vergenoegen kon met den zwijnendraf, zoolang bleef hij weg van zijns vaders huis, maar toen hij nergens meer eenig voedsel bekomen kon buiten zijns vaders huis, toen zeide hij, en ook niet eerder : *Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan*, enz. Dit is, zeg ik, de reden waarom de menschen niet spoediger tot Christus komen en Hem aannemen, maar staan blijven omtrent het verdrag waarop zij Hem hebben willen; een dronkaard zal zeggen: ik wil Christus wel hebben, maar ik ben niet gewillig om alles voor Hem te verlaten; alles behalve de kan, zegt een dronkaard; alles behalve de wereld, zegt een gierigaard; ik wil van alles scheiden behalve van mijne begeerlijkheid en hoogmoed, zegt een wellustige; maar indien Christus niet bekomen kan worden, zonder dat ik van alles afscheide en alles verlate, dan moet het met mij zijn, gelijk het met den jongeling was in het Evangelie, zulk eene tijding maakt dat ik droevig heen moet gaan. Maar wanneer een mensch waarlijk gedood is aan zijne zonden, aan al zijne geregtigheden, aan al zijne vertroostingen hoe ook genaamd, en wanneer hij ziet dat er geen weg is om van den duivel en de verdoemenis verlost te worden, tenzij hij met de geregtigheid van Christus bekleed worde; o, dan is hij tevreden om Christus te hebben op Zijne eigene voorwaarden; o, zegt hij, ik moet Christus hebben, het koste wat het wil; al kost het vrienden, vertroostingen en alles wat ik heb, zoo wil ik met den wijzen koopman in het Evangelie alles verkoopen om dien kostelijken parel

Jezus Christus. Ik zeg u, wanneer eene ziel gebragt wordt om haar gemis van Christus regt te zien, dan kan zij niet terug gehouden worden; vader, moeder, man, wijf, land en goederen, ja het leven en alles zal zij eerder verlaten, dan dat zij Jezus missen zoude; ja de ziel acht den Heere Jezus goedkoop te hebben, wanneer zij Hem maar bekomen kan op eenige voorwaarden hoe ook genaamd. Nu blijft zij niet langer op voorwaarden staan. O Heere, zegt zij nu, geef mij Christus op Zijne eigene voorwaarden, ik moet Hem hebben het koste wat het wil, want ik ben een vervloekt, een verdoemd en een verloren schepsel, indien ik Christus niet bekom. Wat zegt gij, o verwonde en verbrijzelde zondaren? Is dit niet waar? zoudt gij niet veel duizend werelden geven, indien gij dezelve hadt, dat gij verzekerd mogt zijn dat uwe zonden vergeven, en uwe zielen en ligchamen geregtvaardigd zijn en verheerlijkt zullen worden in de verschijning van Jezus Christus?

c. De Heere houdt ook dezen weg opdat de ziel gevoelig mogt gemaakt worden wat het Christus Jezus al gekost heeft om haar van den dood en de hel te verlossen. Wanneer een mensch gebragt wordt om den prikkel en de schuld der zonde, den dood en de hel te gevoelen in zijne conscientie, dan, en niet eerder, kan hij eenigzins weten wat het Christus heeft gekost, om zondaren te verlossen. O, zegt de ziel, indien eenige weinige zonden zoo vreesselijk zijn, en de ziel brengen onder zulk een toorn en tormenten, wat heeft Christus dan niet moeten ondergaan, die de zonden van zooveel duizend duizenden gedragen heeft op eenmaal! Dit is tevens ook een middel om de ziel teeder te doen zijn omtrent de zonde (gelijk het gebrande kind het vuur vreest) en om haar te vernederen onder het gevoel van hare snoodheid en geringheid; om

haar het minste dat zij van God ontvangt te doen aanzien als eene oneindige barmhartigheid, en om het minste aanblikje van Zijne liefde te waarderen boven de geheele wereld. O zondaren, indien gij waarlijk gedood waart, dan zoude de hemel waarlijk een hemel en de hel waarlijk een hel zijn; maar omdat gij op deze wijze niet bewrocht geworden zijt, daarom acht gij de wegen Gods zoo erg te zijn, als een godzalig mensch de wegen van den satan acht te wezen; en de wegen van den duivel en de hel zoo goed te zijn, als een godzalige de wegen van God acht te wezen.

d. God wil dezen weg met een zondaar houden, opdat Hij hem naar verzekering van den hemel mogt doen omzien. Zoolang de ziel ongevoelig is van de zonde, en in welk eenen verdoemelijken staat zij van nature ligt, zoolang zal zij omtrent het koningrijk der hemelen en de zaligheid van haar eigen ziel onbekommerd zijn; maar als God hen komt ontdekken waar zij zijn en wat zij zijn, alsook wat zij te wachten hebben zoo zij een gekruisten Zaligmaker komen te missen; o, dan zegt de ziel : mogt ik van Christus verzekerd zijn! wat zal ik doen om verzekering van Jezus te bekomen? En dus wordt God (indien ik zoo spreken mag) als genoodzaakt om de ziel tot Christus te drijven, wijl zij anders zoo zorgeloos en ongevoelig, en ook zoo vijandig van zich zelven is, dat zij niet uitziet naar haar eeuwige zaligheid en voordeel.

e. God handelt op deze wijzé met zondaren omdat Hij Christus en de ziel op de regte wijze tot elkander brengen wil. Christus en de zondaren zouden nooit in eene gestalte van liefde elkander ontmoeten, nooit zouden zij voor elkander zoo geschikt en gepast zijn, indien zij niet in dezen weg tot een gebragt werden, dat de zondaar aan alles

buiten Hem gedood werd. O, wanneer een zondaar aan alles buiten een blooten Christus gedood is, hoe gepast zijn dan de Heere Jezus en zulk een arme ziel niet voor elkander. Dan is hier een naakte zondaar voor een regtvaardigen Jezus, een arm zondaar voor een rijken Jezus, een blind zondaar voor een Jezus die het licht is, en een onkundig zorgeloos zondaar voor een wijzen en zorgdragenden Jezus. O, hoe aanbiddelijk wijs is God niet in dus te handelen met een zondaar! Hij doodt hem aan zijne eigene wijsheid, opdat Hij hem vervullen mogt met de wijsheid van Christus; Hij doodt hem aan zijn vermaak in de zonde, opdat hij in Christus al zijn lust en genoegen zoude vinden, enz.

f. Maar eindelijk : God houdt dezen weg met zondaren, omdat Hij de eer van hunne gansche zaligheid wil hebben. Indien de menschen niet aan hunne eigene dingen gedood werden, zoo zouden zij in plaats van tot het Lam te zeggen : *Gij zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid en de dankzegging,* enz. aan hunne eigene dingen rooken; doch de Heere Jezus moet alleen die eer hebben, Openb. 5 : 9. Job 40 : 9. Rom. 3 : 27. Ef. 2 : 8, 9. Tit. 3 : 5. Zij zouden zeggen : mijn arm, mijn regterhand heeft mij behouden; maar God wil den roem voor eeuwig buiten de grenzen van de eeuwige heerlijkheid gesloten hebben; Hij heeft besloten en vastgesteld om de eer te hebben van het begin, van het midden en van het einde van de zaligheid. van de uitvinding en van het geven van de zaligheid aan degenen die ingaan zullen in de vreugde der eeuwige heerlijkheid. *Opdat zij genoemd worden eikenboomen der geregtigheid, eene planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde,* Jez. 61 : 3.

Ten tweede. Wanneer de ziel dus gedood is aan zich zelven, aan hare zonden, aan hare geregtigheid, aan haar geloof, hoop, wijsheid, kracht, beloften en andere dingen waar zij van nature op vertrouwde; dan wordt haar ook een allerheerlijkst volmaakst leven gegeven, dat nooit verwelken zal. Dit leven is :

1. Een leven dat haar wordt toegerekend; hetwelk nogtans zoo waarlijk en krachtig is, dat de bloote gedachte van hetzelve in de ziel zulk een werking en autoriteit heeft, inzonderheid wanneer de overdenking daarvan gemengd is met het geloof, dat het haar (schoon door de wet veroordeeld) doet triomferen, en hare vijanden onder de oogen zien met troost en blijdschap, niettegenstaande hunne menigte, de grootheid van hunnen toorn en de geduurzaamheid hunner boosheid, nog zoo heet en fel mogt zijn tegen haar. Dit toegerekend leven is de geregtigheid en de gehoorzaamheid van den Zone Gods, gelijk als Zijne geregtigheid, in Zijn lijden en sterven, in Zijne opstanding en hemelvaart, in Zijne voorbidding en gevolgelijk ook in Zijn triomf over al hare vijanden, en Zijn geven van dat alles aan de ziel, als zijnde met opzet voor haar verdiend. Zoodat een geloovige zeggen mag : Is er in Christus geregtigheid? die is mijne. Is er in die geregtigheid eene volmaaktheid? die is mijne. Is Hij voor de zonden gestorven? het was voor mijne zonden. Heeft Hij de wet, den satan en de hel overwonnen? die overwinning is de mijne, en ik word voor den overwinnaar gerekend; ja, ik ben *meer dan een overwinnaar door Christus die mij lief gehad heeft.* Rom. 8 : 37. En dit leven houd ik voor een allerheerlijkst leven, want door hetzelve word ik in den hemel en op de aarde voor onschuldig verklaard, en voor zulk

een, die, gelijk ik in Christus word aangemerkt, geen zondaar ben, en dus ook niet onder de wet om er door veroordeeld te worden; maar alzoo heilig en regtvaardig als Christus zelf, omdat Hij zelf mijne heiligheid en regtvaardigheid is; en dus zijn alle dingen hierdoor uit den weg genomen die mij zouden kunnen veroordeelen.

Ik dank God somtijds dat mijne ziel het leven waar ik nu van spreek, niet alleen ontvangen heeft en toegerekend is, maar dat deszelfs heerlijkheid zich met kracht in mij heeft geopenbaard. Want op zekeren tijd, toen ik onder vele veroordeelingen des harten was en onder groote vreeze van wege mijne zonden, dat mijne ziel de eeuwige heerlijkheid zoude missen, zoo was het dat ik zulk eene beweging des geestes gevoelde, die mij als toesprak: uwe geregtigheid is in den hemel! hetwelk tevens met zulk een luister en heerlijkheid van den Geest der genade gepaard ging, die mij deed zien dat mijne geregtigheid, door welke ik geregtvaardigd zoude worden van alles dat mij zoude kunnen verdoemen, de Zone Gods zelf was in Zijn eigen persoon, die nu aan de regterhand des Vaders is en mij voor den genadetroon volmaakt voorstelt in zich zelven; invoege ik toen met klaar licht zag, dat dag en nacht, waar dat ik was, of wat ik deed, mijne geregtigheid steeds was voor de oogen der Goddelijke heerlijkheid, zoodat de Vader mij nooit berispen of beschuldigen kon wegens de ongenoegzaamheid van mijne geregtigheid, overmits dezelve volmaakt was, noch dat Hij ook niet zeggen kon: waar is dezelve? — omdat die gedurig aan Zijne regterhand was.

Op een anderen tijd, hebbende veel schuld op mijne ziel gebragt, en onder ongesteldheden des ligchaams zijnde, denkende dat de dood mij nu

mogt overkomen en van onder de menschen wegnemen, zoo dacht ik : wat zal ik nu gaan doen? Is het wel regt met mijne ziel? Is het regte werk Gods wel in mij? — Waarop ik mij zelven antwoordde : och neen! en wel omdat er zoo vele zwakheden in mij waren, ja zoo vele zwakheden in mijne beste pligten; want, dacht ik, hoe kan zulk een als ik ben, genade vinden, wiens hart zoo geneigd is ten kwade, en zoo afkeerig is van het goede? Dus bij mij zelven overdenkende, en bevreesd zijnde om te sterven, kwamen deze woorden tot mijne ziel: *en worden om niet geregtvaardigd uit Zijne genade, door de verlossing die in Christus Jezus is,* Rom. 3 : 24. Alsof God tot mij zeide: zondaar! gij meent, omdat gij zoo vele zwakheden hebt gehad in uwe ziel terwijl gij mij hebt beleden, dat er nu geene hoop van genade is; maar weet, dat het niet om iets was dat door u gedaan is, wat mij in het eerste bewoog om u genade te geven; ook is het niet om iets dat gij nu doet waarom ik u verwerpen of aannemen zal; maar ziet! mijn Zoon, die bij mij staat, die is regtvaardig, die heeft mijne wet vervuld en mij eene goede voldoening gegeven; in Hem is het dat ik mijn welbehagen heb, op Hem is het dat ik zie, en op u alleen gelijk gij zijt in Hem, en naar alles wat Hij gedaan heeft zal ik met u handelen. Dit mijn hart gerust gesteld, en door deszelfs kracht die in mijne ziel inbrak de schuld daarvan weggenomen hebbende, kwam terstond dit woord als een tweede getuigenis tot mijne ziel : *Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met eene heilige roeping; niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen.* Dus wordt een zondaar levend gemaakt uit de dooden, geregtvaardigd zijnde

door de genade door de geregtigheid van Christus, welke volgens de Schrift is tot allen en over allen die gelooven. Gal. 2 : 20. *En hetgeen ik nu in het vleesch leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, die mij lief gehad heeft en zich zelven voor mij overgegeven heeft.* — *Ik stel mijn leven voor de schapen,* Joh. 10 : 15. — *Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben en overvloed hebben,* Joh. 10 : 10. — *Want indien wij, vijanden zijnde, met God verzoend zijn door den dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven,* Rom. 5 : 10. — *Opdat, gelijk de zonde geheerscht heeft tot den dood, alzoo ook de genade zou heerschen door regtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus onzen Heere,* Rom. 5 : 21.

2. Dit leven wordt niet alleen toegerekend aan degenen die door den Geest der genade bewrocht worden, maar de ziel wordt ook levend gemaakt; zij ontvangt een verstand dat met opzet verlicht is, opdat zij weten zoude de dingen die haar van God geschonken zijn, welke is Christus en Zijne toegerekende geregtigheid, 1 Joh. 5 : 20, waar zij te voren nooit aan dacht of wat zij nooit verstond, 1 Cor. 2 : 9—11. Welk verstand aldus verlicht zijnde, om de dingen te zien die haar geschonken zijn, kan de ziel niet nalaten noch tevreden zijn zonder dat zij Christus aanneemt en krachtdadig zich zelven toeeigent; de ziel wordt op eene uitnemende en Goddelijke wijze door de toepassing van deze toegerekende geregtigheid verlevendigd, want daardoor weet zij dat God vrede tot haar spreken zal met eene vaderlijke toegenegenheid, en tot haar zeggen: wees goeds moeds, uwe zonden zijn u vergeven; ik geef u de geregtigheid van mijnen Zoon, *want hetgeen der wet onmogelijk was; dewijl zij door het vleesch krachteloos was, heeft God, Zijnen Zoon*

zendende in de gelijkheid des zondigen vleesches, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch, opdat het regt der wet vervuld zou worden in ons. Rom. 8 : 3, 4. En schoon gij gedwaald hebt als een verloren schaap, zoo heb ik nogtans al uwe ongeregtigheden op Hem doen aanloopen, en schoon gij u zelven bedorven hebt voor eeuwig, zoo heb ik u nogtans door Zijne striemen genezen. Dus, zeg ik, past de Heere de ziel datgene toe, wat Hij haar uit genade toerekent (want op deze wijze wordt elke ziel min of meer behandeld), en de ziel dus verlicht en van den staat des doods levend gemaakt zijnde, waar zij te voren in was, zoo heeft zij deze bijzondere heerlijke voordeelen, welke zij, die dood in zonden en misdaden en onder de wet zijn, niet hebben; gelijk als :

Eerst. Nu ziet zij in welk eenen ellendigen staat alle menschen van nature leggen; zijnde dat die staat waar zij kort te voren zelf in geweest is, maar waar zij nu door genade uit op begint te staan. Nu ziet zij dat de geheele wereld in het booze ligt, 1 Joh. 5 : 19. En dus ook onder Gods eeuwigen toorn van wege hare goddeloosheid en zonden. O mijne vrienden, gij moogt van uwen staat onkundig zijn, maar de arme, zuchtende, ellendige kinderen Gods zien klaar in welk eenen jammerlijken en beklagelijken staat gij zijt, hetwelk hen somtijds doet beven wanneer zij aan uw jammerlijk einde denken als gij zoo komt te sterven, en ook zooveel te sneller vlugten tot hunnen Heere Jezus, uit vreeze dat zij deel mogten hebben aan uw verschrikkelijk oordeel; en dit hebben zij uit kracht van hun eigene bevinding, als wetende dat zij maar een weinig te voren in dienzelfden staat en onder diezelfde veroordeeling waren. O, nu loven zij God met hun gansche hart, dat Hij hun

ooit hunnen verloren staat heeft laten zien, en dat Hij hunne harten geneigd heeft om naar een beter staat te zoeken. Geloofd zij de Heere, zegt de ziel, dat Hij mij ontwaakt, levendig gemaakt en mij gebragt heeft uit dien jammerlijken staat waar ik te voren met hen in ben geweest. Het doet de ziel ook verwonderd staan, om te zien hoe dwaas en ijdel hare naburen of evennaasten hunnen kostelijken tijd doorbrengen, en dat zij zoo ledig van verstand zijn, dat zij niet op hun einde merken, en zoo ongevoelig zijn van de verdoemelijke natuur hunner zonden. O, dat hunne oogen maar verlicht werden om te zien waar zij waren; dan zouden zij gewisselijk andere gedachten krijgen als zij nu hebben. Nu verwondert de ziel zich te zien op welke zwakke nagelen die arme schepselen het gewigt hunner zaligheid hangen. O mij dunkt, zegt de ziel, dat het eene jammerlijke zaak is om te zien dat sommigen zich inbeelden dat zij Christenen geboren zijn, en dat anderen meenen zulks door hunnen doop geworden te zijn; terwijl anderen wederom vertrouwen op een bloot historisch geloof, hetwelk hunne ziel in de uiterste verslagenheid zal laten. Helaas! dat zooveel menschen vertrouwen zouden op zoovele fabelen, inbeeldingen en booze listen van den duivel, gelijk als daar zijn: hunne goede werken, hunne goede gedachten, hun burgerlijk en eerlijk wandelen in de wereld. O jammerlijke belijdenis, welker einde een jammerlijk einde zijn zal!

Maar wanneer de ziel nu dus bewrocht is, zoo moet zij voorzeker staat maken dat de poorten der hel met al hun magt en geweld zich tegen haar op zullen maken, om haar, was het mogelijk, te verderven. Nu woelt de hel, de duivel raast. en de geheele wereld neemt voor om haar best te doen om

de arme ziel weder te brengen tot dienstbaarheid en tot het verderf. Ook zal het de ziel in haar eigen boezem aan geene vijanden ontbreken, gelijk als begeerlijkheid, gierigheid, overspel, lastering, ongeloof, verharding des harten, onkunde, met een ontelbaar getal van andere kwaden, die als zoovele molensteenen aan hare hielen hangen om haar neder te doen zinken in het helsche vuur, te gelijk met zooveel wonderlijke begrippen van God en van Christus, alsof die nu hare volstrekte vijanden geworden waren, welke haar doen twijfelen aan de zekerheid harer zaligheid; want gij moet wel weten dat, schoon eene ziel waarlijk de geregtigheid van Christus is toegerekend en het geloof ontvangen heeft om op eene krachtige wijze zich dezelve toe te eigenen, zij nogtans op een anderen tijd, door de kracht der verzoeking wederom tot vrees en twijfeling kan gebragt worden; in zooverre dat de ziel in eene sterke vrees komen kan, dat zij zelfs weder mogt keeren tot dien staat waar zij te voren in geweest is, Jer. 32 : 40. O, zegt de ziel, wanneer ik denk aan mijnen vorigen staat, hoe ellendig die was, zoo moet ik beven, en wanneer ik denk om weder daarin te vervallen, o, hoe naar zijn mij die gedachten! Ik wilde niet wederom in dien staat zijn om de geheele wereld; en deze vrees wordt steeds hoe langer hoe grooter naarmate de ziel de verzoekingen des satans of de werking harer verdorvenheden gevoelt. O, deze vuile begeerlijkheden; o, dat ik er van verlost konde worden, en dat zij in een oogenblik verdwijnen mogten; ach, mogt ik er van bevrijd wezen, wijl dezelve mijne ziel zoo ontrusten, mijnen God zoo onteeren, mijne conscientie zoo bevlekken en mijne handen zoo veelzins slap maken in den dienst van God, en mij de vertroostingen in den Heere benemen; o, hoe blijde zou ik zijn

indien ik er van verlost mogt wezen! Rom. 7 : 24; welke vreeze haar tevens tot den Heere doet vlugten in het gebed, om het dekkleed van Zijne toegerekende geregtigheid, en om sterkte tegen de verzoekingen des satans en haar eigen verdorvenheden; en dat de Heere haar Zijn Geest mogt geven om haar te versterken tegen de dingen die hare ziel zoo beschadigen, en haar moedeloos maken in haren weg, vastelijk voornemende om door genade nooit te rusten of vergenoegd te zijn, zoolang zij geen overwinning over dezelve bekomt door het geloof in het bloed van eenen gekruisten Christus.

Ten tweede. De ziel die door de wet gedood is geworden aan de dingen daar zij te voren zoo wonderlijk mede ingenomen was, die kan nu niet meer tevreden of vergenoegd zijn met dat ongegrond geloof en die valsche hoop, waar zij te voren zich in vergenoegde. O neen, nu moet zij gebragt worden tot de regte zaligmakende kennis van den Heere Jezus Christus, nu moet zij Hem ontdekt vinden aan hare ziel door den Geest, en nu kan zij niet vergenoegd zijn, omdat die en die zeggen dat het zoo is.

Neen, maar nu roept zij uit: O Heere, toon mij geduriglijk in het licht uws Geestes, door het Woord dat Christus Jezus, die in de dagen van keizer Augustus geboren is, (toen Maria, eene dochter Juda, met Jozef heenging naar Bethlehem om beschreven te worden) de ware Christus is. Heere! laat mij zulks zien in het licht uws Geestes en in deszelfs werking, en laat mijne ziel niet tevreden zijn dan met zulk een geloof dat zoo gewrocht wordt, namelijk door eene ontdekking van Zijne geboorte, kruisiging, dood, opstanding, hemelvaart, voorbidding en wederkomst ten oordeel; en dat het geloof daarvan mijne ziel vervullen mag met

troost en heiligheid. O, hoe benaauwd is de ziel nu, dat zij dit geloof missen mogt en ook die hoop, welke door zulke ontdekkingen als deze, wordt voortgebragt. Want de ziel weet, dat indien zij die mist, zij dan niet bestand zal zijn voor den dood of voor het oordeel; en daarom roept zij uit: Heere! waar andere arme zielen zich mede vergenoegen — laat ik toch datgene hebben hetwelk mij te stade kan komen, dat mij bestand zal doen zijn voor eene gevaarlijke wereld en om een listigen duivel te kunnen wederstaan; en dat mij brengen zal om ware zielsvertroosting te zuigen uit Christus Jezus, door uwe beloften en door de kracht van uwen Geest. En wanneer de arme ziel nu te eeniger tijd eene ontdekking van de liefde Gods bekomt, door eenen bloedenden, stervenden, opgestanen en voorbiddenden Jezus, o hoe voorzigtig is zij dan in het aannemen van dezelve, uit vreeze dat het niet regt mogt zijn en haar van God gegeven worden! O, zegt zij, kan de satan ook niet iemand troosten, en zich veranderen in een engel des lichts? Doch dit kan hare verzoeking zijn, welke hare kracht neemt uit de vreesachtigheid van de ziel, zoodat de ziel, omdat zij op eenen vasten grond wil staan, uitroept: Heere! doe mij uw heil zien! en dat niet maar voor eens, maar laat uwe tegenwoordigheid gedurig op mijn hart zijn, heden, morgen, en te allen tijd. De ziel kan, wanneer zij regt van onder het verbond der werken is gebragt, onder het verbond der genade niet vergenoegd zijn (tenzij zij onder de kracht van eenige verzoeking is) zonder de Goddelijke tegenwoordigheid, die haar onderwijst, troost en bevestigt, en haar bekwaam maakt om toe te nemen in de kennis van den Heere Jezus Christus; omdat zij weet dat wanneer God Zijne tegenwoordigheid

in de eene of andere zaak onttrekt (gelijk Hij somtijds doet), dat dan de satan kort bij de hand is met zijne verzoekingen en om alle wegen te beproeven om de ziel te brengen tot de slavernij der zonde; ook zal de verdorvenheid zich zoeken te vervoegen bij den satan en gewillig zijn om hem te helpen kwaad te brengen over de ziel; hetwelk haar meer ernstig doet hijgen en verlangen naar de versterkende, bewarende, vertroostende en onderwijzende tegenwoordigheid Gods, en om de krachtige vervulling des geloofs, opdat zij Hem krachtig mag aangrijpen.

Ten derde. De ziel is zoodanig levendig gemaakt dat zij niet rusten kan of vergenoegd zijn, zonder dat zij dadelijk den vrede Gods geniet. Nu is hare bezigheid : omtrent de waarheid en dadelijkheid van haren troost, blijdschap en vrede onderzoek te doen; te voren kon zij met elke zaak tevreden zijn, elke valsche verbeelding van de goedheid van haren staat was haar tot genoegen; maar nu kan elke soort van vrede haar niet helpen, elke soort van blijdschap behaagt haar nu niet meer; nu moet zij roemen in God door Christus Jezus, nu moet haar vrede haar toegebragt worden uit kracht van het bloed Christi, hetwelk vrede spreekt tot de conscientie, door de schuld en de smet der zonden daarvan af te nemen; alsook door haar te toonen hare vrije regtvaardigmaking voor God door Christus, en dat Hij al de conditiën van het eerste verbond vervuld heeft en haar beveiligt en in de bezitting stelt van alles wat Hij gedaan heeft, en dat Hij haar dus volmaakt en onbevlekt aan God voorstelt door Zijne gehoorzaamheid. Nu ziet zij, zeg ik, dat zij vrede heeft door het bloed des kruises, en dat zij met God verzoend is door den dood Zijns Zoons, Col. 1 : 20, 21, Rom. 5 : 9, of anders

zoude hare vertroosting bij haar verdacht zijn. Het is nu niet elke belofte die haar troosten kan, neen, zij moet zien of Christus Jezus in de belofte aan hare ziel voorgesteld wordt; — indien Gods belofte tot hare ziel komt als zwanger zijnde van de liefde en vergevende genade van God in Christus, dit is de eerste en voornaamste blijdschap die zulk eene ziel heeft, die levend gemaakt en gebragt is onder het verbond der genade.

Ten vierde. Nu bevindt ook een levendig gemaakt mensch eene hemelsche heiligmaking in zijne ziel, door het dierbaar bloed van Christus Jezus. *Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door Zijn eigen bloed het volk zoude heiligen, buiten de poort geleden.* Hebr. 13 : 12. Nu bevindt de ziel eene verandering in haar verstand, in haar wil, in de genegenheden, in haar oordeel en in hare conscientie; zij is veranderd in den inwendigen mensch en naar den uitwendigen mensch; want *die in Christus* (en dus in het verbond der genade) *is, die is een nieuw schepsel.* 2 Cor. 5 : 17. Hij is tweemaal gemaakt, hij is geschapen en herschapen. O, nu verlangt de ziel naar den hemel en de heerlijkheid; nu roept zij uit : Heere, indien er een regteroog is dat u ergerlijk is, steek dat uit, of een regtervoet of hand, neem die van mij; nu begint zij te onderzoeken hoe zij God verheerlijken en Hem lof toebrengen zal; nu bereidt zij zich voor Christus tweede komst, trachtende alles af te leggen dat haar verhinderen zoude, en om alle dingen te betrachten die haar op dien dag zullen aangenaam maken.

Ten vijfde. Dit alles geschiedt uit een evangelisch beginsel en niet uit een wettisch of natuurlijk beginsel; want de ziel bezit deze als vruchten van het verbond der genade, en dus van den Geest

welke geschonken is aan degenen die van onder het verbond der werken zijn gebragt onder het verbond der genade. Dus, zeg ik, komen deze dingen uit een ander beginsel voort dan de werkingen van andere menschen; want de ziel die dus bewrocht wordt is zoowel aan de wet als een verbond, en aan deszelfs geregtigheid gestorven, als aan hare zonden.

Ten zesde. Nu begint de ziel eenige gezegende bevinding te bekomen van de dingen Gods; namelijk, van de heerlijke verborgenheden van het Evangelie. Gelijk als :

1. Nu begint zij den zin te verstaan van deze woorden : *Mijn vleesch is waarlijk spijs, en mijn bloed is waarlijk drank,* Joh. 6 : 55. En dat wel bij eigen ondervinding; alzoo zij door de krachtdadige toepassing van dat bloed, vrede der conscientie ontvangen heeft. (1) Door te gevoelen dat de schuld der zonden weggenomen wordt door de krachtige werking van hetzelve. (2) Door te gevoelen dat de kracht van dat bloed den vloek der wet wegneemt. En (3) door te gevoelen dat de magt van de hel gebroken is wanneer het bloed van Christus aan de conscientie gesprengd is.

2. Nu weet de ziel ook bij bevinding de meening van deze woorden : *Dat onze oude mensch met Hem gekruisigd is, opdat het ligchaam der zonde te niet gedaan worde,* Rom. 6 : 6. Nu ziet zij dat toen Christus aan het hout des kruises hing het ligchaam harer zonden aan hetzelve opgehangen en met Hem gestorven en begraven is, schoon het toen nog niet geboren was, invoege het nooit tot haar last zal gelegd worden, noch hier, noch hier namaals; alsook dat het nooit de ziel weder om brengen zal in eene gedurige slavernij, overmits het zelfs door Christus het hoofd overwonnen

is. En waarlijk, dit is de weg om eene arme ziel getroost te doen leven ten aanzien van de schuld en ten aanzien van de smet der zonden, want de ziel die dit in waarheid ontvangt of ontvangen heeft, die bevindt door Christus Jezus, die dezelve voor haar zoo heerlijk overwonnen heeft, kracht tegen die beide, alzoo Hij haar de overwinning geeft, en zij nu gezegd wordt een overwinnaar, *ja meer dan een overwinnaar te zijn door Christus die haar lief gehad heeft,* Rom. 8 : 33—37.

3. Nu heeft de ziel een waar geloof en eene levende hoop ontvangen, door welke zij uit de volheid van Christus en Zijne verdiensten, nu kracht en sterkte halen kan.

4. Nu kan de ziel met het eene oog op zich zelven en met het andere oog op Christus zien, en zeggen : 't is waar, ik ben eene ledige ziel, maar Christus is een volle Zaligmaker; ik ben een arm zondaar, maar Christus is een rijke Christus; ik ben een dwaas, onwijs zondaar, maar Christus is een wijze Zaligmaker; ik ben een onheilig, onrein schepsel in mij zelven, maar Christus is mij *van Gode geworden tot wijsheid, regtvaardigheid, heiligmaking en verlossing.* 1 Cor. 1 : 30.

5. De vurige wet, die zij te voren niet dragen, noch geen vermaak in vinden kon, daar heeft zij nu een vermaak in naar den inwendigen mensch; nu is deze wet haar tot vermaak, waar zij altijd wel in wandelen wilde, bedroefd zijnde over elke zonde en verdorvenheid die zulks eenigzins hinderlijk is. Rom. 7 : 24, 25. En nogtans wil zij niet toelaten dat de wet het werk harer zaligheid uit de hand van Christus nemen zal; neen, zoo zij dat begint te doen, dan moet zij uitgeworpen worden, al was zij nog eens zoo goed. Want de ziel waar het regte werk Gods in is, die zegt: schoon mijne

tranen, mijne gebeden en mijne werken van den Geest Gods in mij voort mogen komen, zoo zullen die nogtans de eer van mijnen Zaligmaker niet hebben; neen, daar is niets dan het bloed en den dood van Christus Jezus, dat de kroon en de eer van mijne zaligheid ontvangen moet. Niemand dan Christus! En dus arbeidt de ziel, opdat Christus in alles de eerste mogt zijn.

Eer ik nu verder ga, moet ik een woord van mijne eigene bevinding spreken omtrent deze dingen Christi, en zoo veel te liever omdat er in deze dagen van onkunde een gezelschap van dwazen gevonden wordt, dat zich zelven vertroost met de gemeene kennis van het Evangelie, zonder deszelfs kracht, of dat anders de kennis en de kracht beide van dit heerlijk Evangelie verwerpt; en daarom zal ik, tot verdere overtuiging van den lezer, hem met David iets zeggen van wat de Heere voor mijne ziel gedaan heeft; en waarlijk, een weinigje bevinding van de dingen Christi is veel meer waardig dan de geheele wereld. Het zoude mij al te lang vallen om u alles te verhalen van eerst tot laatst; maar opdat gij niet denken moogt dat deze dingen fabelen zijn, zoo zal ik u iets daarvan mededeelen.

Lezer! toen het den Heere behaagde, een begin te maken met mijne ziel te onderwijzen, zoo vond Hij mij als een van de gruwelijkste zondaren van de wereld. Hij vond mij als een die met eeden en leugens den spot dreef; als een die in vele zielverdervende zonden en begeerlijkheden zijn vermaak nam, gelijk als in drinken, dansen en allerlei ijdel vermaak met de goddeloozen in de wereld. De Heere mij in dezen staat bevindende, opende mij den spiegel Zijner wet, in welken Hij mij de grootheid en gruwelijkheid van mijne zonden

zoo klaar ontdekte, dat ik dacht dat de wolken des hemels zelve met den toorn Gods vervuld waren, en van Hem bevel hadden om het vuur Zijner grimmigheid over mij uit te storten; nogtans was ik zoo aan mijne zonden vast, dat ik bij mij zelven dacht, dat ik die moest hebben, al zoude ik mijne kostelijke ziel verliezen. O, wat was ik niet een goddeloos schepsel! Maar de groote en oneindige, barmhartige God nam dit voordeel van mijne ziel niet, om mij te verwerpen, en te zeggen : neem hem, duivel! dewijl hij Mij toch niet hebben wil! Neen, maar Hij achtervolgde mij gedurig, en Hij overwon mijn hart, door mij eenige kennis te geven niet alleen van mijnen verloren staat, waar ik zeer gevoelig van was, maar ook dat er eenige hoop van genade was, alsook door mij die liefde tot de begeerlijkheid te benemen en eene liefde tot de godsdienst in de plaats te geven; en dus overwon de Heere mijn hart tot eene begeerte naar de middelen om het Woord te hooren, mijn oud gezelschap te verlaten, en mij te vervoegen bij het volk van God, te gelijk ook met mij veel dierbare aanmoedigingen te schenken door verscheidene beloften der Schriftuur; doch daarna bragt de Heere mijne zonden op eene wonderlijke wijze op mijne conscientie, inzonderheid die zonden welke ik bedreven had na mijne eerste overtuiging; ook werd ik met sterke verzoekingen aangevallen, inzonderheid met zulke verzoekingen die mij deden twijfelen aan den ganschen weg der zaligheid; te weten : of Jezus Christus de Zaligmaker was of niet, en of ik mijne ziel wagen moest op Zijn bloed tot zaligheid, dan of ik eenen anderen weg moest inslaan. Doch dewijl ik door Gods genade eenigermate digt bij Hem gehouden werd in het gebed en in al Zijne andere ordinantiën, ging ik een wei-

nig meer dan een jaar zonder eenig blijk van God omtrent de zaligheid zooals die door Christus Jezus is; maar eindelijk, toen Gods gezette en bepaalde tijd daar was, heeft mij de Heere (juist even te voren eer die lieden, die men Kwakers noemt, in het land kwamen) op zulk eene gezegende wijze in de waarheid van Christus Jezus bevestigd, dat ik verbaasd moest staan om te zien dat Christus Jezus van eene maagd geboren was, dat Hij eene wijl tijds met Zijne discipelen in de wereld gewandeld had, dat Hij naderhand aan een kruis is opgehangen; dat Hij Zijn bloëd gestort heeft, begraven, opgestaan, ten hemel gevaren is; dat Hij daar altijd leeft om voor ons te bidden, en dat Hij ten laatsten dage weder zal komen om de wereld te oordeelen en om Zijne heiligen tot zich te nemen. Deze dingen zag ik zoo klaar, alsof ik er bij gestaan had toen Hij in de wereld was, en ook toen Hij werd opgenomen.

Toen deze verandering in mijne ziel gewerkt was, werd ik als in eene groote verwondering weggerukt; en bij mij zelven in overweging zijnde over die groote verandering die in mijne ziel was (want de Heere bevestigde de ontdekking van den Zone Gods aan mij op zulk eene heerlijke wijze uit Zijn dierbaar Woord, dat ik door genade zeggen kan, dat het was naar de Schriften, 1 Cor. 15: 1—4), zoo vroeg ik aan mij zelven, wat of deze dingen zeggen wilden? waarop ik in mijn hart zulk een woord hoorde: *Ik heb u met opzet bevestigd; want ik iets buitengewoons voor u te doen heb*; hetwelk mij nog meer verwonderd deed zijn, zeggende: hoe, Heere! zulk een arm, ellendig schepsel als ik ben? maar dit woord: *Ik heb u met opzet bevestigd*, bleef mij bij aanhoudendheid bij, met nieuwe voorkomingen van den Heere Jezus en

van de kracht van het bloed Zijns kruises op mijne ziel, en dat op zulk eene baarblijkelijke wijze, dat ik nu door genade zag dat het het bloed was dat op den berg van Calvarië gestort werd, hetwelk de zondaars zalig maakte en verloste, en dat zoo klaar en duidelijk met de oogen mijner ziel, als ik ooit iets met mijne ligchamelijke oogen gezien heb; welke ontdekkingen toen zulk eene werking op mijne ziel hadden, dat zij elk vermogen van dezelve vervulden en vergenoegden. Lezer! ik spreek in de tegenwoordigheid Gods, die weet dat ik niet lieg. Ik zoude u veel van deze en dergelijke handelingen Gods kunnen verhalen, maar mijn oogmerk is niet om dat nu te doen; maar alleen om u iets te zeggen, welke werking het bloed van Christus op mijne ziel gehad heeft, en dat op bijzondere tijden, en in bijzondere gestalten des geestes.

Gelijk als, eerst: dat ik zoo beladen ben geweest met mijne zonden, dat ik niet wist waar ik rusten, noch wat ik doen zoude; ja ik dacht op zulke tijden dat mijne zinnen daardoor gekrenkt zouden worden; nogtans heeft God op zulke tijden uit vrije genade dat bloed van Christus, hetwelk op Calvarië gestort is, zoo krachtdadig op mijne arme, gewonde conscientie toegepast, dat ik terstond zulk eenen zoeten, vasten, bedaarden en ziel vertroostenden vrede ondervond, dat het mij was alsof die voorgaande dingen niet geweest waren; ook had de kracht daarvan zulk eene krachtige werking op mijne ziel, dat ik eenigen tijd onder groote engte en droefheid heenging, door de vreeze dat ik Hem niet meer zou kunnen eeren en liefhebben.

Op een anderen tijd zijn mijne zonden mij zoo groot voorgekomen, dat ik dacht dat eene derzelve zoo groot was als al de zonden van alle menschen in dit land, ja van andere volken en landen daar

bij; (lezer! deze dingen zijn geen inbeeldingen, want ik heb onder deze bevindingen gebukt gegaan) nogtans heeft het minste stroompje van het harte-bloed van Christus Jezus alles weggenomen en doen verdwijnen, tot verbazing van zulk een arm zondaar; en gelijk ik te voren zeide, mij overgebragt in eene zoete en hemelsche blijdschap en vrede in den Heiligen Geest.

Wanneer mijn hart op andere tijden verhard, dood, zorgeloos, blind en ongevoelig is geweest, (welke waarlijk droevige gestalten zijn voor een arm Christen) heeft nogtans op zulke tijden dat dierbaar bloed Christi, dat wonderbare bloed van den Zone Gods, hetwelk uit Zijn gezegend ligchaam uitgestort is aan het hout des kruises, mijn hart zoo verzacht, verlevendigd en verlicht, dat ik waarlijk zeggen kan, lezer! dat mijne ziel daarover verwonderd is.

Nog eens, wanneer ik met zonden ben beladen geweest, en met verscheidene verzoekingen ben gekweld geworden op eene zeer verschrikkelijke wijze, zoo heb ik de kracht van Christus bloed met de kracht van andere dingen beproefd, en heb bevonden, dat wanneer tranen, gebeden en andere dingen niets te weeg konden brengen, noch mijn hart niet bereiken konden, dat toen een droppeltje, eene verschijning van de kracht van dat bloed, hetwelk met eene speer uitgelaten is, op eene gansch wonderlijke en gezegende manier mij verlost heeft. O, mij dunkt, dat het met zulk eene kracht en leven, met zulk eene onwederstandelijke en wonderbare heerlijkheid kwam, dat het van al de zonden reinigde, al het geroep deed stilzwijgen, al de vurige pijlen uithluschte, en al de vlammen van de hel, welke door de beschuldigingen van de wet, van den satan, en van de twijfelmoedige gedach-

tenis van mijne vorige zonden ontstoken werden, deed verdwijnen.

O mijne vrienden, ik moet, gelijk Petrus eens tot de gemeente zeide, ook tot u zeggen, dat ik geene kunstig verdichte fabelen ben nagevolgd in u bekend te maken welke autoriteit het bloed van Christus op mijne conscientie gehad heeft. O neen, maar gelijk Petrus spreekt rakende de komst van Christus in de wereld, zoo kan ik ook eenigermate hetzelfde zeggen van het bloed des Heeren Jezu dat gestort is toen Hij in de wereld was. Dit is niet het getuigenis van mij alleen rakende deze zaak; neen, maar hierin komen al de profeten overeen in dit te bevestigen in hunne schriften, en ook al de heiligen getuigen nu nog hetzelfde in het verkondigen van de beminnelijkheid en de veelvuldige kracht van hetzelve. *U ook aangaande,* zegt God tot Christus, *door het bloed uws verbonds, heb Ik uwe gebondenen uit den kuil, daar geen water in is, uitgelaten,* Zach. 9 : 11. *In welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden, naar den rijkdom Zijner genade,* Ef. 1 : 7; nog eens Col. 1 : 14. *In denwelken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der zonden.* Onze kleederen worden gewasschen en wit gemaakt in het bloed des Lams, Openb. 7 : 14. De duivel wordt overwonnen door het bloed des Lams, Openb. 12 : 11. Ook worden door het bloed Christi onze conscientiën gereinigd van de doode werken om den levenden God te dienen, Hebr. 9 : 14. *Wij hebben vrijmoedigheid om in te gaan in het heiligdom door het bloed Jezu,* Hebr. 10 : 19. Ik zoude hier eene wolk van getuigenissen kunnen bijbrengen uit al de schaduwen en voorbeelden, alsook uit verscheidene profeten, en nog veel meer uit het Nieuwe Testament; doch ik zal

zulks nu niet doen, lezer, om u niet door een al te grooten uitstap verdrietig te vallen, schoon ik in deze redevoering geen misdaad begaan heb, want het bloed van Christus is een dierbaar bloed, 1 Petr. 1 : 18, 19.

Nu komen wij tot het derde hoofdstuk dat van ons was voorgesteld, namelijk om u de bijzondere voorregten te toonen die iemand heeft die onder het verbond der genade is, boven diegenen die onder het verbond der werken zijn.

Gelijk als, eerst : het verbond der genade is niet op onze gehoorzaamheid, maar op Gods liefde, namelijk, op Zijne vergevende liefde t'onswaarts door Christus Jezus, gegrond.

Het eerste verbond stond om door ons verbroken of gehouden te worden, en Gods liefde of toorn verloren of genoten te worden, naar dat wij schepselen ons gedroegen; maar nu is de grond van Gods verbond der genade Zijne vrije liefde door Christus Jezus, Deut. 7 : 7, 8. *De Heere heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uwe veelheid boven alle andere volken, want gij waart het weinigste van alle volken; maar omdat de Heere u-lieden lief had, en opdat Hij hield den eed, dien Hij uwe vaderen gezworen had. Door Zijne liefde en door Zijne genade heeft Hij ze verlost, en de engel zijns aangezigts heeft ze behouden,* Jez. 63 : 9. — *Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met eene heilige roeping; niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus, voor de tijden der eeuwen.* Deze liefde Gods wordt ons niet toegebragt door iets dat wij gedaan hebben, (gelijk te voren bewezen is) maar door hetgeen Hij gedaan heeft met wien het verbond gemaakt is. *Gezegend zij de God en Vader onzes Heeren Jezu Christi, die ons gezegend*

heeft met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christus, gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem voor de gondlegging der wereld, Ef. 1 : 3, 4. *Gelijkerwijs ook God in Christus ulieden vergeven heeft,* Ef. 4 : 32, dat is, door Christus lijden en gehoorzaamheid. Wanneer dit maar regt verstaan wordt, zoo geeft het een overvloed van troost op voor degenen die binnen de palen zijn van het verbond der genade. Want een geloovige ziet hier: (1) Dat indien de gehoorzaamheid en het lijden van Christus staande blijven, (welke een vast fondament zijn) hij dan ook moet staande blijven, wijl God met hem door Christus handelt. (2) Dat hij derhalve niet vallen zal, tenzij de gehoorzaamheid en het lijden van den Heere Jezus als gebrekkig en onvolkomen voor de oogen der Goddelijke regtvaardigheid verworpen worden, hetwelk nooit zijn zal. Want het verbond is met Hem gemaakt en Hij is er de Borg van, Zach. 9 : 11, Hebr. 7 : 22, dat is, gelijk het verbond met Hem gemaakt is, Hij ook zoo verbonden stond om hetzelve te vervullen; want gij moet weten dat het verbond tusschen den Vader en den Zoon lang te voren gemaakt is eer het vervuld of openbaar verzegeld is geworden door het bloed van Christus; het is al gemaakt *voor de tijden der eeuwen,* Tit. 1 : 2. *Voor de grondlegging der wereld,* Ef. 1 : 4. 1 Petr. 1 : 20. Maar de conditiën daarvan zijn niet vervuld geworden voor omtrent zeventien honderd jaren geleden; doch al dien tijd te voren stond de Heere Jezus als Borg verbonden om ter bestemder tijd de betaling te doen. Ook is het uit kracht van Zijne borgwording (hebbende zich zelven in het verbond verbonden om alles te doen wat tusschen Hem en Zijnen Vader besloten was) dat al de uitverkorenen die vóór Zijne menschwor-

ding geboren zijn en geleefd hebben, zalig zijn geworden en ingegaan zijn in de ruste, Rom. 3 : 25. *Welken God voorgesteld heeft tot eene verzoening door het geloof in Zijnen bloede, tot eene betooning van zijne regtvaardigheid, door de vergeving der zonden die te voren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods;* dat is, Christus Borg geworden zijnde voor degenen die vóór Zijne komst gestorven zijn, heeft ook inderdaad en in waarheid in de volheid des tijds eene volkomene genoegdoening voor hen gegeven, volgens de voorwaarden van het verbond der genade.

Ten tweede. Het verbond der genade, waar de geloovigen onder zijn, gelijk het fondament daarvan vaster is, zoo zijn ook de beloften van hetzelve beter, vaster, vrijer en voller dan die van het eerste verbond.

1. Zij zijn beter, wanneer men de eene vergelijkt bij de uitnemendheid van de andere. Het eerste had geene andere belofte dan een aardsch paradijs : *Doet dat en gij zult leven,* namelijk, hier in een aardsch paradijs; maar het nieuw verbond heeft de belofte van een hemelsch paradijs.

En gelijk het verbond der werken een aardsch paradijs belooft, zoo is het ook tevens een paradijs of een zegen, die, schoon men dien eens verkrijgt, nogtans wederom verloren of verbeurd kan worden; want wij worden niet langer dan wij gehoorzamen in het bezit daarvan gelaten; maar de beloften van het nieuwe verbond brengen ons den zegen van eene eeuwige erfenis, Hebr. 9 : 15. *Degenen die geroepen zijn, ontvangen de beloftenis der eeuwige erve.*

2. Gelijk het eerste verbond in zijne beloften zoo goed niet is, zoo is het ook zoo vast niet als dit verbond. Hierom noemt de apostel het eene zulk

een dat bewogen kon worden en ook bewogen is; maar dit verbond is zulk een dat niet bewegelijk is, Hebr. 12 : 27. *En dit woord : nog eenmaal* (sprekende van de twee verbonden) *wijst aan de verandering der bewegelijke dingen, als welke gemaakt waren, opdat blijven zouden de dingen die niet bewegelijk zijn;* dat zijn de dingen van het tweede verbond, als vers 28 blijken kan : *Daarom, alzoo wij een onbewegelijk koningrijk ontvangen hebben, laat ons de genade vast houden, door dewelke wij welbehagelijk Gode mogen dienen, met eerbieding en godvruchtigheid.* Dit in 't algemeen, maar meer bijzonder :

a. Zij zijn zekerder, overmits zij ook gegrond zijn op de liefde Gods, en dezelve ons worden toegebragt zonder iets van ons te vorderen, wat zou kunnen beletten dat wij ze genieten zouden. De beloften der wet konden gemakkelijk door onze ongehoorzaamheid verhinderd worden; maar de beloften des evangelies zeggen : *Indien de hemelen daar boven gemeten, en de fondamenten der aarde beneden doorgrond kunnen worden, zoo zal Ik ook het gansche zaad Israels verwerpen, om alles wat zij gedaan hebben, spreekt de Heere,* Jer. 31 : 37. Zoo ook Jez. 43 : 25. *Ik, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg om mijnent wil, en Ik gedenk uwer zonden niet.* Ik zal u mijne beloften deelachtig maken, en ten einde Ik zulks doen moge, zoo zal Ik al uwe zonden achter mijnen rug werpen in de diepte der zee, opdat de belofte vast zij allen den zade; hierom zegt de apostel, wanneer hij toonen wil dat de beloften van het nieuwe verbond vaster zijn dan die van het oude, dat de wet en hare werken aan eene zijde zijn gelegd en dat dezelve ons blootelijk toegebragt worden door de regtvaardigheid des geloofs, welke is de regtvaardigheid Christi;

want, zegt hij, *de belofte is niet door de wet aan Abraham of zijn zaad geschied, namelijk, dat hij een erfgenaam der wereld zou zijn, maar door de regtvaardigheid des geloofs. Want indien degenen die uit de wet zijn, erfgenamen zijn, zoo is het geloof ijdel geworden en de beloftenis te niet gedaan. Daarom is zij uit het geloof, opdat zij naar genade zij; ten einde de belofte vast zij al den zade.* Rom. 4 : 13, 14, 16.

b. Zij zijn zekerder, omdat, gelijk alles weggenomen is dat dezelve verhinderen konde, zij ook zoo aan een getrouwen vriend zijn toevertrouwd om ze te bewaren: *want zoovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem Ja en zijn in Hem Amen;* dat is, vast en zeker. Zij zijn vast, omdat zij zijn in de hand van ons Hoofd, van onzen vriend, man en broeder, die vleesch is van ons vleesch en been van onze beenen, ja in het hart en in de hand van onzen dierbaren Jezus.

c. Zij zijn zekerder, omdat al de voorwaarden van dezelve alreede voor ons vervuld zijn door Christus Jezus, gelijk ik te voren getoond heb. Elke belofte van het nieuwe verbond, indien er eene voorwaarde in is, die heeft onze Borg voor ons vervuld, en Hij geeft ons ook genade om de zoetheid en dierbaarheid die uit dezelve voortkomt te ontvangen, door Zijn vervullen van alles wat in dezelve vereischt wordt.

d. Zij zijn zekerder, omdat, gelijk zij gegrond zijn op de liefde Gods, alles uit den weg genomen is, besteld zijnde in de hand van een getrouwen vriend, en elke voorwaarde van dezelve ten aanzien van de regtvaardigmaking door Christus vervuld is, — de Heere ook zoo plegtig tot onze bevestiging in dit geval met een eed gezworen heeft: *want als God aan Abraham de belofte deed, dewijl*

Hij bij niemand die meerder was had te zweren, zoo zwoer Hij bij zich zelven, zeggende: Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen, en vermenigvuldigende zal Ik u vermenigvuldigen. En alzoo langmoediglijk verwacht hebbende, heeft Hij de belofte verkregen. Want de menschen zweren wel bij den meerdere dan zij zijn, en de eed tot bevestiging is denzelven een einde van alle tegenspreking (opdat er geen twijfel of eenige schrupel wezen mogt omtrent de zekere vervulling van de belofte) *waarin God, willende den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid Zijns raads,* (of Zijn vast en onveranderlijk besluit in het geven van de beloften tot troost Zijner kinderen) *is met eenen eed daartusschen gekomen, opdat wij door twee onveranderlijke dingen* (te weten, Zijne belofte en Zijn eed) *in welke het onmogelijk is dat God liege, eene sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlugt genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden,* Hebr. 6 : 13—18.

3. Dat het verbond een beter verbond is, blijkt ook omdat deszelfs beloften vrijer en voller zijn, dan die van het eerste verbond. Dat zij vrijer zijn blijkt, omdat het eerste zegt: geen gehoorzaamheid, geen leven; doet dat en gij zult leven, maar zoo niet, dan zult gij sterven; maar het nieuwe verbond zegt: wij worden zalig gemaakt door te gelooven in hetgeen een ander gedaan heeft en zonder de werken der wet. *Nu dengenen die werkt wordt de loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld. Doch dengenen die niet werkt, maar gelooft in Hem, die den goddelooze regtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot regtvaardigheid.* Het eene zegt: betaal mij wat gij schuldig zijt; het andere zegt: ik scheld u alles uit genade kwijt; het eene zegt: omdat gij gezondigd hebt zoo moet gij sterven, en

het andere zegt: omdat Christus leeft, zoo zult gij ook leven. En dat zij voller zijn blijkt, omdat zij voller van aanmoediging en troost zijn; de eene, te weten de wet, is gelijk Farao's ranke en leelijke koeijen, meer gereed om ons te verslinden, dan om ons eenige hulp te verzorgen. Maar de andere is gelijk most in een vollen bos druiven, daar gewisselijk een heerlijke zegen in is. Het eene zegt: indien gij gezondigd hebt, keer nogtans weder; het andere zegt: schoon ik eene belofte heb voor degenen die mij gehoorzamen, indien gij nogtans gezondigd hebt zoo moet gij verloren gaan.

Ten derde. Die onder het verbond der genade zijn, worden bevoorregt boven degenen die onder de wet zijn, *omdat wij door de beloften der wet noch het geloof, noch de hoop noch den Geest ontvangen;* maar door de beloften des Evangelies ontvangen wij die allen, 2 Petr. 1 : 4. *Door welke ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn, opdat gij door dezelve der Goddelijke natuur deelachtig zoudt worden; o, laat ons dan de onwankelbare belijdenis der hoop vasthouden, want die het beloofd heeft is getrouw,* Hebr. 10 : 23. *In de hoop des eeuwigen levens, welke God, die niet liegen kan, beloofd heeft.* Tit. 1 : 2.

Ten vierde. Die onder dit verbond zijn, zijn in eenen zeer gelukkigen staat; want schoon er in het Evangelie verscheidene voorwaarden zijn om volbragt te worden, zoo verwacht Christus Jezus nogtans niet dat zij van ons zelven volbragt zullen worden, maar door Zijn eigen Geest in ons, gelijk er geschreven staat, Jez. 26 : 12 : *Heere, Gij hebt ons ook al onze zaken uitgerigt.* Is er deze voorwaarde dat wij gelooven moeten? dan wil Hij *de overste Leidsman* (de beginner) *en de voleinder des geloofs zijn,* Hebr. 12 : 2. Moet er ook hoop in Zijne

kinderen zijn? ook wil Hij hun geven en heeft Hij hun gegeven *eene goede hoop in de genade*, 2 Thess. 2 : 16. Moet Gods volk zich gedragen tot heerlijkheid Gods des Vaders? dan wil Hij *in hen werken beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen*, Fil. 2 : 13.

Ten vijfde. Gelijk Hij al onze werken voor ons en in ons werkt, zoo ontvangen wij uit kracht van dit verbond eene nieuwe natuur, door welke wij gewillig worden gemaakt om *God te verheerlijken in ligchaam en in geest, welke beide Godes zijn*, 1 Cor. 6 : 20. *Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag uwer heirkracht*, Ps. 110 : 3.

Ten zesde. Allen die onder dit verbond zijn, zijn in eenen zeer veiligen staat; want in geval zij na hunne bekeering in de eene of andere zonde mogten vallen, (want wie leeft er die niet zondigt? Spr. 24 : 16) zoo worden hun nogtans door de verdiensten en de voorbidding van Christus, die hun Borg is in dit verbond, de zonden vergeven, hunne wonden genezen en zij zelven wederom te regt gesteld; welk voorregt de kinderen van het eerste verbond niet hebben, want wanneer die zondigen zoo worden zij door dat verbond nooit wederom geacht, Hebr. 8 : 9. *Zij zijn in dat mijn verbond niet gebleven, en Ik heb op hen niet geacht, spreekt de Heere.*

Maar wanneer de Heere van het verbond der genade komt te spreken, dan spreekt Hij dus: eerst tot Christus ons gemeen Hoofd, onder den naam van David, Ps. 89 : 27—38. *Hij zal mij noemen, gij zijt mijn Vader, mijn God en de rotssteen mijns heils. Ook zal ik hem ten eerstgeboren Zoon stellen; ten hoogste over de koningen der aarde. Ik zal hem mijne goedertierenheid in eeuwigheid houden, en mijn verbond zal hem vast blijven. En Ik*

zal zijn zaad in eeuwigheid zetten, en zijn troon als de dagen der hemelen. Indien zijne kinderen (te weten de geloovigen) *mijne wet verlaten, en in mijne regten niet wandelen; indien zij mijne inzettingen ontheiligen en mijne geboden niet houden, zoo zal Ik hunne overtreding met de roede bezoeken, en hunne ongeregtigheid met plagen. Maar mijne goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, noch in mijne getrouwheid niet feilen. Ik zal mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen uit mijne lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen. Ik heb eens gezworen bij mijne heiligheid: zoo Ik aan David liege! zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn, en zijn troon zal voor mij zijn gelijk de zon. Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden gelijk de maan, en de getuige in den hemel is getrouw. Mijn verbond zal hem vast blijven.* Merkt hier toch op; het is alsof God zeide: Ik heb dit verbond niet met den mensch, maar met mijnen Zoon gemaakt, en aan Hem zal Ik hetzelve volbrengen en bevestigen! en dewijl Hij mij eene volkomene genoegdoening gegeven heeft, en schoon Zijne kinderen uit zwakheid komen te overtreden, zoo zal mijn verbond nogtans niet gebroken worden, overmits Hij met wien het gemaakt is vast blijft naar de begeerte mijns harten; zoodat mijne regtvaardigheid voldaan is, en mijne wet niets te zeggen of te eischen heeft, wijl de offerande mijns Zoons volmaakt is.

Indien gij uwe zielen lief hebt en gaarne hadt dat zij in den vrede Gods leefden, tot welke alle geloovigen geroepen zijn, dan bid ik u, overweegt toch en zoekt toch uwe ziel gevestigd te hebben in deze eene zaak, te weten, dat het nieuwe verbond door onze overtredingen niet verbroken wordt, en wel omdat het met ons niet gemaakt is. De reden waarom de heiligen zoo op en neer gaan in hunne

reis naar den hemel, is omdat zij zoo zwak zijn in het geloof van deze eene zaak; want zij denken indien zij in deze of in gene zaak komen te overtreden, indien hunne harten koud en dood zijn, en hunne begeerlijkheden sterk en geweldig, dat God dan zoo op hen vertoornd is, dat Hij hen nu uit Zijne gunst werpen zal; dat nu het nieuwe verbond gebroken is; dat de Heere Jezus nu niet langer hun vriend is; dat nu de satan wederom de magt over hen heeft, en dat hun deel nu zijn zal in de opstanding der verdoemenis; daar het verbond nogtans in het minste niet gebroken, noch de genade Gods niet minder is dan te voren. En daarom zeg ik: wanneer gij bevindt dat gij in deze zaak zwak zijt, of in gene zaak komt te feilen, dat uw hart afkeerig is van dit of dat goed en genegen tot dit of dat kwaad, hebt dan toch een oog op den Middelaar van dit nieuwe verbond, en weest verzekerd dat het niet alleen met Hem gemaakt is, en dat Hij de conditiën van hetzelve vervuld heeft, maar dat Hij op Zijne vervulling zoodanig acht geeft, dat Hij uwe zonden u niet toerekenen zal, schoon Hij u als een Vader daarover mag kastijden. *Indien zijne kinderen mijne wet verlaten, en in mijne regten niet wandelen; indien zij mijne inzettingen ontheiligen, en mijne geboden niet houden; zoo zal Ik hunne overtreding met de roede bezoeken, en hunne ongeregtigheid met plagen. Maar mijne goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, noch in mijne getrouwheid niet feilen. Ik zal mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen uit mijne lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen.* En wat was dat? dat was: dat *Hij zijn zaad in eeuwigheid zoude zetten, en zijn troon als de dagen der hemelen,* Ps. 89: 30, enz.

Ten zevende. Een ander voorregt dat de geloo-

vigen genieten uit kracht van het verbond der genade is: dat zij alreede deel hebben aan de bezitting des hemels en der heerlijkheid, en dat op tweederlei wijze: eerst, de Goddelijke natuur wordt hun uit den hemel medegedeeld, en ten andere, zoo is de menschelijke natuur opgenomen in, en heeft bezitting genomen van den hemel. (1) Wij hebben de eerstelingen des Geestes ontvangen, zegt Paulus, het onderpand des Geestes is ons geschonken, hetwelk in plaats is van het geheel. *Die het onderpand is van onze erfenis, tot de verkregene verlossing, tot prijs Zijner heerlijkheid*, Ef. 1 : 14, ziet ook Rom. 8 : 11. (2) De natuur des menschen, te weten, onze natuur, is als de eersteling van het menschelijk geslacht in den hemel en de heerlijkheid opgenomen, om als onze voorlooper daarvan bezitting te nemen, totdat wij daarin komen, 1 Cor. 15 : 20; want de mensch Christus Jezus is als een gemeen persoon, als de eersteling, verbeeldende al de kinderen Gods, in heerlijkheid opgenomen. Zoodat men in zeker opzigt zeggen mag dat de geloovigen alreede in Christus, hun gemeen Hoofd, bezitting genomen hebben van het koningrijk der hemelen, wijl Hij in hunne plaats in hetzelve is ingegaan, *om plaats voor hen te bereiden*, Joh. 14 : 15. Ik bid u, overweegt toch eens, dat de Heere Jezus uit Zijne heerlijkheid gekomen is, opdat Hij ons tot de heerlijkheid zoude brengen; en opdat zulks niet feilen mogt, zoo bekleedt Hij zich zelven met onze natuur (alsof iemand een deel nam van de geheele massa, in plaats van het geheel, Hebr. 2 : 14, 15), en stelt die in de heerlijkheid waar Hij was eer Hij uit den hemel kwam; in dezen zin moeten wij dat zeggen verstaan van den apostel, waar hij van Christus en Zijne geloovigen sprekende, zegt: *en heeft ons mede opgewekt, en heeft*

ons mede gezet in den hemel in Christus. Ef. 2 : 6.

Ten achtste. Dit nog niet alleen, maar wij hebben de geheele magt van God, te gelijk met al de andere heerlijke eigenschappen Zijner natuur, aan onze zijde, overmits dezelve in onze natuur, te weten, in Christus Jezus, wonen, en zich voor de eeuwige zaligheid van ons arme, ledige en nietige schepselen verbonden hebben. Col. 2 : 9, 10. *Want in Hem* (dat is, in den mensch Christus Jezus, die onze natuur heeft, en die ons Hoofd, onze wortel, ons vleesch en ons bloed is) *woont al de volheid der Godheid ligchamelijk.* Merkt toch eens hoe deze twee te zamen worden gevoegd : *in Hem woont al de volheid der Godheid, en gij zijt in Hem volmaakt.* God woont volmaakt in Hem, en wij zijn ook volmaakt ingeplant in Hem, die het hoofd is van alle overheid en magt; en dit alles met bewilliging des Vaders, *want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zoude.* Merkt nu verder, dat de Godheid niet in Christus Jezus woont voor Hem zelven alleen, maar opdat dezelve in een weg van geregtigheid aan ons zoude medegedeeld worden, tot troost en hulp in onze nooden. *Mij is gegeven,* zegt Hij, *alle magt in hemel en op aarde,* en dan volgt er : *En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld,* Matth. 28 : 18, 20. *Hij heeft gaven genomen om uit te deelen onder de menschen; ja ook de wederhoorigen, om bij u te wonen, o Heere God.* Ps. 68 : 19. *En uit Zijne volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade,* Joh. 1 : 16. Col. 1 : 9. En hiervan kunnen de geloovigen niet verstoken blijven, omdat het verbond dat met Christus gemaakt is, in alles ten aanzien van eene dadelijke en lijdelijke geregtigheid, zoo volkomen vervuld is, dat Gods regtvaardigheid daar niets tegen in te brengen heeft,

Zijne heiligheid kan nergens eenige schuld in Hem vinden, ja al Gods magt kan niets bewegen van hetgeen dat door den Middelaar van het nieuwe verbond voor ons gedaan is, zoodat er nu voor een geloovige geen verbond der werken is; daar is niet het minste gebod, niet de minste beschuldiging of veroordeeling van het oude verbond voor eenige van de kinderen der genade, die onder het tweede verbond zijn; daar is geen zonde waar zij over beschuldigd kunnen worden, omdat er geen wet is die tegen hen kan worden ingebragt, maar alles is voor ons volbragt door onzen Middelaar Christus Jezus. O gezegend verbond! o zalig voorregt! — Weest derhalve wijs, o arme, nedergebogene zielen, die kinderen zijt van dit tweede verbond; *staat dan in de vrijheid, met welke ons Christus vrijgemaakt heeft, en wordt niet wederom met het juk der dienstbaarheid bevangen,* noch in uwe conscientie verschrikt met de geboden, noch met de beschuldiging of veroordeeling van de wet als een verbond der werken, Gal. 5 : 1, 2.

Tegenwerping. Indien dat zoo is, dan behoeven wij niet bezorgd te zijn, wat wij doen of laten; wij mogen maar vrij zondigen, dewijl Christus toch voldaan heeft.

Ik antwoord : indien ik een mensch moest beschrijven die onder de magt des satans was, en die ter post naar de hel liep, zoo zoude ik geen anderen aanwijzen dan zulk een, die zulk een gebruik maakte van de genade Gods. Hoe! zult gij, omdat Christus een Zaligmaker is, een moedwillig zondaar zijn? En omdat Zijne genade overvloedig is, overvloedig in de zonden zijn? Ach, arm schepsel! doorzoek de hel vrij van alle kanten, zoo zult gij naauwelijks uws gelijken vinden. En laat ik u ook zeggen, eer ik van u scheide, dat gelijk Gods

verbond in Christus met Zijne kinderen onherroepelijk en onveranderlijk vast staat, zoo zal God ook met u zulk een weg inslaan, dat tenzij gij Hem Zijn eed kondt doen verbreken, gij nooit, in dezen staat stervende, in den hemel zult komen. *Zij hebben mij verzocht, zij hebben mij beproefd,* en mijne genade in ontuchtigheid veranderd (vergelijk Hebr. 3 : 9—11 met 1 Cor. 10 : 5—10); *zoo heb Ik dan gezworen in mijnen toorn : indien zij in mijne rust zullen ingaan!* Alsof God zeide : indien Christus hun niet genoeg is, maar zij ook hunne zonden moeten hebben, zoo beveel Ik dat hen de duivel neme; indien de hemel hun niet genoeg is, dan moet de hel hen ontvangen en zij daarin verbrand en verteerd worden. God heeft meer dan eene plaats voor zondaren; indien de hemel hun niet aanstaat, dan zal Hij hen in de hel werpen; indien hun Christus niet aanstaat, dan zullen zij met den satan moeten verkeeren. En daarom moeten en willen wij de waarheid van de natuur van dit verbond aan Gods arme heiligen voordragen, tot hunne aanmoediging en vertroosting, die blijde zullen zijn Christus te hebben, op welke voorwaarden dan ook; — nogtans moeten wij de zwijnen en kinderen dezer wereld ook zeggen, welk een zwijnenkot voor hen bereid is, namelijk zulk een als God bereid heeft voor den duivel en zijne engelen. Matth. 25 : 41.

Tegenwerping. Maar indien de Heere Jezus aan God eene volmaakte genoegdoening gegeven heeft, dan behoef ik niet te vreezen, schoon ik in de zonden voortga, want dewijl God alreede voldaan is, zoo zoude het onregtvaardig zijn dat Hij die zonden zoude straffen, voor welke Hij alreede door Christus voldaan geworden is.

Ik antwoord : ach, arme rebel! daar zijn som-

migen in Christus en sommigen buiten Hem; die in Hem zijn, hebben de vergeving hunner zonden, en zijn zelve nieuwe schepselen gemaakt, hebbende den Geest Christi, welke een heilige, liefhebbende en zelfverloochenende Geest is. Die nu dus in Christus zijn, zijn er zoo verre af van vermaak te hebben in de zonden, dat de zonde integendeel de grootste last is die hen kwelt. O hoe gewillig zouden zij er niet van verlost willen zijn, zelfs van de gedachten daarvan, Ps. 119 : 113. Het is tot smart hunner zielen (wanneer zij in eene regte gestalte zijn) dat zij niet meer tot eer en heerlijkheid van dien God kunnen leven dan zij doen; en in al hunne gebeden tot God zijn de zuchtingen en smeekingen hunner zielen niet minder om heiligende, dan om vergevende genade, opdat zij hier een heilig leven mogten leiden; zij zijn niet minder gewillig hier heilig te leven, als om hier namaals gelukkig te zijn, Fil. 3 : 7—21; zij begeeren om zoowel van de smet der zonde gereinigd te wezen, als van derzelver schuld; zij begeeren om hier op aarde God zoowel te verheerlijken, als van Hem verheerlijkt te worden in den hemel. Maar daar zijn ook sommigen die niet in Christus, maar die onder de wet zijn; deze allen, zij mogen dan profaan of burgerlijk zijn, worden bij God voor goddeloozen aangezien; en indien al de engelen Gods in staat zijn dezen voor Gods gerigt te slepen, zoo zullen zij daarvoor gebragt worden, om van al hunne goddelooze daden rekenschap te geven, Judas vers 15, en daarover veroordeeld zijnde, zullen zij voor eeuwig in het helsche vuur moeten branden, indien zij in zulk een toestand komen te sterven. En daarom : indien gij uwe ziel liefhebt, geef toch zulk eene goddelooze gestalte geen plaats. *Dat u niemand verleide met ijdele woorden* (dat gij

denken zoudt, omdat Christus voor de zonden aan God voldaan heeft, dat gij daarom in uwe zonden leven moogt; o neen, de Heere verhoede dat iemand zulks zoude denken) *want om deze dingen komt de toorn Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid.* Ef. 5 : 6.

Dus heb ik u, lezer! een kort berigt gegeven van het verbond der werken en van het verbond der genade, alsook van de natuur van het een en van het andere. Ik heb ook in deze redevoering getracht u den toestand aan te toonen van degenen die onder de wet zijn, hoe naar en ellendig die is, zoowel uit hoofde van de natuur van het verbond waar zij onder zijn, alsook uit hoofde van Gods gedrag omtrent hen, volgens dat verbond. En omdat ik nu alles in zulk een kort begrip zoek te brengen als ik kan, zoo zal ik zoo kort als doenlijk is, met het gebruik en de toepassing van het geheel een aanvang maken; biddende dat de Heere het voor uwe ziele zegenen mag.

Een gebruik van beproeving omtrent het eerste verbond.

Laat ons hier nu in de eerste plaats eens beproeven in welk verbond gij met God staat, of het het verbond der werken of het verbond der genade is. — Opdat wij dit nu regt mogen doen, zal ik deze stelling ter neder stellen, namelijk: dat alle menschen natuurlijk in de wereld komen onder het eerste verbond, welk genaamd wordt het oude verbond of het verbond der werken, welk de wet is. *En wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen,* Ef. 2 : 3, hetwelk niet konde zijn indien zij niet onder de wet waren; want

daar is niemand onder het tweede verbond die een kind des toorns is, maar zij zijn allen kinderen des geloofs, kinderen der belofte, niet der dienstbare, maar der vrije, Gal. 4 : 28—31.

Nu is de vraag : onder welke van deze twee verbonden zijt gij?

Antw. Ik hoop dat ik onder het verbond der genade ben.

Vraag. Maar welken grond hebt gij om te denken dat gij onder dat gezegende verbond zijt, en niet liever onder het verbond der werken, dat strikte, dat zielverdoemende verbond?

Antw. Geen anderen grond dan dat ik zulks hoop.

Vraag. Maar welken grond hebt gij voor deze uwe hoop? want eene hoop zonder grond is maar gelijk een kasteel dat men in de lucht bouwt, die u nooit eenig goed zal doen, maar bevonden zal worden gelijk die waar men van leest, Job 8: 13—15. *De verwachting des huichelaars zal vergaan. Van denwelken zijne hoop walgen zal, en zijn vertrouwen zal zijn een huis der spinnekoppen. Hij zal op zijn huis lenen, maar het zal niet bestaan; hij zal zich daaraan vasthouden,* (gelijk gij ook aan uwe hoop schijnt te doen) *maar het zal niet staande blijven.*

Antw. Mijne hoop is gegrond op de beloften; waar zoude die anders op gegrond zijn?

Vraag. Het is waar, de hoop die op God in Christus is, is gegrond in de belofte, en deze hoop regt te hebben door het uitstorten van de liefde Gods in het hart, is eene hoop die wel gegrond is, Rom. 5 : 1—7; maar op welke beloften van de heilige Schrift vindt gij uwe hoop gegrond te wezen? en waaruit weet gij dat gij uwe hoop grondt op de beloften des Evangelies, of van het nieuwe verbond, en niet op de beloften van het oude verbond? Want

in dit laatste verbond zijn zoowel beloften als in het andere?

Antw. Ik hoop, indien ik wel doe, dat ik aangenaam en verhoogd zal worden, omdat God zulks heeft gezegd, Gen. 4 : 7.

O arme ziel, indien uwe hoop daarop gegrond is, zoo is zij niet gegrond op de beloften des evangelies of het nieuwe verbond, maar waarlijk op het oude; want deze woorden zijn tot Kaïn gesproken, die een zoon was van het oude verbond, en de woorden zelve zijn den inhoud van dat verbond, want zij loopen dus : *Doet dat, en gij zult leven. De mensch die deze dingen doet, zal door dezelve leven. Indien gij weldoet, zoo is er verhooging.* Lev. 18 : 5, Ezech. 20 : 11. Rom. 10 : 5. Gal. 3 : 12. Gen. 4 : 7.

Tegenwerping. Indien iemands gehoorzaamheid en goed leven, en zijn trachten om God te dienen zoo goed als hij kan, hem niet tot Christus helpen zal, dan weet ik niet wat zulks zal doen; maar ik ben verzekerd dat het zondigen tegen God zulks niet zal doen.

Antw. Hebt gij nooit de schriftuurplaats gelezen, waar gezegd wordt : *Maar Israel, die de wet der regtvaardigheid zocht, is tot de wet der regtvaardigheid niet gekomen?* enz. Rom. 9 : 31, 33.

Tegenwerping. Maar zegt de Schrift evenwel niet : *zalig zijn zij die Zijne geboden doen, opdat hunne magt zij aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad?*

Antw. Men heeft hier te onderzoeken, of Zijne geboden te bewaren is een trachten om de wet als een verbond der werken te onderhouden, dan of het gemeend wordt van de groote geboden van het Nieuwe Testament, welke gemeld worden 1 Joh. 3 : 22, 23. *En zoo wat wij bidden, ontvangen wij*

van Hem, dewijl wij Zijne geboden bewaren, en doen hetgeen behagelijk is voor Hem. Maar welke geboden meent gij, Johannes? Meent gij die van het verbond der werken of van het Evangelie? Neen, *Dit is Zijn gebod* (zegt hij) *dat wij gelooven in den naam Zijns Zoons Jezu Christi, en elkander liefhebben gelijk Hij ons geboden heeft.* Indien het het oude verbond als een verbond der werken is, dan is het Evangelie eene ijdele zaak. *Indien het is uit de werken, zoo is het geen genade meer,* Rom. 11 : 6. En daarom is het niet het oude verbond, als zoodanig aangemerkt.

Vraag. Maar wat meent gij met die woorden : het oude verbond als zoodanig aangemerkt? Verklaar wat gij daardoor meent.

Antw. Mijne meening is, dat de wet, gelijk die van Sinai is afgekondigd, niet moet worden gehoorzaamd om daardoor het leven te ontvangen. Indien gij waarlijk wilt zalig worden, dan moet gij, nadat gij in Christus gelooft, dezelve gehoorzamen en u daarin verblijden en vertroosten, als een blijk van uwe liefde tot Hem, die u alreede door Zijn bloed heeft zalig gemaakt, zonder uwe gehoorzaamheid aan de wet van Sinai of aan eenige andere.

Vraag. Denkt gij dat ik meen dat mijne geregtigheid mij behouden zal zonder de geregtigheid van Christus? Indien gij dat denkt, dan begrijpt gij mij niet wel, want dat is mijne meening niet; maar dit meen ik : dat ik trachten zal om alles te doen wat ik kan, en dat Christus dan hetgeen ik niet kan doen voor mij zal doen.

Antw. Ach arme ziel! ook dit is een verkeerden weg; want daardoor stelt gij Christus maar tot een stuk van een Zaligmaker; gij zult wat doen, en dan Christus de rest; gij zult uw eigen dingen stellen in de eerste plaats, en als gij dan eindelijk

te kort komt dan zult gij van Christus gaan leenen; gij zijt er zulk een die Christus de grootste oneer aandoet van allen. Eerst, omdat gij Zijne verdiensten veracht door uwe werken daarboven te verheffen. En ten andere, door Zijne werken te vermengen, te weten Zijne geregtigheid met uwe onreine werken.

Vraag. Wildet gij dan hebben dat wij niets deden? wildet gij hebben dat wij Christus zoo dienstbaar zouden maken, dat Hij alles deed, en dat wij ledig zaten?

Antw. Arme ziel! Gij toont uwe onkunde van Christus door te zeggen, dat gij Hem niet dienstbaar wilt maken om alles voor u te doen; maar ik zeg u, Hij rekent het zich eene groote eer om alles voor u te doen; en het is Hem de grootste oneer aan te doen, wanneer gij maar denkt dat het anders is. Dit hebben al Gods heiligen, die ondervinding hadden van het werk der genade op hunne zielen, ook zoo erkend. Openb. 5 : 9 : *zeggende : gij zijt waardig dat boek te nemen, en zijne zegelen te openen.* En vers 12 : *het Lam dat geslagt is, is waardig te ontvangen de kracht, en de rijkdom, en de wijsheid, en de sterkte, en de eere, en de heerlijkheid, en de dankzegging;* en waarom? Leest dat vers 9. *Want gij zijt geslagt, en hebt ons Gode gekocht met uwen bloede,* enz. Ziet ook Ef. 1 : 6, 7. *Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade, door welke Hij ons begenadigd heeft in den geliefde; in welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed,* enz.

Tegenwerping. Dit alles belijden wij, dat Christus Jezus voor ons gestorven is; maar hij die denkt om door Christus zalig te worden, en in zijne zonden leeft, zal nooit door Hem behouden worden.

Antw. Ik erken dat dit eene waarheid is; nog-

tans zeg ik nogmaals : een mensch moet zijne eigene goede werken niet stellen als de laagste sport van de ladder op welke hij ten hemel klimt; dat is : hij die ten hemel wil en zal gaan, moet zijne kostelijke ziel geheel en alleen, zonder eenige van zijne eigene werken, op Christus Jezus en Zijne verdiensten wagen.

Vraag. Moeten wij dan tot Christus komen als een zondaar?

Antw. Ja, zelfs met al uwe zonden, zoo vuil en onrein gij zijt.

Vraag. Maar is dit de weg niet om Christus van ons te doen walgen? Gij weet, wanneer kinderen in het slijk gevallen zijn, dat zij zich dan gewoonlijk zooveel reinigen als zij kunnen eer zij te huis komen, uit vreeze dat hunne ouders hen bekijven mogten; en zoo denk ik dat wij ook moeten doen.

Antw. Deze gelijkenis wordt gansch verkeerd toegepast, wanneer die bijgebragt wordt om te toonen wat wij moeten doen als wij tot Christus komen. Want die zich zelven kan reinigen, heeft Christus niet van doen; want de gezonden, de reinen en de regtvaardigen hebben Christus niet van noode, maar die onrein en ziek zijn. Gij weet, wanneer de medicijnmeesters geacht en geëerd willen zijn, dat zij dan hunne patienten niet gebieden zullen om eerst zich zelven te genezen, eer zij tot hen komen; maar dat zij tot hen komen zullen met alle striemen en wonden, zoo ellendig als zij zijn, gelijk de vrouw die den vloed des bloeds had, of gelijk Maria Magdalena, en gelijk al de melaatschen met hunne schurftheid; — dat is het regte komen tot Christus.

Tegenwerping. Ik hoop dat Christus mij zal zalig maken, omdat Zijne beloften en Zijne barmhartigheid zeer uitgebreid zijn; en zoolang als Hij be-

looft het leven te zullen schenken, zoo vrees ik te minder voor mijn staat.

Antw. Het is waar, de beloften van Christus zijn zeer uitgebreid, en ook Zijne barmhartigheid, waarvoor Zijn Naam eeuwig geloofd moet worden; desniettegenstaande zijn er velen die ingaan door de wijde poort tot het verderf, en daarom zeg ik, is het uw werk en pligt om ernstig te onderzoeken, of gij onder het eerste of tweede verbond zijt; want tenzij gij onder het tweede verbond zijt, zult gij nooit van den Heere geacht worden, Hebr. 8 : 9, en te meer omdat indien God zoo goed mogt zijn u deel te geven in het tweede verbond, gij dan vergeving zult hebben van al uwe zonden, en ook het eeuwige leven, schoon gij een groot zondaar zijt geweest.

Maar denkt niet dat gij eenig deel zult hebben in de uitgebreide beloften of barmhartigheid Gods tot troost voor uwe ziel, zoolang gij onder het verbond der werken zijt, omdat gij dan zijt buiten Christus door welken God Zijne barmhartigheid, liefde en genade tot zondaren uitbreidt; *want zoovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem Ja en zijn in Hem Amen,* 2 Cor. 1 : 20. 't Is waar, Zijne barmhartigheid, liefde en genade zijn zeer groot, maar die zijn in Christus als besloten, en worden door Hem medegedeeld. *Maar God die rijk is in barmhartigheid, door Zijne groote liefde waar mede Hij ons lief gehad heeft, opdat Hij zou betoonen den uitnemenden rijkdom Zijner genade;* maar op welke wijze zou Hij dat doen? *door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus,* Ef. 2 : 4, 7. Maar buiten Christus zult gij bevinden dat God een regtvaardig en een zondewrekend God is; een God die den schuldigen geenszins onschuldig houdt; en weest verzekerd dat een iegelijk die

buiten Christus wordt gevonden, in den dag des oordeels schuldig zal bevonden worden; en derhalve zal de toorn Gods tot zijn verderf over hem rooken tot in de eeuwigheid.

Wilt derhalve hier goede acht op geven, en ontvangt den raad van den Apostel, 2 Cor. 13 : 5. *Onderzoekt u zelven of gij in het geloof zijt, beproeft u zelven,* of gij den Geest van Christus ontvangen hebt in uwe zielen, of gij bekeerd en wedergeboren zijt, of gij een nieuw schepsel zijt geworden, of uwe zonden afgewasschen zijn in het bloed van Christus, en of gij van onder het oude verbond gebragt zijt onder het nieuwe; en wilt ook in deze geen los onderzoek doen, want gij hebt eene kostelijke ziel om behouden of om verdoemd te worden.

Ten einde gij nu niet bedrogen mogt worden, zoo overweegt dat het wat anders is overtuigd te wezen, en wat anders bekeerd te zijn; wat anders gewond te wezen, en wat anders gedood te zijn, en levend gemaakt te wezen door het geloof in Jezus Christus. Wanneer een mensch gedood wordt, dan wordt hij gedood aan alle dingen waar hij te voren aan leefde; zoowel aan zijn oud geloof als ingebeelde genade, die hij meende te bezitten. 't Is waar, het oude verbond kan u ontdekken dat gij een zondaar zijt, en wel dat gij een groot zondaar zijt; maar het oude verbond of de wet, kan u zonder de hulp des Geestes niet ontdekken dat gij van nature gansch en gaar zonder genade zijt; o neen, maar in het midden van uwe ellenden zult gij uwe ziel afhouden van tot Christus te komen, door u zelven wijs te maken dat gij alreede tot Hem gekomen zijt en reeds eenige genade hebt. O, weest dan ernstig in den gebede om den Geest, opdat uwe ziel verlicht, en de goddeloosheid van

uw hart aan u ontdekt mag worden, ten einde gij uwen ellendigen staat moogt zien waar gij in zijt wegens uwe zonden en ongeloovigheid, welke de groote verdoemende zonde is; en wilt dan onder een gezigt en gevoel van uwen ellendigen staat waar gij in zijt (indien God met u zoude handelen naar uwe verdiensten) tot God roepen om het geloof in een gekruisten Christus, opdat al uwe zonden in Zijn bloed mogen afgewasschen worden, en gij zulk een regt werk van Gods genade in uwe ziel gewrocht moogt krijgen, dat in den dag des oordeels zal kunnen bestaan.

Verder, gij weet dat ik u te voren zeide, dat iemand ver in de belijdenis kan komen, dat hij vele uitnemende gaven kan hebben en vele wonderlijke werken doen, en nogtans onder de wet zijn; en hieruit moogt gij leeren om niet te oordeelen dat gij kinderen Gods zijt, omdat gij eenige gaven van kennis en verstand hebt, meer dan andere menschen. O neen; want gij zoudt de verstandigste mensch van het land kunnen zijn ten aanzien van eene hersenkennis, en evenwel nog onder de wet zijn, en gevolgelijk ook nog onder den vloek. Dewijl het dan zoo is, dat iemand dit alles hebben kan, en nogtans verloren gaan, wat zal het dan niet zijn met degenen die geen goed gedaan hebben, noch ook het minste besef niet hebben van hunne ellende, noch van de barmhartigheid Christi. Jez. 27 : 11. *Het is geen volk van eenig verstand, daarom zal Hij die het gemaakt heeft zich deszelven niet ontfermen, en die het geformeerd heeft zal aan hetzelve geene genade bewijzen.* Ziet ook 2 Thess. 1 : 8, 9.

Daar is eene zaak, uit gebrek van welke de meeste menschen zich jammerlijk bedriegen; te weten, zij zijn onbekwaam om de natuur van de wet en die

van het Evangelie te kunnen onderscheiden. O menschen, uwe blindheid ten aanzien van de kennis van deze eene zaak, is de oorzaak van veler verderf. Hierom zegt Paulus : *Maar tot den huidigen dag toe, wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart,* 2 Cor. 3 : 15, dat is, het deksel van onkunde is nog steeds op hun hart, zoodat zij de natuur van de wet, noch van het Evangelie niet kunnen onderscheiden, overmits zij in hun verstand verduisterd zijn, als wij zien kunnen, kap. 4 : 3, 4. Ook ben ik wel verzekerd, indien gij wel beproefd werd, dat velen zoo onkundig bevonden zouden worden, dat zij geen woord regt antwoord zouden kunnen geven, noch omtrent de wet, noch omtrent het Evangelie. Ach mijne vrienden, stelt dat iemand u eens vroeg, welken tijd gij doorgebragt, of welke moeite gij genomen hebt om tot het regt verstand van de natuur en het onderscheid van deze twee verbonden te geraken, zoudt gij niet (indien gij de waarheid wildet spreken) moeten zeggen, dat gij zelfs niet eens acht gegeven hebt of er twee dan of er meer verbonden zijn? Zoudt gij niet moeten zeggen : ik heb aan geen verbonden gedacht, noch derzelver natuur overwogen? Ik heb gemeend als ik eerlijk leefde en zoo goed deed als ik kon, dat God mij dan zoude aanzien en genade geven, gelijk Hij anderen gedaan heeft. O mijne vrienden! dit is de oorzaak van het verderf van vele duizenden, want indien zij hierin verblind zijn, zoo is het regt gebruik beide van de wet en van het Evangelie voor hunne oogen verborgen, en dus zijn zij voorzeker in gevaar om eeuwig verloren te gaan, tenzij God uit Zijne vrije liefde en genade het voorhangsel van onkunde van hun hart afneemt, want dat is het dat die arme zielen in dezen blinden en onkundigen staat houdt, in welken staat, zoo zij daarin

sterven, zij wel beklaagd maar niet geholpen, wel ontfermd, maar niet bewaard kunnen worden van den slag van Gods eeuwigen toorn.

Maar indien gij waarlijk verlost wilt zijn van het eerste, en gebragt wilt zijn onder het tweede verbond, zoo vermaan ik u om acht te geven op deze navolgende dingen. Hebt toch goede acht dat gij u zelven niet vergenoegt, schoon gij goede werken doet (dat is, die in zich zelven goed zijn) uit een wettischen geest of beginsel, welke gedaan worden op deze navolgende wijze :

Eerst. Wanneer gij iets doet dat in de schriftuur geboden is, en in uw doen daarvan denkt dat God daarin een welbehagen heeft, omdat gij, als godsdienstige menschen, hetzelve doet. In deze misvatting was Paulus zelf in gevaar van verloren te gaan, want hij meende, omdat hij ijverig en een van de striktste secte was, dat God daarom genadig zoude zijn, en zijne werken aannemen, als klaar blijkt, omdat hij die voor gewin rekende, Filip. 3 : 4—8. Dit wordt nu gedaan (1) wanneer iemand denkt dat hij, omdat hij meent opregter of milddadiger te zijn, zelfs tot verzwakking van zijne uitwendige middelen, dan anderen, bij God aangenaam is; dan wordt het gedaan uit een wettischen geest. (2) Sommige menschen denken dat zij verhoord zullen worden, omdat zij in hunne huisgezinnen bidden, of omdat zij lang kunnen bidden en zich uitnemend in het gebed kunnen uitdrukken, of omdat zij groote verruimingen hebben in het gebed; ik zeg, hierom meenen zij dat God in hen een behagen heeft, en dat hunne werken Hem aangenaam zijn; dit is ook uit een wettischen geest. (3) Sommigen denken wederom, omdat hunne ouders godsdienstig en waarlijk Gods volk zijn geweest, dat zij ook, wanneer zij datgene uitwendig doen het-

welk zij van hunne voorzaten geleerd hebben, bij God zullen aangenaam zijn; maar dit geschiedt ook uit een verkeerden geest of wettisch beginsel, en hoevelen zijn er nogtans niet in deze dagen die om deze reden het goede van zich zelven denken, ja en ook meenen dat Gods volk ook zoo behoorde van hen te denken; niet gedenkende dat het heel gemeen is, dat een goede Eli een Hophni en een Pinehas heeft, beide kinderen Belials; dat een goede Samuel eene bedorvene nakomelingschap gehad heeft, gelijk David ook zoo een Absalom had. Ik zeg, omdat zij hiervan onkundig zijn, of zorgeloos om er acht op te geven, zoo meenen zij omdat zij van zulken of zulken zijn voortgesproten, gelijk ook de Joden in hun tijd deden, dat zij daarom bij God bevoorregt zijn boven de anderen, daar het ondertusschen zoo niet is, Joh. 8 : 33, 35. Matth. 3 : 7—9. Doch weet, indien hetzelfde geloof niet in hen is dat in hunne voorzaten was, om Christus aan te grijpen door denzelfden Geest waar zij het mede gedaan hebben, dat zij dan voor eeuwig verloren moeten gaan, niettegenstaande hunne hooge inbeeldingen die zij van zich zelven hebben.

Ten tweede. Wanneer de menschen in de tegenwoordigheid Gods komen, zonder een oog te hebben op Zijne Goddelijke Majesteit, door Christus Jezus den Zoon Gods, dan komen zij ook tot God, en zij doen alles wat zij doen uit eenen wettischen of ouden verbondsgeest of beginsel: Bij voorbeeld: daar zijn sommige menschen die zeer ernstig zullen bidden, en bij den Heere sterk aanhouden dat Hij hun hunne begeerte mogt geven, daartoe hunnen nood en den overvloed daarvan bijbrengende; ook zullen zij op Gods groote barmhartigheid en Zijne vrije belofte pleiten, maar overmits zij Christus Jezus, het Lam Gods, voorbij zien, zoo verschij-

nen zij in deze niet anders dan in eenen ouden verbondsgeest, want zij komen als schepselen tot God als een barmhartig Schepper, maar niet als Zijne wedergeborene kinderen tot Hem als een Vader, door Christus Jezus; ja schoon zij God als Vader mogen noemen met den mond (niet wetende wat zij zeggen, hebbende deze dingen alleen bij overlevering geleerd) gelijk de Farizeën zulks deden, zoo zal Christus nogtans hen op Zijn tijd openlijk aanzeggen, gelijk Hij voormaals tot de Joden zeide: *Gij zijt* (niettegenstaande uwe belijdenis) *uit den vader den duivel,* tot hunne eeuwige smart en ellende. Joh. 8 : 44.

Ten derde. Indien gij niet onder de wet wilt zijn, of de dingen uit een wettisch beginsel of wettischen geest wilt doen, zoo hebt gij zorg te dragen, dat gij geen werken van Gods heilige wet, of ook van het Evangelie doet om er aangenaam voor God in te zijn, en om het leven daardoor te bekomen.

De werken der wet te doen ten einde wij Gode aangenaam mogen zijn, en onze begeerte van Hem verkrijgen; dat is, dezelve te doen uit eenen ouden verbondsgeest, gelijk dat uitdrukkelijk getoond wordt, Rom. 4 : 4, 5. *Nu dengenen die werkt, wordt de loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld,* enz. dat is, hij verschijnt voor God door de wet en zijne gehoorzaamheid daaraan. En schoon het evangelische werken mogten zijn in zich zelven, gelijk als gedoopt te worden, het avondmaal te gebruiken, hooren, lezen, mediteren en dergelijke, indien deze dingen nogtans niet uit een regt beginsel of uit eenen regten geest gedaan worden, zoo gebruikt de satan die om u onder het verbond der werken te trekken; gelijk hij voormaals de besnijdenis gebruikte, die geen deel was van het verbond

der werken of tien geboden, maar een zegel van de regtvaardigheid des geloofs, welke nogtans uit een wettisch beginsel gedaan zijnde, werd de ziel onder het verbond der werken gebragt, en dus ook door hare onkunde van de natuur en de voorwaarden van het gemelde verbond ellendig verdorven. En zoo is het nu nog; de zielen, onkundig zijnde van de natuur van het eerste verbond, brengen zich, door zich aan verscheidene ordinantiën des Evangelies te onderwerpen, onder het verbond der werken, en wijken zoo van Christus af wanneer zij denken dat zij nader tot Hem komen. O, wat is dat niet ellendig! Indien gij dan weten wilt wanneer en hoe of dit gedaan wordt, hetzij in eene of in meerdere bijzonderheden, zoo zal ik deze navolgende voordragen :

1. Deze brengen zich onder het verbond der werken door de ordinantiën des Evangelies, die niet gelooven kunnen dat God hun genadig zal zijn, tenzij zij gehoorzaamheid komen te oefenen aan deze of gene bijzonderheid die in het Woord geboden is. Dit is dezelfde geest die in die valsche broederen was, waarvan gesproken wordt Hand. 15 en in den ganschen brief aan de Galaten; welker gevoelen was, dat tenzij deze of gene dingen geschiedden, men niet zalig konde worden. Gelijk ook heden ten dage sommigen onder ons zijn die zeggen : indien uwe kleine kinderen niet gedoopt worden, zoo kunnen zij niet zalig worden; en anderen zeggen wederom : indien gij niet regt gedoopt zijt, zoo hebt gij geen grond om verzekerd te zijn dat gij geloovigen of kerkleden zijt; hetwelk er zoover af is van nog zoo goed te zijn als een wettischen geest, dat het een geest van lastering is, als klaar blijkt, omdat zij den Geest, de gerregtigheid en het geloof Christi, met de openbare

belijdenis van dezelve, niet genoegzaam achten om iemand voor een lidmaat van den Heere Jezus te verklaren; daar integendeel anderen, schoon zij snoode huichelaars zijn, terstond voor goede lidmaten gehouden worden, wanneer zij zich maar aan deze of gene dingen uitwendig onderwerpen. Waaruit klaar blijkt, dat er voor het aandoen van de geregtigheid van den Zone Gods niet zooveel achting is, als er is voor datgene hetwelk iemand hebben kan, en een uur daarna mede naar de hel kan gaan; ja waar hij zelfs in het doen daarvan zich voor eeuwig uitsluit van Christus Jezus.

2. De menschen kunnen veel dingen uit een wettischen geest doen, wanneer zij zich zelven met het doen van dezelve vergenoegen, gelijk als met hun bidden, lezen, hooren, dat zij gedoopt zijn, ten avondmaal gaan, en dergelijke; ik zeg, wanneer zij zich vergenoegen met het gedane werk, dan werken zij uit een wettisch beginsel. Bij voorbeeld: sommige menschen, overreed zijnde dat zulke en zulke dingen hun pligt zijn, en dat tenzij zij dezelve verrigten, God geen welgevallen aan hen hebben zal, en ook niet toelaten dat zij erfgenamen zullen zijn van het koningrijk der hemelen, terstond uit dit beginsel indruischen en aan het werk vallen, hetwelk gedaan zijnde, zij vergenoegd en overreed zijn dat zij nu in eenen gelukkigen staat zijn, omdat zij deze of gene dingen hebben gedaan; even gelijk den farizeër, die omdat hij dit en dat gedaan had, op eene pogchende wijze zeide: *O God! ik dank u, dat ik niet ben gelijk de andere menschen; want ik vast tweemaal ter week, ik geef tiende van alles wat ik bezit,* Luk. 18:11, 12; daar de Heere hem, helaas! niet één goed woord geeft voor al zijnen arbeid, maar hem veeleer bestraft.

3. Die menschen handelen uit een wettisch be-

ginsel of geest, welke de striktheid van hunnen wandel tot een grond van verzekering stellen van het eeuwige leven. De grond waarop vele menschen gelooven dat zij zalig zullen worden, is anders niet, dan omdat zij zoo los niet hebben geleefd als hunnen naaste; zij zijn zoo goddeloos niet als anderen, en daarom twijfelen zij niet of het zal met hen wel gaan; dit nu is een valschen grond, en eene zaak die zeer wettisch is, alleen maar riekende naar eenige onvaste bevattingen van het oude verbond. Ik noem die onvaste bevattingen, omdat zij niet regt, noch gezond zijn, maar zoodanig, dat zij u geen nut zullen doen, maar waar gij uwe ziel mede bedriegen zult, omdat de kennis van de natuur van dit verbond niet aan de ziel verschijnt; alleen heeft het eenige gebiedende kracht op haar, aan welke zij zich tracht over te geven, en dus eenigen vrede en eenige voldoening vindt, inzonderheid wanneer zij eene groote gewilligheid vindt om zich aan deszelfs geboden te onderwerpen. Is dit nu niet de eigenlijke grond waarop gij hoopt dat God u behouden zal van den toekomenden toorn? Indien iemand u eens vroeg: welke grond hebt gij, om te denken dat gij zalig zult worden? zoudt gij niet zeggen: omdat ik mijne zonden verlaten heb, omdat ik genegen ben tot het goede, en omdat ik gezet ben op het leven en om meer kennis van Christus te bekomen; ik leef in de gemeenschap der kerk, en daarom hoop ik dat God een goed werk voor mij gedaan heeft en mij zalig maken zal. Maar helaas! dit is eene bedriegerij des satans, om de ziel den grond harer zaligheid te doen bouwen op deze hare stiptheid en onthouding van haar voorgaand goddeloos leven, en omdat zij begeeren nog strikter en strikter te zijn. Indien men zulke menschen nu kennen wil, dan zult gij hen uit deze

gestalte kunnen kennen; deze denken altijd wanneer hunne harten goed zijn, dat Christus hun genadig zal zijn; maar wanneer hunne verdorvenheden werkzaam zijn, dan zijn zij in eene gedurige vrees en twijfeling, totdat hunne harten wederom meer genegen zijn om de dingen te doen die in de wet en in de ordinantiën des Evangelies begrepen zijn; ook zijn deze menschen doorgaans gewoon hunne harten te vertroosten, en zich zelven aan te moedigen om te hopen dat alles wel met hen is, omdat zij niet zoo erg zijn als anderen, maar meer genegen tot het goede dan zij, zakelijk zeggende: *O God, ik dank u dat ik niet ben gelijk de andere menschen, of ook gelijk deze tollenaar,* maar dat ik beter en regtvaardiger ben dan hij.

4. Het is een wettischen geest, die de ziel heimelijk inboezemt, dat, indien zij ooit door Christus zalig zal worden, zij dan eerst voor Hem geschikt moet wezen door een goed hart en goede oogmerken te bekomen, om dit of dat voor Christus te doen, ten einde zij niet van Christus afgewezen en verworpen mag worden als zij tot Hem komt; daar dit de eigenlijke weg is om de ziel van Christus af te keeren, in plaats van zich naar Hem toe te wenden. Want zulk eene ziel heeft Christus meer als een geschilderden Zaligmaker onder haar oog, dan als een waren Zaligmaker. O mijne vrienden, indien gij u zelven schikken kunt, waartoe hebt gij dan Christus noodig? Indien gij hoedanigheden bekomen kunt om u voor Christus aangenaam te maken, opdat Hij u begenadigen mogt, dan hebt gij niet noodig begenadigd te wezen in den Geliefde. Gij zijt in deze, alsof iemand zeide: ik zal mij zelven eerst reinigen, en dan zal ik tot Christus komen om gewasschen te worden; of gelijk iemand die bezeten is, die den duivel eerst zelf wil uitwer-

pen, en dan tot Christus komen om genezen te worden. Indien gij Christus dan wilt aannemen, zoodat gij niet van Hem verworpen wordt, dan moet gij komen als de allergoddeloose van de geheele wereld, die meer geschikt is om verdoemd te worden, indien gij naar regt behandeld werd, dan om het minste aanblikje van hoop of vertroosting van Hem te ontvangen. Komt met het vuur van de hel in uwe conscientie, komt met uw verhard hart dat zoo koud, dood, goddeloos en afkeerig is van uwe eigene zaligheid, komt met verloochening van al uwe tranen, geheden, waakzaamheden en vasten, komt als een bloedrood zondaar en blijft ook niet van Christus af, totdat gij een grooter gevoel hebt van uwe eigene ellende en van de waarheid van Gods barmhartigheid; wacht niet totdat uw hart zachter is en gij in eene betere gestalte zijt, maar gaat tegen uw eigen zin, en tegen den zin van den duivel en de zonde, werpt u zelven neder voor de voeten van Christus met den strop om uwen hals, en zegt : Heere Jezus! hier is een zondaar, een verhard zondaar, een zondaar die niet anders waardig is dan de hel en de eeuwige verdoemenis; en neemt voor nooit van Hem weg te gaan of om het op te geven, totdat gij bevindt dat Hij uwe conscientie gereinigd heeft van de doode werken, en u bekleed met Zijne geregtigheid en volmaakt gesteld heeft in zich zelven. Dit is de weg om tot Christus te komen.

Gebruik van de tweede leering.

Nu zal ik nog een weinig spreken van de tweede leering, en dan zal ik deze redevoering besluiten. Deze leer behelst een overvloed van vertroostingen voor een geloovige die onder het verbond der genade is. Daar is (1) vergeving van zonden. (2) De

bekendmaking van dezelve. En (3) een kracht om u door het geloof te doen volharden tot het einde uws levens.

Eerst. Daar is in dit verbond vergeving der zonden, welk niet was onder het oude verbond; want daarin waren niet dan geboden, welke gehoorzaamd moesten worden of wij moesten verloren gaan. Maar hier is :

1. Vergeving van alle zonden, ja van alle zonden, beide tegen het eerste en het tweede verbond, onder welk laatste gij nu zijt, en dat uit vrije genade door Jezus Christus den regtvaardige, die in uwen naam, in uwe natuur, en in plaats van uw persoon de geheele wet voor u vervuld heeft, en die gehoorzaamheid om niet aan u mededeelt en geeft. O, schoon de wet *eene bediening des doods en der verdoemenis is*, zoo is nogtans het Evangelie, waaronder gij zijt, *eene bediening des Geestes en des levens*, 2 Cor. 3 : 6—9. Schoon zij die leven en sterven onder het eerste verbond, *van God niet geacht worden*, Hebr. 8 : 9, zoo zijn zij nogtans die onder het tweede verbond zijn, *den appel van Zijn oog*, Deut 32 : 10. Ps. 17 : 8. Zach. 2 : 8. Schoon zij die onder de wet zijn, geroepen worden *tot den tastelijken berg, en het brandende vuur, en donkerheid, en duisternis, en onweder, en tot het geklank der bazuin, en de stem der woorden; welk gezigt zoo vreesselijk was, dat Mozes zeide : Ik ben gansch zeer bevreesd en bevende*, Hebr. 12 : 18—22, zoo zijt gij nogtans *gekomen tot den berg Zion, en de stad des levenden Gods, tot het hemelsche Jeruzalem, en de vele duizenden der engelen; tot de algemeene vergadering, en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn, en tot God, den Regter over allen, en de geesten der volmaakte regtvaardigen. En tot den Middelaar des*

nieuwen testaments Jezus, en het bloed der besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel, Hebr. 12: 22—24, namelijk *vergeving der zonden,* Ef. 1 : 7.

2. Het verbond waar gij onder zijt, dat laat, in geval gij door de verzoeking komt te overtreden, de bekeering toe, Openb. 2 : 5; maar de wet laat geene bekeering toe, Gal. 3 : 10. Ook verleent het verbond waar gij onder zijt, kracht en sterkte; maar de wet is enkel *eene stem der woorden,* die wel bevelen, maar geen kracht geven om de dingen die bevolen worden te kunnen gehoorzamen. Hebr. 12 : 19. Gij die onder dit tweede verbond zijt, zijt tot kinderen aangenomen, maar die onder het eerste verbond zijn, zijn slaven en ballingen, Gen. 4 : 12. Gij die onder dit verbond zijt, hebt een Middelaar om tusschen u en Gods regtvaardigheid te staan, 1 Tim. 2 : 5. Maar die onder het eerste verbond zijn, hebben eenen Middelaar die hen verklaagt en bittere dingen tegen hen spreekt, Joh. 5 : 45. Nog eens, de weg die gij naar den hemel hebt is een versche en levende weg, Hebr. 10 : 20, maar de weg van hen die onder het oude verbond zijn, is een doodende en een verdervende weg, Gen. 3 : 24. Gij hebt de geregtigheid Gods waarmede gij voor Hem verschijnen moogt, maar die onder de wet zijn hebben niets dan de geregtigheid der wet, welke Paulus maar voor drek rekende, Filip. 3 : 7, 8. Gij hebt hetgene u volmaakt zal stellen, maar dat missen alle anderen die onder het eerste verbond zijn. *Want de wet heeft geen ding volmaakt, maar de aanleiding van eene betere hoop, door welke wij tot God genaken,* Hebr. 7 : 19.

3. Het nieuwe verbond belooft een nieuw hart en een nieuwen Geest; maar het oude verbond geen van beide. Het nieuwe verbond deelt het geloof mede, Gal. 3; maar het oude verbond doet zulks

niet. Door het nieuwe verbond wordt de liefde Gods uitgestort in het hart, Rom. 5 : 5; maar door het oude verbond wordt daarvan niets op eene zaligmakende wijze medegedeeld door Christus Jezus. Het nieuwe verbond geeft niet alleen eene belofte des levens, maar daarenboven ook de verzekering des levens; maar het oude verbond geeft dit niet.

Het oude verbond werkt toorn, Rom. 4 : 15; maar het nieuwe verbond werkt de liefde in ons, Gal. 5 : 6. Tot dus verre van het eerste. Nu volgt

Het tweede. Gelijk deze alle, en nog vele andere voorregten ons door het nieuwe verbond worden toegebragt, zoo heeft God ook, opdat wij aan de zekerheid van deze heerlijke voorregten niet twijfelen mogten, het zoo beschikt dat zij ons allen bij wege van verwerving worden medegedeeld, zijnde dezelve voor ons verdiend door den Heere Jezus Christus, die de Middelaar is, die voornamelijk te doen heeft tusschen God en onze zielen, in die dingen rakende dit verbond. Nu mogen wij al de heerlijke dingen waar in dit verbond van gesproken wordt, beschouwen, en zeggen : die zijn mijne; ik moet er deel aan hebben, want Christus heeft dezelve voor mij verdiend, en Hij heeft ze aan mij geschonken. Nu behoeven wij niet te zeggen : hoe zullen wij die verkrijgen? God is zoo heilig, en wij zijn zondaren; God is zoo regtvaardig, en wij hebben overtreden; neen, maar veeleer, schoon wij zoo snood zijn en niets verdiend hebben, zoo is Christus nogtans heilig en Hij heeft alles verdiend; schoon wij God zoo hebben getergd door Zijne wet te overtreden, dat Hij in Zijne regtvaardigheid niet op mij kon nederzien; zoo heeft Christus nogtans op zulk eene heerlijke wijze de schuld betaald, dat God nu zeggen kan : welkom

ziel, Ik zal u genade en heerlijkheid geven, gij zult in mijnen schoot leggen en daar niet meer uitgaan; want mijn Zoon heeft mij voldaan, Hij heeft de stem van de wet en van mijne regtvaardigheid die om een spoedig verderf en wraak over u riepen, genoegen gegeven. Hij heeft de geheele wet vervuld, eene eeuwige geregtigheid aangebragt, den satan overwonnen, u van uwe zonden gewasschen in Zijn bloed, de magt des doods overwonnen, en Hij heerscht over al Zijne vijanden. Dit heeft Hij gedaan in Zijn eigen persoon, voor allen die door het geloof tot Hem de toevlugt nemen; en Ik geef hun Zijne overwinning, Zijne geregtigheid en Zijne verdiensten, en Ik zie hen allen als heilig, onnoozel en onbesmet aan, zoodat zij voor eeuwig in mijne oogen volmaakt zijn door de overwinning van den oversten Leidsman hunner zaligheid, Christus Jezus.

Ten einde gij nu in der daad en waarheid deze heerlijke leer niet alleen lezen en hooren moogt, maar ook zulk een bevonden moogt worden die het leven daarvan in uw hart hebt, zoo moest gij de natuur van de twee verbonden, alsook den staat en toestand van degenen die onder het een en onder het andere zijn, veel overwegen; ook moest gij eene regte kennis zoeken te bekomen van de manier van de overwinning en verdiensten Christi, en hoe zij de uwe worden gemaakt. En hier moet gij gelooven, (1) dat het kindeke Jezus, dat ten tijde van keizer Augustus uit Maria geboren is en te Bethlehem in eene krib gelegen heeft, de ware Christus is. (2) Gij moet ook gelooven dat de Heere Jezus ten tijde van den keizer Tiberius, toen Herodes viervorst was over Galilea en Pontius Pilatus stadhouder over Judea, gekruist en tusschen twee moordenaren opgehangen is; zijnde dat nu naar de beste rekening over de zeventien honderd jaren

geleden. (3) Gij moet ook gelooven, dat wanneer Hij aan het hout des kruises hing op den berg Calvarië, Hij toen gestorven is voor de zonden van degenen die gestorven waren vóór Zijne kruisiging, alsook voor de zonden van degenen die toenmaals leefden; en Hij heeft ook door dien éénen dood aan God voldoening gegeven voor allen die na Zijnen dood geboren zouden worden en in Hem gelooven zullen, tot aan het einde van de wereld.— Dit is de leer waarbij ik leven en sterven wil, en ik ben gewillig om verdoemd te worden, indien dezelve mij niet zalig maakt. *Ik schaam mij het Evangelie van Christus niet; want het is eene kracht Gods tot zaligheid, een iegelijk die gelooft. En daarom predik ik Christus, den Joden eene ergernis en den Grieken eene dwaasheid, maar hun die geroepen zijn prediken wij Christus de kracht Gods, en de wijsheid Gods,* Rom. 1 : 16, 1 Cor. 1 : 23, 24. Dit, zeg ik, moet gij gelooven, op straf van de eeuwige verdoemenis, dat Hij door dien eenen dood een einde gemaakt heeft van den vloek der wet, en van de zonde, en dat Hij te dier tijd door Zijn dood aan het kruis, en door Zijne opstanding uit Jozefs graf, eene volmaakte geregtigheid aangebragt heeft om u te bekleeden. *Want met éene offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt, degenen die geheiligd worden. Niet opdat Hij zich zelven dikmaals zoude opofferen, enz. Anders had Hij dikmaals moeten lijden van de grondlegging der wereld af, maar nu is Hij eenmaal in de voleinding der eeuwen geopenbaard om de zonde te niet te doen door Zijns zelfs offerande,* namelijk toen Hij aan het kruis hing, Hebr. 10 : 14, Hebr. 9 : 24, 25. Het is *door de offerande des ligchaams Jezu Christi, eenmaal geschied,* dat wij geheiligd worden; het is waar, de andere *priesters mogen dikmaals dezelfde slagtoffe-*

ren opofferen die de zonden nimmermeer kunnen wegnemen; maar deze (deze Jezus, deze gezalfde en aangestelde offerande) *één slagtoffer voor de zonden geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de regterhand Gods,* Hebr. 10 : 10—12.

Doch omdat gij in uw zoeken van het geloof des Evangelies staat moogt maken dat u zekerlijk ontmoeten zullen : duivelen, ketterische menschen, bijzondere verdorvenheden, gelijk als ongeloof, onkunde, enz. booze ingevingen, valsche besluiten en verdoemelijke leeringen, zoo zal ik, behalve het reeds gezegde, nog een kort woord van raadgeving spreken omtrent deze twee dingen : (1) hoe gij den Zaligmaker moet aanmerken, en dan (2) hoe gij Hem moet toepassen.

1. Belangende den Zaligmaker. Gij moet Hem aanmerken als waarachtig God en mensch; niet als mensch alleen, noch als God alleen, maar als God en mensch in één persoon; beide de naturen te zamen vereenigd zijnde om Hem bekwaam te maken om een gepasten Zaligmaker te doen zijn; gepast om beide de partijen te vereenigen, met welke Hij in Zijn ambt als Middelaar en Zaligmaker te doen heeft. Dit niet alleen, maar gij moet ook gelooven dat hetgeen door Christus Jezus gedaan is, niet door de eene natuur gedaan is zonder de andere; maar dat beide de naturen, de Goddelijke en de menschelijke, op eene zeer heerlijke wijze in het werk onzer zaligheid te zamen zijn gekomen; de Godheid heeft niets ondernomen zonder de menschheid, noch de menschheid heeft niets gedaan zonder de kracht en vereeniging van de Godheid; dit moet gij noodzakelijk aanmerken en gelooven, of gij kunt geen vasten grond voor uwe ziel vinden om er op te rusten. Want indien gij op eene van deze naturen op zich zelven ziet,

dat is te zeggen, op de Godheid zonder de menschheid, of op de menschheid zonder de Godheid, dan zult gij moeten besluiten dat hetgeen door de Godheid gedaan is, niet gedaan is voor den mensch, omdat het zonder de menschheid is gedaan, of anders, dat hetgeen door de menschelijke natuur is gedaan, niet voldoende is aan de Goddelijke geregtigheid, omdat het niet gedaan is uit kracht van de vereeniging met de Goddelijke natuur, want het is de Godheid die het lijden van de menschelijke natuur haar kracht en waardij bijzet, en de menschheid daarmede vereenigd zijnde, geeft ons aandeel in de hemelsche heerlijkheid en vertroostingen van de Godheid. Welke grond kan iemand hebben om te gelooven dat Christus zijn Zaligmaker is, indien hij niet gelooft dat Hij voor de zonden geleden heeft in zijne natuur? en welke grond kan iemand ook hebben om te denken dat God de Vader voldaan is, wijl Hij oneindig regtvaardig is, indien Hij niet gelooft dat Hij die de voldoening gegeven heeft, evenwaardig is met Hem die beleedigd is?

Wanneer gij derhalve, mijne vrienden, van de offerande des ligchaams Jezu Christi leest, welke voor onze zonden opgeofferd is, dan moet gij aanmerken dat Hij zulks heeft gedaan in vereeniging met, en door hulp van de eeuwige Godheid, Hebr. 9 : 14. *Hoe veel te meer zal het bloed Christi, die door den eeuwigen Geest, zich zelven Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uwe conscientie reinigen van doode werken, om den levenden God te dienen?* En wanneer gij van de heerlijke werken en luister van de Godheid van Christus leest, zoo moet gij aanmerken dat die gedaan zijn in vereeniging met de menschelijke natuur; dan zult gij bevinden dat de satan, de zonde, de dood, de hel en het graf

door Christus, Godmensch, zijn overwonnen. Zij moeten noodzakelijk overwonnen zijn, wanneer God hen overwint, en wij hebben een goeden grond om te hopen dat de overwinning de onze is, dewijl zij in onze natuur overwonnen zijn.

2. De andere zaak is, hoe gij dezen Christus aan uwe ziel zult toepassen. Tot dit einde hebben wij deze navolgende bijzonderheden aan te merken :

a. Dat, toen Christus in de wereld verscheen, de Vader Hem aanmerkte als hebbende de zonde van de geheele wereld op zich, ja God heeft Hem aangemerkt als zonde, 2 Cor. 5 : 21. *Want dien die geene zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt,* dat is, God heeft Zijnen Zoon Christus Jezus onze zonde gemaakt, en Hem niet alleen als een zondaar geacht, maar Hem als zonde aangemerkt in de wereld, en heeft Hem zoo streng veroordeeld alsof Hij niets dan zonde geweest was. *Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, heeft God, Zijnen Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleesches, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch ;* dat is, Hij heeft voor onze zonden Zijnen Zoon Christus Jezus veroordeeld, alsof Hij in waarheid onze zonde zelve was geweest, daar Hij nogtans geheel zonder zonde geweest is, 2 Cor. 5 : 21, Rom. 8 : 3. En daarom moet gij tot wegneming van den vloek, Hem aanmerken als tot zonde voor u gemaakt, en tot uwe regtvaardigmaking moet gij Hem aanmerken als uwe regtvaardigheid; want zoo spreekt de schriftuur : *Dien die geen zonde gekend heeft, heeft Hij* (te weten God) *zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden regtvaardigheid Gods in Hem.*

b. Overweegt ook om wiens wil dit heerlijk oogmerk des Vaders en des Zoons is uitgevoerd, en

dan zult gij bevinden dat het voor den mensch, en wèl voor den zondigen mensch is geweest, 2 Cor. 8 : 9. *Want gij weet de genade onzes Heeren Jezu Christi, dat Hij om uwent wil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijne armoede zoudt rijk worden.*

c. Overweegt ook de voorwaarden op welke het de onze wordt, en dan zult gij het eene vrije gave bevinden te zijn, welke blootelijk ontstaat en voortkomt uit de teederhartigheid Gods. *En worden om niet geregtvaardigd, uit Zijne genade, door de verlossing die in Christus Jezus is; welken God voorgesteld heeft tot eene verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot eene betooning van Zijne regtvaardigheid,* enz. Rom. 3 : 24, 25.

d. Verder heeft nu een mensch dit ook het zijne te rekenen op diezelfde voorwaarden als God hem hetzelve aanbiedt, dat is, om niet. Wij zijn onwaardige schepselen, die, gelijk wij van alles goeds beroofd zijn, ook zoo onbekwaam zijn om eenig goed te doen. Dit is dan de regte weg om de verdiensten van Christus aan uwe ziel toe te passen, want zij worden u om niet geschonken, niet om iets dat in u is of dat van u gedaan wordt, maar enkel om niet, gelijk gij een zondaar zijt, en dezelve volstrekt noodig hebt.

Ook hebt gij in deze zaak uw gevoel niet te volgen, maar het Woord van God. De zaak die het volk Gods het meeste kwaad doet, is hun al te weinig luisteren naar hetgeen het Evangelie zegt, en hun al te veel geloof geven aan hetgeen van de wet, van de zonde, van den satan en van de conscientie gesproken wordt, en op dezen grond te besluiten, omdat er schuld op de conscientie ligt, de ziel ook zekerlijk door de zonde verdoemd zal worden. Dit is om het woord van God aan eene

zijde te stellen, en om geloof te geven aan hetgeen tegen hetzelve gevormd en ingebragt wordt; maar gij moet meer geloof geven aan ééne syllabe van het geschreven woord des Evangelies, dan aan al de heiligen en engelen in den hemel en op aarde, ik laat staan aan den duivel en uwe eigene schuldige conscientie. Bij voorbeeld, daar was een zeker mensch die verraad gepleegd had tegen zijnen koning, doch overmits de koning medelijden met hem had, zoo zond hij door een getrouw afgezant een pardonbrief die met zijne hand en zegel onderteekend en verzegeld was; maar daar waren in het land waar deze arme man woonde, eene menigte van kwaadwilligen die hem gedurig beroerden door hem zijn verraad in gedachten te brengen, en ook de wet, die tegen zulk een overtreder uitgevoerd moest worden. Hoe zal deze zijnen koning nu de meeste eer aandoen, anders dan door zijns konings handschrift te gelooven, hetwelk zijn pardon is? Het is zeker dat hij hem daardoor meer eer aan zoude doen, dan op het gedurig schreeuwen van al zijne vijanden acht te geven. Evenzoo is het ook hier. Gij hebt verraad gepleegd tegen den Koning des hemels, maar Hij zendt u uit enkele ontferming, om Christus wil, een pardonbrief; doch de satan, de wet en uwe eigene conscientie zoeken u gedurig te beroeren, door u uwe zonden steeds op nieuw in gedachtenis te brengen; maar indien gij nu uwen Koning wilt eeren, zoo moet gij het getuigenis Gods gelooven; *want die Zijne getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld dat God waarachtig is. En dit is Zijne getuigenis, namelijk, dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft, en ditzelve leven is in Zijnen Zoon.* Joh. 3 : 33 en 1 Joh. 5 : 11. Dewijl dat God onze Vader (mijne broeders) ons, verdoemelijke verraders, een pardonbrief gezonden heeft

uit den hemel, (namelijk al de beloften des Evangelies) en denzelven verzegeld heeft met het hartebloed van Zijnen geliefden Zoon, zoo laat ons niet verschrikt worden, schoon onze vijanden met luider stem ons onze vorige zonden nog zoo dikwijls in gedachtenis brengen.

Ja maar, zal eene arme ziel zeggen, indien ik, nadat ik een pardon ontvangen heb, wederom verraderij begaan mogt, wat zal ik dan beginnen?

Ik antwoord: stelt, gij hebt eene menigte van verraderijen gepleegd, zoo is er nogtans bij God eene menigte van vergevingen. *De goddelooze verlate zijnen weg, en de ongeregtige man zijne gedachten, en hij bekeere zich tot den Heere, zoo zal Hij zich zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk*, Jez. 55 : 7.

Ik ben somtijds zelf wel in zulk eene engte geweest, dat ik bijna door het gevoel van de grootheid mijner zonden niet wist wat ik beginnen zou; maar mij te binnen brengende dat God in Zijne ontferming, liefde en genade, zoowel God was, als in Zijne heiligheid en regtvaardigheid; daarbij de volmaaktheid van de voldoening overwegende, welke aan Gods heiligheid en regtvaardigheid gegeven was, ten einde er een weg gebaand mogt worden voor zondaren om deze barmhartigheid aan te grijpen, ik zeg, deze dingen aanmerkende, wanneer ik verzocht werd tot twijfelmoedigheid en wanhoop, heb ik wel op deze wijze geantwoord:

»Heere, hier is een van de grootste zondaren die op aarde leeft. Een zondaar, beide tegen de wet en tegen het Evangelie. Ik heb tegen licht en tegen liefde gezondigd, en nu, Heere, ligt de schuld daarvan zwaar op mijne conscientie; ook zoekt de satan mij tot wanhoop te brengen, mij inboezemende dat Gij zoo verre zijt van mijne gebeden te

verhooren in dezen toestand, dat ik integendeel u niet meer vertoornen kan, dan dat ik u in deze aanroepe, mij voorhoudende dat Gij besloten hebt mij voor eeuwig te verdoemen, en mij niet de minste gunst te bewijzen; nogtans wilde ik, o Heere, gaarne vergeving van u ontvangen. En schoon uw Woord veel tegen mij in te brengen heeft, zoo zegt het, nogtans, dat indien ik tot u kom, Gij mij geenszins uit zult werpen. O Heere, zal ik u meer verheerlijken door te gelooven dat Gij mij mijne zonden vergeven kunt, of door te gelooven dat Gij zulks niet kunt doen? zal ik u meer verheerlijken door te gelooven dat Gij mijne zonden vergeven zult, dan door te gelooven dat Gij zulks niet zult doen? of zal ik ook het bloed uws Zoons meer verheerlijken door te wanhopen dat de kracht van hetzelve niet genoegzaam is, dan door te gelooven dat het immers genoegzaam is, om mij van al mijne bloed- en karmozijnroode zonden te verlossen? Gij die u ontfermd hebt over een Manasse, Maria Magdalena, de drie duizend die Christus ter dood gebragt hebben, over eenen vervolgenden Paulus, eenen overspelenden en doodslag-bedrijvenden David, Gij die aan Simon den toovenaar uwe genade aangeboden hebt en duivelbezweerders aangenomen, daar wij Hand. 19 van lezen, hebt ook genade genoeg voor een arm zondaar als ik ben. O, al waren mijne zonden grooter dan al de hunne, en ik uwe genade minder waardig dan zij, zoo hebt Gij nogtans in uw Woord gezegd: *die tot mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.*" — En nu moet ik u ook zeggen dat God mijne ziel vertroost, en aan zulk een zondaar als ik ben, Zijne genade gegeven heeft. Ook moet ik u verder zeggen, dat er geen beter weg is om God te verheerlijken, en om den satan af te weren, dan om vast te houden aan de

waarheid van Gods Woord en de verdiensten van den Heere Jezus, door het geloof. Toen *Abraham tegen hope op hope geloofde,* (zelfs tegen alle hoop en reden aan) *heeft hij God de eer gegeven,* Rom. 4 : 18, 20. *Dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons geloof,* 1 Joh. 5 : 4. *Alle dingen zijn mogelijk dengenen die gelooft,* Mark. 9 : 23. *Die gelooft zal zalig worden,* Mark. 16 : 16. *Die in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven,* Joh. 3 : 36, *en zal niet verloren gaan in der eeuwigheid, noch niemand zal hem uit de hand van Christus rukken,* Joh. 10 : 28.

Indien gij dit nu waarlijk gelooft, dan zult gij Hem niet alleen belijden gelijk de Kwakers doen, dat is, dat Hij uit Maria te Bethlehem geboren is, geleden heeft onder Pontius Pilatus, dat Hij gestorven en begraven, wederom opgestaan en ten hemel gevaren is, enz. dit alles belijden zij; en in het midden hunner belijdenis ontkennen zij waarlijk dat Hij door Zijn dood aan God voldoening heeft gegeven voor de zonden der wereld, en dat Hij door Zijne opstanding de oorzaak is van onze regtvaardigmaking voor God, engelen en duivelen. Maar ik zeg, indien gij deze dingen waarlijk gelooft, dan gelooft gij ook dat Hij toen, zoo lang geleden eer gij geboren waart, *uwe zonden in Zijn ligchaam gedragen heeft op het hout* des kruises, (en niet te voren noch daarna) en dat *uw oude mensch toen met Hem gekruisigd is, opdat het ligchaam der zonde te niet gedaan worde, opdat gij niet meer de zonde dienen zoudt.* Ziet 1 Petr. 2 : 24 en Rom. 6 : 6. Dit is voor degenen die niet gelooven eene onverstaanbare taal; maar indien gij waarlijk gelooft, dan zult gij het klaarlijk zien, en ook tevens bemerken dat het zulk eene verborgenheid is die u zal doen verwonderd staan. Maar

Ten derde. Deze heerlijke leer van het nieuwe verbond en van deszelfs Middelaar dient ook tot vertroosting van Gods kinderen; omdat Hij niet alleen gestorven en opgestaan is, maar dat Hij in Zijn eigen persoon ten hemel gevaren is om dien voor hen te bezitten, om daar eene plaats voor hen te bereiden, om aldaar het andere deel van Zijn ambt uit te voeren, om hen veilig derwaarts heen te leiden, en om hen Zijnen Vader heerlijk voor te stellen, zonder vlek of rimpel, of iets dergelijks; daar oefent Hij Zijn priesterambt uit, en daar pleit Hij op de volmaaktheid van Zijne geregtigheid en op de kracht van Zijn bloed voor hen; daar staat Hij gereed om al de beschuldigingen van de wet, van de zonde en van den satan voor hen te beantwoorden. Hier mogen zij door het geloof den satan onder de oogen zien, en zich verheugende, zeggen: O satan, ik heb eenen dierbaren Jezus, een ziel vertroostenden en een zonden vergevenden Jezus.

Hier mogen zij de grootste donderslagen hooren van de wet, zonder bevreesd te zijn. Hier mogen zij zeggen: o wet! gij moogt razen en schreeuwen van wege de zonden, maar tot mij kunt gij niet komen; gij moogt vervloeken en veroordeelen, maar gij kunt mijne ziel niet beschadigen; want ik heb eenen heiligen en regtvaardigen Jezus, een Jezus die mijne ziel zalig maakt en mij verlost heeft van uwe bedreigingen, vervloekingen en veroordeelingen; ik ben buiten uw bereik en van onder uw gebied, en ik ben in een ander verbond overgebragt, onder betere beloften van leven en van zaligheid, namelijk vrije beloften, om mij te troosten zonder mijne verdiensten; het bloed van Christus is mijne voldoening, hetwelk Hij aan God voor mij betaald heeft; en daarom, schoon gij mij mijne zonden te laste legt en zegt dat gij mij schuldig verklaren

zult, zoolang nogtans Christus leeft, en eene eeuwige geregtigheid aangebragt en mij geschonken heeft, zoo zal ik uwe bedreigingen, beschuldigingen en uwe ziel verschrikkende uitspraken niet vreezen; mijn Christus is alles, Hij heeft alles gedaan, en Hij zal mij verlossen van alles wat gij of iemand anders tot mijne beschuldiging in kunt brengen. Dit moogt gij ook zeggen tegen den dood, wanneer hij u komt aanvallen: o dood, waar is uw prikkel? gij moogt mij bijten, maar gij kunt mij niet verslinden; ik ben in en door den Heere Jezus getroost tegen al uwe aanvallen, mijn Borg Jezus heeft u gevangen geleid en u van al uwe kracht beroofd. Hij heeft uw hart doorstoken en al uw zielverdervend venijn doen uitstorten; en daarom, schoon ik u zie, zoo ben ik niet voor u bevreesd, en schoon ik u gevoel, zoo word ik niet van u verschrikt; want gij hebt uwen prikkel verloren in de zijde van den Heere Jezus; door Hem zal ik u overwinnen en u vertreden onder mijne voeten. Ook u, o satan, schoon ik u hoor morren met een groot geraas der helle, en schoon gij mij zeer hevig komt bedreigen, zoo zal mijne ziel nogtans over u triomferen; want zoolang Christus leeft en in den hemel is, zoolang Hij uwen kop vermorseld en u overwonnen heeft, zoolang zijt gij gevangen en zult uwe begeerte niet kunnen doen. Wanneer ik dan uwe stem hoor, zoo vestig ik mijne aandacht op Christus mijnen Zaligmaker, om te hooren wat Hij tot mij spreken zal, want Hij zal tot mij van troost en vrede spreken; Hij zegt dat Hij de overwinning behaald heeft, en dat Hij mij de kroon geeft, mij doende zegepralen door Zijne heerlijke overwinning.

Ja mijne broeders, de heiligen onder het oude testament, aan welke het nieuwe verbond niet verder verzegeld en bevestigd was, dan alleen door

beloften dat zulks geschieden zoude, — wanneer deze nogtans aanmerkten welke heerlijke voorregten God beloofd had te zullen geven, schoon dezelve nog niet genoten werden, maar van verre gezien, o hoe hebben zij ze niet vastelijk geloofd en omhelsd, en zijn in dezelve zoo voldaan geweest ten aanzien van hunne zekerheid daarvan, dat zij gewillig van alles wilden scheiden om ze te genieten, Hebr. 11. Hoe menigmaal juicht en verwondert David zich niet in zijne psalmen, en hoe dikwijls wekt hij anderen ook niet op om zulks met hem te doen, door het geloof dat hij van deze dingen had! En hoe geloovig spreekt Job niet, dat hij zijnen Verlosser zoude zien, schoon Hij toenmaals nog geen een droppel bloed gestort had, bloot omdat Hij zulks beloofd had te zullen doen? Dit werd ook beteekend door het bloed der stieren en der bokken; want deze waren als zooveel zekere beloften, met eene gedurige gedachtenis van dezelve tot betere voldoening van hen die dezelve geloofden. Hoe hebben Samuël, Jezaia, Jeremia, Zacharia en ook anderen, niet met een heerlijk vertrouwen gesproken van Christus, van Zijnen dood, verdiensten, overwinning en eeuwig Priesterschap, zelfs lang te voren eer Hij in het vleesch verscheen dat Hij uit Maria aangenomen heeft! Wij, die na de hemelvaart van Christus leven, hebben meer grond om te gelooven en te hopen, dan zij die onder het oude testament leefden, (schoon zij het woord van een getrouw God tot een grond van geloof hadden) want zij hadden alleen de beloften dat Hij komen zoude; maar wij hebben de zekere vervulling van die beloften, overmits Hij gekomen is; hun was gezegd dat Hij Zijn bloed zoude storten, maar wij zien dat het reeds gestort is; zij hebben alles gewaagd op Zijne toekomstige Borgtogt, maar wij

zien dat Hij Zijne Borgtogt volkomen heeft vervuld, overmits Hij volgens Zijne verbindtenis ons arme zondaren verlost heeft; zij hebben zich op het nieuwe verbond gewaagd, schoon het niet dadelijk verzegeld was, alleen *omdat zij Hem getrouw hebben geacht die het beloofd heeft*, Hebr. 11 : 11; maar wij hebben het verbond verzegeld, alles is nu gedaan en verzekerd, en dat zoo vast als het bloed van eenen gekruisten Christus het maken kan.

Daar is ten aanzien van vertroosting een groot onderscheid tusschen hunne bedeeling en de onze, zelfs zooveel als er is tusschen het maken van eene obligatie met eene belofte om die te zullen verzegelen, en tusschen het dadelijk verzegelen van dezelve. Het verbond was waarlijk in hun tijd wel gemaakt, maar het is niet verzegeld geworden voor dat het bloed van Christus op Calvarië is uitgestort; en opdat wij met ons geloof mogten opvliegen met vleugelen gelijk de arenden, zoo toont de apostel ons welke aanmoediging en grond van te gelooven wij hebben, om te besluiten dat wij voor eeuwig verlost zullen worden, zeggende : *want waar een testament is, daar is het noodzaak dat de dood des testamentmakers tusschen kome. Want een testament is vast in de dooden, dewijl het nog geene kracht heeft, wanneer de testamentmaker leeft, waarom ook het eerste niet zonder bloed is ingewijd*, Hebr. 9 : 16—18. Schoon het bloed van Christus de bevestiging was van het nieuwe verbond, zoo was het nogtans niet ten tijde van Abraham, Izaak en Jakob verzegeld om het verbond te bevestigen waarvan tot hen is gesproken, en nogtans hebben zij geloofd; en daarom hebben wij te meer acht te geven om de dingen te gelooven welke wij gehoord hebben, en dezelve op geenerlei wijze in twijfel te trekken; te meer om-

dat nu het testament niet alleen gemaakt, maar bevestigd is; niet alleen verkondigd en beloofd, maar waarlijk verzegeld door den dood en het bloed van Christus Jezus, de groote testamentmaker van hetzelve.

Ik wil niet, mijne broeders, dat gij van deze eene zaak onkundig zult zijn, dat schoon de Joden de belofte hadden van eene offerande en van eenen eeuwigen Hoogepriester die hen verlossen zoude, zij nogtans maar de belofte hadden; want Christus was nog niet geofferd en was toen als de Hoogepriester der toekomende goederen nog niet gekomen; alleen hadden zij het voorbeeld, de schaduw en de ceremoniën, te gelijk met Christus, die zich als Borg verbonden had om alles te volbrengen wat er beloofd was; en op dien grond zijn zij aangenomen en gezaligd geworden. Het was met hen en met de bedeeling waar zij onder waren gelijk deze gelijkenis u te verstaan zal geven. Stelt dat er twee menschen zijn die met elkander een verbond aangaan; dat de een aan den ander tien duizend schapen zal geven, op voorwaarde dat de ander hem twee duizend pond sterling daarvoor geven zal, maar voor zooveel dat geld niet terstond betaald wordt, zoo moet hij die de schapen gekocht heeft, indien hij er eenige hebben wil vóór den dag der betaling, op het verzoek van den crediteur eenen borg stellen, en op de verbindtenis van dezen borg wordt een gedeelte van de schapen aan den schuldenaar gegeven, zelfs vóór den dag der betaling, maar de anderen op en na dien tijd.— Evenzoo is het ook hier; Christus heeft met Zijnen Vader een verbond gemaakt, (*Ik stel mijn leven*, zegt Hij, *voor mijne schapen*) maar het geld moest niet betaald worden zoo ras het verbond gemaakt was (gelijk ik gezegd heb), nogtans zijn sommige van die scha-

pen behouden en gezaligd geworden eer het geld betaald werd, en dat uit hoofde van de borgwording van Christus Jezus, gelijk geschreven staat Rom. 3 : 24—26. *En worden om niet geregtvaardigd, uit Zijne genade, door de verlossing die in Christus Jezus is. Welken God voorgesteld heeft tot eene verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot eene betooning van Zijne regtvaardigheid, door de vergeving der zonden die te voren geschied zijn* (van zondaren die gestorven zijn in het geloof, vóór den dood van Christus) *onder de verdraagzaamheid Gods. Tot eene betooning van Zijne regtvaardigheid in dezen tegenwoordigen tijd, opdat Hij regtvaardig zij, en regtvaardigende dengenen die uit den geloove Jezu is.*

Mijn oogmerk in van deze dingen te spreken, is om aan u te toonen dat het geen wijsheid is, om te twijfelen of God u wil behouden of niet; maar om te gelooven, omdat alle dingen die tot onze regtvaardigmaking behooren, volbragt zijn. Het verbond is niet alleen gemaakt, maar verzegeld; de schuld is betaald, en de deur der gevangenis opengezet, met eene stem uit den hemel tot verlossing van de gevangenen der hoop, zeggende: *Keert gijlieden weder tot de sterkte, gij gebondenen, die daar hoopt? Ook heden verkondig Ik, dat Ik u dubbel zal wedergeven.* Zach. 9 : 12. En de Heere Jezus zeide toen Hij gekomen was: *De Geest des Heeren Heeren is op mij; daarom heeft Hij mij gezalfd, Hij heeft mij gezonden om den armen het Evangelie te verkondigen,* (dat is, om hun eene blijde boodschap te brengen, dat hunne zonden vergeven zijn en dat hunne zielen zalig worden) *om te genezen die gebroken zijn van harte, om den gevangenen te prediken loslating, en den blinden het gezigt, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid: om te pre-*

diken het aangename jaar des Heeren. Luk. 4 : 18, 19.

Hierom moogt gij, o ziel, tot Christus Jezus komen als tot een gemeen schathuis, om alles wat gij noodig hebt, overmits Hij de dingen uitdeelt waarvan in het nieuwe verbond gesproken wordt, die allen zijn in Zijne eigene bewaring uit regt van kooping; want Hij heeft ze allen gekocht en betaald. Ontbreekt u het geloof; komt dan tot Hem om hetzelve, Hebr. 12 : 2. Ontbreekt u den Geest; komt tot dezen Jezus en smeekt Hem dat Hij Hem u geve; ontbreekt u wijsheid of genade; ontbreekt u een nieuw hart; ontbreekt u kracht tegen uwe verdorvenheden of tegen de verzoekingen van den satan; ontbreekt u kracht onder de verdrukkingen des ligchaams of der ziel, of ook onder de vervolgingen; zoudt gij gaarne volstandig willen blijven tot den einde toe, en meer dan een overwinnaar zijn; o weest dan veel in de overdenking van de verdiensten en het bloed Jezu Christi, hoe Hij Borg voor u geworden is en het werk der zaligheid voor u en in uwe plaats uitgewerkt heeft; dat Hij met al de volheid Gods vervuld is, ten einde Hij u vervullen mogt, en dat Hij ook gewillig is om alles wat in Hem is aan u mede te deelen; — overweegt dit, zeg ik, en juicht daarover.

Dus zien wij dan hier den veiligen staat der geloovigen aangaande hunne volharding; zij zullen volstandig zijn, schoon de hel mogt razen, de duivel brullen, en de geheele wereld hun verderf zoeken mogt; schoon sommigen mogen zeggen, uit onkunde van de kracht van de offerande Jezu Christi, dat iemand van daag een kind Gods en morgen een kind des duivels kan zijn, hetwelk eene grove onkunde is; want is dan het bloed, de dood en de opstanding van Christus van geen andere kracht dan om eene onzekere zaligheid voor ons aan te

brengen? of moet de krachtdadigheid van Christus verdiensten ten aanzien van onze volharding voortgezet worden door onze werken? Het is zeker dat degenen die Hij te voren verordineerd heeft, dat die ook geregtvaardigd worden, en dat allen die geregtvaardigd zijn ook verheerlijkt zullen worden. Rom. 8 : 30. O geloovigen, twijfelt niet aan de zaligheid uwer zielen, tenzij dat gij voorhebt om de waardij van Christus bloed gering te achten; en geloft vrij dat Hij *die het goede werk in u begonnen heeft, hetzelve ook voleinden zal tot op den dag Jezu Christi.* Fil. 1 : 6. Moesten wij niet zoowel als Paulus zeggen : *Ik ben verzekerd dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch magten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.* Rom. 8 : 38, 39. O laten de heiligen dan weten dat tenzij de satan Christus uit den hemel kan rukken, hij geen waar geloovige uit Christus zal kunnen rukken. Wanneer ik zeg, een waar geloovige, dan meen ik zulk een die het geloof der werking Gods in zijne ziel heeft.

Indien er dan zulke genade, zulke voorregten en zooveel gronden van vertroosting zijn, alsook zooveel redenen van verheuging; is er zooveel voorraad en volheid in Christus, en zulk een bereidwillig hart in Hem om dezelve aan mij te schenken; hebben Zijne bloedige wonden zooveel in zich dat de vruchten daarvan de zaligheid van mijne zondige en wederspannige ziel zijn; — zal ik nu niet heilig zijn? zal ik nu niet trachten om alles over te hebben voor Hem, die Zijn ziel en ligchaam voor mij heeft overgegeven? zal ik nu eenige begeerlijkheid of zonde aan de hand houden? zal ik mij nu de zaak, de wegen, het volk of de heiligen van Christus Jezus

schamen? zal ik mijne leden niet stellen tot wapenen der geregtigheid, dewijl mijn einde het eeuwige leven is? Rom. 6. Zal Christus voor mij niets te dierbaar achten, en zal ik dan iets te dierbaar achten voor Hem? zal ik Hem door mijn dwaas gedrag bedroeven, of Zijn raad verwerpen door mijn eigen wil te volgen? — Dus roept de leer van het nieuwe verbond tot heiligheid des levens, en zij doet de kinderen van dat verbond een welbehagen hebben in dezelve. Dat niemand hier dan denke dat de leer des Evangelies eene zorgelooze leer is; indien iemand zulks doet, zoo is dat omdat hij dwaas is en de kracht van Christus bloed nooit ondervonden heeft; ook hebben dezulken nooit de natuur en het vermogen gevoeld dat de liefde Christi heeft in het hart van de Zijnen. Gij kunt ook zien dat de leer des Evangelies van groot voordeel is voor het volk Gods dat alreede ingekomen is, of die uit aanmerking van dezelve gewillig zullen zijn om deel te kunnen nemen in de heerlijke weldaden van dit heerlijk verbond.

Maar helaas! zal eene arme ziel zeggen, ik vrees dat dit voor mij te goed is, en wel omdat ik een zondaar ben.

Ik antwoord: dit goed wordt aan niemand anders dan aan zondaren besteed, gelijk er geschreven staat dat *Christus voor ons gestorven is als wij nog zondaars waren,* Rom. 5 : 6, 8. *Hij is in de wereld gekomen om de zondaren zalig te maken,* 1 Tim. 1 : 15.

Ja maar ik ben een van de grootste zondaren.

Ik antwoord: deze genade is voor de grootste der zondaren, want *Christus Jezus is in de wereld gekomen om de zondaren zalig te maken, van welke ik* (zegt Paulus) *de voornaamste ben.* 1 Tim. 1 : 15.

Maar mijne zonden zijn zoo groot, dat ik niet be-

grijpen kan hoe ik genade zoude kunnen ontvangen.

Ik antwoord: wel arme ziel, hebt gij ooit iemand doodgeslagen? hebt gij wel ooit uwe kinderen door het vuur aan de afgoden opgeofferd? zijt gij wel ooit een toovenaar geweest? hebt gij wel ooit guichelarij en duivelskunstenarij gepleegd? hebt gij wel ooit u zelven vervloekt en Christus verloochend? Ja al hadt gij dit alles gedaan, zoo is er nogtans hoop van vergeving; want zulke zondaren als ik daar gemeld heb, zijn vergeven geworden, als uit deze en dergelijke teksten blijken kan: 2 Kron. 33: 1—10 vergeleken met vers 12 en 13; ziet ook Hand. 19: 19, 20 vergeleken met Hand. 8: 9, 22, waar zelfs Simon de toovenaar de vergeving aangeboden wordt, en Matth. 26: 74, 75.

Ja maar schoon ik niet in zulke soort van zonden gezondigd heb, zoo heb ik mogelijk nog erger gezondigd.

Ik antwoord: dat is niet wel waarschijnlijk; maar dat was eens zoo, zoo is er nogtans hoop van genade voor u, voor zooveel gij onder het bereik van de belofte zijt. Joh. 6: 37.

Maar ik vreeze dat ik de onvergefelijke zonde gezondigd heb, en daarom is er voor mij geen hoop.

Ik antwoord: weet gij wat de onvergefelijke zonde, of de zonde tegen den Heiligen Geest is, en wanneer die bedreven wordt? Zegt gij: het is eene zonde tegen licht; ik antwoord: dat zulks de waarheid is, maar dat elke zonde tegen licht nogtans de zonde tegen den Heiligen Geest niet is.

Zegt gij dat? Ja, en ik bewijs het ook aldus: indien elke zonde, tegen licht begaan, de onvergefelijke zonde ware geweest, dan hadden David, Petrus en anderen die zonde gedaan; maar schoon deze tegen licht gezondigd hebben, zoo hebben zij nogtans deze zonde niet gedaan; derhalve is elke

zonde tegen licht gedaan niet de zonde tegen den Heiligen Geest.

Maar zegt de Schrift niet, Hebr. 10 : 26, 27, *zoo wij willens zondigen nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zoo blijft daar geen slagtoffer meer over voor de zonden; maar eene schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden?*

Ik antwoord: weet gij wel wat dat willens zondigen is?

Zegt gij: het is wanneer iemand willens zondigt nadat hij verlicht geworden is.

Ik antwoord: dat is zoo, nogtans is het zeker dat elke gewillige zonde die niet is, want dan zoude David die bedreven hebben toen hij tot Bathseba inging; en Jona toen hij van het aangezigt des Heeren vlood; en ook Salomo toen hij zoovele bijwijven had. Maar die zonde is van eene geheel andere natuur, namelijk, zij is deze: dat wanneer iemand belijdenis gedaan heeft van de zaligheid, dat die alleen door het bloed van Christus verkregen wordt, en hebbende ook te gelijk eenig licht en kracht daarvan in zijne ziel gevoeld, en dan daarna met opzet, gewilliglijk en kwaadaardiglijk het bloed Christi met voeten treedt, hetzelve onrein achtende, en niet beter dan het bloed van eenig ander mensch; willende zijne ziel veel liever op eenigen anderen weg wagen, dan door dit dierbaar bloed gezaligd te worden. Dit moet, zeg ik, gedaan worden na eenig licht ontvangen te hebben, Hebr. 6 : 4, 5; kwaadaardiglijk, of smadelijk, Hebr. 10 : 29, opzettelijk, 2 Pet. 2 : 21, en gewilliglijk, Hebr. 10 : 26 vergeleken met vers 29, en dat niet in eene schielijke overrompeling gelijk in het geval van Petrus; maar met overleg eenigen tijd zich daarover beraden hebbende met Judas; alsook met eene

vaste resolutie om nooit bekeerd te willen worden, want dezulken is *het onmogelijk wederom te vernieuwen tot bekeering*, zoo opzettelijk boos en vertwijfeld zijn deze menschen, Hebr. 6 : 6.

Vraag. Wat zegt gij nu hierop : hebt gij ooit, nadat gij eenig gezegend licht van Christus ontvangen hebt, willens en wetens, met smaad en verachting het bloed van Christus met voeten getreden? En zijt gij geresolveerd om dat altijd te doen?

Antwoord. Och neen, ik zoude zulks niet willens en wetens met smaad en verachting willen doen voor geene geheele wereld. Maar nogtans moet ik u zeggen, nu gij het mij in gedachten brengt : ik heb menigmaal zulke verschrikkelijke en godslasterlijke gedachten gehad tegen God, tegen Christus en tegen den Heiligen Geest; kunnen deze ook die zonde niet zijn?

Maar ik antwoord : hebt gij in die gedachten behagen? Zijn het dingen waar gij genoegen in neemt? Zegt gij : neen, ik wilde om geen duizend werelden daar genoegen in nemen; maar mij dunkt dat ik somtijds beven kan voor de bloote gedachte van dezelve. Maar indien ik er eens behagen in mogt krijgen eer ik het gewaar werd, wat zal er dan van mij geworden?

Ik antwoord : bid God om kracht tegen dezelve, en wanneer gij te eeniger tijd uw goddeloos hart daartoe vindt overhellen (want daar is het niet te goed toe) om die goddelooze boosheid die er in is uit te voeren, zoo wil nogtans daarom niet wanhopen, overmits Christus gezegd heeft : *Alle zonde en lastering zal den mensch vergeven worden; en zoo wie eenig woord gesproken zal hebben tegen den Zoon des menschen* (dat is tegen Christus, gelijk hij door verzoeking met Petrus zoude kunnen doen) *het zal hem vergeven worden*, zoo hij zich

bekeert, Matth. 12 : 31. 32.

Tegenwerping. Maar ik meende dat het zeer ras bedreven kon worden, hetzij door eene godslasterlijke gedachte, of door het bedrijven van eenige andere schrikkelijke zonde.

Ik antwoord : dat deze zonde zekerlijk bestaat in eene voorbedachte, gewillige, kwaadaardige en tot den einde toe volhardende vertreding van het dierbaar bloed van den Heere Jezus, Hebr. 10.

Tegenwerping. Maar het schijnt veeleer een tegenstaan van den Geest en Zijne bewegingen te zijn, dan hetgeen gij zegt dat het is; want eerst, deszelfs eigen naam is: de zonde tegen den Heiligen Geest; en ten andere wordt het zóó uitgedrukt : *die den Geest der genade smaadheid heeft aangedaan*, Hebr. 10 : 29. Ik antwoord : (1) Dat het zeker is dat deze zonde gepleegd wordt op die wijze als ik te voren zeide, te weten door eene gewillige, voorbedachte, boosaardige en volstandige vertreding van het bloed van Christus, dat gestort is op den berg van Calvarië, toen Hij daar gekruisigd is geworden. En schoon het eene zonde tegen den Heiligen Geest genaamd wordt, zoo is het nogtans niet elke zonde (gelijk ik te voren zeide) die tegen Hem begaan wordt, die deze onvergefelijke zonde is; of anders zoude elke zonde tegen licht en overtuiging des Geestes onvergefelijk zijn; maar dit is eene blijkelijke onwaarheid, om deze redenen : (*a*) omdat er zulken zijn die tegen de bewegingen des Geestes gezondigd hebben, en dat ook met bewustheid, die nogtans deze zonde niet gedaan hebben. Gelijk als Jona, die, wanneer God hem uitdrukkelijk door Zijn' Geest geboden had, om naar Ninevé te gaan, direkt een anderen weg heen liep: (*b*) omdat diezelfde menschen die tegen de bewegingen des Geestes gezondigd hebben, nogtans op hunne

bekeering in genade zijn aangenomen geworden; gelijk zulks ook in het voorbeeld van Jona blijkt, die, schoon hij tegen de bewegingen des Geestes gezondigd had, in het tegendeel te doen van hetgeen hem bevolen was, nogtans toen hij tot den Heere riep uit den buik des grafs, zoo heeft Hij hem verhoord en verlost, en hem wederom in zijn ambt en werk hersteld. Leest de gansche geschiedenis van dien profeet. Maar (2) zal ik u toonen, dat het noodzakelijk eene gewillige, voorbedachte en kwaadaardige verwerping moet zijn van den mensch Christus Jezus als de Zaligmaker; dat is: een achten van Zijn bloed, van Zijne geregtigheid, van Zijne voorbidding in Zijn eigen persoon, als van geen waardij te zijn tot zaligheid, want die het eene veracht, veracht ook het andere. Dit zeg ik, zal ik toonen, de onvergefelijke zonde te zijn; en dan zal ik vervolgens toonen, waarom die genoemd wordt de zonde tegen den Heiligen Geest.

Eerst. Die op die wijze als ik te voren zeide het bloed, de geregtigheid, den dood, de opstanding, hemelvaart en voorbidding van Christus verwerpt, die verwerpt die offerande, dat bloed, die geregtigheid, die overwinning en ruste, die van God alleen verordend is tot zaligheid. Joh. 1 : 29. *Ziet het Lam* (of de offerande) *Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.* Ef. 1 : 7. *Wij hebben de verlossing door Zijn bloed. Opdat ik in Hem* (te weten in Zijne geregtigheid, in de personele gehoorzaamheid van Christus naar den wil Zijns Vaders) *gevonden worde,* Filip. 3 : 7—10. Door Zijne opstanding komt onze regtvaardigmaking, Rom. 4 : 25. Zijne voorbidding nu in Zijn eigen persoon in den hemel, schoon Hij van hen afwezig is, is de oorzaak van hunne volharding, 2 Cor. 6 : 7, 8; ziet ook Rom. 8 : 33—36.

Ten tweede. Zij, die deze offerande en de ver-

diensten van Christus verwerpen, welke Hij voor zondaren aangebragt heeft, die verwerpen Hem door wien alleen al de beloften des Nieuwen Testaments, te gelijk met al de genade die daarin geopenbaard wordt, tot arme zondige schepselen gebragt worden; *want zoo vele beloften als er zijn, die zijn in Christus Ja, en zijn in Hem Amen,* 2 Cor 1 : 20. Ook worden alle geestelijke zegeningen aan ons besteed door Hem, Ef. 1 : 3, 4. Dat is : door dezen mensch Christus Jezus ontvangen wij alle onze geestelijke, hemelsche en eeuwige zegeningen en weldaden.

Ten derde. Die dezen Jezus willens en wetens, en met versmading verwerpt, doet de onvergefelijke zonde, omdat er geene andere offerande is om ooit geofferd te worden, Hebr. 10 : 26. *Daar blijft geen slagtoffer meer over voor de zonden,* en vers 18 : *Daar is geene offerande meer voor de zonden;* namelijk, dan alleen de offerande van het ligchaam Jezu Christi, welk eenmaal is opgeofferd, Hebr. 10 : 10, 14 vergeleken met vers 18, 26. Neen, maar zij die na licht en klare overtuiging deze eene offerande van het ligchaam Jezu Christi tot zaligheid verwerpen, die kruisigen Christus wederom op nieuw, hetwelk hunne verdoemenis onherstelbaar te weeg brengt; *want het is onmogelijk degenen die eens verlicht geweest zijn, en de hemelsche gave gesmaakt hebben, en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, en gesmaakt hebben het goede woord Gods en de krachten der toekomende eeuwe, en afvallig worden, die zeg ik, wederom te vernieuwen tot bekeering;* en waarom niet? Omdat deze, zegt de apostel, *zich zelven den Zone Gods wederom kruisigen en openlijk te schande maken.*

O hoe ellendig heeft dan de duivel sommigen niet misleid, in hen te brengen om de offerande van

Christus ligchaam en Zijne verdiensten te verwerpen (welke alleen tot zaligheid is opgeofferd) en in hen te doen vertrouwen op eene nieuwe kruisiging van Hem, hetwelk hunne haastige verdoemenis onvermijdelijk zal aanbrengen.

Ten vierde. Zij die dezen Jezus op de gemelde wijze verwerpen, doen de onvergefelijke zonde, omdat zij in Hem te verwerpen, den weg bereiden voor Gods regtvaardigheid om tegen hen uit te breken, en om hen te behandelen gelijk die hen vinden zal, hetwelk zijn zal eerst, als zondaars tegen het eerste verbond, hetwelk is dat zielverdoemend verbond, en ten andere, als zondaars die verachters zijn van het leven en de heerlijkheid, van de genade en vergeving, en van de liefde en vertroosting die ontdekt is in het tweede verbond, voor zooveel zij den Middelaar en Priester van hetzelve verwerpen, welke is Christus Jezus. Die dit nu doet, wilde ik wel weten hoe zijne zonden vergeven, of zijne ziel gezaligd zoude worden, dewijl het eenige middel van zaligheid, te weten: de Zoon des menschen en Zijne verdiensten, verworpen wordt. Hierom zeide Christus: *Ik heb u dan gezegd, indien gij niet gelooft dat Ik die ben, gij zult* (gij moogt doen wat gij wilt, gij moogt verschijnen waar gij wilt, gij moogt de wet van Mozes of eenige andere heiligheid opvolgen) *in uwe zonden sterven,* Joh. 8 : 24. Dus is die zonde welke onvergefelijk genaamd wordt, eene voorbedachte, gewillige en smadelijke verwerping van des Heeren Jezus offerande voor de zonde. Nu zal ik u toonen, waarom deze zonde, de zonde tegen den Heiligen Geest genaamd wordt, gelijk als in deze schriftuurplaatsen, Matth. 12 : 31, 32, Mark. 3 : 29; Hebr. 10 : 29.

Eerst. Het wordt de zonde tegen den Heiligen Geest genaamd, omdat dezulken tegen het klaar

licht des Geestes zondigen, gelijk ik te voren gezegd heb, het is eene zonde tegen het licht des Geestes; dat is, zij zijn voormaals verlicht geweest omtrent de natuur des Evangelies, van de verdiensten van Christus, van Zijn bloed, geregtigheid, voorbidding, enz. en hebben dezelve ook beleden, met eenig leven en troost en smaken in hunne belijdenis van Hem; maar nu keeren zij tegen al dat licht aan op eene kwaadaardige en smadelijke wijze hunne belijdenis den rug toe, en vertreden dezelve met hunne voeten.

Ten tweede. Het wordt de zonde tegen den Heiligen Geest genaamd, omdat zulk een mensch als 't ware met geweld de handen aan Hem slaat; hij is er een die al de bewegingen des Geestes met opzet tegenstaat, welke Hem voorkomen om Hem tot het tegendeel aan te manen en op te wekken. Want ik geloof waarlijk dat de menschen zelfs in hunne verwerping van den Zone Gods, nadat zij eenige kennis van Hem ontvangen hebben, in hun eerste tegenstaan en verwerpen van Hem, vele bewegingen des Geestes hebben om hen van zulk eene groote zielverdoemende zonde af te raden.

Maar vervuld zijnde met zulk eene overmagtigende mate van den geest des duivels, verwerpen en versmaden zij die overtuigingen en bewegingen, door te arbeiden en te bedenken hoe zij den mond zullen stoppen, en hoe zij van onder de overtuigende natuur en kracht van dezelve verlost zullen worden; hierom wordt dit genaamd *den Geest der genade smaadheid aan te doen,* Hebr. 10 : 29. En daarom wordt het

Ten derde zoo genaamd, omdat dezulken al de smeekingen en liefelijke noodigingen des Geestes verwerpen, door welke Hij de ziel als bidt, om toch te blijven bij de leer des Evangelies.

Ten vierde. Het wordt de zonde tegen den Heiligen Geest genaamd, omdat dezulken het getuigenis der profeten en der apostelen, met dat van Christus zelf verwerpen, te weten, hun getuigenis door den Geest van de kracht, waardij, genoegzaamheid en vermogen van het bloed, de offerande, dood, opstanding, hemelvaart en voorbidding van Christus Jezus, waarvan de schriften des Ouden en Nieuwen Testaments vol zijn, gelijk de apostel spreekt, zeggende: *En ook al de profeten, van Samuel aan en die daarna gevolgd zijn, zoo velen als er hebben gesproken, die hebben ook deze dagen te voren verkondigd;* te weten, in welke Christus eene offerande zoude zijn voor de zonde, Hand. 3 : 24, vergeleken met vers 6, 13, 14, 15, 18, 26. En Paulus zegt, 1 Thess. 4 : 8 : *zoo dan, die dit verwerpt, die verwerpt geen mensch, maar God, die ook Zijnen Heiligen Geest in ons heeft gegeven;* dat is, hij verwerpt en versmaadt het getuigenis des Geestes zelve.

Ten vijfde. Het wordt de zonde tegen den Heiligen Geest genaamd, omdat zij die de leer des Evangelies en der zaligheid door Christus Jezus, door het geloof in Hem, verwerpen, de wijsheid van den Geest verwerpen; want de wijsheid van Gods Geest is nooit meer openbaar geworden, dan in de uitvinding van een weg door den dood van dezen mensch Christus Jezus, en daarom wordt Christus, gelijk Hij eene offerande is, genaamd de wijsheid Gods. En wanneer de Geest den Heere Jezus openbaart, dan wordt Hij genaamd *den Geest der wijsheid en der openbaring in de kennisse Christi,* Ef. 1 : 17.

Sommigen zullen mogelijk zeggen dat de verwerping van den Zoon des menschen Christus Jezus, die onvergefelijke zonde niet zijn kan, als

klaar blijkt Matth. 12 : 31, 32, alwaar de Heere Jezus zelf zegt : *En zoo wie eenig woord gesproken zal hebben tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden, maar zoo wie tegen den Heiligen Geest zal gesproken hebben, het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw noch in de toekomende,* vers 32; waaruit dan schijnt te blijken dat de zonde tegen den Heiligen Geest wat anders is, en de zonde tegen den Zoon des menschen wat anders is; de zonde tegen den Zoon des menschen is vergefelijk, maar indien dat de zonde was tegen den Heiligen Geest, dan zoude die niet vergeven kunnen worden; derhalve, de zonde tegen den Zoon des menschen is niet de zonde tegen den Heiligen Geest, of de onvergefelijke zonde. Ik antwoord :

1. Ik weet wel dat er verscheidene menschen zijn die tegen den Zoon des menschen hebben gezondigd en nogtans vergeving ontvangen hebben, ook zulke, die voor een tijd Hem hebben verworpen, gelijk Paulus, 1 Tim. 1 : 13, 14, en de Joden, Hand. 2 : 36, 37. Maar dit was een verwerpen van Hem uit onwetendheid, zonder de verlichting, smaak en gevoelen van de kracht der Goddelijke dingen, waarvan gesproken wordt Hebr. 6 : 3—6.

2. Daar is nog een hooger trap van tegen den Zoon des menschen te zondigen, welke vergefelijk is geweest en nog vergefelijk is; gelijk als in het geval van Petrus, die in eene geweldige verzoeking en schielijke overrompeling Hem verloochend heeft, en dat wel na de openbaring van den Geest Gods uit den hemel aan hem, dat Hij (Jezus) de Zone Gods was, Matth. 16 : 16—18.

Dit is ook vergefelijk wanneer het achtervolgd wordt met bekeering. O rijke, o wonderlijke genade, dat God zoo vol van liefde is jegens arme

zondaren, dat schoon zij uit onkunde, of uit eenige schielijke overrompeling die uit de hel op hen losbreekt, tegen den Zone Gods zondigen, Hij hen evenwel vergeven wil. Maar weet nogtans voorzeker, wanneer iemand den Zone Gods en den Geest op de voorgemelde wijze veracht en verwerpt, te weten, nadat hij eene groote mate van verlichting des Heiligen Geestes ontvangen heeft, en ook beleden dat Christus Jezus de Zaligmaker, en dat Zijn bloed, hetwelk buiten Jeruzalem gestort is geworden, de verzoening is; ik zeg, wanneer iemand daarna met opzet, gewilliglijk en smadelijk die leer verwerpt, tegenspreekt en met voeten treedt, voornemende om zulks te blijven doen; wanneer deze daarin volhardt, zoo durf ik mijne ziel te pand stellen dat hij de onvergefelijke zonde gezondigd heeft, en dat het hem niet vergeven zal worden, noch in deze noch in de toekomende wereld; of anders moeten de teksten die de waarheid hiervan getuigen uitgeschrapt en voor bloote fabelen gehouden worden, welke deze volgende zijn: 2 Petr. 2: 20. *Want indien zij, nadat zij door de kennis des Heeren en Zaligmakers Jezus Christus* (welke is de Zoon des menschen, Matth. 16: 13) *de besmettingen der wereld ontvloden zijn, en in dezelve wederom ingewikkeld zijnde, van dezelve overwonnen worden,* (hetwelk geschieden moet door dezen Heere te verloochenen, die hen gekocht heeft, 2 Petr. 2: 1) *zoo is hun het laatste erger geworden dan het eerste,* 2 Petr. 2: 20. *Want het is onmogelijk, degenen die eens verlicht geweest zijn, en de hemelsche gave gesmaakt hebben, en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, en gesmaakt hebben het goede Woord Gods en de krachten der toekomende eeuw, en afvallig worden, die, zeg ik, wederom te vernieuwen tot bekeering;* en de reden daarvan is: *als welken zich*

zelven den Zone Gods (die ook de Zoon des menschen is) *wederom kruisigen en openlijk te schande maken.* Hebr. 6 : 4—6.

Indien gij nu weten wilt wat het is den Zone Gods wederom te kruisigen: het is de kracht en de verdiensten van Zijn bloed tot vergeving der zonden te verachten en met voeten te treden, gelijk zulks klaar te kennen wordt gegeven Hebr. 10 : 26—28. *Want zoo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zoo blijft daar geen slagtoffer meer over voor de zonden, maar eene schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden. Als iemand de wet van Mozes heeft te niet gedaan, die sterft zonder barmhartigheid onder twee of drie getuigen. Hoe veel te zwaarder straffe meent gij zal hij waardig geacht worden, die den Zone Gods vertreden heeft* (dit is de tweede kruisiging van Christus, waar de Kwakers door zalig denken te worden) *en het bloed des Testaments onrein geacht heeft, waardoor hij geheiligd was,* (en dan volgt) *en den Geest der genade smaadheid heeft aangedaan?* vers 29. Alles wat Paulus had om hem voor deze zonde te bewaren, was zijne onkunde in het vervolgen van den mensch Christus Jezus en Zijne verdiensten. Hand. 9. *Maar mij is barmhartigheid geschied,* zegt hij, *dewijl ik het onwetende gedaan heb,* 1 Tim. 1 : 13. En schoon Petrus Hem niet onwetende verloochend heeft, zoo heeft hij het nogtans onwilliglijk gedaan in eene schielijke en krachtige verzoeking, en zoo heeft hij door de voorbidding van Christus het geloof behouden en is het gevaar ontkomen. Dus zeg ik, dat zij die deze zonde doen, het doen na verlichting, met opzet, gewilliglijk en kwaadaardiglijk, Christus, den Zoon des menschen, openlijk verwerpende als hun Heer en Zaligmaker; en daarom wordt het de zonde

tegen den Heiligen Geest genaamd. Het is een naam die voor deze zonde zeer gepast is, om de redenen zoo even gemeld; want deze zonde wordt onmiddelijk bedreven tegen de bewegingen, overtuigingen en het licht van dien Heiligen Geest Gods, wiens bijzonder werk is om de waarheid en dadelijkheid van de kracht en de verdiensten van den Heere Jezus, den Zoon des menschen, te openbaren. O vrijgeesten en Kwakers, wacht u dan; want ik ben verzekerd dat gij door uwe belijdenis (welke waarlijk de regte manier is om dezelve te bedrijven) onder alle menschen die heden in de geheele wereld zijn, het naaste zijt aan deze zonde; voor zoo veel gij de zaligheid van uwe zielen niet wilt wagen op het bloed dat op den berg van Calvarië is uitgestort (Luk. 23 : 33) uit de zijde van Hem die tot een slagtoffer opgeofferd is voor allen die toen in Zijne offerande geloofden, of geloofd hebben eer Hij Zijn ligchaam opgeofferd heeft, of nog gelooven, en hierna nog gelooven zullen; schoon gij te voren beleden hebt, dat de zaligheid door die offerande, en op die wijze uitgewerkt is geworden, en ook geschenen hebt, alsof gij eenigen troost daaruit ontvangen hadt, in zooverre dat sommigen uit u zulks openbaar aan anderen verklaard hebben, zich zelven belijdende geloovigen te zijn in Zijn bloed. O, hoe naar is het derhalve niet met u, die dus eens verlicht zijt geweest, en die goede dingen gesmaakt hebt, en nu, niettegenstaande al uwe belijdenis, afgekeerd zijt van de eenvoudigheid die in Christus is, tot eene andere leer, die, wanneer gij daar bij blijft, uw verderf zal zijn, want zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving, Hebr. 9 : 22.

Meer andere redenen zouden er gegeven kunnen worden, maar ik heb niet te lang willen zijn; nogtans moet ik deze waarschuwing daar bijdoen: dat

indien er eenige zielen zijn, die maar gewillig zijn om hunne zaligheid op de verdiensten van een blooten Christus te wagen, dat ik waarlijk voor tegenwoordig geloof, dat zij deze zonde niet gezondigd hebben, omdat er voor zulke zielen eene belofte is, daar Christus zegt: *die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen;* Ik zal hem niet uitwerpen om alles wat hij gedaan mogt hebben, Joh. 6 : 37. Deze belofte is waardig om in gouden letteren geschreven te worden.

Tegenwerping. Maar helaas! schoon ik deze zonde niet mogt zondigen, zoo heb ik nogtans andere zonden genoeg om mij te verdoemen.

Ik antwoord: schoon gij de zonden hadt van duizend zondaren, indien gij nogtans tot Christus komt, zoo zal Hij u zaligmaken, Joh. 6 : 37, ziet ook Hebr. 7 : 25. *Waarom Hij ook volkomenlijk kan zaligmaken, al degenen die door Hem tot God gaan,* enz.

Tegenwerping. Maar helaas! hoe zal ik komen? Ik vrees dat ik niet kom gelijk ik komen moest, mijn hart is zoo koud en dood als een steen; hoe zal ik dan komen?

Ik antwoord: overweeg al uwe zonden die gij ooit bedreven hebt, en leg het gewigt van die allen op uw hart, totdat gij met dezelve beladen zijt, en kom dan in zulk een geval tot Hem, *en Hij zal u rust geven voor uwe ziel,* Matth. 11 : 28—30. Nog eens, indien gij weten wilt hoe gij komen zult, kom dan met verfoeijing van u zelven, zeggende: Heere, hier is een zondaar, de snoodste van alle zondaren, indien ik naar verdiensten behandeld werd, zoo had ik alreede in de hel verdoemd moeten geweest zijn. Ik ben niet waardig om de minste plaats te hebben in het koningrijk der hemelen, maar nogtans, o Heere, mogt Gij u over mij ontfermen. Kom gelijk Benhadads knechten tot den koning Israels

kwamen, 1 Kon. 20 : 31, 32, met den strop om uwen hals, en werp u voor de voeten van Christus neder, en blijf daar leggen, met Hem worstelende in den gebede, en ik verzeker u dat gij voorspoedig zijn zult, Matth. 11 : 28—30. Joh. 6 : 37.

Tegenwerping. Maar och! ik ben niet geheiligd.

Ik antwoord : Hij zal u heiligen en ook zelf u tot heiligmaking worden, 1 Cor. 6 : 10 en kap. 1 : 30.

Tegenwerping. Maar ik kan niet bidden.

Ik antwoord : Te bidden is niet op uwe kniën neder te vallen, en daar eene menigte van schriftuurlijke woorden uit te drukken; want dat zoudt gij kunnen doen, en nogtans niets meer doen dan blootelijk snateren; maar indien gij uit een gevoel van uwe eigene snoodheid uwe zielsbegeerte voor den Heere kunt uitzuchten, zoo zal Hij u verhooren, en u uwe begeerte geven, want Hij weet welke de meening des Geestes in uwe zuchtingen is, Rom 8 : 26, 27.

Tegenwerping. Maar ik durf tot God niet bidden uit vrees dat mijne gebeden als zonden voor God gerekend zullen worden.

Ik antwoord : dat is een goed teeken dat uwe gebeden wat meer zijn dan bloote woorden, en eenig vermogen hebben voor den troon der genade door Christus Jezus; of anders zou de duivel nooit arbeiden om u van uwe gebeden af te brengen, door uwe gebeden verachtelijk te stellen, en u te zeggen dat zij zonden zijn; want de beste gebeden zal hij de ergste en de kwaadste noemen, en de kwaadste zal hij de beste heeten; want hoe zoude hij anders een leugenaar zijn?

Tegenwerping. Ik vrees dat de dag der genade voorbij is, en zoo dat eens zijn mogt, wat zoude ik dan gaan doen?

Ik antwoord : Het is zeker dat het met sommige menschen zoo is, dat de dag der genade geëindigd

is eer hun leven geëindigd is; of dus, dat de dag der genade voorbij is eer de dag des doods komt, gelijk Christus zegt, Luk. 19 : 41, 42. *En als Hij nabij kwam, en de stad zag, weende Hij over haar, zeggende : och of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgeen tot uwen vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uwe oogen.* Doch tot beter voldoening van u omtrent deze zaak, zoo overweeg deze navolgende dingen :

1. Blijft de Heere steeds met Zijn woord en Geest aan de deur van uw hart kloppen? zoo ja, dan is de dag der genade voor uwe ziel niet voorbij; want waar Hij zoo klopt, daar biedt Hij zich aan, en Hij belooft ook om in te komen en avondmaal te willen houden met u, dat is, om Zijne genade aan u mede te deelen, hetwelk Hij niet doen zoude indien de dag der genade voor de ziel voorbij was, Openb. 3 : 20.

Tegenwerping. Maar gij zult mogelijk zeggen : hoe zal ik weten of Christus zoo aan mijn hart klopt als begeerig zijnde om in te komen? ten einde ik weten mogt of de dag der genade met mij voorbij is of niet?

Ik antwoord : Doet de Heere u gevoelig zijn van uwen ellendigen staat buiten Christus en een aandeel te hebben aan Hem, en dat gij van nature geen deel hebt aan Hem, geen geloof in Hem, geen gemeenschap met Hem, noch geen liefde voor Hem? indien Hij dit gedaan heeft of nog doet, dan heeft Hij aan de deur van uw hart geklopt, en Hij klopt daar nog aan.

2. Brengt Hij te gelijk hiermede in uw hart eene ernstige begeerte naar gemeenschap met Hem, alsook heilige resolutiën om niet zonder eene dadelijke gemeenschap met Hem te hebben, voldaan te zijn?

3. Geeft Hij u somtijds eenige verborgene overredingen (schoon die naauwelijks onderscheiden kun-

nen worden) dat het mogelijk is een aandeel aan Hem te verkrijgen?

4. Doet Hij nu en dan eenige beloften voorkomen, doende dezelve eenige hemelsche geur nalaten op uwen geest, schoon maar voor een korten tijd?

5. Ziet gij bij tijden eenige uitnemendheid in Christus? en verwekt dit in uw hart eenige zuchtingen naar Hem? Zoo ja, vreest dan niet, de dag van genade is voor u niet voorbij; want indien de dag van genade voor zulk eene ziel voorbij was, dan moest die schriftuurplaats gebroken worden, waar Christus zegt: *die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen;* Ik zal hem om geen redenen, om geen oorzaken, hoe ook genaamd, uitwerpen.

Tegenwerping. Maar gewisselijk, indien de dag der genade voor mij niet voorbij was, dan zoude ik zoo lang niet zijn zonder een antwoord van Gods liefde tot mijne ziel; en hetgeen mij mijn staat te meer doet wantrouwen, is dat ik wacht en weder wacht, zonder dat ik verlost worde.

Ik antwoord: (1) hebt gij wel zoo lang op den Heere gewacht als Hij naar u gewacht heeft? Mogelijk heeft de Heere wel twintig, dertig, ja veertig en meer jaren op u gewacht, daar gij geen zeven jaren op Hem gewacht hebt. Breng dit uwe conscientie te binnen, wanneer de satan u te binnen brengt dat God u niet lief heeft, omdat gij zoo lang gewacht hebt, zonder dat Hij u eenige verzekering gegeven heeft, (want het is eene verzoeking des satans) want God heeft nog langer op u gewacht en is gewillig geweest om van tijd tot tijd Zijne gezanten tot u te zenden. Zeg dan veeleer: Ik zal hooren wat God de Heere spreken zal, en te meer omdat Hij van vrede spreken zal, want Hij is de Heere des vredes. Maar (2) weet dat het niet het lang blijven is onder een bedroefden toestand, dat

een genoegzaam bewijs is om te toonen dat het met u buiten hope zoude zijn, neen, maar integendeel; want de Heere Jezus heeft onze natuur aangenomen en eene verlossing te weeg gebragt voor *degenen die met vreeze des doods door al hun leven der dienstbaarheid onderworpen waren.* Hebr. 2 : 14, 15.

Tegenwerping. Maar helaas! ik ben niet magtig het langer uit te houden, mijne sterkte is vergaan, ik heb zoo lang gewacht dat ik niet langer wachten kan.

Ik antwoord. Dit hebt gij mogelijk al over lang gedacht en besloten, dat gij niet magtig zoudt zijn om het langer te kunnen uithouden, geen jaar, geen maand of geen week, ja zelfs niet zoo lang. Gij hebt mogelijk 's morgens gedacht dat gij het niet zoudt uithouden tot den avond, en als het avond was tot den dag van morgen, en nogtans heeft de Heere u ondersteund en u op Hem doen wachten vele jaren en maanden achtereen; en daarom zoo is het maar eene verzoeking des satans die u zulks doet denken, opdat hij u tot wanhoop mogt drijven aan de genade Gods, om u af te houden van de wegen Gods en om u tot de zonde te doen wederkeeren. O wil dan aan de verzoeking toch geen gehoor geven; maar *gelooft dat gij het goede des Heeren zult zien in het land der levenden. Wacht op den Heere, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken; ja wacht op den Heere.* En ten einde gij zulks doen moogt, zoo overweeg deze dingen :

1. Indien gij nu, na zoo lang gewacht te hebben, het zoudt opgeven om langer te wachten, zoo zoudt gij al uwen tijd en moeite kwijt zijn die gij tot hiertoe in de wegen Gods besteed hebt, en gij zult een mensch gelijk zijn, die omdat hij lang naar goud gezocht heeft en het niet vond, daarom van het zoeken uitscheidde, schoon hij er kort bij is

geweest en het bijna gevonden had; en dat alles omdat het hem verveelde om een weinigje verder en langer te zoeken.

2. Gij zult niet alleen uwen tijd verliezen, maar ook uwe kostelijke ziel; want de zaligheid is in geen ander dan in Christus Jezus. Hand. 4 : 12.

3. Indien gij u onttrekt, zoo zult gij de grootste zonde doen die gij ooit te voren hebt gedaan, in zoo verre God mogelijk zeggen zal: *Mijne ziel heeft in hem geen behagen*, Hebr. 10 : 38. Maar daar gij ook zegt : mijne sterkte is vergaan, hoe zoude ik dan langer wachten kunnen? zoo weet, dat wanneer gij gevoelt dat uwe krachten geheel vergaan zijn, dat het dan de tijd is dat de Heere u nieuwe krachten zal geven. *De jongen zullen moede worden en de jongelingen zullen gewisselijk vallen. Maar die den Heere verwachten zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden; zij zullen loopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden.* Jez, 40 : 30, 31.

Tegenwerping. Of ik al wacht, indien ik niet tot het eeuwige leven uitverkoren ben, wat zal mij dan al mijn wachten kunnen baten? Want het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods. Rom. 9 : 16. En daarom zeg ik, is alles te vergeefs, indien ik niet uitverkoren ben.

Ik antwoord : eerst, wees verzekerd dat uw afwijken van God uwe verzekering niet bewijzen zal, noch ook uw moede worden van op den Heere te wachten. En ten tweede, gij zijt mogelijk begeerig om te weten of gij uitverkoren zijt of niet; ja, zult gij zeggen, indien ik dat wist, dan zoude ik bemoedigd zijn om op den Heere te wachten; maar weet, dat gij van voren uwe verkiezing niet kunt weten, maar van achteren; dat is te zeggen, gij

moet eerst God in Christus kennen, hetwelk geschiedt door Zijne beloften te gelooven en Zijne getuigenissen die Hij gegeven heeft van Christus Jezus, van Zijn bloed en geregtigheid, te gelijk met al Zijne andere verdiensten. Gij moet, eer gij weten kunt dat gij een uitverkorene zijt, in Christus gelooven, en uw geloof dus Christus Jezus omhelsd hebbende, en Zijn vleesch en bloed waarlijk etende en drinkende, zoo zult gij in uwe ziel het leven daardoor ontvangen. Een leven van bevrijding van de veroordeeling van de wet en van de schuld der zonde; een leven van bevrijding van de smet derzelve; een leven om met God door Christus te wandelen in Zijne wegen; een leven van liefde tot God den Vader, tot Christus Jezus Zijnen Zoon, tot Zijne heiligen en tot Zijne inzettingen, omdat dezelve heilig en onbevlekt zijn, geheel strijdig tegen alle ongeregtigheid. Deze dingen moeten in uwe ziel zijn, zult gij kunnen weten dat gij een uitverkorene zijt. God heeft deze twee wegen om Zijnen kinderen hunne verkiezing te toonen :

1. Door het getuigenis Zijns Geestes; dat is : wanneer de ziel onder beroering der conscientie, en over hare zonden bedroefd en vernederd is geweest, dan komt de Heilige Geest de ziel verzegelen door Zijn troostelijk getuigenis, haar verzekerende dat God om Christus wil al hare zonden vergeven heeft die zoo zwaar op hare conscientie gelegen, en haar zoo zeer verslagen hebben; door aan de ziel te toonen, dat de wet die zulke vreesselijke vervloekingen tegen haar uitsprak, nu door het bloed van Christus voldaan en vervuld is, Ef. 1 : 13, 14.

2. Door gevolg en besluit; dat is : de ziel bevindende dat God aan haar goed geweest is, overmits Hij haar verloren staat aan haar ontdekt, en ook eenige hoop geschonken heeft, dat Hij haar

daarvan behouden en verlossen wil; zoo komt zij uit een regt gezigt van deze dingen om dit besluit te maken of te mogen maken : indien God niet voor had om mij te behouden, zoo zoude Hij zulke en zulke dingen aan mij niet gedaan hebben. Doch om het getrouwste met uwe ziel te handelen, zoo is het niet goed om een van deze afzonderlijk te nemen; dat is : het is niet goed, om het getuigenis des Geestes uit Zijne vruchten (die gij meent ontvangen te hebben) op te maken, zoodat gij besluiten zoudt dat het getuigenis welk gij ontvangen hebt een genoegzamen grond is zonder het andere; (niet omdat het zulks niet is, wanneer het het getuigenis is van den Heiligen Geest) maar omdat de duivel ook de zielen bedriegt door de werking van zijn geest in haar, voorgevende dat het de Geest van God is; en zoo moest gij ook aan de andere zijde u niet vergenoegen schoon gij eenige begeerten in u vindt, zonder het getuigenis van de andere, dat is, van den Heiligen Geest; want het is het getuigenis van twee getuigen, dat voor waarheid moet gehouden worden. Gelijk gij dan veel in den gebede moest zijn om den Geest, dat Hij u de verzekering getuigen mogt, zoo moest gij ook op het einde daarvan zien, wanneer gij het meent te hebben, hetwelk is om u te toonen dat het alleen om Christus wil is dat uwe zonden u vergeven zijn, en om u te dringen om Hem te verhoogen met woorden en met werken, in heiligheid en in geregtigheid al de dagen uws levens. Hieruit moogt gij dan met vrijmoedigheid uwe verkiezing opmaken, 1 Thess. 1 : 2. *Wij danken God altijd over u allen, uwer gedachtig zijnde in onze gebeden, zonder ophouden gedenkende het werk uws geloofs, en den arbeid der liefde en de verdraagzaamheid der hoop op onzen Heere Jezus Christus, voor onzen God en*

Vader. Wetende, geliefde broeders, uwe verkiezing van God; maar waaruit weet gij dat Paulus? hieruit, zegt hij: *want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in den Heiligen Geest, en in vele verzekerdheid, en gij zijt onze navolgers geworden en des Heeren, het Woord aangenomen hebbende in veel verdrukking met blijdschap des Heiligen Geestes, alzoo dat gij voorbeelden geworden zijt allen den geloovigen in Macedonië en Achaje. En Zijnen Zoon uit de hemelen te verwachten, denwelken Hij uit de dooden verwekt heeft, namelijk Jezus, die ons verlost van den toekomenden toorn.*

Tegenwerping. Helaas, in plaats van iets in mij te vinden dat goed is, zoo vind ik in mij alle soort van goddeloosheid, verharding, geveinsdheid, koele genegenheid tot Christus, groote ongeloovigheid, te gelijk met alles wat boos en ondeugend is. Welke hoop kan ik dan hebben?

Ik antwoord: Indien gij zulk een niet waart, dan hadt gij geen genade noodig. Indien gij gezond waart, dan hadt gij geen medicijnmeester van noode. Ziet gij u zelven dan in dezen ellendigen staat, zoo hebt gij te meer noodig om tot Christus te komen, opdat gij niet alleen van die kwaden gereinigd, maar ook van dien toorn verlost mogt worden welken zij voor eeuwig over u brengen zullen, indien gij niet van dezelve verlost wordt.

Tegenwerping. Maar welke weg zal ik inslaan om uit dezen droevigen en ellendigen toestand verlost te worden?

Ik antwoord: Ziet gij in u alle soorten van goddeloosheid, zoo is de beste weg waar ik eene ziel in zulk een toestand toe besturen kan, dat zij een oog zoekt te vestigen op Hem die vol is van genade, en op Hem te zien door het geloof, opdat zij

daardoor uit Zijne volheid genade ontvangen mogt in haar hart; dit is alleen de regte weg, alsook de weg die voorgebeeld was eer Christus in het vleesch gekomen was ten tijde van Mozes, toen de Heere tot hem zeide : *Maak u eene vurige slang, en stel ze op eene stang, en het zal geschieden dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet, zoo zal hij leven,* Num. 21 : 8. Evenzoo is het nu ook onder het Nieuwe Testament; wanneer eenige ziel door de vurige slang (te weten hare zonden) gebeten is, zoo is de naaste weg om genezen te worden, dat zij ziet op den Zoon des menschen, die tot dit einde, even gelijk de koperen slang op eene stang, verhoogd is, opdat een iegelijk die door het geloof Hem aanziet van al zijne geestelijke kwalen, hoe ook genaamd, genezen mogt worden. Joh. 3 : 14, 15. Bij voorbeeld :

1. Ziet gij dat uw hart onder verharding is? zie dan hoe vol liefde en ontferming het hart van Christus tot u is, hetwelk gezien kan worden in Zijn afkomen uit den hemel, om Zijn hartebloed voor u te storten.

2. Is uw hart traag en zorgeloos? zie dan hoe werkzaam de Heere Jezus voor u is, in dat Hij niet alleen voor u gestorven, maar dat Hij ook sedert Zijne hemelvaart gedurig in den hemel voor u biddende is geweest, Hebr. 7 : 25.

3. Vindt gij u zelven vol ongeregtigheid en zonden? zie dan op naar den hemel, en zie daar een regtvaardig persoon, namelijk een regtvaardige Jezus, die u voor den troon van Zijns Vaders heerlijkheid nu in Zijne eigene volmaaktheden voorstelt, 1 Cor. 1 : 30.

4. Ziet gij dat gij ledig zijt van heiligmaking? zie dan op, en dan zult gij zien dat uwe heiligmaking in de tegenwoordigheid Gods is, eene volkomene heiligmaking die al de geloovigen als regtvaar-

digen en geheiligden vertoont voor den grooten God des hemels. Dus moest gij om alles wat gij noodig hebt, het geloof zoeken te vestigen op den Zone Gods, en Hem standvastiglijk beschouwen, dan zoudt gij daardoor eene krachtige verandering gewaar worden in uwe ziel; want wanneer wij de *heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwen, zoo worden wij naar datzelve beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid als door des Heeren Geest*, 2 Cor. 2 : 18. Dit is de regte weg zoowel om troost als heiligmaking in uwe ziel te verkrijgen. Wanneer arme zielen onder eene schuldige conscientie en onder de werkingen van vele verdorvenheden heengaan, die gaan den naasten weg niet naar den hemel, indien zij in de eerste plaats zich zelven niet aanzien als vervloekte zondaren door de wet; en nogtans zijn zij terzelver tijd gezegende heiligen door de verdiensten van Christus Jezus. *Ik ellendig mensch*, zegt Paulus, en nogtans tevens gezegend en zalig mensch *door Jezus Christus mijnen Heere;* want dat is het oogmerk van die plaats. Rom. 7 : 24, 25.

Tegenwerping. Maar helaas, ik ben blind en kan niets zien; wat zal ik nu in dit geval gaan doen?

Ik antwoord : gij moet tot Hem gaan die de oogen der blinden opent, namelijk tot Christus Jezus, Hem biddende, met dien blinden waar men van leest Matth. 20 : 33. *Heere, dat mijne oogen geopend worden;* en dus moet gij blijven bidden totdat gij het gezigt ontvangt, namelijk een gezigt van Christus Jezus, van Zijn dood, van Zijn bloed, van Zijne opstanding, hemelvaart en voorbidding, en dàt wel voor u in het bijzonder; te meer, (1) omdat Hij zelf u genoodigd heeft om te komen *en van Hem te koopen oogenzalf opdat gij zien moogt*, Openb. 3 : 18; (2) omdat gij nooit eenigen waren

troost kunt hebben totdat gij dus het *Lam Gods ziet, dat de zonden der wereld wegneemt*, Joh. 1 : 29; (3) omdat gij door genade daardoor bekwaam zult zijn om over al die bijzondere struikelblokken heen te geraken, die de satan en zijne instrumenten in den weg leggen, welke gij anders niet zult kunnen vermijden, maar zekerlijk vallen zult wanneer anderen zullen staan, en als de blinden tasten en struikelen, wanneer anderen regtop gaan, tot groot nadeel van uwe ziel.

Tegenwerping. Maar ik heb niets om mede te brengen; hoe zoude ik dan komen?

Ik antwoord : hebt gij geen zonden? zoo ja, breng die en verwissel dezelve voor Zijne geregtigheid, omdat Hij gezegd heeft : *Werp uwe zorg op den Heere, en Hij zal u onderhouden*, Ps. 55 : 23, alsook : *komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven*, Matth. 11 : 28.

Tegenwerping. Maar de satan zegt, dat ik zoo flaauw in mijne gebeden ben en zoo zwak in het geloof; dat ik zulk een groot zondaar ben, en zoo traag voortga in den weg des Heeren; dat ik zoo genegen ben om voor elke verzoeking te vallen en er door verstrikt te worden, nevens vele andere dingen; zoodat ik nooit die gezegende dingen zal kunnen bekomen, welke aan arme zondaren worden voorgesteld door Christus Jezus; en daarom is mijne bekommernis ook veel om die reden, en ik vreeze menigmaal dat hetgeen hetwelk de satan in komt boezemen, mij overkomen zal, te weten, dat ik het eeuwige leven zal moeten missen.

Ik antwoord op het laatste deel van de tegenwerping, dat gij nooit het eeuwige leven verkrijgen zult; dat is alreede voor u verkregen zonder iets dat gij gedaan hebt, hetzij van uw bidden of worstelen tegen de zonden; want om eigenlijk te spre-

ken, het is Christus die den dood vernietigd heeft in Zijn eigen ligchaam op het kruis, en die daardoor voor ons het leven en de heerlijkheid aangebragt heeft.

Maar dit is de zaak die gij bedoelt: dat gij nooit deel zult krijgen in dat leven hetwelk alreede verkregen is voor allen die door het geloof tot Christus komen; en dat alles omdat gij zoo koel, zoo zwak in het geloof, en zulk een groot zondaar zijt, zoo genegen tot vallen en tot struikelingen. Maar hierop antwoord ik: hebt gij nooit geleerd om den duivel met zijn eigen pijl te doorschieten en hem met zijn eigen zwaard het hoofd af te slaan, gelijk David Goliath deed, die van Hem een voorbeeld was?

Vraag. Hoe zal eene arme ziel dit kunnen doen? dit is waarlijk wat zeldzaams.

Ik antwoord. Dit kunt gij op deze wijze doen: wanneer de satan u zegt dat gij zoo flaauw in uwe gebeden zijt en zoo koel in uwen godsdienst, zoo moest gij hem dus antwoorden en zeggen: ik ben blijde dat gij mij zulks gezegd hebt; dit zal mij te meer op de voorbidding van Christus doen vertrouwen, en minder op mijne eigene gebeden; ook zal ik voortaan trachten om te zuchten en om zoo ernstig te zijn in mijne smeekingen voor den troon der genade, dat ik, indien ik kan, den hemel zal doen weergalmen door de krachtige zuchtingen van mijn gemoed. En daar gij zegt, dat ik zoo zwak in het geloof ben, ik ben blijde dat gij mij zulks te binnen brengt; ik hoop dat het mij voortaan zal opwekken om meer hartelijk tot God te bidden om versterking des geloofs, en om rusteloos te zijn totdat ik zulks bekom. Zegt gij mij dat ik zoo traag ben, en dat ik het eeuwige leven missen zal; ook dit zal door genade tot mijn voordeel strekken, en mij doen jagen naar het wit, tot den prijs der roe-

ping Gods die van boven is. Zegt gij mij dat mijne zonden zoo groot zijn, hierdoor brengt gij mij den ondragelijken toorn Gods in de gedachten, indien ik zonder Christus leve, alsook de noodzakelijkheid van het bloed Christi om mij te helpen; ik hoop dat het mij te sneller zal doen vlugten en te meer zal doen jagen naar een aandeel aan Hem; en te meer, omdat (gelijk gij mij zegt) mijn staat onuitsprekelijk ellendig zal zijn zonder Hem. En zoo vervolgens; wanneer hij u zegt van uwe doodigheid, koelheid of ongeloovigheid, of de grootheid uwer zonden, zoo moogt gij hem antwoorden en zeggen: ik ben blijde dat gij mij zulks zegt, want nu hoop ik dat het een middel zal zijn om te sterker te doen loopen, ernstiger te zoeken, en om rusteloozer te zijn om Christus. Indien gij deze kunst maar eens geleerd hebt, om den satan met zijne eigene pijlen te doorschieten, dan zult gij mogen zeggen dat zijne verzoekingen zoowel als alle andere dingen u medewerken ten goede. Rom. 8 : 28.

Tegenwerping. Maar ik vind zoo vele zwakheden in elken pligt die ik volbreng, gelijk als in mijn bidden, lezen, hooren, en in elken anderen pligt, dat het mij een walg doet hebben aan mij zelven en mij doet denken dat mijne pligten niets waardig zijn.

Ik antwoord: het is een voorregt, dat gij gevoelig zijt van uwe zwakheden in de beste dingen die gij verrigt; ja het is eene grootere genade dan gij wel weet.

Tegenwerping. Kan dat een voorregt voor mij zijn, dat ik gekweld worde met mijne verdorvenheden? Kan dat eene genade zijn, dat mijne zonden mij zoo aanvallen, en dat mijne beste pligten door dezelve besmet worden? hoe kan dat mogelijk zijn?

Ik antwoord: dat uwe zonden in uwe beste pligten aan u ontdekt worden, zulks werkt tot uw

voordeel, op deze wijze :

1. Dewijl gij daaruit reden vindt om u te vernederen, en om, wanneer gij alles gedaan hebt, u zelven maar een onnutten dienstknecht te rekenen.

2. Langs dezen weg wordt gij afgebragt van op iets te vertrouwen om het eeuwige leven, behalve op Christus alleen. Indien gij niet gevoelig waart van de goddeloosheid uws harten in uwe beste pligten, zoo zoudt gij gevaar loopen om een trotsch en verfoeijelijk huichelaar te worden; zulk een die naar den duivel zoude moeten gaan met een bundel van uwe eigene geregtigheid; maar nu ziet gij door genade dat er in alles wat gij doet, zonde genoeg is om u te verdoemen. Dit doet u eerst zorg dragen om niet in uwe eigene verrigtingen te berusten; en ten andere toont het u ook dat er niets in u is, of dat van u gedaan wordt, hetwelk u eenig nut zal doen, ten aanzien van de verdienende oorzaak uwer zaligheid. O neen, maar gij moet aan Christus deel hebben, aan Zijne geboorte, dood, opstanding, hemelvaart en voorbidding. Doet niet het gevoel van uwe verdorvenheden u afzien van op uwe werken te vertrouwen? En doet het u niet ernstiger verlangen en zuchten om den Heere Jezus? Ja ik zegge u ook, het zal tevens een reden zijn om u over de vrije genade en teederhartigheid Christi te verwonderen, wanneer Hij het licht Zijns aanschijns over u verheffen zal, omdat Hij op zulk een zondig schepsel als gij zijt, heeft willen nederzien. En in dit opzigt is het eene genade voor Gods volk, dat zij de overblijfselen der zonde steeds in hunne harten voelen strijd voeren. Doch dit komt niet blootelijk uit de natuur der zonde, maar van de genade en wijsheid Gods, die alle dingen doet medewerken ten goede voor degenen die Hem vreezen en liefhebben. En daarom, wat gij ook in uwe

ziel mogt vinden, schoon het zonden waren van de allerverschrikkelijkste natuur, — laat het u te sneller doen loopen tot Christus Jezus, en gij zult over uw loopen tot Hem niet beschaamd worden.

En wat het andere belangt, dat gij bevlekt zijt, en dat uwe beste pligten zulks mede zijn, — laat deze tekst in uwe gedachten komen, 1 Cor. 1 : 30: *Uit Hem zijt gij in Christus Jezus, die ons geworden is wijsheid van Gode, regtvaardigheid, heiligmaking en verlossing;* en wanneer gij dit verstaat, zoo zult gij hetgeen gij in u zelven mist, in Christus vinden. Zijt gij in u zelven dwaas? Christus is u van Gode geworden tot wijsheid. Zijt gij in u zelven onregtvaardig? Christus is u van Gode geworden tot regtvaardigheid. Zijt gij in u zelven onheilig? Christus is u van Gode geworden tot heiligmaking.

En dit alles is in Zijn eigen persoon buiten u; buiten uwe wijsheid, buiten uwe regtvaardigheid en buiten uwe heiligmaking. Hij verschijnt buiten u, als een gemeen openbaar persoon in Zijns Vaders tegenwoordigheid, als uwe volmaakte wijsheid, regtvaardigheid en heiligmaking in Zijn eigen persoon; zoodat gij gelooven en zeggen moogt tot uwe ziel: o mijne ziel, schoon gij ontelbare zwakheden in u zelven en in uwe daden vindt, zie nogtans op uwen Jezus; Hij is u geworden tot wijsheid om u te besturen, om u te bezorgen, en om alles te schikken tot uw beste. Hij is ook nu aan Gods regterhand uwe regtvaardigheid, altijd verschijnende voor de oogen Zijner heerlijkheid, zoodat dezelve daar onbewegelijk is. Al zijt gij nog in zulk eenen bedroefden staat, zoo schijnt uwe geregtigheid, welke de Zone Gods, Godmensch, zelf is, zoo luisterrijk als ooit, en is bij God zoo aangenaam als zij ooit geweest is. (O, dit is menigmaal het leven voor mijne

ziel geweest.) En daarom, o mijne ziele, dus kunt gij alles wat gij in u zelven mist, door het geloof in Christus Jezus voor u beschouwen; hetzij wijsheid, regtvaardigheid, heiligmaking of verlossing; ja dat nog niet alleen, gelijk ik te voren zeide, maar dit is Hij alles in Zijn eigen persoon buiten u, in de tegenwoordigheid van Zijnen Vader, in uwe plaats.

Indien iemand nu in zijn hart mogt zeggen: Ik vrees dat ik er een ben van het oude verbond, dat is, ik vrees dat ik niet onder dit heerlijk verbond der genade ben, en als dat eens zoo is, wat zal ik dan gaan doen? Ik antwoord:

1. Gij vreest dat gij er een mogt zijn van het oude verbond, maar weet dat gij er van nature onder zijt, want van nature zijn wij allen onder dat verbond; doch stel dat gij tot op dezen dag daaronder zijt, zoo moet ik u nogtans zeggen, dat er een weg geopend is voor arme zielen, om van onder dat verbond te komen door Christus, want *Hij heeft den middelmuur des afscheidsels* gebroken, Ef. 2: 14. En daarom, indien gij zalig wilt worden, zoo moogt gij tot Christus komen. Mist gij eene geregtigheid, daar is er eene in Christus, gelijk ik te voren zeide. Indien gij gereinigd wilt wezen, dan moogt gij tot Christus komen, en indien gij geregtvaardigd wilt zijn, daar is in Christus Jezus regtvaardigheid genoeg. Maar

2. Gij kunt niet zoo gewillig zijn om tot Christus te komen, als Hij gewillig is om u te ontvangen, als blijkt uit Zijn afkomen uit den hemel, uit Zijne vernedering, uit het storten van Zijn bloed, zoowel dat Hem door zweeten onder den last der zonden is afgeperst, als hetwelk door de speer gestort is toen Hij aan het kruis hing. Het blijkt ook uit Zijne beloften, uit Zijne noodigingen en uit Zijn zenden van gezanten, om dit aan arme

zondaren te verkondigen, bedreigende tevens aan allen de verdoemenis die Hem veracht zullen hebben; ook verklaart Hij dat al die duizend duizenden van zonden in de wereld niet magtig zullen zijn om diegenen te verdoemen die in Hem gelooven, dat Hij ze allen vergeven en kwijtschelden wil, indien zij maar tot Hem willen komen; daarenboven belooft Hij niemand uit te werpen, zelfs niet het allerverachtste schepsel in de geheele wereld. *Komt allen tot mij,* zegt Hij, (allen, al waren er nog zoo veel, al waren zij nog zoo snood, al is hun last nog zoo zwaar en ondragelijk, en al verdienen zij niet de minste genade of medelijden) *die vermoeid en belast zijt,* werpt uwen last op mij, *en Ik zal u rust geven,* komt tot mij, en Ik zal u genezen, u beminnen, en u den weg tot het koningrijk der hemelen aanwijzen; komt tot mij, en Ik zal u ondersteunen, helpen en bewaren, voor alle duivelen en hunne verzoekingen, voor de wet en hare vervloekingen, en om niet door eenig kwaad, hoe ook genaamd, voor eeuwig overwonnen te worden. Komt tot mij om alles wat gij noodig hebt, zegt mij wat gij hebben wilt of wat Ik voor u doen zal, en Ik zal al mijne magt, liefde, wijsheid, met al het vermogen dat Ik bij mijnen Vader heb voor u besteden. Komt tot mij, uwen dierbaren Jezus, uw liefhebbende en teederhartige en voor eeuwig vergevende Zaligmaker. Komt tot mij, en Ik zal u reinigen, mijne geregtigheid u aandoen, mijnen Vader voor u bidden, en u mijnen Geest geven, opdat gij behouden moogt worden.

Overweegt daarenboven welk een voorregt gij in den dag des oordeels boven duizenden hebben zult, indien gij in waarheid tot dezen Jezus komt en Hem aanneemt; gij zult niet alleen in dit leven bevoorregt worden, maar in het eeuwige leven, na-

melijk wanneer Christus van den hemel komen zal; want dan, wanneer de geheele wereld te zamen zal vergaderd worden, al de goede en kwade engelen, al de uitverkorenen en verworpenen; wanneer al uwe vrienden en magen, met al uwe naasten, ter regter- en ter linkerhand bij u zullen zijn, en de wonderlijke heerlijkheid en majesteit van den Zone Gods beschouwen zullen, — dan zal de Zone Gods, de heerlijke Heere Jezus, in het aanzien van die allen u vriendelijk aanzien; wanneer een vriendelijk gezigt van Christus Jezus meer waardig zal zijn dan tien duizend werelden, dan zult gij het genieten. Gij weet dat het eene eere is, dat een arm mensch vriendelijk behandeld wordt van een koning, in de tegenwoordigheid van heeren, graven, hertogen en prinsen; maar zoo zal het met u zijn in de tegenwoordigheid van vorstelijke heiligen, van engelen en duivelen, in de tegenwoordigheid van al de grooten en edelen van de wereld. Dan zult gij die het met Christus gehouden hebt; hetzij gij arm of rijk, dienstbaar of vrij, wijs of dwaas geweest zijt, indien gij het maar met Hem gehouden hebt, zoo zal Hij tot u zeggen: *Wel, gij getrouwe dienstknecht, gaat in in de vreugde uws Heeren.* Dat zal Hij zeggen voor de geheele wereld: die u liefhebben zullen het zien, en die u haten zullen het ook tot hunne schande moeten aanschouwen; want indien gij Hem hier in het verborgen hebt gevreesd, zoo zal Hij het openbaar maken als het licht op den middag.

Dit nog niet alleen, maar gij zult ook met liefde van Hem ontvangen, en teederlijk van Hem omhelsd worden, op dien dag wanneer Christus van duizenden dappere heiligen, gelijk als van Abraham, Izaak, Jakob, David, Jezaia, Jeremia, te gelijk met al de andere profeten, apostelen en martelaren, op-

gepast zal worden, en wanneer vele duizenden van blinkende engelen Hem dienen zullen, alsook wanneer al de goddeloozen met bleeke aangezigten, schuldige conscientiën en bevende zielen voor Hem zullen staan, en tien duizenden van werelden zouden willen geven, indien zij er zoovele hadden, om een vriendelijk gezigt van Christus te mogen ontvangen. Dan, zeg ik, zal Christus Zijne hand uitstrekken om u vriendelijk te omhelzen, en tot u te zeggen, komt gij gezegenden, treedt binnen; gij hebt alles voor mij willen verlaten, en nu wil ik ook alles aan u geven, hier is een troon, een kroon en een koningrijk, die geef ik u; gij hebt toen gij in de wereld waart onder mijne vijanden, u mijner niet geschaamd, en nu zal ik mij ook uwer niet schamen voor uwe vijanden; maar ik zal u openlijk, in 't aanzien van al deze duivelen en verdoemde verworpelingen, tot eer en hoogheid bevorderen, *komt gij gezegenden mijns Vaders, beërft dat koningrijk, hetwelk u bereid is van voor de grondlegging der wereld;* gij zult nu zien dat die mij in waarheid gediend hebben, daardoor niet verliezen; maar gij zult pilaren zijn in mijnen tempel, erfgenamen van mijne heerlijkheid, en gij zult wandeling hebben onder mijne engelen, Zach. 3 : 7. O, wie zoude niet in dezen staat, wie zoude niet in deze heerlijkheid willen zijn? Het zal zulk eene zielvervoerende heerlijkheid zijn, dat ik gereed ben om te denken, dat de geheele verworpene wereld als dol en onzinnig zal zijn, om het te zien, en daarvan verstoken te moeten zijn, Deut. 28 : 34. Dan zal de snoodste dronkaard, vloeker, leugenaar en ontuchtige gereed zijn om uit te roepen : *Heere, doe ons open, doe ons open!* maar zij zullen geen ingang vinden; daar gij ondertusschen onthaald, omhelsd en verwelkomd zult worden, een reinen